

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

ΟΙ ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΟΔΗΓΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

ENGLISH FRENCH GERMAN ITALIANO SPANISH ENGLISH FRENCH GERMAN ITALIAN SPANISH FRENCH I
LISH FRANÇAIS GERMAN ITALIAN SPANISH FRENCH ENGLISH ITALIAN GERMAN ITALIAN SPANISH EN
LISH FRENCH GERMAN ITALIAN ESPAÑOL FRENCH ENGLISH ITALIAN SPANISH GERMAN EN
ENGLISH FRENCH GERMAN ITALIAN SPANISH FRENCH ENGLISH ITALIAN SPANISH GERMAN EN
ENGLISH FRENCH DEU GERMAN SPANISH ITALIAN

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΤΩΝ ΞΓ

Ο τόμος αυτός,¹ με τίτλο *Οδηγός του Εκπαιδευτικού των Ξένων Γλωσσών*, αποτελεί εισαγωγή σ' ένα συνολικό πρόγραμμα υποστήριξης το οποίο σχεδιάζουμε για τους εκπαιδευτικούς που θα επιχειρήσουν να εφαρμόσουν το «Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις ξένες γλώσσες» (ΕΠΣ-ΞΓ) στο σχολείο. Απευθύνεται, φυσικά, στους εκπαιδευτικούς όλων των ξένων γλωσσών και είναι γραμμένος στην ελληνική γλώσσα, δημιουργώντας και τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη μιας μεταγλώσσας για τη γλωσσοδιδασκική στα Ελληνικά. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό όσοι ασχολούμαστε με τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών στην Ελλάδα να έχουμε έναν κοινό λόγο για τη θεωρία και πράξη της ξενόγλωσσης διδασκαλίας στη γλώσσα μας. Για τον λόγο αυτό ο παρών Οδηγός είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Διαμορφώνει το έδαφος προκειμένου να δημιουργηθεί και στην Ελλάδα μια ξενόγλωσση εκπαιδευτική κοινότητα κοινών πρακτικών.

Το ΕΠΣ-ΞΓ έχει σχεδιαστεί για να χρησιμοποιηθεί ως *εργαλείο* από τους εκπαιδευτικούς των ξένων γλωσσών, ενώ μέχρι τώρα τα Πλαίσια Προγραμμάτων Σπουδών έθεταν τις αρχές στις οποίες θα έπρεπε να ανταποκρίνεται η παιδαγωγική πράξη ενός μαθήματος του σχολικού προγράμματος και το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών καθόριζε την ύλη που θα περιλάμβανε το διδακτικό εγχειρίδιο. Έτσι, ο εκπαιδευτικός δεν χρειαζόταν να αξιοποιήσει το Πρόγραμμα Σπουδών, αφού είχε στη διάθεσή του το εγχειρίδιο.

Το γιατί και πώς να χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτικός το ΕΠΣ-ΞΓ συζητείται στον Οδηγό αυτό, ο οποίος σκοπό έχει να παρουσιάσει τη θεωρητική βάση στην οποία στηρίχτηκε το ΕΠΣ-ΞΓ, αλλά και να κάνει μεθοδολογικές προτάσεις για τη διδακτική πράξη και γενικότερα την εκπαιδευτική διαδικασία στην ξενόγλωσση τάξη. Δηλαδή, ενώ το ΕΠΣ-ΞΓ ορίζει το γνωστικό αντικείμενο του μαθήματος της ξένης γλώσσας, ο Οδηγός προτείνει διδακτικές και μαθησιακές προσεγγίσεις, οι οποίες συμβάλλουν στη διαπαιδαγώγηση ενός μαθητή ικανού να αντεπεξέρχεται στις προκλήσεις των σύγχρονων κοινωνιών – ενός ατόμου που πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόζεται συνεχώς σε νέες εξελίξεις και να ξέρει πώς να μαθαίνει για να αντιμετωπίζει τις ταχύτατες και πολλές φορές συνταρακτικές αλλαγές που συντελούνται στον κόσμο διαρκώς.

Ο τόμος περιλαμβάνει συνολικά οκτώ (8) κεφάλαια. Μερικά είναι ιδιαίτερα εκτενή, κυρίως επειδή περιλαμβάνουν ποικίλα παραδείγματα, και άλλα είναι συντομότερα, όπως λόγου χάριν το **κεφάλαιο 1**, το οποίο κάνει μια πολύ συνοπτική παρουσίαση του ΕΠΣ-ΞΓ και του

¹ Ο τόμος αυτός είναι αποτέλεσμα συλλογικής προσπάθειας. Ωστόσο, την ευθύνη του τόμου έχουν η Βασιλική Δενδρινού, επιστημονική υπεύθυνη του συνολικού έργου για την εκπόνηση και εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ, και η Ευδοκία Καραβά, μέλος της ομάδας σχεδιασμού του ΕΠΣ-ΞΓ και υπεύθυνη επιστημονικής επιμέλειας του *Οδηγού του Εκπαιδευτικού των Ξένων Γλωσσών*. Οι υπεύθυνες για τον τόμο επιθυμούν να ευχαριστήσουν όλους τους συνεργάτες και τις συνεργάτιδες, τα ονόματα των οποίων αναφέρονται στα κεφάλαια που έγραψαν ή στα οποία απλώς συνεισέφεραν. Σημειώνεται πως ο συγκεκριμένος τόμος και τα επιμέρους κεφάλαια ή πεδία (για την ηλεκτρονική εκδοχή του) θα αναπτύσσεται, θα βελτιώνεται και θα εμπλουτίζεται σε όλη τη διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής του ΕΠΣ-ΞΓ, με την εθελοντική συμμετοχή των εκπαιδευτικών που θέλουν να μοιραστούν τα έργα τους με άλλους εκπαιδευτικούς.

πώς ο εκπαιδευτικός θα το αξιοποιήσει ως εργαλείο. Το ευρύτερο πολιτικό και κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο εντός του οποίου το ΕΠΣ-ΞΓ σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε παρουσιάζεται στο **κεφάλαιο 2**. Στο ίδιο κεφάλαιο γίνεται επίσης αναφορά στο μοντέλο εκπαίδευσης που υιοθετείται, καθώς και στην εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ, όπως την αντιλαμβάνονται οι σχεδιαστές του, με βάση τις απαιτήσεις για την ανάπτυξη του «Νέου Σχολείου». Για να μεταβάλουμε πραγματικά το σχολείο σε ένα «σχολείο του αύριο» χρειάζονται σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που σκέπτεται ο εκπαιδευτικός (στη δική μας περίπτωση, πώς σκέπτεται για τη γλώσσα), στον τρόπο διαχείρισης των γνώσεων των μαθητών του και «διοίκησης» της τάξης του. Ωστόσο, οι αλλαγές αυτές, βάσει του σκεπτικού που περιγράφεται στο κεφάλαιο 2, δεν μπορεί παρά να γίνουν σταδιακά, μέσα από βιωματική επιμόρφωση, με νέα μέσα διδασκαλίας και κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό, καθώς και με θεσμικές αλλαγές στην οργάνωση του σχολείου και στον τρόπο αξιολόγησης της μαθησιακής διαδικασίας και πράξης. Το κυριότερο όμως, στο ξεκίνημά μας για μικρές ή/και μεγάλες αλλαγές στην αντίληψη και τις πράξεις μας για την ξενόγλωσση εκπαίδευση, είναι η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη διαμόρφωσή τους. Έτσι, οι αλλαγές δεν θα είναι *επιταγές* που επιβάλλονται από τα πάνω προς τα κάτω, αλλά δείγματα παιδαγωγικών πρακτικών που είναι αποτέλεσμα συνεργασίας των ειδικών εμπειρογνομόνων και των εκπαιδευτικών της τάξης.

Η συμμετοχική διαδικασία των εκπαιδευτικών, η οποία ελπίζουμε να ξεκινήσει στο πλαίσιο της επιμόρφωσης και της πιλοτικής εφαρμογής του ΕΠΣ-ΞΓ, θα οργανωθεί μέσα από offline υπηρεσίες του ιστότοπου για τις ξένες γλώσσες (<http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses>) ώστε να είναι δυνατόν οι εκπαιδευτικοί να μοιράζονται μεταξύ τους σκέψεις, εκπαιδευτικές εμπειρίες, σχέδια μαθημάτων και εκπαιδευτικών υλικών. Για τον τρόπο σχεδίασης μαθημάτων (μέσω της εκπαιδευτικής προσέγγισης «Νέα Μάθηση» και μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας η οποία παρουσιάζεται στο **κεφάλαιο 3**, θα εκπαιδευτούν όσοι εκπαιδευτικοί επιθυμούν να συμβάλουν στην κοινή προσπάθεια που ξεκινά, ώστε η εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ να γίνει με τρόπο συμβατό με τη σχολική πραγματικότητα. Βεβαίως, υπάρχουν και κάποιες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ:

- (α) το πιλοτικό σχολείο να καταβάλει προσπάθειες ώστε η κατανομή των μαθητών της ξένης γλώσσας να γίνεται σύμφωνα με το επίπεδο γλωσσομάθειάς τους
- (β) ο εκπαιδευτικός να καταβάλει προσπάθεια ώστε η εκπαιδευτική διαδικασία να ανταποκρίνεται στις *διαφορετικά* ανεπτυγμένες επικοινωνιακές δεξιότητες των μαθητών του.

Η διαφοροποιημένη διδασκαλία στην περίπτωση της ξένης γλώσσας είναι πολύ πιο επιτακτική από ό,τι σε οποιοδήποτε άλλο μάθημα του σχολικού προγράμματος. Και τούτο γιατί πολύ μεγάλο ποσοστό μαθητών παρακολουθούν εκτός σχολείου μαθήματα ξένης γλώσσας που δεν είναι φροντιστηριακά. Δηλαδή, τα εξωσχολικά μαθήματα των ξένων γλωσσών, όπως πολύ καλά γνωρίζουμε, δεν στοχεύουν απλώς στην υποστήριξη της ύλης του σχολείου. Αποτελούν αυτόνομα μαθήματα, με δική τους εκπαιδευτική ύλη, γλωσσοπαιδαγωγική μεθοδολογία, κτλ., ενώ οι ώρες και η διάρκεια της εξωσχολικής ξενόγλωσσης εκπαίδευσης των μαθητών μιας σχολικής τάξης μπορεί να ποικίλλουν σημαντικά, με αποτέλεσμα οι μαθητές να έχουν αναπτύξει πολύ διαφορετικές γνώσεις και

δεξιότητες ο καθένας. Για να είναι αποτελεσματικό λοιπόν το μάθημα της ξένης γλώσσας στο σχολείο είναι επιτακτικό να μπορεί ο εκπαιδευτικός να χρησιμοποιεί πρακτικές που επιτρέπουν τη διαφοροποιημένη μάθηση – η σχετική προσέγγιση επίσης συζητείται στο κεφάλαιο 3.

Το **κεφάλαιο 4** παρουσιάζει όχι μόνο δείγματα σχεδίων μαθημάτων, βάσει της προσέγγισης της «Νέας Μάθησης», αλλά και ένα δείγμα οργάνωσης μαθήματος για τη διδασκαλία της Γερμανικής. Τα σχέδια μαθημάτων περιλαμβάνουν προς το παρόν παραδείγματα μόνο για τα Αγγλικά και τα Γαλλικά (για τα επίπεδα επικοινωνιακής επάρκειας A1, A2, B1 και Γ1). Πιο συγκεκριμένα, το σχέδιο μαθήματος επιπέδου A1 (για τα Γαλλικά) είναι ενδεικτικό του πώς οι μαθητές μπορούν να αξιοποιήσουν τις προσωπικές τους εμπειρίες και την εξωσχολική τους γνώση σχετικά με αγαπημένους δημοφιλείς ήρωες κινουμένων σχεδίων. Το σχέδιο μαθήματος επιπέδου A2 (για τα Γαλλικά και πάλι) αποτελεί δείγμα διαθεματικής ενασχόλησης στην ξενόγλωσση τάξη. Το σχέδιο μαθήματος επιπέδου B1 (για τα Αγγλικά) – το οποίο συνέγραψε όμως εκπαιδευτικός της Γερμανικής – αφορά το πώς χειριζόμαστε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ το τελευταίο δείγμα διαθεματικής ενασχόλησης, επιπέδου Γ1 αυτή τη φορά (για τα Αγγλικά), αφορά το πώς επικοινωνούν οι άνθρωποι μέσω διαδικτύου.

Μέχρι πρόσφατα, ήταν πολύ δύσκολο να γίνει διαφοροποιημένη διδασκαλία στην τάξη ενός ελληνικού σχολείου, όχι μόνο επειδή, σύμφωνα με τη γενική θεσμική αντίληψη που ίσχυε (και ισχύει), όλοι οι μαθητές προβλεπόταν να κάνουν ακριβώς τα ίδια πράγματα με τον ίδιο τρόπο, αλλά και γιατί έλειπαν τα μέσα που θα επέτρεπαν στον εκπαιδευτικό να διαφοροποιήσει το εκπαιδευτικό υλικό και τις δραστηριότητες για μικρές ομάδες ή και για μεμονωμένα άτομα στην τάξη του. Τώρα όμως με δεδομένη την νέα τεχνολογία και τα κοινωνικά δίκτυα με τα οποία οι νεότεροι εκπαιδευτικοί και ιδίως οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι παρέχεται αυτή τη δυνατότητα. Επειδή όμως λίγοι εκπαιδευτικοί έχουν γνώσεις για να αξιοποιήσουν πραγματικά τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση, θα ακολουθήσει σχετική επιμόρφωση. Το πρώτο βήμα γίνεται με τον παρόντα Οδηγό, ο οποίος περιλαμβάνει ένα ολόκληρο κεφάλαιο, το **κεφάλαιο 5**, για τη χρήση των ΤΠΕ στην ξενόγλωσση τάξη και ειδικότερα για την αξιοποίηση του διαδικτύου.

Το **κεφάλαιο 6** είναι αφιερωμένο στη διαμεσολάβηση – μια από τις επικοινωνιακές ικανότητες που πρέπει να αναπτύξει ο μαθητής βάσει του ΕΠΣ-ΞΓ. Ωστόσο, το τι ακριβώς σημαίνει διαμεσολάβηση και πώς καλλιεργείται η ικανότητα αυτή είναι σχετικά άγνωστο στους εκπαιδευτικούς. Είναι σημαντικό να υποστηριχτεί ο εκπαιδευτικός για να βοηθήσει το μαθητή της ξένης γλώσσας να μπορεί να αντεπεξέρχεται στον ρόλο του διαμεσολαβητή όταν του ανατίθεται ή να τον αναλαμβάνει εκουσίως. Η διαμεσολάβηση εξάλλου είναι επικοινωνιακή δραστηριότητα που θα εξετάζεται στο σχολείο εφόσον περιλαμβάνεται και στα θέματα των εξετάσεων για το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας με το οποίο το ΕΠΣ-ΞΓ στο εξής συνδέεται.

Το **κεφάλαιο 7** του Οδηγού, το οποίο ασχολείται με το ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα του τι ακριβώς αξιολογούμε και πώς, εισαγωγικά κάνει μια γενική επισκόπηση του πώς αξιολογούμε τη μαθησιακή διαδικασία και τα αποτελέσματά της, και αναφέρεται στους ποικίλους τρόπους αξιολόγησης της διαδικασίας της μάθησης και στα όργανα ελέγχου της

γλωσσομάθειας. Αναφέρεται στην αρνητική *αναδραστική επίδραση*² (negative washback effect) που μπορεί να έχουν τα τεστ στη μάθηση, αλλά και στις θετικές επιπτώσεις που μπορεί να έχουν τα τεστ και οι εξετάσεις γλωσσομάθειας.

Το τελευταίο κεφάλαιο, **το κεφάλαιο 8**, ξεκινά με τη σύνδεση του ΕΠΣ-ΞΓ με το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας και παρουσιάζει τον νέο τύπο δοκιμασιών (τεστ επίδοσης) για το Δημοτικό σχολείο, καθώς επίσης και τον νέο τύπο προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων για το Γυμνάσιο. Το κεφάλαιο αυτό δεν είναι ολοκληρωμένο κατά την πρώτη δημοσίευση του Οδηγού (30-09-2011). Όταν ολοκληρωθεί, θα περιλαμβάνει ελεγμένα δείγματα θεμάτων απολυτηρίων εξετάσεων, καθώς και δείγματα θεμάτων σε διαβαθμισμένα τεστ, κριτήρια αξιολόγησης ανά επίπεδο επικοινωνιακής επάρκειας, και δοκιμασμένα εργαλεία βαθμολόγησης.

² Ο όρος «αναδραστική επίδραση» είναι μετάφραση του αγγλικού *washback effect*, που εμφανίζεται στον «Κώδικα Πρακτικής» της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Αξιολόγησης Γλωσσομάθειας (EALTA). Βλ <http://www.ealta.eu.org/documents/archive/guidelines/Greek.pdf>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΤΟ ΕΠΣ-ΞΓ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ

1. Σύντομη παρουσίαση του ΕΠΣ-ΞΓ

Το ΕΠΣ-ΞΓ, σύντομη παρουσίαση του οποίου γίνεται στο παρόν κεφάλαιο,¹ είναι αναρτημένο ως ενιαίο κείμενο, σε μορφή pdf, στην ιστοσελίδα του ΥΠΔΒΜΘ, ενώ στην ακόλουθη διεύθυνση <http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/> εμφανίζεται σε διαδικτυακή μορφή και περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, πεδία σχετικά με την εθνική πολιτική για την ξενόγλωσση εκπαίδευση στο σχολείο, τις κοινωνικοοικονομικές διαστάσεις της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης, μια εισαγωγή για το νέο αυτό πρόγραμμα και το επιστημονικό του υπόβαθρο, αναφορά στις καινοτομίες του και σύγκριση του ΕΠΣ-ΞΓ με τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (ΑΠΣ) για την ξένη γλώσσα. Φυσικά, περιλαμβάνει και το ΕΠΣ-ΞΓ καθαυτό, αφού πρώτα εξηγεί τις αρχές στις οποίες στηρίζεται και τη θεώρηση της γλώσσας και του γραμματισμού που υιοθετεί, καθώς και το τι απαιτείται για την εφαρμογή του στο σχολείο.

Ας σημειωθεί ότι το ΕΠΣ-ΞΓ ακολουθεί ένα πρόγραμμα αναδυόμενου γραμματισμού στην ξένη γλώσσα και ειδικότερα στην Αγγλική. Η εφαρμογή του ξεκινά από την Γ' δημοτικού, όταν αρχίζει η εκπαίδευση με στόχο τον σχολικό γραμματισμό στην ξένη γλώσσα – δηλαδή η διδασκαλία της γραφής και ανάγνωσης. Το Πρόγραμμα Εκμάθησης της Αγγλικής στη Πρώιμη Παιδική Ηλικία (ΠΕΑΠ), το οποίο εφαρμόζεται για το μάθημα της Αγγλικής στην Α' και Β' Δημοτικού ως προοίμιο του ΕΠΣ-ΞΓ, εμπλέκει τον μικρό μαθητή σε παιγνιώδεις δραστηριότητες προφορικού λόγου. Πληροφορίες για το ΠΕΑΠ μπορεί κάθε ενδιαφερόμενος να βρει στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://rcel.enl.uoa.gr/englishinschool>.

Αντίθετα από το ΠΕΑΠ, που αφορά αποκλειστικά την αγγλική γλώσσα, το ΕΠΣ-ΞΓ αφορά όλες τις γλώσσες που περιλαμβάνονται αυτή τη στιγμή στο Σχολικό Πρόγραμμα Σπουδών και συγκεκριμένα την «πρώτη» ξένη γλώσσα που είναι τα Αγγλικά και τις «δεύτερες» ξένες γλώσσες που είναι τα Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά και Ισπανικά. Αφορά επίσης τις γλώσσες εκείνες που μπορεί να περιληφθούν στο μέλλον, ως υποχρεωτικές ή επιλογής, ανεξαρτήτως των ωρών που προβλέπονται για τη διδασκαλία καθεμίας εξ αυτών. Σημειώνεται ότι η απόφαση σχετικά με το ποιες γλώσσες περιλαμβάνει το Σχολικό Πρόγραμμα Σπουδών είναι ένα ζήτημα πολιτικό, ενώ το ποιες γλώσσες προσφέρει το σχολείο κάθε σχολική χρονιά είναι ζήτημα που έχει άμεση σχέση με τεχνικούς και οικονομικούς παράγοντες. Το ΕΠΣ-ΞΓ είναι σχεδιασμένο με τρόπο που να μην χρειάζεται να αλλάζει κάθε φορά που οι αποφάσεις σχετικά με τις γλώσσες και το ωρολόγιο πρόγραμμα αλλάζουν, αλλά να βελτιώνεται βάσει των ευρημάτων ερευνητικών διαδικασιών και συνεχούς αξιολόγησης.

Δηλαδή, το ΕΠΣ-ΞΓ, το οποίο συνιστά ένα curriculum κοινό για όλες τις ξένες γλώσσες του σχολείου και ενιαίο για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, προσδιορίζει γενικούς και επιμέρους δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας, βάσει των οποίων μπορεί να κρίνει κάποιος σε

¹ Οι συγγραφείς του πρώτου αυτού κεφαλαίου, Βασιλική Δενδρινού και Ευδοκία Καραβά, επιθυμούν να ευχαριστήσουν την εκπαιδευτικό Αγγλικής, Ευαγγελία Καραγιάννη, για το ενδεικτικό σενάριο χρονο-οργάνωσης του μαθήματος που περιλαμβάνεται στο παρόν.

ποιο από τα έξι επίπεδα γλωσσομάθειας –σύμφωνα με την 6βαθμη κλίμακα του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣτΕ)– βρίσκεται ο μαθητής. Οι δείκτες αυτοί συνάδουν με τους δείκτες του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες (στο εξής ΚΕΠΑ), οι οποίοι συνιστούν προδιαγραφές προγραμμάτων σπουδών και συστημάτων πιστοποίησης γλωσσομάθειας ανά την Ευρώπη ώστε να διευκολύνεται η αμοιβαία αναγνώριση των τίτλων γλωσσομάθειας από διάφορα συστήματα, εξυπηρετώντας την κινητικότητα στην Ευρώπη.

Το ΕΠΣ-ΞΓ περιγράφει τα χαρακτηριστικά γλωσσικής επάρκειας του μαθητή από το επίπεδο Α1 (στοιχειώδης γνώση) μέχρι το επίπεδο Γ1 (πολύ καλή γνώση της γλώσσας) – επίπεδο στο οποίο μπορεί να φτάσουν κάποιοι μαθητές έως και την Γ' Γυμνασίου. Το τμήμα του ΕΠΣ-ΞΓ που αφορά στο Λύκειο, το οποίο θα δημοσιευτεί σε δεύτερη φάση, ως συνέχεια του παρόντος, περιγράφει τα χαρακτηριστικά επιπέδου Γ2 (άριστη γνώση) – επίπεδο στο οποίο μπορούν να φτάσουν ορισμένοι μαθητές του Λυκείου.

Με βάση τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι το ΕΠΣ-ΞΓ περιγράφει το ΤΙ πρέπει να κάνει και να ξέρει ο μαθητής και η μαθήτρια ως αποτέλεσμα της διδασκαλίας και της διαδικασίας μάθησης. Το ΠΩΣ και το ΠΟΤΕ θα επιτευχθεί η γλωσσομάθεια είναι μεταβλητές που έχουν άμεση σχέση με τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τα διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης ανά περιοχή και σχολείο. Ο παρών Οδηγός του Εκπαιδευτικού των Ξένων Γλωσσών συγγράφεται με στόχο να βοηθήσει τον εκπαιδευτικό της ξένης γλώσσας να διαμορφώσει ένα μαθησιακό περιβάλλον με βάση τις συγκεκριμένες μεταβλητές.

Από τα σημαντικά χαρακτηριστικά του ΕΠΣ-ΞΓ είναι ότι περιγράφει τις γνώσεις και τις επικοινωνιακές δεξιότητες που πρέπει να αποκτηθούν κατά επίπεδο γλωσσομάθειας και όχι κατά τάξη. Η περιγραφή κατ' αυτόν τον τρόπο είναι ιδεολογικά προσδιορισμένη, αφού αποδέχεται έμπρακτα ότι οι μαθητές όλης της χώρας στην ίδια τάξη δεν είναι μια συμπαγής ομάδα με τα ίδια χαρακτηριστικά. Τα παιδιά και οι έφηβοι διαφέρουν μεταξύ τους σε ωριμότητα, εμπειρίες και ενδιαφέροντα. Έτσι μπορεί να μάθουν διαφορετικά πράγματα και με διαφορετικούς ρυθμούς. Η κοινωνική διάσταση της περιγραφής αυτής συνίσταται στο ότι αποδέχεται την ελληνική πραγματικότητα ότι πολλοί μαθητές διδάσκονται γλώσσες και έξω από το σχολείο. Το στοιχείο θα είναι η εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ και, ειδικότερα, η οργάνωση του ωρολογίου προγράμματος του σχολείου με τέτοιο τρόπο, ώστε να λειτουργήσουν τα μαθήματα ξένων γλωσσών σε επίπεδα, δηλαδή να μπορεί ένας μαθητής της Ε' δημοτικού που, σύμφωνα με διαγνωστικό τεστ, βρίσκεται στο επίπεδο Β1 Αγγλικών να παρακολουθήσει την τάξη αυτή μαζί με μαθητές της ΣΤ', ενώ άλλοι συμμαθητές του μπορεί να είναι μοιρασμένοι σε χαμηλότερα επίπεδα (Α1 ή Α2).

Τα καινοτόμα στοιχεία του ΕΠΣ-ΞΓ είναι τα εξής:

- Είναι το πρώτο κοινό πρόγραμμα σπουδών για όλες τις ξένες γλώσσες του σχολείου και ενιαίο για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.
- Προσδιορίζει τα χαρακτηριστικά της επικοινωνιακής και γλωσσικής επάρκειας κατά επίπεδα γλωσσομάθειας και όχι κατά σχολική τάξη.
- Συνδέει άμεσα την ξενόγλωσση εκπαίδευση στο σχολείο με την πιστοποίηση γλωσσομάθειας και ειδικότερα με το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ).

- Είναι το πρώτο πρόγραμμα το οποίο δεν στηρίζεται στις απόψεις ειδικών ως προς το τι πρέπει να αποτελεί το αντικείμενο γνώσης του μαθήματος της ξένης γλώσσας στο σχολείο, αλλά σε ευρωπαϊκά και ελληνικά εμπειρικά δεδομένα έρευνας.
- Έχει εκπονηθεί ώστε να μην υπάρχει ανάγκη να αλλάζει κάθε λίγα χρόνια, αλλά να βελτιώνεται με την εξέλιξη της σχετικής έρευνας.

Τα χαρακτηριστικά ή «δείκτες» επικοινωνιακής επάρκειας προσδιορίζονται ως γλωσσικές δράσεις ή ενέργειες. Γίνεται, δηλαδή, αναλυτική καταγραφή του τι πρέπει να μπορεί να κάνει ο μαθητής για να θεωρηθεί (και να μπορεί να πιστοποιηθεί) ως επαρκής χρήστης μιας γλώσσας σε ένα από τα επίπεδα της ββαθμης κλίμακας του ΣΤΕ. Οι δείκτες αυτοί δεν ορίστηκαν αυθαίρετα. Είναι εναρμονισμένοι με τους δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας, όπως αυτοί καταγράφονται αφενός στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (ΚΕΠΑ) και αφετέρου στις προδιαγραφές του ΚΠΓ. Ωστόσο, το ΕΠΣ-ΞΓ δεν σταματά εκεί. Βασική καινοτομία του, σε διεθνή κλίμακα, είναι ότι επιχειρεί μια πρώτη συστηματική καταγραφή και οργάνωση της γλωσσικής ύλης που προβλέπεται να διδαχθεί για κάθε γλώσσα ανά επίπεδο γλωσσομάθειας, δηλαδή των λειτουργικών και δομικών γλωσσικών στοιχείων που αναμένεται να γνωρίζει ο μαθητής σε κάθε επίπεδο. Παράλληλα, το ΕΠΣ-ΞΓ περιλαμβάνει συστηματοποιημένη σε επίπεδα γλωσσομάθειας την ύλη των ξενόγλωσσων σχολικών εγχειριδίων –κυρίως των κρατικών εκδόσεων που αυτή τη στιγμή χρησιμοποιούνται για καθεμιά από τις ξένες γλώσσες. Στόχος της εν λόγω ενέργειας είναι η οργάνωση της ύλης των εγχειριδίων σύμφωνα με τις ανά επίπεδο γλωσσικές ενέργειες, ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση από τα υπάρχοντα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών στο ΕΠΣ-ΞΓ. Η πρακτικής φύσεως αυτή ενέργεια είχε και έναν άλλο στόχο: τη στάθμιση της ύλης των σχολικών εγχειριδίων, η οποία θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για την αξιολόγησή τους καθώς επίσης και για την εξομάλυνση ασυνεχειών και προβλημάτων συστηματικότητας που αυτά παρουσιάζουν

Οι προαναφερθείσες προσπάθειες αποτελούν μέρος ενός ιδιαίτερα σημαντικού και πολύπλοκου εγχειρήματος, το οποίο συνεχίζεται από την ερευνητική ομάδα του Κέντρου Έρευνας για την Αγγλική Γλώσσα του Πανεπιστήμιο Αθηνών (Research Center for the English Language, RCEL). Η βασική συνιστώσα του είναι η κοινή και ενοποιητική περιγραφή της προσδοκώμενης παραγωγής στην ξένη γλώσσα σε συνάρτηση με: (α) **ποιες ενέργειες** πρέπει να μπορεί να κάνει ο μαθητής ανά επίπεδο ξενόγλωσσας επικοινωνιακής επάρκειας, (β) **πόσο «καλά»** πρέπει να μπορεί να κάνει την κάθε ενέργεια ανά επίπεδο.

Η λογική αυτή εισάγεται για πρώτη φορά στην σχολική εκπαίδευση στην Ελλάδα και είναι σε συμφωνία με τις αρχές του ΚΕΠΑ. Η γλωσσική ύλη παρουσιάζεται σε δύο εκτενείς πίνακες αναφοράς που περιλαμβάνονται στο ΕΠΣ-ΞΓ με τη μορφή **παραρτημάτων** τα οποία περιλαμβάνουν (1) τα γλωσσικά μέσα (λειτουργικά και δομικά στοιχεία της γλώσσας) τα οποία χρησιμοποιούνται για τις γλωσσικές ενέργειες κάθε επιπέδου γλωσσομάθειας, (2) ένα οργανόγραμμα της ύλης των σχολικών εγχειριδίων των ξένων γλωσσών. Σημειώνεται ότι, με σκοπό την οργάνωση των γλωσσικών μέσων και της ύλης των βιβλίων σε ενιαίες κατηγορίες, αναπτύσσεται μια πολυπαραμετρική βάση δεδομένων, δηλαδή μια ηλεκτρονική εφαρμογή, ώστε να είναι δυνατόν να επιτυγχάνεται με αυτοματοποιημένο και συστηματικό τρόπο η σύνδεση μεταξύ μαθησιακών ενοτήτων των σχολικών εγχειριδίων και της γλωσσικής ύλης ανά επίπεδο γλωσσομάθειας. Η ηλεκτρονική βάση δεδομένων, η οποία

αναπτύσσεται στο πλαίσιο ενός χωριστού ερευνητικού έργου του Κέντρου Έρευνας για την Αγγλική του Πανεπιστημίου Αθηνών (το RCEL) RCEL², θα εμπλουτίζεται με εμπειρικά δεδομένα.

Με βάση τα παραπάνω θα μπορούσαμε να πούμε ότι επιτυγχάνουμε μια σημαντική καινοτομία στην ελληνική δημόσια ξενόγλωσση εκπαίδευση, η οποία όμως θα μείνει στο χαρτί αν δεν υπάρξει η κατάλληλα οργανωμένη εφαρμογή της στην σχολική μας πραγματικότητα. Είναι αυτονόητο πως, όσο αξιόλογο και αν είναι ένα πρόγραμμα σπουδών (ως προς την προδιαγεγραμμένη ύλη, τους στόχους που προσδιορίζει, την εσωτερική του οργάνωση και τον τρόπο που εκφράζονται οι στόχοι του), μπορεί να μην επιτύχει το σκοπό του λόγω εξωγενών παραγόντων: της διοικητικής οργάνωσης του σχολείου που το εφαρμόζει, των ωρών μαθημάτων, του τρόπου διδασκαλίας στην τάξη, κ.λπ. Για τον λόγο αυτό, όταν αξιολογείται ένα Πρόγραμμα Σπουδών είναι σημαντικό να αποτιμάται χωριστά το περιεχόμενό του από τον τρόπο εφαρμογής του στο σχολείο και στην τάξη. Υπάρχει περίπτωση να έχει εκπονηθεί ένα ποιοτικό πρόγραμμα σπουδών και να είναι ακατάλληλες οι συνθήκες εφαρμογής του. Ως εκ τούτου, πρέπει να καταστεί σαφές πως για την εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ είναι απαραίτητο να διασφαλιστούν οι κατάλληλες συνθήκες ώστε η εκμάθηση της ξένης γλώσσας στο δημόσιο σχολείο να είναι όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική. Κάτι τέτοιο προϋποθέτει ενέργειες στις οποίες αναφέρεται διεξοδικά το ΕΠΣ-ΞΓ και οι οποίες απαιτούν σωστό προγραμματισμό και όχι απαραίτητα πολλές πρόσθετες δαπάνες από τον κρατικό προϋπολογισμό.

2. Το ΕΠΣ-ΞΓ ως εργαλείο για τον εκπαιδευτικό

Ένα πρόγραμμα σπουδών συνήθως αναφέρεται στο ΤΙ θα πρέπει να μάθει ή ΤΙ θα πρέπει να μπορεί κάνει ο μαθητής ως αποτέλεσμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και όχι στο ΠΩΣ ακριβώς θα το πετύχει— δηλαδή, με ποια διδακτική προσέγγιση, ποιες μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας. Αυτού του είδους οι οδηγίες συνήθως περιλαμβάνονται σε Οδηγούς, όπως ο παρών.

Επίσης, ένα πρόγραμμα σπουδών έχει άλλου είδους περιεχόμενα από ό,τι ένα αναλυτικό πρόγραμμα, το οποίο καθορίζει πότε ακριβώς θα διδαχτεί ποια ύλη. Το ΕΠΣ-ΞΓ περιλαμβάνει στοιχεία από τα οποία μπορεί να προκύψει το αναλυτικό πρόγραμμα, με βάση το ωρολόγιο πρόγραμμα, το «προφίλ» των μαθητών και τη συγκεκριμένη σχολική πραγματικότητα στην οποία λειτουργεί ο εκπαιδευτικός. Συγκεκριμένα, το ΕΠΣ-ΞΓ περιλαμβάνει:

- α) Τους δείκτες γλωσσικής επάρκειας κατά επίπεδο γλωσσομάθειας (και όχι κατά τάξη)
- β) Αναλυτικές περιγραφές των επικοινωνιακών ενεργειών/ δράσεων που θα πρέπει να μπορεί να κάνει ο μαθητής σε κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας και οι οποίες αφορούν:
 - ο Κατανόηση γραπτού λόγου
 - ο Παραγωγή γραπτού λόγου και γραπτή διάδραση
 - ο Γραπτή διαμεσολάβηση
 - ο Κατανόηση προφορικού λόγου
 - ο Παραγωγή προφορικού λόγου και προφορική διάδραση
 - ο Προφορική διαμεσολάβηση

² Επιστημονικά υπεύθυνες για την έρευνα είναι η Β. Δενδρινού και η Π. Γκοτσούλια, ενώ ο τεχνικά υπεύθυνος πληροφορικός είναι ο Θ. Παπασπύρος.

- γ) Οργανόγραμμα ύλης ανά επίπεδο γλωσσομάθειας, δηλαδή τα λειτουργικά και δομικά στοιχεία που αναμένεται να γνωρίζει ο μαθητής σε κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας. Η ύλη των ανώτερων επιπέδων (B2-Γ1) κατά κανόνα επαναλαμβάνει τα βασικά στοιχεία και συμπληρώνει την ύλη των χαμηλότερων επιπέδων (A1-B2).
- δ) Λεπτομερές οργανόγραμμα της ύλης των χειριδίων των ξένων γλωσσών. Η ύλη των χειριδίων και η προβλεπόμενη ύλη κατά επίπεδο γλωσσομάθειας (αμέσως παραπάνω) περιγράφονται με κοινές παραμέτρους.

Παράλληλα, σε Παράρτημα του παρόντος Οδηγού, μπορεί να βρει ο ενδιαφερόμενος εκπαιδευτικός μια αποτύπωση και κατηγοριοποίηση των θεμάτων που περιλαμβάνουν στην ύλη τους τα βιβλία της ελληνικής γλώσσας και άλλων γνωστικών αντικειμένων του Δημοτικού και του Γυμνασίου, ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν για διαθεματικές εργασίες στην ξένη γλώσσα.

Έχοντας αυτά τα στοιχεία και γνωρίζοντας τις ανάγκες της τάξης του, μπορεί ο εκπαιδευτικός να αναπτύξει το δικό του αναλυτικό πρόγραμμα, ξεκινώντας φυσικά από τις διαθέσιμες διδακτικές ώρες ανά σχολικό έτος και λαμβάνοντας υπόψη πόσος χρόνος μελέτης χρειάζεται συνήθως για να ανταποκριθεί ο μαθητής στις απαιτήσεις κάθε επιπέδου επικοινωνιακής επάρκειας. Ακολουθεί ενδεικτικό σενάριο χρονο-οργάνωσης για το μάθημα της Αγγλικής.

ΓΛΩΣΣΑ	ΑΓΓΛΙΚΑ
ΕΠΙΠΕΔΟ	B1+/-
ΤΑΞΗ	Α' Γυμνασίου
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	3
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΑΝΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΤΟΣ	36 εβδομάδες X 3 διδακτικές ώρες = 108 – 20% (λόγω εκδρομών, σχολικών εορτών, απεργιών, συνελεύσεων κ.λπ.) = 86 διδακτικές ώρες X 45' ή 63 ώρες X 60'
Μ.Ο. ΚΑΘΟΔΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ B1 (ΣτΕ/Ελληνικό σχολείο)	300 ώρες/345 διδακτικές ώρες
ΚΑΛΥΨΗ ΕΠΙΠΕΔΩΝ A1-A2 ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΤΑΞΕΙΣ Γ, Δ, Ε, ΣΤ (345 ΩΡΕΣ) ³
ΤΑΞΗ Γ'	86 ΩΡΕΣ (ΠΕΡΙΠΟΥ 3/4 ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ A1)
ΤΑΞΗ Δ'	86 ΩΡΕΣ (1/4 ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ A1 + 1/4 ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ A2)
ΤΑΞΗ Ε'	86 ΩΡΕΣ (1/4 ΑΠΟ ΤΗΝ Δ + 1,5/4 ΣΤΗΝ Ε = 2,5/4 ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ A2)
ΤΑΞΗ ΣΤ'	86 ΩΡΕΣ (2,5/4 ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ A2 ΣΤΙΣ Δ & Ε + 1,5/4 ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ A2)

Με βάση τη χρονο-οργάνωση που θα κάνει, ο εκπαιδευτικός αρχίζει να σχεδιάζει το δικό του αναλυτικό του πρόγραμμα. Το ζητούμενο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό γιατί όταν εκπονείται ένα αναλυτικό πρόγραμμα όχι από τον εκπαιδευτικό αλλά από την κεντρική διοίκηση του

³ Οι ώρες υπολογίζονται εδώ σύμφωνα με τις ώρες που έχουν διδαχτεί μέχρι σήμερα οι μαθητές της Α' Γυμνασίου, ενώ στην πιλοτική εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ προβλέπεται να διδάσκονται 4 ώρες εβδομαδιαίως συν 2 ώρες στην Α' και τη Β' Δημοτικού.

κράτους, της κοινότητας, κτλ., και έχει *θεσμική* ισχύ, τότε συμβαίνουν κατά κανόνα δύο πράγματα: Το πρώτο είναι πως αυτό που προέχει είναι να καλυφθεί η ύλη που ορίζει το πρόγραμμα. Πολύ λιγότερο μετράει το τι πραγματικά μαθαίνουν (να κάνουν) οι μαθητές. Το δεύτερο είναι πως το πότε θα διδαχτεί τι δεν εξαρτάται από τους μαθητές και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες μαθαίνουν αλλά έχει ήδη οριστεί από το πρόγραμμα το οποίο φυσικά γίνεται ερήμην τους.

Με το ΕΠΣ-ΞΓ, το οποίο συνιστά όπως έχει ήδη ειπωθεί πρόγραμμα σπουδών και όχι *αναλυτικό πρόγραμμα*, επιδιώκεται να δοθεί η δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να διαμορφώσει το δικό του αναλυτικό πρόγραμμα. Ο σχεδιασμός του αναλυτικού προγράμματος βάσει του ΕΠΣ-ΞΓ απαιτεί αποφάσεις του εκπαιδευτικού ως προς το επίπεδο επικοινωνιακής επάρκειας στο οποίο θα στοχεύει το μάθημα μιας σχολικής χρονιάς, ποιους μαθησιακούς στόχους θα επιδιώξει να επιτύχουν οι μαθητές του (μιας συγκεκριμένης τάξης), με ποια γλωσσικά μέσα, στο χρονικό διάστημα που έχει στη διάθεσή του. Μπορεί δηλαδή το πρόγραμμα που θα σχεδιάσει να έχει τη μορφή μαθησιακών ενοτήτων με εσωτερική άρθρωση και γραμμική αλληλουχία. Δείγμα της οργάνωσης μαθημάτων δύο εβδομάδων παρατίθεται στο τέλος του παρόντος κεφαλαίου.

Αυτό το εγχείρημα, αν και απαιτητικό, μόνο ο εκπαιδευτικός μπορεί να το φέρει σε πέρας με επιτυχία γιατί μόνο εκείνος έχει τη βαθιά γνώση και εμπειρία των μαθητών και του σχολικού περιβάλλοντος. Έχοντας λοιπόν προσδιορίσει (με διαγνωστικό τεστ) σε ποιο/α επίπεδο/α επικοινωνιακής επάρκειας μπορούν να στοχεύουν ποιες τάξεις (βάσει των διαθέσιμων διδακτικών ωρών), ο εκπαιδευτικός επιλέγει σε ποιους από τους αναλυτικούς περιγραφικούς δείκτες γλωσσικής επάρκειας θα εστιάσει την κάθε σχολική χρονιά. Με βάση τους δείκτες, επιλέγει από το οργανόγραμμα ύλης τα δομικά και λειτουργικά στοιχεία (επικοινωνιακούς στόχους, γραμματική, λεξιλόγιο, κειμενικούς τύπους) στους οποίους θα επικεντρωθεί το μάθημα προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν οριστεί.

Έχοντας αποφασίσει ποια ύλη θα καλυφθεί σε μία σχολική χρονιά, το επόμενο βήμα είναι η οργάνωσή της. Συνήθως η οργάνωση της ύλης στα αναλυτικά προγράμματα που σχεδιάζονται κεντρικά, χωρίς τη συμβολή του εκπαιδευτικού, η επιλογή της ύλης γίνεται σχετικά αυθαίρετα και διαισθητικά χρησιμοποιώντας υποκειμενικά κριτήρια όπως δυσκολία γραμματικών δομών (ξεκινάμε με τις πιο απλές γραμματικές δομές και συνεχίζουμε με τις πιο περίπλοκες) ή χρησιμότητα των επικοινωνιακών στόχων για τους μαθητές (ξεκινάμε με τους επικοινωνιακούς στόχους που είναι πιο χρήσιμοι/απαραίτητοι για τις επικοινωνιακές ανάγκες των μαθητών και συνεχίζουμε με τους λιγότερο απαραίτητους). Το ίδιο συμβαίνει με τον ορισμό της ύλης των σχολικών βιβλίων.

Για να οργανώσει και να κατηγοριοποιήσει την ύλη ο εκπαιδευτικός, ξεκινά με θεματικές κατηγορίες. Στο **Γενικό Παράρτημα** του παρόντος Οδηγού μπορεί κάθε ενδιαφερόμενος να βρει θέματα που καλύπτονται από τα βιβλία του Δημοτικού και του Γυμνασίου, ώστε να επιλέξει να ασχοληθεί με θέματα που είναι οικεία στους μαθητές από άλλα μαθήματα. Η επιλογή των θεμάτων καθορίζεται και από το πόσο το θέμα εξυπηρετεί τη χρήση της γλώσσας στην οποία έχει προγραμματίσει ο εκπαιδευτικός να εστιάσει. Για παράδειγμα, οι επικοινωνιακοί στόχοι επιπέδου A1, «περιγράψω κάποιον ή κάτι», «παρουσιάζω κάποιον», «αυτοπαρουσιάζομαι» και «χαιρετώ» (οργανόγραμμα ύλης, επίπεδο αναφοράς A1), εμπίπτουν στη θεματική «Εγώ και οι άλλοι» που έχουν καλύψει οι μαθητές στο βιβλίο γλώσσας της Α' Δημοτικού. Θα μπορούσε λοιπόν ο

εκπαιδευτικός, στο πλαίσιο αυτής της θεματικής, να καλύψει τους παραπάνω επικοινωνιακούς στόχους και τα αντίστοιχα γλωσσικά στοιχεία και κειμενικούς τύπους.

Αφού επιλεγούν οι θεματικές και οι συνακόλουθοι στόχοι, προστρέχει ο εκπαιδευτικός στα διαθέσιμα, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν (ως «τράπεζα ιδεών») αντί να χρησιμοποιηθούν για να καθορίσουν αυτά αποκλειστικά την εκπαιδευτική διαδικασία.⁴

⁴ Σημειώνεται ότι τα ξενόγλωσσα εγχειρίδια που χρησιμοποιούνται στο δημόσιο σχολείο, πέρα από τα δυνατά σημεία τους και τις αδυναμίες τους, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να καθορίσουν την εκπαιδευτική διαδικασία επειδή στηρίζονται σε διαφορετικές γλωσσοδιδακτικές προσεγγίσεις και δεν συμμορφώνονται με τη λογική της γλωσσικής εκπαίδευσης βάσει επιπέδων γλωσσομάθειας.

Παράρτημα Κεφαλαίου 1

ΑΓΓΛΙΚΑ ΕΠΙΠΕΔΟΥ Α2-Β1 (6 ώρες σχολικής και 6 ώρες προσωπικής μελέτης)

Επικοινωνιακός σκοπός: **ΑΦΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞΙΣΤΟΡΗΣΗ ΕΜΠΕΙΡΙΩΝ** σε γραπτό και προφορικό λόγο

ΧΡΟΝΟΣ	ΘΕΜΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΣΤΙΑΣΗ		ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
			ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ		
ΠΡΩΤΕΣ ΔΥΟ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αναφέρομαι σε γεγονότα του εγγύτερου και απώτερου μέλλοντος ▪ Αναφέρομαι σε πράξεις που έγιναν πριν λίγο καιρό ή πολύ παλιά ▪ Αναφέρομαι στο ρόλο των ανθρώπων ή της πολιτείας στο παρελθόν 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Λέξεις που βρίσκουμε σε ιστορικά κείμενα ▪ Λέξεις που χρησιμοποιούμε για να αφηγηθούμε μια ταξιδιωτική ιστορία 	Χρήση του απλού αόριστου	<p>Σχεδιασμένες από εκπαιδευτικούς για τους μαθητές:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμπληρώνουν ένα quiz ιστορίας, μέσω του οποίου γίνεται η παρουσίαση της χρήσης του απλού αόριστου χρόνου για να δηλώνει κανείς ιστορικά γεγονότα ▪ Διαβάζουν ένα ιστορικό κείμενο και (α) διακρίνουν το κεντρικό του νόημα, (β) σημειώνουν την πορεία των ιστορικών γεγονότων σε χάρτη, (γ) κρατούν σημειώσεις σχετικά με την χρονολογική σειρά των ιστορικών γεγονότων ▪ Γράφουν ένα δικό τους κείμενο για ένα παρόμοιο με το προηγούμενο ιστορικό γεγονός, με πληροφορίες που βρίσκουν οι ίδιοι (από το διαδίκτυο, εγκυκλοπαίδειες, κτλ.) ▪ Χρησιμοποιούν ένα χάρτη με την πορεία ενός γνωστού εξερευνητή και γράφουν ένα κείμενο για τα ταξίδια του ▪ Βρίσκουν πληροφορίες από το διαδίκτυο για άλλους γνωστούς εξερευνητές ή άλλα πασίγνωστα πρόσωπα που έζησαν πριν πολλά χρόνια και κρατούν σημειώσεις. Μιλούν βάσει των σημειώσεων τους στην τάξη και αναγνωρίζουν τα πρόσωπα οι συμμαθητές τους κερδίζουν το διαγωνισμό. ▪ Ακούνε μια ιστορία (χωρίς τέλος) ενός ανθρώπου που ταξίδεψε στο χρόνο και απαντούν πρώτα σε γενικές και κατόπιν σε εστιασμένες ερωτήσεις. Στη συνέχεια υποβάλλουν οι μαθητές ερωτήσεις σε σχέση με το τέλος. Βάσει των απαντήσεων του καθηγητή, πρέπει να γράψουν το δικό τους τέλος της ιστορίας ο καθένας. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Να κρατήσει γι' αυτό το μάθημα ο μαθητής ημερολόγιο σχετικά με το τι έμαθε (στη γλώσσα στόχο) ▪ Να φτιάξει ένα ιστορικό quiz, συνεργαζόμενος με συμμαθητή του, καθώς και το απαντητικό έντυπο και να το δώσει σε ένα άλλο ζευγάρι να το λύσει. ▪ Να αξιολογήσει την προφορική παρουσίαση ενός συμμαθητή του για το ιστορικό πρόσωπο, βάσει μιας σχάρας αξιολόγησης που θα έχει φτιάξει ο καθηγητής (ή και οι ίδιοι οι μαθητές).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΣ-ΞΓ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΤΟΥ ΑΡΧΕΣ

1. Ιδεολογικές και πολιτικές εγγραφές στα Προγράμματα Σπουδών¹

Οι αρχές στις οποίες στηρίζεται η σχολική εκπαίδευση μιας χώρας, ο τρόπος οργάνωσής της, οι απώτεροι στόχοι κάθε βαθμίδας εκπαίδευσης, το είδος των γνώσεων και δεξιοτήτων που θα κληθούν να αναπτύξουν οι μαθητές και, εν τέλει, οι τρόποι με τους οποίους θέλουμε να μαθαίνει ο μαθητής είναι σημαντικές πολιτικές (με τη ευρεία έννοια του όρου) αποφάσεις οι οποίες στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες λαμβάνονται από την κεντρική διοίκηση του κράτους και εκφράζονται μέσα από το εθνικό σχολικό πρόγραμμα σπουδών.

Στη χώρα μας για πρώτη φορά γίνεται μια συντεταγμένη προσπάθεια εκπόνησης ενός ενιαίου, εθνικού προγράμματος σπουδών. Τα μέλη της ομάδας ειδικών που συγκροτήθηκε για τον σκοπό αυτό είχαν την αρμοδιότητα και την υποχρέωση να συμφωνήσουν εξ αρχής όχι μόνο ως προς το ποια θα είναι τα γνωστικά πεδία που θα περιλαμβάνει το σχολικό πρόγραμμα σπουδών, ποιος ο τρόπος και ποιο το χρονικό πλαίσιο οργάνωσης αυτών των πεδίων αλλά και ως προς το ποιοι είναι οι γενικότεροι σκοποί και αξίες που θέλουμε εμείς οι Έλληνες να εξυπηρετεί η σχολική εκπαίδευση στη χώρα μας –σκοποί που να επιδιώκονται και αξίες που να χτίζονται με έναν ενιαίο και συστηματικό τρόπο από το Νηπιαγωγείο μέχρι και το Λύκειο, αρθρωμένοι με τρόπο ώστε να είναι εφικτή η αξιόπιστη και έγκυρη μέτρησή τους.

Οι επιλογές αυτές είναι βαθύτατα πολιτικές καθώς αφορούν, μεταξύ άλλων, τον τύπο των γνώσεων ή δεξιοτήτων που αξίζει τον κόπο να αποκτήσει ο μαθητής στη διάρκεια της σχολικής του εκπαίδευσης,² και την ελευθερία που παρέχεται στον εκπαιδευτικό να αποφασίσει μόνος τι ακριβώς θα διδάξει.³

Η σημαντική πολιτική απόφαση του να μελετηθεί το σχολικό πρόγραμμα στο σύνολό του και τα προγράμματα σπουδών των επιμέρους μαθημάτων να σχεδιαστούν με ενιαίες προδιαγραφές θεωρήθηκε αναγκαία από την ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας που

¹ Η ενότητες 1 και 2 του κεφαλαίου αυτού γράφτηκαν από τη Βασιλική Δενδρινού, η οποία συνεργάστηκε για τις υπόλοιπες τέσσερις ενότητες με την Ευδοκία Καραβά.

² Για παράδειγμα, στην Ελλάδα θα ήταν μάλλον αδιανόητο να ενταχθεί στο σχολικό πρόγραμμα σπουδών ένα ετήσιο ή εξαμηνιαίο μάθημα οδήγησης. Στις ΗΠΑ, σε βορειο-ευρωπαϊκές και άλλες χώρες όπου η οδική ασφάλεια και η συμπεριφορά του οδηγού είναι ιδιαίτερα σημαντικά, το μάθημα οδήγησης περιλαμβάνεται στο σχολικό πρόγραμμα ως εξαμηνιαίο μάθημα επιλογής. Επίσης, ακόμη δεν τίθεται θέμα επιλογής μαθημάτων παρά μόνο στο Λύκειο, με γνώμονα όχι τα ενδιαφέροντα του μαθητή, αλλά την κατεύθυνση των σπουδών που πρόκειται να ακολουθήσει.

³ Στις ΗΠΑ, για παράδειγμα, όπου το αποκεντρωμένο εκπαιδευτικό σύστημα δίνει το δικαίωμα στον εκπαιδευτικό να επιλέξει εκείνος τι θα διδάξει, υπάρχουν σχέδια μαθημάτων στο διαδίκτυο που μαρτυρούν πως πριν μερικά χρόνια ορισμένοι εκπαιδευτικοί αποφάσισαν να εντάξουν στο μάθημά τους «τον πόλεμο του Ιράκ». Τα σχέδια μαθήματος έχουν τον εκπληκτικό τίτλο “Teaching the Iraq War”. Στον δικό μας τόπο –αλλά και σε πολλές άλλες χώρες– θα ήταν δύσκολο να φανταστούμε πως το σύστημα θα επέτρεπε στον εκπαιδευτικό να αποφασίζει μόνος του με τι ζητήματα θα ασχοληθεί στο μάθημα π.χ. της Ιστορίας, των Θρησκευτικών, της Φυσικής, κτλ.

προφανώς αναγνωρίζει πως, στην ουσία, τα προγράμματα σπουδών διαμορφώνουν την ταυτότητα των πολιτών του μέλλοντος, σύμφωνα με τις κοινωνικές επιταγές και τα κυρίαρχα κοινωνικά ρεύματα.

Για τον σκοπό αυτό συνεργάστηκε μια ομάδα έντεκα (11) ειδικών εμπειρογνομόνων που εκπόνησε σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα το πρώτο ελληνικό «Εθνικό Σχολικό Πρόγραμμα Σπουδών» (ΕΣΠΣ), με σκοπό να το ολοκληρώσει μετά από ένα χρόνο πιλοτικής εφαρμογής του. Γενικός σκοπός της πιλοτικής εφαρμογής αποτελεί η αξιολόγησή του, ενώ ειδικότερος στόχος της είναι η συμβολή στα προγράμματα σπουδών των επιμέρους πεδίων όλων όσων μετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Ήταν φυσικά ένα εξαιρετικά πολύπλοκο έργο αφού «ειδικοί» διαφορετικών επιστημονικών πεδίων και παραδόσεων έπρεπε να λάβουν υπόψη τις γενικές αρχές του «Νέου Σχολείου» που είχε εξαγγείλει το Υπουργείο Παιδείας (βλ. <http://www.minedu.gov.gr/apo-to-simera-sto-neo-sxoleio-me-prota-ton-mathiti.html>) και να καταλήξουν στους στόχους του σχολικού προγράμματος απαντώντας ταυτόχρονα σε ερωτήματα όπως: Τι είδους πολίτη του σήμερα και του αύριο θέλουμε να οικοδομεί το σχολείο και ποιες είναι οι αξίες που πρέπει αυτό να καλλιεργεί; Ποιες είναι οι ικανότητες, δεξιότητες, στρατηγικές που θέλουμε να αναπτύξει ο μαθητής σε κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης και τι τύπου μανθάνοντα θέλουμε να έχουμε – εντός και εκτός σχολείου;

Απαντώντας στα ερωτήματα αυτά, οι σχεδιαστές του ΕΣΠΣ συνέγραψαν το Πλαίσιο Βασικών Αρχών και Προσανατολισμών του Σχολικού Προγράμματος Σπουδών, όπου διατυπώνονται και οι στόχοι της εκπαίδευσης ως ακολούθως.

2. Γενικοί στόχοι της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης

- Μύηση σε ερευνητικές διαδικασίες και διεργασίες. Οι μαθητές μαθαίνουν:
 - να διατυπώνουν ερωτήματα,
 - να προσδιορίζουν προβλήματα,
 - να σχεδιάζουν και να μεθοδεύουν διερευνήσεις,
 - να αναζητούν απαντήσεις στα προβλήματα που έχουν τεθεί,
 - να αναζητούν και να αξιοποιούν ερευνητικά εργαλεία,
 - να αναλύουν και να συνθέτουν δεδομένα.
- Κατανόηση βασικών εννοιών, διαδικασιών και γεγονότων. Οι μαθητές μαθαίνουν:
 - να αναγνωρίζουν τα σημαντικά χαρακτηριστικά εννοιών και διαδικασιών,
 - να συνδέουν μια έννοια – ιδέα με άλλες συναφείς, μέσα από τη σύγκριση και τον εντοπισμό ομοιοτήτων και διαφορών,
 - να μπορούν να δίνουν παραδείγματα που να αναφέρονται σε συγκεκριμένες έννοιες,
 - να μπορούν να κατανοούν και να περιγράφουν γεγονότα,
 - να μπορούν να κατανοούν και να αξιοποιούν διαδικασίες,
 - να επιλύουν προβλήματα.
- Επικοινωνία και συνεργασία. Οι μαθητές μαθαίνουν:
 - να επικοινωνούν και να μοιράζονται ιδέες, σκέψεις και συναισθήματα,

- να επικοινωνούν προκειμένου να διερευνούν ατομικά επιχειρήματα και ισχυρισμούς ή να διασαφηνίζουν ιδέες και απόψεις,
 - να συνεργάζονται προκειμένου να αναπτύσσουν συλλογικά επιχειρήματα, να κατανοούν έννοιες, ιδέες ή διαδικασίες, να τεκμηριώνουν θέσεις, να επιλύουν προβλήματα κ.λπ.,
 - να συνεργάζονται προκειμένου να παράγουν έργα.
- Παραγωγή και δημιουργία – έξοδος στην κοινότητα: Οι μαθητές μαθαίνουν:
 - ολοκληρώνοντας τις ερευνητικές τους προσπάθειες, να καταλήγουν σε συμπεράσματα και προτάσεις,
 - να παράγουν έργα (ερευνητικά, καλλιτεχνικά, κατασκευαστικά κ.λπ.)
 - να δημοσιοποιούν τις παραγωγές τους στην κοινότητα και να δέχονται την κριτική της.

Οι στόχοι αυτοί σχετίζονται με τη θεωρία της «Νέας Μάθησης»⁴ που υιοθετείται από το ΕΣΠΣ, προωθώντας μια ολιστική προσέγγιση της διδασκαλίας, η οποία – σύμφωνα με τους Kalantzis και Cope – μπορεί να εκφραστεί μέσα από ένα σχήμα τεσσάρων ειδών δραστηριότητας τα οποία ουσιαστικά ανταποκρίνονται σε τέσσερις τρόπους με τους οποίους αποκτούμε γνώση και οι οποίοι θα συζητηθούν εκτενώς στο κεφάλαιο 4, όπου θα παρουσιαστεί και η θεωρία της «Νέας Μάθησης» και η πλατφόρμα της Μάθησης μέσω Σχεδιασμού.

Ο σχεδιασμός μαθημάτων βάσει της παραπάνω λογικής παρουσιάζεται σε επόμενο κεφάλαιο του Οδηγού, συμπληρώνοντας το ΕΠΣ-ΞΓ που ουσιαστικά, όπως ήδη αναφέρθηκε στον Πρόλογο, προδιαγράφει τις γνώσεις που πρέπει να αποκτήσει ο μαθητής. Όπως και στο ΕΠΣ-ΞΓ, το οποίο δεν εστιάζει στην «ύλη» που πρέπει να καλυφθεί, αλλά στο τι πρέπει να μπορεί να κάνει ο μαθητής σε κάθε επίπεδο γλωσσικής επάρκειας, η εκπαιδευτική διαδικασία που προτείνεται στον παρόντα Οδηγό επικεντρώνεται στον μαθητή, υλοποιώντας με τον τρόπο αυτό και μια από τις βασικότερες αρχές του «Νέου Σχολείου»: Πρώτα ο μαθητής.

Για να οργανωθεί η εκπαιδευτική πράξη έτσι που στο επίκεντρό της να είναι ο μαθητής, έχοντας ως γνώμονα το πώς αυτός μαθαίνει, το πώς αποκτά γνώση την οποία να μπορεί να αξιοποιήσει στην ζωή του ως εγγράμματος πολίτης, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας τα παρακάτω.

3. Πώς μαθαίνουν οι μαθητές μας

Η γνώση κατακτάται, δεν μας «σερβίρεται» έτοιμη.

Με την απομνημόνευση δεν αποκτούμε ουσιαστική γνώση. Η γνώση δεν μας δίνεται έτοιμη, δεν μας χαρίζεται. Μόνο πληροφορίες μπορεί να μας δοθούν (αν και αυτές ακόμη μπορούμε αν θέλουμε και μόνοι μας να τις βρούμε πλέον, αφού ζούμε σε μια εποχή πολλαπλών πηγών πληροφόρησης). Ανάλογα με το πώς θα

⁴ Η θεωρία περί «νέας μάθησης» αναπτύσσεται στο βιβλίο των Kalantzis & Cope, με τίτλο *New Learning: Elements of a Science of Education* (Cambridge University Press, 2008), το οποίο επιχειρεί να αναπροσδιορίσει το νόημα της σχολικής εκπαίδευσης, ξεκινώντας από το βασικό ερώτημα «Πώς φτάνουν οι άνθρωποι –ως άτομα και ως κοινωνικές ομάδες– να μάθουν κάτι;»

διαχειριστούμε τις παρεχόμενες πληροφορίες μπορεί να οδηγηθούμε στη γνώση. Ουσιαστικά, η πορεία προς τη γνώση, δηλαδή τη μάθηση, συνεπάγεται μια διαδικασία προσωπικής ανάπτυξης που μας μεταμορφώνει. Κατά τη διαδικασία αυτή, τη γνώση μας την κατασκευάζουμε εμείς οι ίδιοι. Αυτό λοιπόν πρέπει να έχουμε στο νου και για τη γνώση που αποκτούν οι μαθητές μας. Τη γνώση τη δομούν οι ίδιοι καθώς διερευνούν και προσπαθούν να κατανοήσουν τον κόσμο γύρω τους. Η νέα γνώση, τα νέα νοητικά σχήματα δομούνται και ερμηνεύονται από τους μαθητές μας με βάση τις αντιλήψεις ή πεποιθήσεις που έχει διαμορφώσει ο καθένας τους, τις προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες τους. Καθώς συνθέτει νέα νοητικά σχήματα, όποιος δέχεται να μπει στη διαδικασία της μάθησης κατανοεί καλύτερα αυτό που ήδη γνωρίζει, αξιοποιώντας τις νέες εμπειρίες σε συνδυασμό με τις παλιές. Δέχονται δε οι μαθητές μας να μπουν στη διαδικασία της μάθησης και μάλιστα αποτελεσματικά όταν το τι και πώς τους ζητάμε να μάθουν έχουν αξία και νόημα γι' αυτούς.

Οι γνώσεις που έχει ήδη αποκτήσει ο μαθητής εντός και εκτός σχολείου είναι εξίσου σημαντικές για την πορεία προς τη γνώση με τα νέα αντικείμενα διδασκαλίας και μάθησης.

Εάν αποδεχτούμε πως η γνώση κατασκευάζεται και εν τέλει κατακτάται από κάθε μαθητή με βάση τις προηγούμενες γνώσεις, εμπειρίες και αντιλήψεις/πεποιθήσεις του, θα πρέπει επίσης να δεχτούμε πως η νέα γνώση πρέπει να χτίζεται πάνω στην παλιά και να ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα των μαθητών, ώστε να αναπτύσσονται κίνητρα για μάθηση. Το νέο αφομοιώνεται μέσα από το οικείο και το γνωστό, ενώ σπάνια μαθαίνουμε και συγκρατούμε κάτι το οποίο δεν μας αφορά, δεν έχει προσωπική αξία για μας. Έτσι, είναι σκόπιμο το εφελτήριο για την οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας να είναι οι γνώσεις που ήδη έχουν οι μαθητές (σχολικές και εξωσχολικές) και τα ενδιαφέροντά τους. Στην πράξη αυτό σημαίνει πως είναι ανάγκη τα θέματα που επιλέγουμε, το εκπαιδευτικό υλικό και τα μέσα που χρησιμοποιούμε να έχουν σχέση με τη ζωή των μαθητών και το περιβάλλον στο οποίο ζουν.

Ο σεβασμός στη διαφορετικότητα των μαθητών μπορεί να εξασφαλίσει ευνοϊκότερες συνθήκες μάθησης.

Ανέκαθεν οι σχολικές τάξεις απαρτίζονταν από μαθητές οι οποίοι, ενώ έχουν την ίδια περίπου ηλικία, δεν έχουν τις ίδιες εμπειρίες, γνώσεις, πεποιθήσεις, ενδιαφέροντα, μαθησιακά στυλ και νοημοσύνες ανεπτυγμένες στον ίδιο βαθμό. Ωστόσο, τόσο παλαιότερα όσο και σήμερα οι εκπαιδευτικοί στον τόπο μας – και όχι μόνο – επιμένουμε να τους αντιμετωπίζουμε σαν μια ομοιογενή μάζα που έχει υποχρέωση να κινητοποιείται και όλοι ανεξαιρέτως να ενδιαφέρονται και να μαθαίνουν αυτά που εμείς διδάσκουμε. Οι σημερινές τάξεις είναι ακόμη πιο ανομοιογενείς από ό,τι παλαιότερα αφού σε πολλές περιοχές της Ελλάδας το ποσοστό των μαθητών που έχουν διαφορετικό γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο από τους Έλληνες μαθητές είναι υψηλό. Η πολυμορφία που χαρακτηρίζει τη σχολική τάξη δεν μπορεί να εξακολουθεί να μην αναγνωρίζεται και να μην λαμβάνεται υπόψη στο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η εποικοδομητική διαχείριση πολλαπλών πηγών πληροφόρησης προϋποθέτει γνώσεις και δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξει τόσο ο εκπαιδευτικός όσο και ο μαθητής.

Στην καθημερινή μας ζωή είμαστε πλέον υποχρεωμένοι να διαχειριστούμε μεγάλη ποικιλία πηγών πληροφόρησης με τρόπο κριτικό και εν τέλει λειτουργικό και αποτελεσματικό. Τις γνώσεις και δεξιότητες που απαιτεί η διαχείριση αυτή πρέπει να τις αναπτύξει τόσο ο μαθητής όσο και ο εκπαιδευτικός, ώστε και οι δύο πλευρές να μπορούν να αξιοποιούν το υλικό των πηγών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το ένα και μοναδικό βιβλίο είναι αδύνατον να ανταποκριθεί στις ποικίλες και διαφορετικές ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών και γι' αυτό είναι απαραίτητο να αξιοποιούνται πολλά και διαφορετικά μέσα (έντυπο υλικό, οπτικοακουστικό, ηλεκτρονικό) προσαρμοσμένα στις δυνατότητες κάθε τάξης και τις ιδιαιτερότητες των σχολικών ομάδων.

Η ένταξη των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στη διδακτική και μαθησιακή πράξη έχει ανοίξει νέους ορίζοντες στην εκπαίδευση γενικότερα και στην ξενόγλωσση εκπαίδευση ειδικότερα.

Η αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας για το μάθημα της ξένης γλώσσας είναι ένα ζητούμενο που προϋποθέτει αφενός εξοπλισμό –ο οποίος, όμως, συχνά δεν είναι διαθέσιμος στην ξενόγλωσση τάξη– και αφετέρου ειδική επιμόρφωση του εκπαιδευτικού για μάθει όχι απλώς να χειρίζεται τον Η/Υ και τον προβολέα, αλλά να αξιοποιεί π.χ. το διαδίκτυο για το μάθημά του. Όπως θα δούμε στο ομώνυμο κεφάλαιο του Οδηγού, το διαδίκτυο είναι μια ανεξάντλητη πηγή για ενδιαφέρον, πρωτογενές εκπαιδευτικό υλικό που ανταποκρίνεται σε ποικίλες μαθησιακές και διδακτικές ανάγκες ιδιαίτερα της Αγγλικής, αλλά και των υπόλοιπων γλωσσών που περιλαμβάνει το σχολικό πρόγραμμα. Εξάλλου, το πρωτογενές υλικό που βρίσκουμε στο διαδίκτυο, δηλ. τα κείμενα, είναι από τη φύση τους πολυτροπικά, δηλαδή συνδυάζουν τη γλώσσα με διάφορους άλλους τρόπους νοηματοδότησης, όπως είναι πλέον τα περισσότερα κείμενα στην καθημερινή μας ζωή. Χρησιμοποιώντας τα στην τάξη για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας, δίνονται δυνατότητες στους μαθητές να αναπτύξουν γραμματισμούς απαραίτητους για αποτελεσματική επικοινωνία στον ιδιωτικό, κοινωνικό και εργασιακό χώρο. Συνεπώς, η αντιμετώπιση του διπλού προβλήματος σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη (απουσία μέσων και ειδικής επιμόρφωσης) πρέπει να ενταχθεί στους στόχους της πολιτείας. Εν τω μεταξύ, το υποστηρικτικό πρόγραμμα για τους εκπαιδευτικούς των ξένων γλωσσών σχεδιάζεται προκειμένου να προσφέρει ιδέες για την αξιοποίηση της τεχνολογίας με την οποία τα παιδιά είναι πιο εξοικειωμένα από μας και στο σπίτι.

Η «βιωματική μάθηση» (η Αγγλική έκφραση είναι «learning by experience», ενώ η λαϊκή ελληνική ρήση είναι «κάνοντας μαθαίνεις») είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική.

Πριν την ανάπτυξη ποικίλων γνωσιακών προσεγγίσεων στη μάθηση (οι οποίες καταλήγουν σε διδακτικές μεθόδους που καθοδηγούν τους μαθητές σε αναγωγικές και επαγωγικές διαδικασίες), από τους γνωστότερους τρόπους εκπαίδευσης και κατάρτισης ήταν η βιωματική μάθηση. Πώς αλλιώς μάθαιναν οι νέοι πριν αιώνες

να γίνουν σιδηρουργοί, ζωγράφοι, υποδηματοποιοί ή μουσικοί; Η βιωματική μάθηση είναι και σήμερα ο σημαντικότερος τρόπος εκπαίδευσης εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος. Η αξιοποίηση μεθόδων και πρακτικών βιωματικής μάθησης στην ξενόγλωσση εκπαίδευση είναι ιδιαίτερα σημαντική γιατί είναι δύσκολο τη γλώσσα, την οποιαδήποτε γλώσσα, μητρική ή ξένη, να τη μάθει κανείς εγκεφαλικά. Αν δεν την χρησιμοποιήσεις τη γλώσσα και μάλιστα αν δεν την «ζήσεις» σε ρεαλιστικές συνθήκες επικοινωνίας δεν θα τη μάθεις.

Συνθήκες χρήσης της γλώσσας και επικοινωνίας δημιουργούνται σε μαθησιακά περιβάλλοντα που καλλιεργούν τη συνεργατικότητα.

Δραστηριότητες που δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές να συνεργαστούν ανά ζεύγη ή σε ομάδες είναι πολύ γνωστές στην ξενόγλωσση διδακτική από τη δεκαετία του '70 και του '80 (με την «εισβολή» της επικοινωνιακής προσέγγισης). Νέες τεχνικές που τώρα θα μπορούσαμε να εξετάσουμε με την χρήση των ΤΠΕ (Computer Supported Collaborative Learning) θα μπορούσαν να βοηθήσουν περισσότερο στην ανάπτυξη των συνεργατικών δεξιοτήτων των μαθητών όχι μόνο γιατί προσφέρονται για ομαδική εργασία αλλά και γιατί ενισχύουν την επικοινωνία μεταξύ των μαθητών της τάξης και ακόμα με άτομα που βρίσκονται σε άλλες περιοχές του πλανήτη. Η αξία της συνεργασίας εξάλλου είναι ανάμεσα στις βασικές αρχές που προωθεί το νέο Σχολικό Πρόγραμμα Σπουδών –συνεργασία για να μάθουν να αναπτύσσουν συλλογικά επιχειρήματα και να επιλύουν προβλήματα από κοινού, να συζητούν προκειμένου να καταλήξουν σε επεξεργασμένες έννοιες, ιδέες ή διαδικασίες και σε τεκμηρίωση θέσεων, προκειμένου εν τέλει να παράγουν έργα. Στον τόπο μας ξέρουμε ότι χρειάζεται ιδιαίτερη προσπάθεια για να μάθουμε οι Έλληνες να συνεργαζόμαστε όχι μόνο με τους φίλους και τα μέλη της οικογένειάς μας, αλλά και με συμμαθητές, συνεργάτες και με άλλους συμπολίτες μας. Στον χώρο της εκπαιδευτικής έρευνας, έχουμε ισχυρές ενδείξεις πως, ανεξάρτητα από ηλικία και τύπο δραστηριότητας, οι ομάδες που έχουν συνεργαστεί επικοινωνιακά έχουν πολύ καλύτερα αποτελέσματα στην επίλυση προβλημάτων και την ολοκλήρωση δραστηριοτήτων από ό,τι άτομα που δουλεύουν μόνα τους.

Όπως αναφέρθηκε νωρίτερα, και όπως είναι φυσικά γνωστό, για να είναι αποτελεσματική η διαδικασία της μάθησης, θα πρέπει να έχει προσωπική αξία για τον μαθητή και άμεση σχέση με τη ζωή του και το περιβάλλον του. Για να το επιτύχουμε αυτό θα πρέπει να γνωρίζουμε τον κόσμο των μαθητών μας. Ποιος είναι αυτός ο κόσμος;

4. Ο κόσμος του μαθητή σήμερα

Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις και η ανάπτυξη του διαδικτύου από τη δεκαετία του '90 έχουν επιφέρει δραματικές αλλαγές στο τρόπο που επικοινωνούμε, συνδιαλεγόμαστε, σκεπτόμαστε και ζούμε. Οι μαθητές μας έχουν γεννηθεί στην εποχή των ipods, ipads, mobile phones, tablets, wikis, facebook, myspace κλπ. Δεν έχουνε απλώς υιοθετήσει αυτά τα εργαλεία. Τα έχουν κάνει αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητάς τους. Για πρώτη φορά είναι η γενιά που έχει κατακτήσει εργαλεία απαραίτητα για την κοινωνία πριν από την προηγούμενη γενιά. Οι μαθητές και τα παιδιά μας ανήκουν σε μια ψηφιακή γενιά. Είναι

οι «γηνγενείς» του ψηφιακού κόσμου και έχουν μάθει την ψηφιακή γλώσσα ως πρώτη, ως «μητρική τους γλώσσα», ενώ η παλαιότερη γενιά – αυτοί που δέχτηκαν να μπουν στον κόσμο της ψηφιακής τεχνολογίας – την έμαθε (και ακόμα παλεύει να τη μάθει) ως «δεύτερη γλώσσα».

Η καθημερινή χρήση του διαδικτύου και γενικότερα η χρήση της τεχνολογίας από τη σημερινή γενιά έχει επιφέρει αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο σκέπτονται οι νέοι, στον τρόπο με τον οποίο βρίσκουν, απορροφούν, ερμηνεύουν και χρησιμοποιούν τη πληροφορία, στον τρόπο με τον οποίο βλέπουν και επικοινωνούν με τον κόσμο γύρω τους. Ως αποτέλεσμα της ψηφιακής κυριαρχίας, τα παιδιά σήμερα έρχονται στην τάξη με διαφορετικές γνωστικές δεξιότητες και συνήθειες, καθώς τα τεχνολογικά εργαλεία έχουν γίνει προέκταση του εαυτού τους και τους έχουν γίνει απαραίτητα κοινωνικά και μαθησιακά «αξεσουάρ».

Πώς διαφέρει η σημερινή γενιά ως αποτέλεσμα της χρήσης της ψηφιακής τεχνολογίας;

- Οι συνάψεις που γίνονται στον εγκέφαλο των σημερινών νέων έχουν αλλάξει. Οι γνωστικές τους δομές επεξεργάζονται πληροφορίες παράλληλα και ταυτόχρονα και όχι γραμμικά όπως οι δικές μας. Μπορούν να επεξεργάζονται πληροφορίες πολύ πιο γρήγορα απ' ό,τι εμείς.
- Η σημερινή γενιά μπορεί να κάνει διάφορες δραστηριότητες παράλληλα (multitasking). Οι σημερινοί νέοι μπορούν π.χ. να κάνουν τα μαθήματα τους, να μιλάνε στη κινητό τους, να ακούνε μουσική και να «τσατάρουν» στο διαδίκτυο ταυτόχρονα.
- Μαθαίνουν δοκιμάζοντας (trial and error). Όταν έχουν μία συσκευή στα χέρια τους δεν διαβάζουν το εγχειρίδιο χρήσης, αλλά κάνουν διάφορες δοκιμές για να μάθουν πώς λειτουργεί. Η εμπειρία τους με τη λειτουργία άλλων συσκευών τους βοηθά να πειραματίζονται με τη λειτουργία νέων. Γνωρίζει η γενιά αυτή ότι μαθαίνεις καλύτερα και γρηγορότερα από τα λάθη σου.
- Η σημερινή γενιά είναι πιο εξοικειωμένη με τον συνδυασμό εικόνας, ήχου, χρώματος και βίντεο παρά με κείμενα που η πληροφορία παρουσιάζεται γραμμικά. Μπορούν πιο εύκολα να επεξεργάζονται εικόνες παρά κείμενα γιατί έχουν μάθει να σκέφτονται «γραφιστικά» και τα μάτια τους κινούνται πάνω στη σελίδα με διαφορετικό τρόπο όταν διαβάζουν. Επεξεργάζονται την εικόνα, τον ήχο, τα χρώματα πριν από τα κείμενα, πιστεύοντας ότι ο ρόλος του κειμένου είναι να δίνει περισσότερες λεπτομέρειες για την εικόνα. Πρόσφατες έρευνες έχουν δείξει ότι, ως αποτέλεσμα της χρήσης των ΤΠΕ, το 60% των σημερινών παιδιών περίπου έχουν εξελιχθεί σε έναν τύπο ανθρώπου που είναι κυρίως «οπτικοκινησθητικός» ή μόνον «οπτικός».
- Η ψηφιακή γενιά μέσω των puzzle και ηλεκτρονικών παιχνιδιών (video games) έχει γίνει «ειδική» στο να επιλύει προβλήματα. Οι νέοι θέλουν η μάθησή τους να είναι σχετική, χρήσιμη για τη ζωή τους και ευχάριστη (όπως είναι η χρήση του διαδικτύου).

Στον εξελισσόμενο κόσμο του 21^{ου} αιώνα οι διδακτικές προσεγγίσεις και τεχνικές μοιραία πρέπει να είναι διαφορετικές από ό,τι ήταν μέχρι σήμερα γιατί απλούστατα δεν είναι το ίδιο αποτελεσματικές πια. Έτσι, οι παιδαγωγικές μας πρακτικές θα πρέπει να επαναξιολογηθούν με βάση τη ραγδαία ανάπτυξη της ψηφιακής κουλτούρας. Αν συνεχίσουμε να διδάσκουμε με τον ίδιο τρόπο που μάθαμε πριν από χρόνια, δεν θα έχουμε επαφή με τους μαθητές μας και η διδασκαλία μας θα τους αφήσει παγερά αδιάφορους. Αυτό θα γίνει όχι γιατί δεν έχουμε τις σωστές πληροφορίες να μεταδώσουμε στους μαθητές μας, αλλά γιατί δεν γνωρίζουμε πώς να τις μεταδώσουμε με τρόπο που να καταλάβουν οι μαθητές τη σχέση της πληροφορίας με τη ζωή τους. Χρειάζεται λοιπόν στην οργάνωση της διδασκαλίας μας να χτίσουμε πάνω και να χρησιμοποιήσουμε τις δεξιότητες που έχουν ήδη αναπτύξει και φέρνουν στη τάξη οι μαθητές. Όπως αναφέρουν οι Jukes, McCain, Crockett (2010) στο βιβλίο τους *Understanding the Digital Generation* αν αγνοήσουμε τις τεχνολογίες και απαγορεύσουμε τη χρήση των ψηφιακών εργαλείων και συσκευών στη τάξη μας θα χάσουμε εντελώς την ευκαιρία να συνδεθούμε ουσιαστικά με τους μαθητές μας και να κάνουμε τη μάθηση σχετική και χρήσιμη για τη ζωή τους.

5. Γιατί πρέπει να αλλάξει ριζικά η εκπαίδευση

Ο βασικότερος στόχος της εκπαίδευσης, η προετοιμασία των μαθητών ώστε να συνεισφέρουν αποτελεσματικά στον χώρο της εργασίας και της δημόσιας ζωής, έχει γίνει μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα.

Η εκπαίδευση είναι ο μοχλός ανάπτυξης μιας κοινωνίας και πρέπει να εξελίσσεται σε συνάρτηση με τις αλλαγές που συντελούνται στη κοινωνία αυτή. Συγκεκριμένα, η εκπαίδευση παίζει τέσσερις διαφορετικούς ρόλους στην ανάπτυξη της κοινωνίας:

- προετοιμάζει τους μαθητές για να λειτουργούν αποτελεσματικά στον μελλοντικό χώρο της εργασίας
- αναπτύσσει τα προσωπικά τους «ταλέντα», τις κλήσεις και τις δεξιότητές τους
- προετοιμάζει τους νέους ώστε να λειτουργούν αρμονικά και παραγωγικά στο δημόσιο βίο
- βοηθά στη διάδοση των παραδόσεων και αξιών μιας κοινωνίας.

Τα εκπαιδευτικά συστήματα διεθνώς εξακολουθούν σε κάποιο βαθμό να συγκροτούνται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Βιομηχανικής εποχής που χαρακτηρίζεται από ομοιομορφία, τυποποίηση και μαζική παραγωγή. Αυτή η λογική παλαιότερα εξυπηρετούσε την παραγωγή εργαζόμενων για βιομηχανίες που είχαν ανάγκη εργάτες με χειρωνακτικές και απλές γνωστικές δεξιότητες (ανάγνωση, γραφή και αριθμητική). Κατά την Βιομηχανική Επανάσταση του 20^{ου} αιώνα οι εργαζόμενοι χρειαζόντουσαν απλές δεξιότητες απομνημόνευσης για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της δουλειάς τους. Τα σχολεία φυσικά είχαν ως στόχο να αναπτύξουν αυτές τις δεξιότητες των μαθητών.

Ζούμε όμως πλέον στον 21^ο αιώνα, στην εποχή της «γρήγορης» γνώσης και του καταγισμού της πληροφορίας. Επαγγέλματα που απαιτούσαν μη εξειδικευμένη εργασία σταδιακά εξαφανίζονται και άλλα που παλιά απαιτούσαν σχετική εξειδίκευση απαιτούν

τώρα μεγάλη εξειδίκευση ως προς το σχεδιασμό, τα υλικά, τη χρήση της τεχνολογίας, και τις δεξιότητες που χρειάζονται. Οι εργαζόμενοι οφείλουν να μπορούν να βρίσκουν πληροφορίες σχετικά με τη δουλειά τους και να μπορούν να χρησιμοποιούν αυτές τις πληροφορίες για να επιλύουν προβλήματα και να αυξάνουν την αποτελεσματικότητά τους. Οι εργαζόμενοι χρειάζονται πλέον μια σειρά νέων δεξιοτήτων και δεξιότητες κριτικής σκέψης. Ο εργασιακός χώρος σήμερα απαιτεί πολύ περισσότερη εξειδικευμένη γνώση και δεξιότητες. Αυτή είναι μία σημαντική αλλαγή στην οποία η σημερινή εκπαίδευση πρέπει να ανταποκριθεί. Οι νοοτροπίες της κοινωνίας και των εκπαιδευτικών που ανήκουν στον προηγούμενο αιώνα δεν έχουν καμιά θέση στο μοντέλο της εκπαίδευσης που απαιτεί η κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας.

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση έχει ως στόχο τον επανασχεδιασμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ώστε να αναπτυχθούν οι δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα - δεξιότητες όπως η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, η ικανότητα να επιλύει κανείς προβλήματα, να επικοινωνεί αποτελεσματικά, να συνεργάζεται αρμονικά, να λειτουργεί δημιουργικά σε καινοτόμες δράσεις, ειδικά αφού η δημιουργικότητα είναι απαραίτητη για τη διαρκή παραγωγή νέων ιδεών και προϊόντων εργασίας. Τα εκπαιδευτικά συστήματα διεθνώς αναμορφώνονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της νέας εποχής και στοχεύουν στην ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων προκειμένου να εξασφαλίσουν ένα καλύτερο αύριο για τους σημερινούς μαθητές.

6. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σχολείο του σήμερα

Όσο συγκεντρωτική και αν είναι η πολιτεία στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής δεν μπορεί παρά να αναγνωρίσει τον κεντρικό και καταλυτικό ρόλο του εκπαιδευτικού στην επίτευξη των στόχων του «Νέου Σχολείου». Η απόφαση της πολιτείας να σχεδιαστούν νέα Προγράμματα Σπουδών που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών, να δίνουν την ελευθερία στον εκπαιδευτικό να λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες της τάξης του και να χρησιμοποιεί πολλαπλές πηγές γνώσης θα επιφέρει μια νέα πραγματικότητα στην εκπαιδευτική πράξη και διαδικασία. Στο πλαίσιο της πιλοτικής εφαρμογής του ΕΠΣ-ΞΓ, έχουμε σκοπό να παρακολουθήσουμε τις δημιουργικές πρωτοβουλίες των εκπαιδευτικών και να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για να μοιράζονται οι εκπαιδευτικοί μεταξύ τους τα αποτελέσματα της αυτενέργειάς τους. Τα τελευταία πιστεύουμε πως θα οδηγήσουν σε πολλαπλά σενάρια αναλυτικών προγραμμάτων και διαφοροποιημένο εκπαιδευτικό υλικό το οποίο θα εξυπηρετεί τις ανάγκες των μαθημάτων της ξένης γλώσσας ανά επίπεδα γλωσσομάθειας.

Μέσα στον καταιγισμό εκπαιδευτικών αλλαγών που γίνονται παγκοσμίως είναι πλέον κοινή παραδοχή ότι δεν μπορεί ο εκπαιδευτικός να λειτουργεί ως σιωπηλός θεατής, αλλά πως θα πρέπει να είναι συνεργάτης στο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πράξης. Η πολυμορφία και διαφορετικότητα που χαρακτηρίζουν τους σημερινούς μαθητές και τις σχολικές τάξεις, καθώς και η πολυπλοκότητα των ζητημάτων που καλούνται να αντιμετωπίσουν, κάνουν επιτακτική την ανάγκη ο εκπαιδευτικός να αναλάβει πιο ενεργό και ουσιαστικό ρόλο, λειτουργώντας ως σχεδιαστής και παραγωγός μάθησης και παιδαγωγικής πρακτικής. Ο εκπαιδευτικός δεν μπορεί πλέον να υποβαθμίζεται παραμένοντας εκτελεστής αναλυτικών

προγραμμάτων ή μεταφορέας της ύλης. Ο εκπαιδευτικός είναι εμπειρογνώμονας της τάξης του, των μαθητών του και της σχολικής μονάδας. Έχει βαθιά γνώση της σχολικής πραγματικότητας και καθημερινότητας και μόνον αυτός μπορεί να γνωρίζει πώς μπορεί καλύτερα να δημιουργήσει τις συνθήκες για αποτελεσματική μάθηση των δικών του μαθητών – γνώση που δεν μπορεί εκ των πραγμάτων να έχει κανένας ειδικός και καμία πολιτεία.

Ο νέος ρόλος που καλείται να αναλάβει ο εκπαιδευτικός ως σχεδιαστής και παραγωγός μάθησης είναι σίγουρα δύσκολος, απαιτητικός και πρωτόγνωρος για τα ελληνικά εκπαιδευτικά δεδομένα. Στο νέο του ρόλο όμως δεν θα μείνει αβοήθητος. Ο Οδηγός του εκπαιδευτικού έχει γραφτεί με σκοπό να υποστηρίξει τον εκπαιδευτικό και να του παράσχει ιδέες και προτάσεις για να οργανώσει την εκπαιδευτική διαδικασία κατάλληλα, έχοντας πάντα ως γνώμονα τις ανάγκες και ιδιαιτερότητες των μαθητών του και της σχολικής μονάδας. Θα υπάρχει σε όλη τη διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής του ΕΠΣ-ΞΓ συστηματική επιμόρφωση και ανατροφοδότηση από επιμορφωτές. Αυτά όμως από μόνα τους δεν είναι αρκετά. Θα πρέπει και ο εκπαιδευτικός να βγει από την απομόνωση της τάξης του, να επικοινωνεί και να συνεργάζεται με άλλους εκπαιδευτικούς που έχουν τους ίδιους προβληματισμούς και δυσκολίες. Θα πρέπει να δημιουργηθεί μια κουλτούρα επαγγελματικής συνεργασίας. Είναι κρίμα οι ενδιαφέρουσες εργασίες και ιδέες χιλιάδων εκπαιδευτικών να μένουν παρατημένες σε ένα ράφι και να τις γνωρίζουν μόνο οι μαθητές του συγκεκριμένου σχολείου. Εκπαιδευτικοί σε όλη την Ελλάδα θα αντιμετωπίσουν τις ίδιες δυσκολίες και προβληματισμούς στο σχεδιασμό της μαθησιακής διαδικασίας και στην συγκρότηση των αναλυτικών προγραμμάτων. Η ανταλλαγή ιδεών, βέλτιστων πρακτικών και επαγγελματικών γνώσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών, θα δημιουργήσει μια δυναμική κοινότητα μάθησης, η οποία στο σύνολό της, θα παράγει γνώση.

Η ηλεκτρονική πλατφόρμα της Μάθησης μέσω Σχεδιασμού, που παρουσιάζεται σε επόμενο κεφάλαιο του Οδηγού ως εναλλακτικό μοντέλο σχεδιασμού μαθησιακών ενοτήτων, δίνει ευκαιρίες στους εκπαιδευτικούς να διαμοιράζονται και να δημοσιοποιούν τις πρακτικές τους συνεισφέροντας έτσι στη δημιουργία μιας κοινότητας μάθησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΠΣ-ΞΓ

1. Διαφοροποιημένη διδασκαλία και μάθηση¹

Στο πλαίσιο του Νέου Σχολείου ο μαθητής τοποθετείται στο επίκεντρο του μαθησιακού σχεδιασμού και οι ανάγκες του στο παρόν και στο μέλλον είναι οι κεντρικοί άξονες για τη διαμόρφωση της διδακτικής πράξης. Οι μαθητές δεν είναι όλοι ίδιοι. Έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά που αφορούν στην προσωπικότητα, στην καταγωγή, στη θρησκεία, στον τρόπο που μαθαίνουν και στη στάση και στις απόψεις τους σχετικά με τη μάθηση.

Η παραδοσιακή διδασκαλία που απευθύνεται σε μια ομάδα μαθητών ορίζοντας το ίδιο περιεχόμενο για όλους, χρησιμοποιώντας τις ίδιες πρακτικές και έχοντας τις ίδιες απαιτήσεις για πρόοδο αδυνατεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα όλων των μαθητών. Αγνοεί την ατομικότητα του κάθε μαθητή ως προς το στυλ μάθησης, υιοθετεί πρακτικές μετωπικής διδασκαλίας με κύριο σημείο αναφοράς το σχολικό εγχειρίδιο, χρησιμοποιεί την αξιολόγηση για τη μέτρηση του μαθησιακού αποτελέσματος και γενικά καθιστά το μαθητή παθητικό δέκτη πληροφοριών και γνώσης, ενώ υποδεικνύει στον εκπαιδευτικό μια σειρά ενεργειών που αφορούν στην καθοδήγηση της μαθησιακής πορείας, στην επίλυση προβλημάτων για τους μαθητές, στην εφαρμογή κοινών κριτηρίων αξιολόγησης και στη χρήση ενός και μοναδικού τύπου αξιολόγησης για όλους.

Η έρευνα έχει δείξει ότι η δημιουργία ομοιογενών τμημάτων για τους «προχωρημένους» και τους «αδύνατους» μαθητές αδυνατεί να επιτύχει το στόχο ενίσχυσης της μάθησης και βελτίωσης του μαθησιακού αποτελέσματος. Σε αυτές τις τάξεις οι «αδύνατοι» μαθητές, που προέρχονται κυρίως από κατώτερα κοινωνικά στρώματα, δεν αναπτύσσουν ισχυρά κίνητρα για συμμετοχή, εκτίθενται σε πρότυπα μάθησης του ίδιου επιπέδου και δεν βελτιώνουν την επίδοσή τους. Στο αντίποδα της παραδοσιακής διδασκαλίας εμφανίζεται τις τελευταίες δεκαετίες η εξατομικευμένη ή διαφοροποιημένη διδασκαλία, η οποία κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις είναι αποτελεσματική (Ματσαγγούρας 2009).²

1.1 Τι είναι η διαφοροποιημένη διδασκαλία

Διαφοροποιημένη διδασκαλία είναι η μεθοδολογία που στηρίζεται στην υπόθεση ότι η διδακτική πράξη πρέπει να διαφοροποιείται και να προσαρμόζεται ανάλογα με την ποικιλομορφία και την ατομικότητα της ομάδας μαθητών σε κάθε τάξη (Tomlinson, 2001).

Η Διαφοροποιημένη διδασκαλία αντλεί το θεωρητικό της υπόβαθρο από την έρευνα στους τομείς διερεύνησης της λειτουργίας του εγκεφάλου και της γνωστικής ψυχολογίας (Siegler 2006, Μουτζούρη, Πρόσκολλη, 2005).³ Μερικές από τις διαπιστώσεις αυτών των ερευνών,

¹ Την ενότητα του κεφαλαίου που αφορά τη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Μάθηση συνέγραψε η Καίτη Ζουγανέλη, μέλος της ομάδας σχεδιασμού του ΕΠΣ-ΞΓ.

² Ματσαγγούρας, Γ. Η., (2009), Εισαγωγή στις Επιστήμες της Παιδαγωγικής: Εναλλακτικές Προσεγγίσεις, Διδακτικές Προεκτάσεις. Αθήνα: Gutenberg.

³ Μουτζούρη- Μανούσου, Ειρ. & Α. Πρόσκολλη, (2005), Τα Μονοπάτια της Μάθησης: Εφαρμογές στην Εκπαιδευτική Πράξη. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη
Siegler, S. R.,(2006), Πως Σκέφτονται τα Παιδιά. Αθήνα: Gutenberg

που εμπλουτίζουν τη γνώση μας για τη διδασκαλία και την οργάνωσή της, συνοψίζονται ως εξής:

- Ο εγκέφαλος αναπτύσσεται λαμβάνοντας σαφή μηνύματα. Στην τάξη, η διαμόρφωση περιβάλλοντος που είναι πλούσιο σε νοηματοδότηση βοηθάει τους μαθητές να αντιληφθούν τι μαθαίνουν.
- Ο εγκέφαλος αναπτύσσεται σταδιακά, από τις βασικές λειτουργίες επιβίωσης του ατόμου έως τη συναισθηματική ανάπτυξη. Στην τάξη, ένα εμπλουτισμένο περιβάλλον μπορεί να καλύψει πολλαπλούς τομείς ανάπτυξης και να διασφαλίσει ασφαλές συναισθηματικό πλαίσιο για τη μάθηση.
- Ο εγκέφαλος δεν λειτουργεί σειριακά, αλλά μάλλον ως «πολυεπεξεργασιακός» ηλεκτρονικός υπολογιστής, ο οποίος μπορεί να επεξεργάζεται παράλληλα διαφορετικούς τύπους πληροφοριών. Η μάθηση στην τάξη, πρέπει να αντιμετωπίζεται ως διεργασία σύνθεσης ιδεών με βάση πολλαπλές αναπαραστάσεις (Charpak, 2001).⁴ Είναι μια διαδικασία ενεργούς επικοινωνίας κατά την οποία ο μαθητής συσχετίζει τη νέα γνώση με την υπάρχουσα.
- Ο εγκέφαλος λειτουργεί με την κοινωνική διάδραση και τη συνεργασία. Αν και η λειτουργία συμβαίνει εντός του εγκεφάλου του κάθε μαθητή, η μάθηση διευρύνεται όταν το περιβάλλον δίνει στους μαθητές τη δυνατότητα να συζητούν τις σκέψεις τους και να ανταλλάσσουν ιδέες με συνομήλικους ή να εκπονούν εργασίες από κοινού.

Διαφοροποίηση δε σημαίνει διαφορετικό πρόγραμμα για κάθε μαθητή, ούτε χωρισμό της τάξης μικτών επιπέδων ικανότητας σε ομοιογενείς ομάδες για να μειωθούν οι διαφορές. Πρόκειται για ποιοτική διάκριση των βημάτων εργασίας και των δραστηριοτήτων, η οποία βασίζεται σε προσεκτικό σχεδιασμό και περιλαμβάνει την αξιολόγηση, ως μέσο ανατροφοδότησης για την πρόοδο των μαθητών, και τον αναστοχασμό ως εργαλείο για την αναπροσαρμογή του μαθήματος (Καραγεώργου, 2008).⁵

1.2 Βασικές αρχές για τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας

Η κάθε τάξη έχει τα δικά της χαρακτηριστικά και το ίδιο συμβαίνει με τους εκπαιδευτικούς. Είναι δύσκολο, συνεπώς, να καταλήξουμε σε μια σειρά αρχών που με τη μορφή συστάσεων θα αποτελούσαν τη «συνταγή» για τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας. Η αναφορά σε μια σειρά σημείων, όπως αναλύονται από την Tomlinson (2010)⁶, μας δίνει μερικές ιδέες που μπορούν να αξιοποιηθούν.

Η σαφήνεια στο σχέδιο εργασίας είναι η βασικότερη αρχή. Όταν ο εκπαιδευτικός διατυπώνει με σαφήνεια τους στόχους του μαθήματος, τις βασικές έννοιες, τις αρχές και τις δεξιότητες που περιλαμβάνει το θέμα αυξάνονται οι δυνατότητες να γίνει το μάθημα ή η δραστηριότητα κατανοητή και ενδιαφέρουσα για τους μαθητές.

Ο εκπαιδευτικός που διαφοροποιεί τη διδασκαλία αναγνωρίζει τη διαφορετικότητα των μαθητών και αποδέχεται όλους τους μαθητές με τις αδυναμίες τους, αναμένοντας παράλληλα από όλους να αναπτυχθούν ατομικά στο βαθμό που μπορούν, ανάλογα με τις ικανότητές τους.

⁴ Charpak, G., (2001), *Μαθητές, Ερευνητές και Πολίτες*, Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας

⁵ Καραγεώργου, Η. (2008), *Μια Τάξη για Όλους τους Μαθητές*, Ανοιχτό Σχολείο τ. 109, σσ. 10-19.

⁶ Tomlinson, C.A., (2010), *Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Στην τάξη διαφοροποιημένης διδασκαλίας, η αξιολόγηση είναι πανταχού παρούσα και διαγνωστική. Χρησιμοποιείται, κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, ως μηχανισμός διερεύνησης ώστε να εντοπιστούν τα σημεία που χρειάζονται διαφοροποίηση. Αυτού του είδους η διαμορφωτική αξιολόγηση μπορεί να γίνει μέσω της παρατήρησης με τη χρήση σχετικής εσχάρας, μέσω των εντύπων αυτό-αξιολόγησης των μαθητών ή ακόμη και μέσα από συζήτηση με όλους τους μαθητές ή με ομάδες μαθητών.

Ο εκπαιδευτικός που διαφοροποιεί τη διδασκαλία φροντίζει ώστε όλοι οι μαθητές να συμμετέχουν και να εμπλέκονται σε μια ενδιαφέρουσα εργασία, αναγνωρίζοντας τη διαφορετικότητα του κάθε μαθητή και αποδεχόμενος ότι ο κάθε άνθρωπος έχει προσωπικό μαθησιακό προφίλ και αξιοποιεί έναν ή περισσότερους τύπους νοημοσύνης (Δαβάζογλου-Σιμοπούλου 1999, Slavin, 2007).⁷ Αρχίζει από το σημείο που βρίσκεται ο κάθε μαθητής, θέτει στόχους για καθέναν χωριστά και υποστηρίζει την πρόοδό του δίνοντας δραστηριότητες που είναι ευχάριστες, ενδιαφέρουσες και σημαντικές.

Στην τάξη που υπάρχει διαφοροποίηση η διδασκαλία είναι μαθητοκεντρική. Ο εκπαιδευτικός σχεδιάζει, μερικές φορές μαζί με τους μαθητές, οργανώνει την τάξη και διευκολύνει τη διαδικασία του μαθήματος. Οι μαθητές ενεργοποιούνται σε ατομικό επίπεδο ή μέσα σε ομάδες. Η διαμόρφωση των ομάδων μπορεί να είναι στοχευμένη ή τυχαία ανάλογα με το είδος και τους στόχους της δραστηριότητας.

Η ευελιξία είναι επίσης μια ενδιαφέρουσα παράμετρος της διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Η ευελιξία μπορεί να αφορά:

- α) τον τρόπο που διαμορφώνονται οι ομάδες ή ολόκληρη η διδασκαλία (από το άτομο, στο ζευγάρι, στην ομάδα)
- β) τα διδακτικά μέσα που θα χρησιμοποιηθούν (έντυπο υλικό, ηλεκτρονικό υλικό, πολυμέσα, πολυτροπικό υλικό)
- γ) τις διδακτικές στρατηγικές.

Ο εκπαιδευτικός αντλεί από κάθε μεθοδολογία τα στοιχεία που αρμόζουν για τη συγκεκριμένη διδακτική περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη τι μαθαίνουν οι μαθητές, πώς υποστηρίζονται για να κατανοήσουν τη διαδικασία της μάθησής τους και πώς οδηγούνται στο να αναπτύξουν τις μεταγνωστικές δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν στη διαχείριση των αποτελεσμάτων της μάθησης.

1.3 Παράμετροι διαφοροποίησης της διδασκαλίας

α) Το περιβάλλον της μάθησης

Όταν διαφοροποιούμε τη διδασκαλία με σκοπό να ικανοποιήσουμε όσο το δυνατό περισσότερες ανάγκες των μαθητών, ξεκινάμε από τη διαμόρφωση υγιούς περιβάλλοντος στο οποίο η μάθηση είναι μια ανιχνευτική προσπάθεια. Ως περιβάλλον μάθησης νοείται όχι μόνο ο χώρος όπου πραγματοποιείται η διδασκαλία αλλά και οι συνθήκες εργασίας και οι σχέσεις ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και τους μαθητές (Καραγεώργου, ως άνω). Όσο περισσότερο ασφαλές είναι το μαθησιακό περιβάλλον, τόσο περισσότερο ευνοούνται η

⁷Δαβάζογλου-Σιμοπούλου, Α.(1999), Τα Χαρισματικά Παιδιά στην Εκπαίδευση. Αλεξ/πολη: της ίδιας. Slavin, R. (2007), Εκπαιδευτική Ψυχολογία: Θεωρία και Πράξη, Αθήνα: Μεταίχμιο

κινητοποίηση για συμμετοχή και η μάθηση. Οι συνθήκες εργασίας στην τάξη επίσης συντελούν στη ανάπτυξη ασφαλούς περιβάλλοντος μάθησης. Για παράδειγμα, η δημιουργία μιας «γλωσσικής γωνιάς» στην τάξη, όπου υπάρχουν ξενόγλωσσα βιβλία και λεξικά, εξυπηρετεί τις ανάγκες των μαθητών που τελειώνουν γρήγορα την εργασία τους στην τάξη. Στην τάξη των μικρών μαθητών, η ίδια «γλωσσική γωνιά» μπορεί να είναι ο χώρος όπου τα παιδιά καθισμένα σε μαξιλάρια παρακολουθούν την αφήγηση μιας ιστορίας ή ενός παραμυθιού. Ο τρόπος διαχείρισης του χώρου σηματοδοτεί την αντίληψη του εκπαιδευτικού για τις σχέσεις μέσα στην τάξη. Η διάταξη των θρανίων σε σχήμα που ευνοεί την εργασία σε ομάδες προωθεί κλίμα συνεργασίας. Η ανάρτηση των εργασιών των μαθητών σε χώρο της αίθουσας δείχνει σεβασμό στην προσπάθεια και αποδοχή.

β) Το περιεχόμενο της μάθησης

Το περιεχόμενο αφορά τις γνώσεις, τις έννοιες και τις δεξιότητες που περιλαμβάνονται στο σχεδιασμό του μαθήματος, καθώς και τα μέσα για την υλοποίηση της διδασκαλίας. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να διαφοροποιήσει τον τρόπο πρόσληψης της πληροφορίας ανάλογα με την ετοιμότητα των μαθητών, τον τρόπο πρόσβασης στη νέα γνώση και τον τρόπο επεξεργασίας της, ανάλογα με το μαθησιακό προφίλ των μαθητών, ή την ποικιλία της πληροφορίας, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα της τάξης.

Δεν είναι απαραίτητο όμως να διαφοροποιούνται όλα τα στοιχεία του περιεχομένου της μάθησης ταυτόχρονα. Διαφοροποιούμε ένα στοιχείο της διδασκαλίας μόνο όταν αυτό μπορεί να γίνει χρήσιμο για κάποιους μαθητές ή όταν η διαφοροποίηση θα βοηθήσει κάποιους μαθητές να καταλάβουν βασικές έννοιες και να χρησιμοποιήσουν βασικές δεξιότητες με άνεση (Tomlinson, 2010)⁸.

Ας δούμε, για παράδειγμα, ένα μάθημα που έχει στόχο την κατανόηση του σχηματισμού του αορίστου των ρημάτων στα Αγγλικά και την κατάλληλη χρήση του σε κείμενα, σε μια τάξη μικτής ικανότητας. Οι μαθητές που βρίσκονται στο χαμηλότερο επίπεδο θα εργαστούν με ασκήσεις στις οποίες υπάρχουν προτάσεις με κενά, όπου θα συμπληρώσουν τον αόριστο ομαλών ρημάτων. Άλλοι μαθητές θα συμπληρώσουν κείμενο όπου τα ρήματα είναι ανώμαλα και χρειάζεται να σχηματίσουν τον αρνητικό τύπο του ρήματος. Οι μαθητές που είναι περισσότερο προχωρημένοι θα γράψουν ένα σύντομο κείμενο με το οποίο θα περιγράψουν μια ενέργεια του παρελθόντος.

Η εργασία σε ομάδες ευνοεί τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας. Για παράδειγμα, σε μια τάξη μικτής ικανότητας μαθητών Γυμνασίου δίνεται μια δραστηριότητα που έχει στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων κατανόησης γραπτού λόγου και παραγωγής κειμένων. Οι μαθητές θα αναλάβουν διαφορετικές εργασίες, ανάλογα με τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντά τους, τις οποίες θα συνθέσουν σε ένα τελικό αποτέλεσμα. Έτσι, με βάση ένα θέμα το οποίο έχουν επιλέξει να επεξεργαστούν, στο πλαίσιο ενός project, μια ομάδα θα μελετήσει έντυπο υλικό από όπου θα αντλήσει ιδέες και λεξιλόγιο. Μια άλλη ομάδα θα αναζητήσει πληροφορίες στο διαδίκτυο και θα καταγράψει τα στοιχεία που είναι χρήσιμα για τη δραστηριότητα. Μια τρίτη ομάδα θα κατασκευάσει ένα ερωτηματολόγιο και θα κάνει μια μικρή έρευνα για το

⁸ Tomlinson, C. A., (2001), How to differentiate instruction in mixed-ability classrooms. (2nd Ed.) Alexandria, VA: ASCD

θέμα. Κάθε ομάδα θα ανακοινώσει την εργασία της στην τάξη και όλες οι ομάδες θα συνεργαστούν για το τελικό αποτέλεσμα.

γ) Η διαδικασία της μάθησης

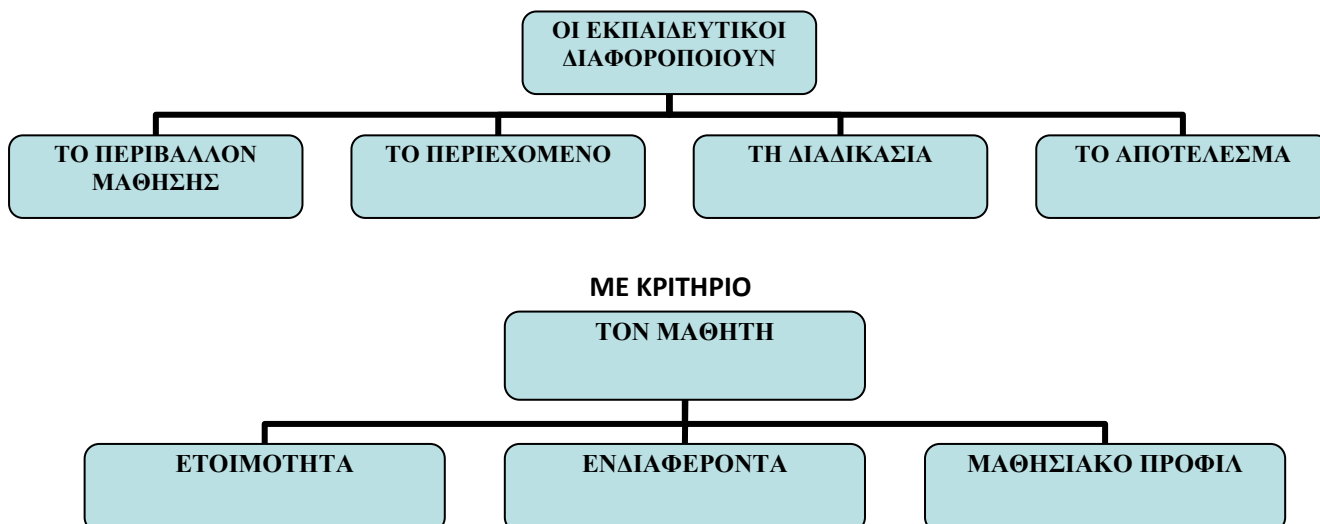
Η διαφοροποίηση της διαδικασίας αφορά στην προσαρμογή των δραστηριοτήτων ώστε να δίνεται η δυνατότητα σε όλους τους μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες για την κατανόηση των βασικών εννοιών. Ο εμπλουτισμός των δραστηριοτήτων με δομημένες εργασίες ή περισσότερο ελεύθερες, με διαβαθμισμένες ασκήσεις ή κουίζ και κατασκευές προκαλεί το ενδιαφέρον περισσότερων μαθητών και τους παρακινεί να συμμετέχουν και να μαθαίνουν.

Για παράδειγμα σε τάξη μικρών μαθητών μικτής ικανότητας, τα παιδιά ασχολούνται με την κατασκευή μάσκας. Οι μαθητές που έχουν αναπτύξει απλές δεξιότητες παραγωγής γραπτού λόγου, γράφουν το όνομα της μάσκας και λέξεις που περιγράφουν τα χρώματα ή τα μέρη του προσώπου. Οι μαθητές που έχουν αναπτύξει περισσότερο προχωρημένες δεξιότητες παραγωγής γραπτού λόγου, γράφουν μια μικρή παράγραφο για να περιγράψουν τη μάσκα τους. Όσοι μαθητές δεν έχουν αναπτύξει, ακόμη, δεξιότητες παραγωγής γραπτού λόγου περιγράφουν τη μάσκα τους προφορικά.

δ) Το αποτέλεσμα της διδασκαλίας

Η διαφοροποίηση των αποτελεσμάτων της διδασκαλίας αφορά στον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές δείχνουν τι έμαθαν. Το αποτέλεσμα της διδασκαλίας είναι η πηγή για την αξιολόγηση της προόδου του μαθητή και για το λόγο αυτό οι ποικίλες μορφές έκφρασης αυτού του αποτελέσματος μπορούν να δώσουν ευρύτερη ανατροφοδότηση σχετικά με τα επιτεύγματα των μαθητών. Για παράδειγμα, οι μαθητές μπορούν να δείξουν τι έμαθαν μέσω δραματοποίησης, μέσω μιας κατασκευής ή μέσω της σύνθεσης ενός project. Η αυτοαξιολόγηση είναι επίσης μια διαδικασία που βοηθάει τη διαφοροποίηση του αποτελέσματος της διδασκαλίας. Απαντώντας ερωτήσεις σχετικές με το τι έμαθαν ή τι μπορούν να κάνουν, αφού έχουν συμπληρώσει μια μαθησιακή ενότητα, οι μαθητές αναπτύσσουν αυτογνωσία και ο εκπαιδευτικός μπορεί να εκτιμήσει την πρόοδο του κάθε μαθητή σε σχέση με το τι μπορεί να επιτύχει, σε διαφορετικές χρονικές στιγμές της σχολικής χρονιάς. Επίσης, ο ατομικός φάκελος του μαθητή, ενσωματώνοντας τις εργασίες του μαθητή, τα τεστ και δείγματα από άλλες δραστηριότητες δίνει ολιστική άποψη της προόδου του μαθητή και είναι απόδειξη των επιτευγμάτων του. Το σχεδιάγραμμα που ακολουθεί συνοψίζει τα κύρια σημεία της διαφοροποιημένης διδασκαλίας που πρέπει να έχουμε υπόψη.

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΟΠΩΣ:

☐ πολυτροπικά κείμενα ☐ ΤΠΕ ☐ ηχογραφημένο υλικό ☐ ποικίλο συμπληρωματικό υλικό ☐ διαφορετικά εγχειρίδια ☐ «γλωσσική γωνιά»	☐ εναλλακτική αξιολόγηση ☐ εργασία σε ομάδες ☐ εξατομικευμένη μελέτη ☐ ομαδική έρευνα ☐ σχέδια εργασίας (project)	☐ διαφοροποιημένη κατ' οίκον εργασία ☐ διαφορετικές στρατηγικές υποβολής ερωτήσεων ☐ περιεκτική εργασία ☐ σαφήνεια στόχων και οδηγιών
--	--	--

Προσαρμογή από Tomlinson, C.A. (2010)

2. Νέα Μάθηση και Μάθηση μέσω Σχεδιασμού⁹

Πριν παρουσιαστεί η θεωρία περί «νέας μάθησης, η λογική και η δομή της προσέγγισης «Μάθησης Μέσω Σχεδιασμού», που στην ουσία αναπτύσσεται μέσα από την πλατφόρμα του Learning-by-Design, να εξηγηθεί πως πρόκειται για μια καινοτόμα μεθοδολογία σχεδιασμού της εκπαιδευτικής διαδικασίας και παράλληλα ένα ψηφιακό εργαλείο για τους εκπαιδευτικούς, το οποίο διαμορφώνει εκ νέου τον παραδοσιακό σχεδιασμό προγραμμάτων σπουδών και στρέφει την προσοχή των εκπαιδευτικών από τη διδασκαλία και από το «Τι θα διδάξω» στη μάθηση και στο «τι και πως θα μάθουν οι μαθητές μου».

Η προσέγγιση αυτή έχει τα εξής χαρακτηριστικά: α) προσφέρει ένα διαφορετικό τρόπο «σύλληψης» της εκπαιδευτικής διαδικασίας γιατί βάζει στο επίκεντρο το μαθητή, β) αποδέχεται και αξιοποιεί την πολλών επιπέδων διαφορετικότητα των μαθητών, γ) οικοδομεί τη νέα γνώση «πατώντας» και «χτίζοντας» πάνω στις προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες των μαθητών, δίνει έμφαση στη δραστηριότητα ως μέσο για την επίτευξη μαθησιακών στόχων και για την προαγωγή γνωστικών δεξιοτήτων και αξιοποιεί μία ποικιλία ενεργών τρόπων απόκτησης της μάθησης. Πέρα από τα καινοτόμα στοιχεία της, η προσέγγιση της Μάθησης μέσω Σχεδιασμού συνάδει απόλυτα με τις αρχές του «Νέου Σχολείου» και τις δεξιότητες που καλούνται να αναπτύξουν οι μαθητές στο πλαίσιο του Σχολικού Προγράμματος και διευκολύνει το σχεδιασμό διαφοροποιημένων δραστηριοτήτων για την ίδια τάξη. Για το σχεδιασμό διαφοροποιημένων δραστηριοτήτων θα βρείτε πληροφορίες και ιδέες στο τελευταίο μέρος αυτού του κεφαλαίου όπου παρουσιάζονται οι βασικές αρχές και τα χαρακτηριστικά της διαφοροποιημένης μάθησης.

2.1 Πώς και γιατί ξεκίνησε η «Νέα Μάθηση»: Αλλαγές σε πολλαπλά επίπεδα

Η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης και σημαντικές εξελίξεις σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο έχουν επιφέρει αλλαγές στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε τη γνώση,

⁹ Το τμήμα αυτό του κεφαλαίου συνέγραψε η Ε. Καραβά, επιστημονική επιμελήτρια του Οδηγού, έχοντας συγκεντρώσει πληροφορίες σχετικά με την θεωρία της «Νέας Μάθησης» και την προσέγγιση της «Μάθησης μέσω Σχεδιασμού» από τους: Cope and Kalantzis 2007, Cope and Kalantzis 2008, Cope and Kalantzis 2009, Kalantzis and Cope 2004, Kalantzis 2006, Kalantzis, Cope and Harvey 2003, Kalantzis and Cope 2005, Kalantzis and Cope 2008, Yelland, Kalantzis and Cope 2008.

στις μορφές επικοινωνίας και στους τρόπους που νοηματοδοτούμε, καθώς και στις δεξιότητες που καλούνται να αναπτύξουν οι μαθητές για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά ως αυριανοί εργαζόμενοι και ως πολίτες. Οι εξελίξεις αυτές έχουν με τη σειρά τους επιφέρει σημαντικές αλλαγές στο περιεχόμενο και τη δομή των προγραμμάτων σπουδών, σε παιδαγωγικές προσεγγίσεις και σε τρόπους αξιολόγησης των μαθητών. Παρακάτω παρουσιάζονται οι αλλαγές αυτές οι οποίες αποτέλεσαν εφαλτήριο για την ανάπτυξη μίας νέας παιδαγωγικής προσέγγισης (παιδαγωγική των πολυγραμματισμών) που αποτελεί τη βάση για το μοντέλο της Μάθησης Μέσω Σχεδιασμού.

1. Αλλαγές στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε τη γνώση

Η παγκοσμιοποίηση της γνώσης και της πληροφορίας έχουν αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τη γνώση. Η γνώση δεν θεωρείται πλέον στατική και αδιαμφισβήτητη, αλλά μεταβαλλόμενη, κοινωνικά και πολιτισμικά εξελισσόμενη, ακόμα και προσωπικά προσδιορισμένη.

2. Αλλαγές στον εργασιακό χώρο και η «νέα οικονομία»

Όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, έχουν πλέον αλλάξει οι δεξιότητες που απαιτούνται στον εργασιακό χώρο και ο τρόπος λειτουργίας επιχειρήσεων/εργοστασίων κ.λπ. Οι εργάτες ακόμα παράγουν προϊόντα, αλλά τα παράγουν χρησιμοποιώντας την τεχνολογία της πληροφορίας και επικοινωνίας. Η μονάδα παραγωγής υπάρχει ακόμα, αλλά μηχανές κάνουν τη δουλειά. Οι εργαζόμενοι πλέον χρειάζονται τεχνογνωσία η οποία εξελίσσεται συνεχώς, χρειάζονται μια σειρά νέων πολλαπλών δεξιοτήτων, όπως οι δεξιότητες κριτικής σκέψης, να είναι ευέλικτοι και ικανοί να αναλαμβάνουν διαφορετικές δραστηριότητες αποτελεσματικά. Η ανταγωνιστικότητα των οργανισμών σήμερα βασίζεται στις (εξελισσόμενες) δεξιότητες και στη γνώση του εργατικού δυναμικού.

3. Αλλαγές στις δεξιότητες που απαιτούνται από τους μαθητές-αυριανούς πολίτες

Η κοινωνία αποβλέπει στο σχολείο προκειμένου να αναπτύξουν οι μαθητές τις δεξιότητες, γνώσεις, ικανότητες και στάσεις που απαιτούνται από τον αυριανό πολίτη και εργαζόμενο. Ο ρόλος και η συμβολή του εκπαιδευτικού στο έργο αυτό είναι καθοριστικός. Ο εκπαιδευτικός καλείται να διαμορφώσει μαθητές που να είναι εγγράμματοι, αυτόνομοι, δημιουργικοί, συνεργατικοί και συνεργάσιμοι, ευέλικτοι με πνεύμα πρωτοβουλίας και νεωτερισμού, ικανοί να προσαρμόζονται σε γρήγορες μεταβολές, ανοιχτοί στη μόνιμη επιμόρφωση και δια βίου εκπαίδευση, ικανοί να ανταποκρίνονται σε πολλές δραστηριότητες ταυτόχρονα και να βρίσκουν απαντήσεις σε απρόσμενες καταστάσεις, επικοινωνιακοί και ικανοί να εργάζονται παραγωγικά σε μία γλωσσικά και πολιτισμικά πολύμορφη κοινωνία. (Kalantzis et al 2003).

4. Αλλαγές στη «φύση» της γλώσσας

Μιλάμε πλέον για πολλαπλές αγγλικές γλώσσες (multiple Englishes). Η Αγγλική είναι πλέον lingua mundi (παγκόσμια γλώσσα) και lingua franca (κοινή γλώσσα επικοινωνίας στο εμπόριο, την πολιτική, τα μέσα ενημέρωσης). Υπάρχουν πολλές εθνικές διαφοροποιήσεις της Αγγλικής (national variants of English) αλλά και «λειτουργικές μορφές της Αγγλικής γλώσσας» (functional Englishes- technical, professional, hobbyist etc). Δεν υπάρχει πλέον η έννοια της διδασκαλίας μίας και μοναδικής, κοινά αποδεκτής standard Αγγλικής γλώσσας.

5. Εξελίξεις στη τεχνολογία και αλλαγή στον τρόπο επικοινωνίας και νοηματοδότησης

Οι ραγδαίες εξελίξεις στις τεχνολογίες της επικοινωνίας έχουν διευρύνει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τον γραμματισμό και έχουν δημιουργήσει νέους γραμματισμούς, απαραίτητους για την αποτελεσματική επικοινωνία σε ιδιωτικό, κοινωνικό και επαγγελματικό επίπεδο. Ζούμε πλέον σε έναν κόσμο με ipods, wikis, blogs, forums, sms και mp3. Οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν επιφέρει σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίον νοηματοδοτούμε και επικοινωνούμε. Ζούμε σε έναν κόσμο εξελισσομένων και νέων επικοινωνιακών πρακτικών όπου η γλώσσα (δηλαδή ο προφορικός και ο γραπτός λόγος) δεν είναι το μοναδικό σύστημα αναπαράστασης και νοηματοδότησης και τα κείμενα που καλούμαστε να κατανοήσουμε και να παραγάγουμε δεν είναι μόνο γλωσσικά αλλά πολυτροπικά –δηλαδή συνδυάζουν τη γλώσσα με διάφορους άλλους τρόπους νοηματοδότησης. Με άλλα λόγια, με τις εξελίξεις στο χώρο της τεχνολογίας, δημιουργούμε πλέον και εκφράζουμε νοήματα με τρόπους πολυσχιδείς όπου γραπτές μορφές νοημάτων επικαλύπτονται και συνδυάζονται με οπτικές, ακουστικές και χωροθετικές μορφές νοημάτων.

Τρόποι νοηματοδότησης

Ποιοι είναι αυτοί οι τρόποι νοηματοδότησης; Εκτός από το γλωσσικό σύστημα που μας παρέχει δυνατότητα να επιλέξουμε τον προφορικό ή τον γραπτό τρόπο επικοινωνίας, έχουμε το οπτικό σύστημα (visual representation), το ακουστικό (audio representation), το οποίο περιλαμβάνει μουσική, ήχους και φυσικά μαγνητοφωνημένη φυσική ομιλία. Έχουμε επίσης το σύστημα των αισθήσεων (tactile representation) που περιλαμβάνει την αφή, όσφρηση και γεύση, το σύστημα των χειρονομιών (gestural representation), το οποίο περιλαμβάνει κινήσεις, εκφράσεις προσώπου, στάσεις του σώματος, κτλ., καθώς και το σύστημα που αφορά τον χώρο και την εγγύτητα (spatial representation). Πιο συγκεκριμένα:

Γραπτή Γλώσσα: γραφή (που αντιπροσωπεύει το νόημα για ένα άλλο άτομο) και ανάγνωση (που αντιπροσωπεύει το νόημα για τον εαυτό μας) – γραφικός χαρακτήρας, τυπωμένη σελίδα και οθόνη.

Προφορική Γλώσσα: ζωντανή ή μαγνητοσκοπημένη ομιλία (που αντιπροσωπεύει το νόημα για έναν άλλο), ακουστική κατανόηση (που αντιπροσωπεύει το νόημα για τον εαυτό μας).

Οπτική Αναπαράσταση: Στατική ή κινούμενη εικόνα, γλυπτική, τέχνη (που αντιπροσωπεύουν το νόημα για έναν άλλο), οπτική, εικόνα συγκλίνουσας προοπτικής, σκηνή, προοπτική (που αντιπροσωπεύει το νόημα για τον εαυτό μας).

Ηχητική Αναπαράσταση: μουσική, περιρρέοντες ήχοι, θόρυβοι, ειδοποιήσεις (που αντιπροσωπεύουν το νόημα για έναν άλλο), ακοή, ακουστική κατανόηση (που αντιπροσωπεύουν το νόημα για τον εαυτό μας).

Απτικές Αναπαραστάσεις: αφή, όσφρηση και γεύση: η δημιουργία νοήματος για τον εαυτό μας μέσα από σωματικές αισθήσεις και συναισθήματα ή αναπαραστάσεις των άλλων μέσα από την αφή. Μορφές απτικής αναπαράστασης είναι η κιναισθησία, η φυσική επαφή, οι αισθήσεις του δέρματος (θερμό/ψυχρό, υφή, πίεση), το κράτημα, χειρισμός αντικειμένων, έργα τέχνης, το μαγείρεμα και το φαγητό, τα αρώματα.

Σωματική Αναπαράσταση: κινήσεις των χεριών και των ώμων, εκφράσεις του προσώπου, κινήσεις των ματιών και το βλέμμα, στάσεις του σώματος, βάδισμα, ρούχα και μόδα, το στυλ των μαλλιών, ο χορός, η αλληλουχία δράσης, η επιλογή κατάλληλου χρόνου/ συγχρονισμός, η συχνότητα, η τελετή και η ιεροτελεστία. Εδώ η χειρονομία νοείται ευρύτερα και μεταφορικά, ως μια φυσική πράξη που υποδηλώνει ένα είδος προσωπικής υπογραφής (όπως στο «μια χειρονομία για να ...»), παρά με τη στενή/κυριολεκτική έννοια της κίνησης του χεριού και του ώμου. Η αναπαράσταση του εαυτού μας μπορεί να λάβει τη μορφή των συναισθημάτων και των συγκινήσεων ή της πρόβας σε σκηνές δράσης στο μυαλό κάποιου.

Χωροαντιληπτική Αναπαράσταση: εγγύτητα, απόσταση, μορφοποίηση, διαπροσωπική απόσταση, εδαφικότητα, αρχιτεκτονική/κτίσιμο, τοπίο δρόμων, αστικό τοπίο, φυσικό τοπίο. (Από την ιστοσελίδα <http://neamathisi.com/learning-by-design/multimodality/>, τελευταία επίσκεψη 8/1/2011).

Οι αλλαγές στον τρόπο που επικοινωνούμε και η χρήση πολλαπλών τρόπων νοηματοδότησης δεν συνεπάγονται την υποβάθμιση του προφορικού ή γραπτού λόγου αλλά τον εμπλουτισμό και συνδυασμό της γλώσσας με άλλους εξίσου σημαντικούς τρόπους νοηματοδότησης στη παραγωγή κειμένων (Core and Kalantzis 2009). Γι' αυτό τον λόγο, όταν μαθαίνουμε μια ξένη γλώσσα, ειδικά στις μέρες μας που όλα σχεδόν τα κείμενα (προφορικά ή γραπτά) είναι πολυτροπικά, πρέπει παράλληλα να μάθουμε και τους λοιπούς τρόπους νοηματοδότησης. Οι μαθητές ως «γνηγενείς» του ψηφιακού κόσμου είναι καλά εξοικειωμένοι με την πολυτροπικότητα. Η εξωσχολική κυρίως ενασχόληση τους με την τεχνολογία της πληροφορίας και τα ψηφιακά εργαλεία και τις εφαρμογές του διαδικτύου τους φέρνει σε καθημερινή επαφή με πολυτροπικά κείμενα. Παράδειγμα μια απλή ιστοσελίδα όπου συνδυάζονται πολλοί τρόποι νοηματοδότησης (ο γραπτός λόγος, η κίνηση, σε πολλές περιπτώσεις ο ήχος, τα χρώματα και οι διαφορετικές γραμματοσειρές, η χωροθέτηση της πληροφορίας –όλα συνεργάζονται για να εκφράζουν διαφορετικά νοήματα). Η εξοικείωσή τους με το διαδίκτυο δεν είναι αρκετή. Θα πρέπει να κατανοήσουν την ποικιλία των καναλιών επικοινωνίας, των μέσων και των τεχνολογιών και πως χρησιμοποιούνται αυτά σε πολυτροπικά περιβάλλοντα δημιουργίας μηνυμάτων. Θα πρέπει οι μαθητές να αναπτύξουν την ικανότητα να ερμηνεύουν, να αναλύουν και να αντιμετωπίζουν κριτικά τους διάφορους τύπους λόγου και να είναι σε θέση να παράγουν μεγάλη ποικιλία ειδών λόγου χρησιμοποιώντας κατάλληλα και αποτελεσματικά διάφορους τρόπους νοηματοδότησης.

Λόγω των αλλαγών στους τρόπους που νοηματοδοτούμε και επικοινωνούμε (ως αποτέλεσμα των εξελίξεων στην τεχνολογία) η κλασική έννοια του γραμματισμού ως ενσυνείδητη και σωστή χρήση της γλώσσας δεν αρκεί. Ο γραμματισμός δεν είναι κάτι το στατικό και το σταθερό αλλά επαναπροσδιορίζεται κάθε φορά σε σχέση με το κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο λαμβάνει χώρα. Ο γραμματισμός δεν μπορεί πλέον να περιορίζεται σε γνώση και σωστή χρήση γραμματικής, αλλά διευρύνεται και συμπεριλαμβάνει και την ικανότητα της αποτελεσματικής επικοινωνίας σε διάφορα κοινωνικά περιβάλλοντα χρησιμοποιώντας εργαλεία (π.χ. word processing, image manipulation etc) για το σχεδιασμό κειμένων. Ο εμπλουτισμός της αρχικής έννοιας του γραμματισμού είχε ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη της έννοιας των πολυγραμματισμών (multiliteracies) και αντίστοιχα την **παιδαγωγική των πολυγραμματισμών**, η οποία δεν

αναιρεί τις διδακτικές πρακτικές του γραμματισμού, αλλά τις συμπληρώνει και δίνει έμφαση σε πρακτικές που θα βοηθήσουν τους μαθητές να ενδυναμωθούν γλωσσικά, άρα και κοινωνικά. Βασική παραδοχή της παιδαγωγικής των πολυγραμματισμών είναι η ύπαρξη πολυμορφίας κειμένων στο σύγχρονο κόσμο που έχουν σχέση με τις τεχνολογίες της πληροφορίας και των πολυμέσων.

Ο όρος *πολυγραμματισμοί* πρωτοεμφανίζεται τον Σεπτέμβριο του 1994 από μια ομάδα δέκα επιστημόνων από όλον τον κόσμο, οι οποίοι συναντήθηκαν στην πόλη του Νέου Λονδίνου του New Hampshire των ΗΠΑ για να συζητήσουν το μέλλον της διδασκαλίας του γραμματισμού. Η ομάδα αυτή ονομάστηκε New London Group και το 1996 δημοσίευσε το πρώτο κείμενό της θέτοντας τις αρχές της παιδαγωγικής των πολυγραμματισμών. Η ομάδα δημιουργήθηκε στο πλαίσιο ενός προγράμματος, ενός διεθνούς πρότζεκτ από το Πανεπιστήμιο του James Cook στην Αυστραλία. Μέλη της ομάδας ήταν η Mary Kalantzis και ο Bill Cope, οι οποίοι δουλεύοντας στο χώρο της παιδαγωγικής, ανέπτυξαν τη προσέγγιση της Νέας Μάθησης και το σχεδιαστικό μοντέλο της Μάθησης Μέσω Σχεδιασμού.

2.2 Η παιδαγωγική των πολυγραμματισμών και η Νέα Μάθηση

Ο βασικός σκοπός της εκπαίδευσης μέχρι τώρα ήταν η διδασκαλία γνωστικών αντικείμενων και η διδασκαλία βασικών αναγνωστικών και αριθμητικών γνώσεων και γνώσεων αγωγής του πολίτη. Αυτό το είδος της εκπαίδευσης λειτουργούσε αποτελεσματικά όταν ο σκοπός της εκπαίδευσης ήταν η προετοιμασία των μαθητών για έναν εργασιακό χώρο που απαιτούσε υπακοή και πειθαρχία και περιορισμένες, σταθερές, και προβλέψιμες δεξιότητες. Αυτό το είδος της εκπαίδευσης εξυπηρετούσε και τη δημιουργία ενός ομοιογενούς κράτους. Ποια ήταν τα χαρακτηριστικά της παραδοσιακής εκπαίδευσης;

Χαρακτηριστικά του παλιού τρόπου μάθησης-εκπαίδευσης:

- ✓ Έμφαση στα μαθηματικά, ανάγνωση και γραφή και στον κλασικό γραμματισμό (ενσυνείδητη και σωστή χρήση της γλώσσας)
- ✓ Μάθηση μέσω της αποστήθισης και γνώσης της σωστής απάντησης
- ✓ Αξιολόγηση βάσει αποτελεσματικής εκμάθησης δεδομένων και αναμάσησης στενά προσδιορισμένων αληθειών

Δεδομένα της παλιάς εκπαίδευσης:

- ✓ Η κατακερματισμένη γνώση δημιουργεί το κατάλληλο γνωστικό υπόβαθρο
- ✓ Η γνώση αποτελείται από σωστές και λάθος απαντήσεις
- ✓ Η γνώση μεταδίδεται από αυθεντία και καλό είναι να αποδέχεσαι απροβλημάτιστα και παθητικά αυτά που σου παρουσιάζει η αυθεντία.

Αποτελέσματα της παλιάς εκπαίδευσης/μάθησης:

- ✓ Παρήγαγε μαθητές που γνώριζαν δεδομένα τα οποία ήταν στενά προσδιορισμένα, γενικά και αόριστα, εκτός κοινωνικών συμφραζομένων και κατακερματισμένα σε γνωστικά αντικείμενα.
- ✓ Παρήγαγε μαθητές υπάκουους και παθητικούς που αποστήθιζαν γνώσεις/πληροφορίες που δεν είχαν άμεση εφαρμογή σε διαφορετικά νέα περιβάλλοντα.
- ✓ Αποκτούσαν επιφανειακή γνώση και όχι «βαθιά» γνώση που απαιτείται για μία ζωή που συνεχώς εξελίσσεται και μεταβάλλεται.

Αυτό το είδος της εκπαίδευσης δεν ανταποκρίνεται πια στις κοινωνικές εξελίξεις του 21^{ου} αιώνα. Αυτό το μοντέλο μάθησης και εκπαίδευσης δεν είναι κατάλληλο για έναν κόσμο όπου η δημιουργικότητα, η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και η ενεργός συμμετοχή του καθενός στον εργασιακό χώρο και στην κοινωνία αποτελούν βασικές δεξιότητες. Όπως αναφέρει η Kalantzis (2011:33) «Η επανάσταση που δημιουργήσαν οι νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση έχει αλλάξει ριζικά τον τρόπο με τον οποίο δομούνται οι ανθρώπινες σχέσεις και οι τρόποι μάθησης. Οι κοινωνίες του 21^{ου} αιώνα είναι πλέον σύγχρονες κοινωνίες γνώσης και διαρκούς μεταβολής, οι οποίες στηρίζονται σε οικονομίες που απαιτούν ανθρώπινες ικανότητες, οργανωτική ευελίξια, επιχειρηματικές διαδικασίες, ισχυρή αίσθηση ταυτότητας, τεχνογνωσία, παραγωγή αισθητικών αποτελεσμάτων. Αυτό το νέο περιβάλλον θα πρέπει να ιδωθεί ως μια νέα πρόκληση για την εκπαίδευση αλλά και ως μια ευκαιρία». Οι κοινωνικές εξελίξεις του 21^{ου} αιώνα απαιτούν την αναδιαμόρφωση του παραδοσιακού σχολείου και νέους προσανατολισμούς μάθησης και διδασκαλίας που αναταποκρίνονται στα νέα κοινωνικά δεδομένα και αναπτύσσουν βασικές δεξιότητες απαραίτητες για την κοινωνία της γνώσης.

2.3 Νέα Μάθηση- Νέο Σχολείο

Σύμφωνα με αυτά τα νέα δεδομένα, το Νέο Σχολείο:

- ✓ καλείται να προετοιμάσει τους μαθητές να αντιμετωπίσουν τα κοινωνικά και τα εργασιακά δεδομένα με κριτική προσέγγιση.
- ✓ καλείται να μετατραπεί από ένα χώρο παραδοσιακών σχολικών τάξεων, οι οποίες κυριαρχούνται κατά κανόνα από το λόγο του δασκάλου, σε ανοιχτά σχολεία στα οποία ομάδες μαθητών δουλεύουν αυτόνομα και συνεργατικά, με κριτική ικανότητα και με βάση σχέδια δράσης που οδηγούν στη γνώση μέσα σε περιβάλλον «σχεδιασμένης» διαχείρισης περιεχομένου.

Στο Νέο Σχολείο έννοιες όπως η διαφορετικότητα των μαθητών (κάθε μαθητής φέρνει διαφορετικές εμπειρίες από το βίόκοσμό του και διαφορετικά ενδιαφέροντα στη διαδικασία της μάθησης) και η πολυτροπικότητα (ποικιλία γραπτών, προφορικών, οπτικών, ακουστικών, απτικών, σωματικών και χωροαντιληπτικών τρόπων απόδοσης του νοήματος) είναι σταθερά και συνολικά παρούσες. Τέλος, με την προσέγγιση της Νέας Μάθησης, το σχολείο καλείται να κάνει τους μαθητές να αποστασιοποιούνται από αυτά που έμαθαν και να ασκούν κριτική. Η αξιολόγηση πρέπει να εφαρμόζεται για να καθοδηγεί, όχι για να κρίνει και να αποτελεί μέρος της όλης μαθησιακής διαδικασίας.

2.4 Βασικές αρχές της Νέας μάθησης

Στη σχετική ιστοσελίδα (<http://neamathisi.com>) αναφέρεται από τους δημιουργούς της Νέας Μάθησης (Kalantzis M. And Cope B.) πως η ικανότητα να μαθαίνουμε ενυπάρχει στη φύση του ανθρώπου. Η μάθηση πραγματώνεται με την αλληλεπίδραση των ανθρώπων, την αλληλεπίδραση των ανθρώπων με το φυσικό κόσμο και με τη δραστηριοποίηση των ανθρώπων στο κόσμο που έχτισαν.

Η προσέγγιση της Νέας Μάθησης στηρίζεται στην παραδοχή ότι η μάθηση σχετίζεται με τον μετασχηματισμό και ο μετασχηματισμός αποτελεί τη βάση για τη βελτίωση της επίδοσης των μαθητών. Η αποτελεσματική μάθηση παίρνει τον μαθητή σε ένα ταξίδι σε νέες και

άγνωστες περιοχές. Η μάθηση είναι ένα ταξίδι μακριά από την περιοχή άνεσης του μαθητή, μακριά από τη στενότητα και τους περιορισμούς του κοσμοχώρου του. Ωστόσο για να επιτευχθεί η μάθηση, το ταξίδι στις άγνωστες περιοχές θα πρέπει να ξεκινά από τη ζώνη της αντιληπτικότητας και της ασφάλειας του μαθητή, να έχει ως εφελτήριο και να χτίζει πάνω στις προηγούμενες γνώσεις, τις εμπειρίες, τα ενδιαφέροντα και τα κίνητρα των μαθητών, επαληθεύοντας έτσι την ταυτότητα του μαθητή και δημιουργώντας την αίσθηση του συνανήκειν. Η αίσθηση του συνανήκειν αποτελεί για τους δημιουργούς της προσέγγισης, την πρώτη αναγκαία συνθήκη αποτελεσματικής μάθησης. Η δεύτερη αναγκαία συνθήκη για αποτελεσματική μάθηση είναι ότι το ταξίδι σε άγνωστες περιοχές θα πρέπει να παραμείνει μέσα στη ζώνη της διάνοιας και της ασφάλειας του μαθητή. Αν η απόσταση μεταξύ του κοσμοχώρου του μαθητή (των προηγούμενων εμπειριών και γνώσεων του, των ενδιαφερόντων, των κινήτρων, των προσανατολισμών του, των αξιών του, των διαπροσωπικών και συλλογιστικών στυλ του μαθητή) και της μάθησης (του ταξιδιού στο άγνωστο) είναι πολύ μεγάλη τότε η εκπαιδευτική προσπάθεια θα είναι αναποτελεσματική και λανθασμένη. Αν δεν υπάρχει απόσταση μεταξύ του κοσμοχώρου του μαθητή και αυτού που θα πρέπει να μαθευτεί, τότε η μάθηση θα είναι ελαχιστοποιημένη ή απατηλή.

Οι αρχές της Νέας Μάθησης συνοψίζονται ως εξής:

- Για να μπορούν οι μαθητές να αφομοιώσουν/εξοικειωθούν με το νέο και το άγνωστο, πρέπει να ξεκινούν από το οικείο και το γνωστό (έμφαση στην προηγούμενη γνώση των μαθητών).
- Οι μαθησιακές/διδασκτικές επιλογές πρέπει να είναι ξεκάθαρες και διαφανείς, ο τρόπος επίτευξής τους προγραμματισμένος και η απόδοση των μαθητών (performance) να παρακολουθείται συστηματικά (έμφαση σε στόχους μάθησης, διαδικασία μάθησης και αξιολόγηση).
- Οι μαθητές έχουν διαφοροποιημένες ανάγκες και τρόπους εκμάθησης. Η επίσημη εκπαίδευση πλαισιώνεται από μαθητές των οποίων οι ανεπίσημες πηγές μάθησης και εμπειρίες ζωής διαφοροποιούνται σε μεγάλο βαθμό. Η διδασκαλία πρέπει να αναγνωρίζει και να αξιοποιεί την πολυμορφία και την διαφορετικότητα των μαθητών (έμφαση στη διαφοροποιημένη διδασκαλία).
- Οι μαθητές πρέπει να εξοικειωθούν με ποικίλα μέσα επικοινωνίας και πληροφόρησης και με τη χρήση νέων τεχνολογιών και να έρχονται σε επαφή με πολυτροπικά περιβάλλοντα. Θα πρέπει να είναι σε θέση να κατανοούν και να παράγουν τις πολλαπλές μορφές μετάδοσης νοημάτων σε διαφορετικά πολιτισμικά, κοινωνικά και επαγγελματικά περιβάλλοντα. Οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να κατανοούν και να παράγουν ποικιλία πολυτροπικών κειμενικών τύπων, τα οποία διαμορφώνονται στο πλαίσιο πολύγλωσσων, πολυπολιτισμικών και τεχνολογικά ανεπτυγμένων κοινωνιών.

Η προσέγγιση βοηθά την τεκμηρίωση της μαθησιακής διαδικασίας σε τρία επίπεδα, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί:

1. **Παιδαγωγική** – το ΠΩΣ της επίσημης μάθησης. Η παιδαγωγική αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο επιλέγονται, σχεδιάζονται και βιώνονται οι μαθησιακές επιλογές σε οποιαδήποτε μαθησιακή περίσταση. Αυτό βρίσκεται στην καρδιά της μάθησης και έχει τη μεγαλύτερη δυνατή επίδραση στην επίδοση και στα αποτελέσματα του μαθητή.

Αποκαλούμε αυτό το επίπεδο τεκμηρίωσης ‘Μαθησιακή Ενότητα’ (Learning Element) που αφορά τους μικροσχεδιασμούς της μάθησης, οι οποίοι αντανακλώνται στην αλληλουχία των μαθησιακών δραστηριοτήτων ή αλλιώς των ‘Διαδικασιών Μάθησης’ (Knowledge Processes).

2. **Πρόγραμμα Σπουδών** – το **ΠΙ** της επίσημης μάθησης. Το ΠΣ αφορά στην τεκμηρίωση των επιλογών των μαθημάτων και των γνωστικών πεδίων για ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης. Αυτές οι αποφάσεις είναι σημαντικές για κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτικούς λόγους και αλλάζουν κατά διαστήματα. Αυτό το αποκαλούμε επίπεδο ‘Μαθησιακού Πλαισίου’ (Learning Framework).
3. **Εκπαίδευση** – το **ΓΙΑΤΙ** της επίσημης μάθησης. Είναι ο χώρος που διατυπώνονται οι στόχοι και οι προσδοκίες μιας σειράς μετόχων, για παράδειγμα, μαθητών, εκπαιδευτικών, σχολείων, τοπικών κοινοτήτων, κυβερνήσεων, κτλ. Αποκαλούμε αυτό το επίπεδο τεκμηρίωσης ‘Μαθησιακή Κοινότητα’ (Learning Community)

Οι νέες δεξιότητες και οι παραπάνω στόχοι μάθησης απαιτούν όμως νέα περιβάλλοντα μάθησης, νέους τρόπους σχεδιασμού του μαθήματος και νέα εργαλεία μάθησης. Το μοντέλο της «Μάθησης μέσω σχεδιασμού» προσφέρει έναν εναλλακτικό τρόπο αντίληψης και σχεδιασμού της μαθησιακής διαδικασίας, τον οποίο θα δούμε στη συνέχεια.

2.5 Το Πρόγραμμα «Μάθηση μέσω σχεδιασμού»

Το πρόγραμμα Learning by Design (L-by-D), είναι ένα σχεδιαστικό μοντέλο για εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων και αντικειμένων και μάλιστα για εκείνους τους εκπαιδευτικούς που γνωρίζουν Αγγλικά και Ελληνικά (αφού η ιστοσελίδα του προγράμματος είναι γραμμένη σε αυτές τις δύο γλώσσες και προσφέρεται δωρεάν¹⁰). Είναι ένα πρόγραμμα σε δομημένο περιβάλλον που βοηθά τους εκπαιδευτικούς να σχεδιάζουν Μαθησιακές Ενότητες ή Ηλεκτρονικές Διδακτικές Ενότητες με ακρίβεια και με συγκεκριμένο περιεχόμενο (το ΠΩΣ της επίσημης μάθησης, όπως αναφέρθηκε παραπάνω). Μπορούν να τις αποθηκεύουν στο διαδίκτυο, έχοντας πάντα τη δυνατότητα να τις ξαναγράψουν και να τις προσαρμόσουν ανάλογα με τις ανάγκες τους. Το συγκεκριμένο καθοδηγούμενο διαδικτυακό περιβάλλον ακολουθεί μια παιδαγωγική προσέγγιση που στηρίζεται στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών, ώστε να αναπτύσσονται δυναμικά περιβάλλοντα μάθησης σε συνάρτηση με τις μεταβολές που συμβαίνουν στην εποχή μας. Η προσέγγιση αυτή δεν επιχειρεί να προτείνει ένα αυστηρά καθορισμένο παιδαγωγικό πλαίσιο και μέθοδο τεκμηρίωσης της μάθησης. Αντίθετα, στόχος της είναι να αποσαφηνίσει το σχήμα και τη μορφή της παιδαγωγικής, καθώς και της μετακίνησης από τη μια γνωστική διαδικασία στην άλλη. Στο σχεδιαστικό αυτό μοντέλο ο εκπαιδευτικός σχεδιάζει μαθησιακές ενότητες (Learning elements). Μία μαθησιακή ενότητα δεν έχει «χρονικούς» περιορισμούς- δηλαδή μπορεί να σχεδιαστεί για μία διδακτική ώρα, για μία σειρά μαθημάτων ή ακόμα για ένα ολόκληρο τρίμηνο. Μία μαθησιακή ενότητα ορίζεται ως «Μία συνεκτική δέσμη μαθησιακών εμπειριών, μαθησιακών εργασιών ή δραστηριοτήτων, όπως ένα μάθημα ή μια σειρά μαθημάτων» (Kalantzis 2011:45)

Κάθε μαθησιακή ενότητα αποτελείται από τα εξής πεδία τεκμηρίωσης:

¹⁰ <http://neamathisi.com/learning-by-design/quick-start/>

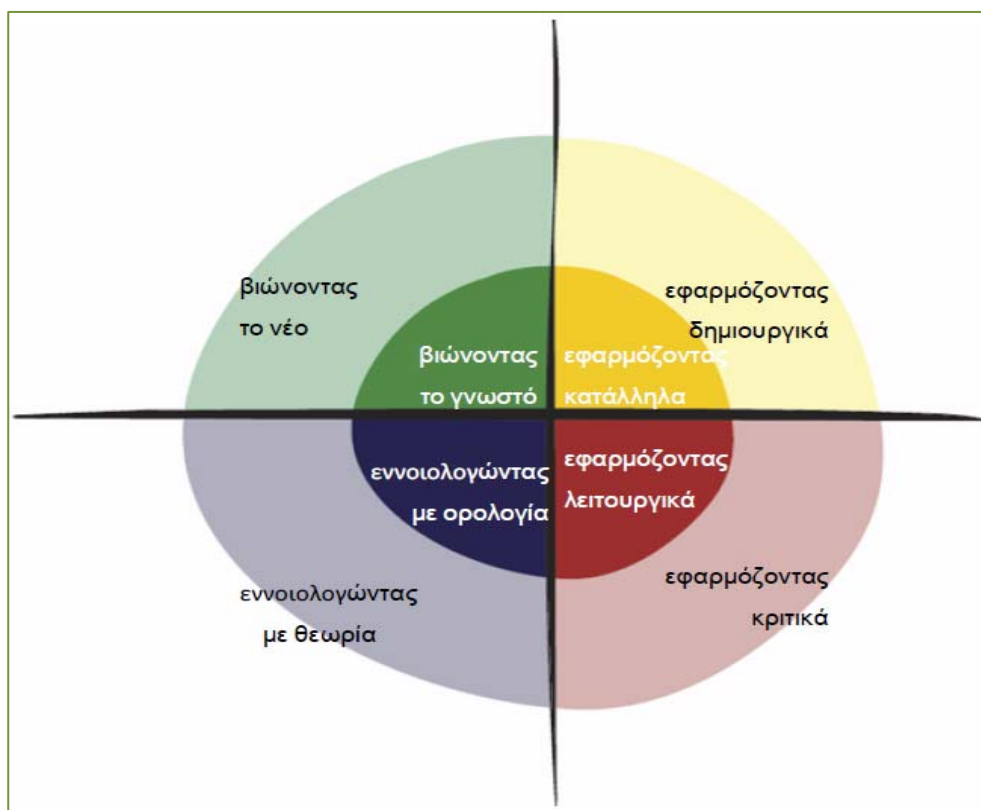
Μαθησιακή εστίαση (Learning focus): Εδώ καταχωρούνται πληροφορίες σχετικά με α) το γνωστικό αντικείμενο (knowledge domain) β) θεματική εστίαση της ενότητας (scope of learning) γ) πως συνδέεται η θεματική με τις αρχές του σχολικού προγράμματος (learning focus) δ) το επίπεδο των μαθητών για το οποίο έχει σχεδιαστεί (learning level), ε) προαπαιτούμενες γνώσεις- τι χρειάζεται να γνωρίζει ο μαθητής για να μπορεί να ανταποκριθεί στις δραστηριότητες της μαθησιακής ενότητας (Prior knowledge). Παράδειγμα από τη Μαθησιακή Ενότητα του Β. Χατζουλάκη (γνωστικό πεδίο: TEFL – READING, σκοπός της μάθησης: WORLD WAR II, μαθησιακό επίπεδο: ενήλικας, προηγούμενη γνώση: B2-C1 level reading skills, basic historical facts about WWII, http://cglerner.com/learning_element/show_both/405.html).

Γνωστικούς (και γλωσσικούς) στόχους: εδώ αναφέρονται τα μαθησιακά αποτελέσματα και πώς συνδέονται με τους μαθησιακούς στόχους των αναλυτικών προγραμμάτων (δηλαδή πώς συνδέονται οι συγκεκριμένοι στόχοι της ενότητας με τους περιγραφικούς δείκτες γλωσσομάθειας ανά επίπεδο όπως προσδιορίζονται στο ΕΠΣ-ΞΓ). Οι στόχοι εκτός από γλωσσικοί στη δική μας περίπτωση, μπορεί να είναι επίσης Βιωματικοί (Experiential) στόχοι που πραγματώνονται σε παρατηρήσιμες συμπεριφορές, Εννοιολογικοί (Conceptual) στόχοι που σχετίζονται με γνωστικές, θεωρητικές, αντιληπτικές δεξιότητες, Αναλυτικοί (Analytical) στόχοι που σχετίζονται με ανάλυση, κριτική και αξιολόγηση και Εφαρμοσμένοι (Applied) στόχοι που σχετίζονται με την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και ενεργητική δράση. Οι στόχοι αυτοί συνάδουν με τους στόχους του Νέου Σχολείου όπως αυτοί εκφράζονται μέσα από το σχήμα «Κατανοώντας, Διερευνώντας, Επικοινωνώντας, Συνδέοντας», όπως απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα. Δηλαδή μία ομάδα δραστηριοτήτων αποτελεί μία ενότητα (Learning Element) με συγκεκριμένους στόχους (π.χ. βιωματικούς)

Γνωστικές διαδικασίες: Κάθε δραστηριότητα της ενότητας περιγράφεται με βάση τις εξής τέσσερις (4) γνωστικές διαδικασίες (όπως τις έχουν μεταφράσει στην ιστοσελίδα). Η παιδαγωγική του L-by-D χρησιμοποιεί οκτώ Γνωστικές Διαδικασίες. Οι Γνωστικές Διαδικασίες αντιπροσωπεύουν ένα φάσμα διαφορετικών τρόπων λήψης και παραγωγής της γνώσης. Σχεδιάζοντας μία μαθησιακή ενότητα που περιλαμβάνει δραστηριότητες που προάγουν αυτές τις γνωστικές διαδικασίες εξασφαλίζεται μία ποικιλόμορφη μαθησιακή διαδικασία, υιοθετείται ποικιλία μαθησιακών τρόπων και δημιουργούνται μαθησιακές εμπειρίες που ενεργοποιούν και μεταβάλλουν τους κόσμους των μαθητών. Στο παράρτημα αυτού του κεφαλαίου υπάρχει παράδειγμα και προτάσεις για δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στις 8 γνωστικές διεργασίες, όπως αυτές απεικονίζονται στο σχήμα της επόμενης σελίδας.

Ο σχεδιασμός μαθημάτων βάσει της παραπάνω λογικής παρουσιάζεται σε επόμενο κεφάλαιο του Οδηγού, συμπληρώνοντας το ΕΠΣ-ΞΓ που ουσιαστικά, όπως ήδη αναφέρθηκε στον Πρόλογο, προδιαγράφει τις γνώσεις που πρέπει να αποκτήσει ο μαθητής. Δηλαδή, όπως και στο ΕΠΣ-ΞΓ, το οποίο δεν εστιάζει στην «ύλη» που πρέπει να καλυφθεί αλλά στο τι πρέπει να μπορεί να κάνει ο μαθητής σε κάθε επίπεδο γλωσσικής επάρκειας, η εκπαιδευτική διαδικασία που προτείνεται στον παρόντα Οδηγό επικεντρώνεται στον

μαθητή, ρηματοποιώντας με τον τρόπο αυτό και μια από τις βασικότερες αρχές του «Νέου Σχολείου»: Πρώτα ο μαθητής.

Kalantzis & Cope, Learning-by-Design Platform

2.6 Τι προσφέρει η Μάθηση Μέσω Σχεδιασμού

Η προσέγγιση προβλέπει ένα μέλλον, όπου οι εκπαιδευτικοί είναι συγγραφείς και παραγωγοί μάθησης –μια κίνηση που θα βγάλει τον εκπαιδευτικό από την απομόνωση της τάξης του και την κατανάλωση μαζικά παραγόμενης γνώσης που του είχε επιβληθεί και θα του δώσει ένα νέο ρόλο ως δημιουργού γνώσης και παράγοντα επιφορτισμένου με την εξασφάλιση του αγαθού της μάθησης. Σε αυτό το μέλλον, τα σχολεία θα λειτουργούν ως κοινότητες που παράγουν γνώσεις.

Σύμφωνα με αυτό το πρόγραμμα, ο ρόλος του εκπαιδευτικού μετασηματίζεται και έχει τα εξής νέα χαρακτηριστικά:

- ✓ Νέα επαγγελματική ταυτότητα. Ελέγχει σε μεγαλύτερο βαθμό την επαγγελματική του ζωή, σχεδιάζοντας Μαθησιακές Ενότητες για τους μαθητές με βάση τις προδιαγραφές των προγραμμάτων σπουδών.
- ✓ Εμπλέκεται με άνεση σε ηλεκτρονικό σχεδιασμό και χρησιμοποιεί ηλεκτρονικές πλατφόρμες διδασκαλίας. Εργάζεται με τους μαθητές σε νέους πολυτροπικούς χώρους και καθίσταται ικανός να εκτιμά και να αξιολογεί τα αποτελέσματα τα δικά του, των μαθητών του και των συναδέλφων του.
- ✓ Συνεργάζεται και με συλλογικό τρόπο μοιράζεται μαθησιακούς σχεδιασμούς ηλεκτρονικά, με την επαναχρησιμοποίηση και την προσαρμογή των σχεδίων

μάθησης άλλων συναδέλφων του. Μαθαίνει να υιοθετεί τη στρατηγική διαχείρισης της γνώσης και, αναπτύσσει μια επαγγελματική κουλτούρα αμοιβαίας υποστήριξης και ανταλλαγής.

- ✓ Οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στο πρόγραμμα Μάθηση μέσω Σχεδιασμού εμπλέκονται ως «αναστοχαστικοί» επιστημονικοί συνεργάτες. Αναδεικνύονται ως σχεδιαστές και παραγωγοί της μάθησης και ως ειδικοί εμπειρογνώμονες ξεφεύγοντας από τον παραδοσιακό τους ρόλο ως διαχειριστών/εκτελεστών προγραμμάτων σπουδών και μεταφορέων της ύλης.

Οι δημιουργοί του προγράμματος και της ιστοσελίδας αναφέρουν ότι το L-by-D εφαρμόζεται σε ελληνικά σχολεία και ερευνητικά προγράμματα. Συμμετέχουν τα Πανεπιστήμια Αιγαίου (ΤΕΠΑΕΣ και ΠΤΔΕ), Πατρών (Εργαστήριο Μαθηματικών του ΠΤΔΕ), ΑΠΘ (Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας). Η μεθοδολογία και τα εργαλεία του ηλεκτρονικού σχεδιασμού μάθησης αξιοποιούνται επίσης και από ερευνητικά προγράμματα όπως οι Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας του ΥΠΔΒΜΘ, το πρόγραμμα διδασκαλίας ξένων γλωσσών στο Δημοτικό του Πανεπιστημίου Αθηνών/ΥΠΔΒΜΘ και στο Έργο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τα Π.Σ

Η διεύθυνση της ιστοσελίδας, η οποία έχει μεταφραστεί στα Ελληνικά, με τίτλο «Νέα Μάθηση, Μετασχηματιστικοί σχεδιασμοί για την Παιδαγωγική και την Αξιολόγηση» είναι η εξής: <http://neamathisi.com/learning-by-design/quick-start/>). Η πληροφορία στην αγγλική εκδοχή του ιστότοπου είναι πολύ περισσότερη. Υποδιαιρείται σε επτά υποσελίδες (νέα εκπαιδευτικών, η θεωρία της Νέας Μάθησης, η θεωρία του Γραμματισμού [μόνο στα αγγλικά], η θεωρία των Πολυγραμματισμών, το L-by-D, αξιολόγηση, πληροφορίες για το έργο των Kalantzis και Cope), οι οποίες με τη σειρά τους «ανοίγουν» άλλες, δίνοντας περιεκτικές και σαφείς πληροφορίες για όλα τα παραπάνω.

Στην ιστοσελίδα με τίτλο «Μάθηση μέσω Σχεδιασμού, Εργαλεία Κοινωνικής Δικτύωσης για τη Δημιουργία και την Κοινή Χρήση Μαθησιακών Σχεδιασμών, Δημοσιευμένες Μαθησιακές Ενότητες» (<http://clearner.com/>), υπάρχουν Μαθησιακές Ενότητες που έχουν αναρτηθεί από εκπαιδευτικούς. Όλες (περίπου 50 στο σύνολο) είναι στην αγγλική γλώσσα. Είναι ταξινομημένες κατά ημερομηνία δημοσίευσης, τίτλο, γνωστικό επίπεδο, ηλικία, σε αύξουσα ή φθίνουσα σειρά. Αρκεί ο ενδιαφερόμενος να επιλέξει ένα από τα παραπάνω κριτήρια για να εμφανιστούν στην οθόνη.

ΔΕΙΓΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ 1¹	
ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	Γαλλικά
ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΕΙΑΣ	A1
ΗΛΙΚΙΑ	Μαθητές Α' Γυμνασίου ηλικίας 12-13 ετών
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑΣΗ	Προσωπική ζωή
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ	Ενότητα 2 του σχολικού εγχειριδίου Action.fr-gr 1
ΤΙΤΛΟΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p><u>Τίτλος της μαθησιακής ενότητας «Le petit Nicolas et ses copains» / «Ο μικρός Νικόλας και οι φίλοι του»</u></p> <p>Οι μαθητές θα εμπλακούν σε μία σειρά δραστηριοτήτων που αναδεικνύουν τις προσωπικές εμπειρίες και την εξωσχολική γνώση τους σχετικά με αγαπημένους δημοφιλείς ήρωες των κινουμένων σχεδίων κυρίως του γαλλόφωνου κόσμου. Θα επισκεφθούν τον κόσμο του μικρού Νικόλα και των φίλων του μέσα από την πρόσφατη γαλλική σειρά κινουμένων σχεδίων. Χρησιμοποιώντας απλές γλωσσικές δομές, οι μαθητές θα αναζητήσουν και θα απομονώσουν πληροφορίες σε πολυτροπικό κείμενο που παρουσιάζει σκηνές από την καθημερινή σχολική τους ζωή και θα κάνουν απλές περιγραφές των βασικών ηρώων, εστιάζοντας στην εξωτερική εμφάνιση και τον χαρακτήρα τους.</p>
ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	<p>Μύηση σε ερευνητικές διαδικασίες και διεργασίες</p> <ul style="list-style-type: none"> - Να διατυπώνουν ερωτήματα - Να σχεδιάζουν και να μεθοδεύουν διερευνήσεις - Να αναζητούν και να αξιοποιούν ερευνητικά εργαλεία (πληροφορικός γραμματισμός) - Να αναλύουν και να συνθέτουν δεδομένα <p>Κατανόηση βασικών εννοιών, διαδικασιών και γεγονότων</p> <ul style="list-style-type: none"> - Να αναγνωρίζουν τα σημαντικά χαρακτηριστικά εννοιών και διαδικασιών - Να συνδέουν μία έννοια-ιδέα με άλλες συναφείς, μέσα από τη σύγκριση και τον εντοπισμό ομοιοτήτων και διαφορών - Να μπορούν να δώσουν παραδείγματα που να αναφέρονται σε συγκεκριμένες έννοιες

¹ Το σχέδιο μαθήματος είναι προϊόν της εκπαιδευτικού Γαλλικής, Βασιλικής Μπλετσογιάννη, μέλος της ομάδας επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών.

	<ul style="list-style-type: none"> - Να μπορούν να κατανοούν και να περιγράφουν γεγονότα <p>Επικοινωνία και συνεργασία</p> <ul style="list-style-type: none"> - Να επικοινωνούν και να μοιράζονται ιδέες, σκέψεις και συναισθήματα - Να επικοινωνούν προκειμένου να διερευνούν ατομικά επιχειρήματα και ισχυρισμούς ή να διασαφηνίζουν ιδέες και απόψεις - Να συνεργάζονται προκειμένου να αναπτύσσουν συλλογικά επιχειρήματα, να κατανοούν έννοιες, ιδέες, διαδικασίες, να τεκμηριώνουν θέσεις και να παράγουν έργα <p>Σύνδεση με παραγωγή και δημιουργία</p> <ul style="list-style-type: none"> - Να συνδέουν με τις κοινότητες την τεχνολογία και τον πολιτισμό - Να παράγουν έργα (καλλιτεχνικά, κατασκευαστικά), ολοκληρώνοντας τις ερευνητικές τους προσπάθειες - Να δημοσιοποιούν τις παραγωγές τους στη σχολική κοινότητα
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Περιγράψω πρόσωπα. Ταυτοποιώ και προσδιορίζω πρόσωπα. Ζητώ και δίνω πληροφορίες σχετικά με τα επαγγέλματα. Παρουσιάζω άλλον σε τρίτους. Περιγράψω την εξωτερική εμφάνιση και στοιχεία της προσωπικότητας κάποιου προσώπου.
ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΓΛΩΣΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	<p>Γλωσσική εστίαση :</p> <ul style="list-style-type: none"> - στο λεξιλόγιο υψηλής συχνότητας σχετικό με τα φυσικά χαρακτηριστικά, τις προσωπικές πληροφορίες, τα στοιχεία ταυτότητας και χαρακτήρα του ατόμου, τα επαγγέλματα, την ένδυση - στα γραμματικά φαινόμενα σχετικά με τη χρήση άρθρων, ουσιαστικών και επιθέτων αρσενικού και θηλυκού γένους, ενικού και πληθυντικού αριθμού, των ρημάτων être, avoir, faire και ρημάτων της α' συζυγίας (όπως porter, jouer...) - στην εξάσκηση φωνολογικής ικανότητας
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ	Βασικές γνώσεις πάνω στο λεξιλόγιο της ένδυσης και των χρωμάτων και βασικές γνώσεις πλοήγησης στο διαδίκτυο και χρήσης μηχανών αναζήτησης.
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	10 διδακτικές ώρες των 45'
ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Φωτοτυπίες του φύλλου εργασίας (Βλέπε Παράρτημα Ι) ▪ Σύνδεση στο διαδίκτυο για την πλοήγηση στις παρακάτω ιστοσελίδες: http://el.wikipedia.org http://encyclo.voila.fr/wiki/Le_Petit_Nicolas_(série_télévisée_d'animation)

	http://www.tivi5mondeplus.com/#serie_dessins_animes_le_petit_nicolas και βοηθητικά : www.google.gr και www.yahoo.gr <ul style="list-style-type: none"> ▪ Υλικά για την κατασκευή του επιτραπέζιου παιχνιδιού 	
Το ΓΝΩΣΤΟ	ΒΙΩΝΟΝΤΑΣ	Το ΝΕΟ
<p>Μπαίνοντας στον κόσμο του μαθητή Βασιζόμενος στην πρότερη γνώση, εμπειρία του μαθητή, στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του, στα προσωπικά ενδιαφέροντα του, σε μία συγκεκριμένη εμπειρία, σε προσωπικά κίνητρα, στις ζωές των μαθητών – στο καθημερινό και στο οικείο.</p> <p>Ευαισθητοποιούμε τους μαθητές πάνω στο θέμα της ενότητας, θέτοντας το ερώτημα «Ποιος είναι ο αγαπημένος σας ήρωας κινουμένων σχεδίων;»</p> <p>Αν στην τάξη υπάρχουν μαθητές διαφορετικής εθνικότητας, τους ενθαρρύνουμε να μιλήσουν για ήρωες κινουμένων σχεδίων της δικής τους χώρας, προκειμένου να παρουσιάσουν τη δική τους πολιτισμική άποψη πάνω στο θέμα.</p> <p>Στη συνέχεια, με αφετηρία τη δραστηριότητα 1 του φύλλου εργασίας, οι μαθητές χωρίζονται σε πέντε ομάδες και προσπαθούν να προβούν σε υποθέσεις σχετικά με το κοινό χαρακτηριστικό των εικόνων (πρόκειται για ήρωες κινουμένων σχεδίων γάλλων ή γαλλόφωνων δημιουργών).</p> <p>Με στόχο τη συνοπτική επανάληψη των προαπαιτούμενων γνώσεων και την εμπέδωση των γλωσσικών δομών που διδάχτηκαν στη 2^η ενότητα του σχολικού εγχειριδίου, κάθε ομάδα μαθητών καλείται να απαντήσει σε ερωτήσεις που αφορούν την εμφάνιση και την προσωπικότητα των ηρώων μίας από τις προτεινόμενες τέσσερις εικόνες. Ενδεικτικά αναφέρουμε:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Il/Elle est comment? ▪ De quelle couleur sont ses cheveux/ses yeux ? ▪ Il/Elle porte des lunettes ? ▪ Il/Elle est jeune ? 	<p>Μπαίνοντας σε νέους κόσμους Εισάγοντας τους μαθητές σε νέες εμπειρίες-πραγματικές (εκδρομές, καλεσμένους ομιλητές) ή φανταστικές (κείμενα, εικόνες, πληροφορίες). Το Νέο ορίζεται από τη σκοπιά του μαθητή – μπορεί να έχει και οικεία για τον μαθητή στοιχεία.</p> <p>Διατηρώντας την ομαδοποίηση του συνόλου των μαθητών, προχωρούμε στη δραστηριότητα 2. Αν κάποιοι μαθητές αναγνωρίσουν τον κεντρικό ήρωα της μαθησιακής ενότητας, αφήνουμε σε εκείνους το ρόλο του μεσολαβητή να εισάγουν στους υπόλοιπους μαθητές το νέο στοιχείο, συντονίζοντας τη συζήτηση.</p> <p>Στη συνέχεια, οι μαθητές εργάζονται ανά ομάδες σε υπολογιστή για να ολοκληρώσουν τη δραστηριότητα 2 για να οικοδομήσουν τη νέα παρεχόμενη γνώση με τρόπο διερευνητικό μέσω της κριτικής αναζήτησης στο διαδίκτυο.</p> <p>Με αφορμή τα στοιχεία που προκύπτουν, μπορούμε να συγκρίνουμε τους διαφορετικούς κειμενικούς τρόπους έκφρασης των ιστοριών του μικρού Νικόλα.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: flex-end;"> <div data-bbox="1167 963 1402 1177" style="text-align: center;"> <p>Ήρωας της σειράς βιβλίων</p> </div> <div data-bbox="1491 940 1715 1150" style="text-align: center;"> <p>Ήρωας της σειράς κινουμένων σχεδίων</p> </div> </div>	

<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Qu'est-ce qu'il /elle porte ?</i> ▪ <i>Quels sont ses défauts/ses qualités, selon vous ?</i> <p>Οι απαντήσεις-απόψεις της κάθε ομάδας καταγράφονται στον πίνακα.</p>		
<i>Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;</i>		
<p>Εκτίμηση</p> <ul style="list-style-type: none"> - της ενεργού συμμετοχής όλων των μαθητών στη δραστηριότητα - του βαθμού σύνδεσης των ήδη γνωστών εμπειριών και καθημερινών πρακτικών τους με το θέμα της μαθησιακής ενότητας - της εμπέδωσης των προαπαιτούμενων γνώσεων και των νεοαποκτηθέντων γλωσσικών δομών της ενότητας του σχολικού εγχειριδίου συγκρίνοντας τις απαντήσεις με τα γραφόμενα στον πίνακα. - του βαθμού αποδοχής αλλά και δυσκολιών που αντιμετωπίστηκαν, θέτοντας ερωτήματα και λαμβάνοντας ανατροφοδότηση από το σύνολο του κοινού, καλώντας τους σε αυτοαξιολόγηση. 	<p>Εφαρμογή της ετεροαξιολόγησης</p> <ul style="list-style-type: none"> - οι ομάδες ανταλλάσσουν και διορθώνουν τα φύλλα εργασίας, μετά από συζήτηση για τις σωστές απαντήσεις με όλη την τάξη. <p>Εκτίμηση</p> <ul style="list-style-type: none"> - της αυτονομίας των μαθητών στην ιστοεξερεύνηση και την εκτέλεση των οδηγιών καθώς και της συχνότητας παρέμβασης ή καθοδήγησης από τον καθηγητή - της εξοικείωσης με τη διαδικασία αναζήτησης πληροφοριών στο διαδίκτυο σε συνάρτηση με την ταχύτητα και την ορθότητα της απόδοσής τους. 	
Με ΟΝΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ	<i>ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΩΝΤΙΑΣ</i>	Με ΘΕΩΡΙΑ
<p><i>Συνδέοντας ίδια πράγματα</i> Αναγνωρίζοντας νέες έννοιες/ιδέες/θέματα, συμπεριλαμβανομένων αφηρημένων και γενικευμένων όρων, συμβάσεων, χαρακτηριστικών, δομών, ορισμών και κανόνων. Η ονοματοποίηση είναι το πρώτο στάδιο που οδηγεί στην κατανόηση.</p>	<p><i>Συνδέοντας διαφορετικά πράγματα</i> Γενικεύοντας και συνθέτοντας έννοιες συνδέοντας τις μεταξύ τους, κατανοώντας πως συνεισφέρουν στις συνολικές, γενικευμένες σχέσεις αιτίας και αποτελέσματος. Τι θα γινόταν εάν...;</p>	
<p>Προτείνουμε τη <i>δραστηριότητα 3</i> του φύλλου εργασίας. Οι μαθητές θα ξαναεπισκεφθούν την ιστοσελίδα της Βικιπέδια σχετικά με το μικρό Νικόλα και θα αναγνωρίσουν τους ήρωες της</p>	<p>Αξιοποιώντας όλες τις ήδη γνωστές και νέες πληροφορίες που αποκτήθηκαν σε όλα τα παραπάνω στάδια, οι μαθητές είναι έτοιμοι να δουν το απόσπασμα (από 00.47' έως 04.13') από το πρώτο επεισόδιο της</p>	

δραστηριότητας αντιπαραβάλλοντας την ονομασία και την περιγραφή όπως εκείνη δίνεται από την ιστοσελίδα, αξιοποιώντας κάθε στοιχείο του παρεχόμενου έντυπου πολυτροπικού κειμένου το οποίο αποτελεί το πρώτο στάδιο που θα οδηγήσει στην κατανόηση της περιγραφής των κεντρικών ηρώων. Επίσης, θα ασκηθούν στην κατανόηση των γλωσσικών δομών των δύο γλωσσών μέσα από την αντιπαραβολή των εννοιών και της φωνητικής εξάσκησης.

Παράλληλα, αξιοποιείται το στοιχείο της αναφοράς σε επαγγέλματα που αφορούν τη σχολική ζωή και κυρίως, η αναφορά στην ιδιότητα του «surveillant» στο γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η ταινία «Les choristes» (διαπολιτισμική προσέγγιση και χρήση εξωσχολικής γνώσης).

γαλλικής σειράς κινουμένων σχεδίων «Ο μικρός Νικόλας», το οποίο προβάλλεται στην τάξη μέσω διαδικτύου

(http://www.tivi5mondeplus.com/#serie_dessins_animes_le_petit_nicolas)

με βίντεο-προβολέα και να συμπληρώσουν τη **δραστηριότητα 4** σε ομάδες. Προτείνεται η προβολή του βίντεο αρχικά χωρίς ήχο και έπειτα με ήχο για να έχουν τη δυνατότητα να συνθέσουν σταδιακά τις προσφερόμενες πληροφορίες κάθε είδους.

Οι μαθητές εξοικειώνονται με τη συμπλήρωση εντύπου προσωπικών στοιχείων (fiche d'identité) χρησιμοποιώντας απλές μεμονωμένες φράσεις σχετικές με το όνομα, το επάγγελμα, τα χαρακτηριστικά της εξωτερικής εμφάνισης και της προσωπικότητας των ηρώων, όπως εμφανίζονται στο απόσπασμα σε συνδυασμό με τις προηγούμενες πληροφορίες.

Για να επεξεργαστούν καλύτερα τα δεδομένα οι μαθητές αυτού του επιπέδου γλωσσομάθειας, είναι απαραίτητο να δοθεί πριν την παρακολούθηση του βίντεο μία σύντομη νοηματική περίληψη του αποσπάσματος που θα ακολουθήσει.

Είναι σημαντικό να συμβουλευόμαστε και να καθοδηγούμε τις ομάδες κατά τη συμπλήρωση των καρτών.

<i>Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;</i>		
<p>Ομαδική αξιολόγηση : ενθαρρύνουμε τη συζήτηση μέσα στις ομάδες ώστε να δικαιολογήσουν τις επιλογές τους.</p> <p>Εκτίμηση</p> <ul style="list-style-type: none"> - της ικανότητας αναγνώρισης των «διάφανων» λέξεων (mots transparents) - της φωνολογικής απόδοσης των ονομάτων - του βαθμού αποδοχής αλλά και δυσκολιών που αντιμετωπίστηκαν, θέτοντας ερωτήματα και λαμβάνοντας ανατροφοδότηση από το σύνολο του κοινού, καλώντας τους σε αυτοαξιολόγηση. 	<p>Ετεροαξιολόγηση με τη βοήθεια ενός παιχνιδιού που θα πραγματοποιηθεί μετά τη συμπλήρωση των καρτών από όλες τις ομάδες. Ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα περιγράφει έναν ήρωα της σειράς χωρίς να αποκαλύπτει το όνομά του και προσκαλεί τις άλλες ομάδες ποια θα μαντέψει γρήγορα και σωστά ποιος είναι. Κάθε σωστή απάντηση βαθμολογείται με ένα βαθμό και κάθε λανθασμένη απάντηση μίας ομάδας χαρίζει από ένα βαθμό στις υπόλοιπες. Η βαθμολογία καταγράφεται στον πίνακα.</p> <p>Εκτίμηση</p> <ul style="list-style-type: none"> - της ενεργού συμμετοχής των ομάδων - της αποκλειστικής χρήσης της γλώσσας-στόχου κατά τις περιγραφές - της χρήσης απλών γλωσσικών δομών της γλώσσας-στόχου, η οποία θα αναλυθεί στο επόμενο στάδιο της ενότητας (σημειώνουμε ότι οι χρήστες του συγκεκριμένου επιπέδου γλωσσομάθειας εξακολουθούν να κάνουν συστηματικά κάποια στοιχειώδη λάθη) 	
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ	<i>ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ</i>	ΚΡΙΤΙΚΑ
<p>Σκεπτόμενος τι κάνει κάτι Εξετάζει τη λειτουργία ή λογική της γνώσης, της δράσης, ενός αντικειμένου ή μιας αντιπροσωπευτικής σημασίας. Για ποιο σκοπό είναι; Τι κάνει; Πώς λειτουργεί; Ποιά είναι η δομή του, η λειτουργία ή η σχέσεις του; Ποιές είναι οι αιτίες/ τα αποτελέσματα;</p>	<p>Σκεπτόμενος ποιος οφελείται Ρωτάει σχετικά με τους σκοπούς, τις προθέσεις και τα ενδιαφέροντα για γνώση των ατόμων, σχετικά με μία ενέργεια, ένα αντικείμενο ή μία αντιπροσωπευτική σημασία. Ποιες είναι οι ατομικές, κοινωνικές και περιβαντολογικές συνέπειες; Ποιος κερδίζει; Ποιος χάνει;</p>	
<p>Οι μαθητές αναλύουν τη λειτουργία των γλωσσικών χαρακτηριστικών των κειμένων τους. Έτσι, αντιλαμβάνονται ότι η γραμματική δραστηριότητα εντάσσεται σε ένα ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Συντονίζουμε τους μαθητές σε αυτήν την προσπάθεια ανάλυσης</p>	<p>Οι μαθητές εμπεδώνουν τις γλωσσικές δομές της προηγούμενης φάσης, αναλύοντας τη λειτουργία των οπτικών χαρακτηριστικών του αποσπάσματος της σειράς κινουμένων σχεδίων, αξιοποιώντας τα παραγλωσσικά (χειρονομίες, εκφράσεις του προσώπου, στάσεις του σώματος των πρωταγωνιστών) και τα εξω-γλωσσικά χαρακτηριστικά του</p>	

<p>των εννοιών της γραμματικής, του λεξιλογίου που απαιτούνται σε αυτό το πλαίσιο επικοινωνίας και τους βοηθάμε να εξάγουν τα σωστά συμπεράσματα για τη χρήση του απαραίτητου λεξιλογίου και γραμματικών κανόνων, συνθέτοντας παράλληλα και τις γνώσεις από την αντίστοιχη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου (σελ.49-55). Συμπληρωματικά, προτείνουμε στους μαθητές να εξασκηθούν στις παραπάνω γλωσσικές δομές συμπληρώνοντας τις δραστηριότητες του αντίστοιχου τετραδίου εργασιών, όπως εμφανίζονται στις σελίδες 42, 46, 47 και 48.</p>	<p>(ένταση και τόνος της φωνής των πρωταγωνιστών). Συνειδητοποιούν ότι η ερμηνεία των παραπάνω χαρακτηριστικών βοήθησε στην καλύτερη δυνατή κατανόηση του περιεχομένου του αποσπάσματος και στην πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων. Συνεπώς, διαπιστώνουμε ότι τα στοιχεία αυτά διευκολύνουν την επικοινωνία και αντιπροσωπεύουν τις προθέσεις και τα ενδιαφέροντα των ατόμων. Ενδεικτικά αναφέρουμε:</p> <p>Agnan est très <u>studieux</u> : <i>Il a toujours le bras levé pour répondre aux questions de la maîtresse. Il étudie pendant la récréation. C'est le premier de la classe et le chouchou de la maîtresse.</i></p> <p>Alceste est <u>gourmand</u> : <i>Il est gros et il a toujours une tartine dans la main. Il n'est pas content quand ses tartines tombent par terre.</i></p> <p>Geoffroy est <u>élégant</u> : <i>Il porte une veste, une chemise et une cravate. Ses cheveux sont très bien coiffés.</i></p>	
<i>Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;</i>		
<p>Εκτίμηση της δυνατότητας να δημιουργήσουν συσχετισμούς, να διαπιστώσουν τη σημασία ενός γλωσσικού φαινομένου και να βιώσουν με παραδείγματα τη σχέση της δομής της γλώσσας με την πρακτική της εφαρμογή μέσα από κατάλληλες ερωτήσεις και δυνατότητα επιλογής απαντήσεων. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα παρακάτω παραδείγματα:</p> <p>Γενικά σχηματίζουμε το θηλυκό των επιθέτων ...</p> <p>☐ προσθέτοντας ένα –e στο αρσενικό</p> <p>☐ προσθέτοντας ένα –s στο αρσενικό</p> <p>Τα επίθετα που λήγουν σε –e στο αρσενικό ...</p> <p>☐ αλλάζουν όταν σχηματίζουμε το θηλυκό</p> <p>☐ δεν αλλάζουν όταν σχηματίζουμε το θηλυκό</p>	<p>Εκτίμηση</p> <ul style="list-style-type: none"> - της ικανότητας αναγνώρισης των παραπάνω στοιχείων στο συγκεκριμένο απόσπασμα του βίντεο με παραδείγματα - της ικανότητας σύγκρισης των συγκεκριμένων παραδειγμάτων με παραδείγματα από την αντίστοιχη ελληνική σχολική ζωή, διατηρώντας το διαπολιτισμικό ενδιαφέρον της μαθησιακής ενότητας (εναλλακτικά). 	
ΚΑΤΑΜΗΛΛΑ	ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΣ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ
<p>Κάνοντας πράγματα με το σωστό τρόπο Ενεργώντας με βάση τη γνώση που έχουν αποκτήσει με αναμενόμενο, προβλεπόμενο ή συνηθισμένο τρόπο βασιζόμενοι σε ότι έχουν διδαχτεί.</p>	<p>Κάνοντας πράγματα με ενδιαφέρον τρόπο Μεταφέροντας τη γνώση και τις ικανότητες από ένα περιβάλλον και προσαρμόζοντας τα σε ένα διαφορετικό –βγάζοντας δηλαδή κάτι έξω από το οικείο του περιβάλλον και κάνοντας το</p>	

	να λειτουργήσει και σε κάποιο άλλο.
<p>Προτείνουμε στους μαθητές τη δραστηριότητα 5, η οποία μπορεί να αποτελέσει θέμα εργασίας για το σπίτι. Με βάση τις κάρτες που συμπληρώθηκαν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας 4, ζητάμε από τους μαθητές να κατασκευάσουν δικές τους κάρτες παρουσίασης, όπου θα απεικονίζονται οι αγαπημένοι τους ήρωες κινουμένων σχεδίων.</p> <p>Τους προτείνουμε να χρησιμοποιήσουν γνωστές μηχανές αναζήτησης για να βρουν το απαραίτητο υλικό ή να σχεδιάσουν και να ζωγραφίσουν οι ίδιοι τον αγαπημένο τους ήρωα. Με αυτόν τον τρόπο, γίνονται οι ίδιοι δημιουργοί του εκπαιδευτικού υλικού και συμμετέχουν δημιουργικά στη μαθησιακή διαδικασία.</p>	<p>Προτείνουμε στους μαθητές την κατασκευή ενός κλασικού επιτραπέζιου παιχνιδιού, του ντόμινο, αντικαθιστώντας την απεικόνιση των γνωστών πλακιδίων (μαύρες κουκίδες πάνω σε λευκό φόντο) με την απεικόνιση δημοφιλών ηρώων σειρών κινουμένων σχεδίων γάλλων ή γαλλόφωνων δημιουργών (όπως εκείνων που αναγνωρίσαμε στη δραστηριότητα 1) και με την αποτύπωση της κάρτας παρουσίασής τους (fiche d'identité), κατά το γνωστό πρότυπο, χωρίς όμως να αναγράφεται το όνομα του ήρωα.</p> <p>Οι μαθητές συγκεντρώνουν το υλικό της επιλογής τους και δημιουργούν κάρτες-πλακίδια από χαρτόνι, όπου στην αριστερή πλευρά θα απεικονίζεται ένας ήρωας κινουμένων σχεδίων και στη δεξιά τα ενδεικτικά χαρακτηριστικά κάποιου άλλου ήρωα, χωρίς να αναγράφεται φυσικά το όνομά του. Οι μαθητές ονομάζουν το επιτραπέζιο παιχνίδι με την ονομασία της αρεσκείας τους.</p> <p>Εξηγούμε τους κανόνες : Το παιχνίδι παίζεται με δύο έως τέσσερις παίκτες. Αν υποθετικά υπάρχουν 18 κάρτες συνολικά, μοιράζουμε 9 κάρτες ανά παίκτη, αν παίζεται με 2 άτομα, 6 κάρτες ανά παίκτη, αν παίζεται με 3 άτομα, και 4 κάρτες ανά παίκτη, αν παίζεται με 4 άτομα. Ξεκινά ο πρώτος παίκτης τοποθετώντας την κάρτα του στο τραπέζι και ο καθένας με τη σειρά του προσπαθεί να συμπληρώσει την περιγραφή της κάρτας είτε με εικόνα είτε με τα χαρακτηριστικά του κάθε ήρωα που απεικονίζεται μπροστά του. Αν κάποιος δεν έχει να συμπληρώσει κάποια κάρτα, χάνει τη σειρά του και συνεχίζει ο επόμενος. Αν δεν έχει κανείς να τοποθετήσει κατάλληλη κάρτα, ο πρώτος παίκτης «κατεβάζει» μία της αρεσκείας του. Νικητής είναι αυτός που στο τέλος «ξεφορτωθεί» όλες τις κάρτες του.</p> <p>Οι μαθητές ως δημιουργοί αυθεντικού εκπαιδευτικού υλικού προσκαλούν και τους άλλους μαθητές από διαφορετικά τμήματα ή τάξεις του ίδιου</p>

σχολείου να παίζουν το ντόμινο των δημοφιλών ηρώων κινουμένων σχεδίων.

Ενδεικτικά παραθέτουμε ένα σχηματικό παράδειγμα καρτών ντόμινο:

	<p><i>C'est un élève. Il est grand et mince. Il est brun et il a les yeux noirs. Il aime rire et s'amuser avec ses copains.</i></p>	
<p><i>Il est de petite taille, blond, à moustache. Il porte un gilet noir et un casque doté d'ailes. Il est très courageux. Il partage toutes ses aventures avec son ami.</i></p>		

Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;

Η συγκεκριμένη δημιουργική εργασία κάθε μαθητή μπορεί να καταχωρηθεί στον Φάκελο Εργασιών του Μαθητή (Portfolio Assessment), η τήρηση του οποίου στηρίζεται στη διαφοροποιημένη αξιολόγηση της μαθησιακής πορείας του.

Διαδικασία ετεροαξιολόγησης εισάγοντας έναν νέο κανόνα στη διαδικασία του παιχνιδιού: όταν κάθε παίκτης με τη σειρά του κληθεί να συμπληρώσει κάποια περιγραφή ήρωα χρησιμοποιώντας την κάρτα του, πρέπει να χρησιμοποιήσει τα στοιχεία της κάρτας παρουσίασης και να περιγράψει το συγκεκριμένο ήρωα. Οι συμμαθητές του, οι οποίοι δε συμμετέχουν στη συγκεκριμένη παρτίδα, αξιολογούν την ορθότητα των γλωσσικών του επιλογών και κρίνουν αν θα πρέπει να χάσει τη σειρά του ή να συνεχίσει τοποθετώντας οριστικά την κάρτα του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δραστηριότητα 1

Παρατηρήστε τα παρακάτω στιγμιότυπα αγαπημένων σειρών κινουμένων σχεδίων και προσπαθήστε να αναγνωρίσετε τους ήρωες που απεικονίζονται σε αυτά. Μπορείτε να αναγνωρίσετε ποιο είναι το κοινό τους χαρακτηριστικό;

Δραστηριότητα 2

α) Παρατηρήστε την παρακάτω εικόνα. Αναγνωρίζετε αυτόν τον ήρωα;

β) Θέλετε να μάθετε περισσότερα για το Μικρό Νικόλα;

Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της ελληνικής έκδοσης της Wikipedia

<http://el.wikipedia.org>, αναζητήστε πληροφορίες για τον μικρό Νικόλα, μελετήστε προσεκτικά το σχετικό κείμενο και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

 <p>Ο Μικρός Νικόλας - το βιβλίο</p>		
1.	Τίτλος σειράς	
βιβλίων		
2.	Χώρα	
προέλευσης		
3.	Δημιουργοί	
4.	Έτος	
δημοσίευσης		
5.	Αριθμός	
βιβλίων της σειράς		

Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα που ακολουθεί, μελετήστε τις πληροφορίες που δίνονται στον πίνακα με τίτλο «Le petit Nicolas» για την τηλεοπτική σειρά κινουμένων σχεδίων με ήρωα τον μικρό Νικόλα και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

[http://encyclo.voila.fr/wiki/Le_Petit_Nicolas_\(série_télévisée_d'animation\)](http://encyclo.voila.fr/wiki/Le_Petit_Nicolas_(série_télévisée_d'animation))

Ο Μικρός Νικόλας - η σειρά κινουμένων σχεδίων

1.	τηλεοπτικής σειράς	Τίτλος	
2.	προέλευσης	Χώρα	
3.		Παραγωγοί	
4.	μετάδοσης	Έτος	
5.	επεισοδίων της σειράς	Αριθμός	

Δραστηριότητα 3

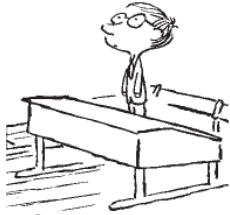
Επισκεφθείτε πάλι την ιστοσελίδα της ελληνικής έκδοσης της Wikipedia <http://el.wikipedia.org> για τον μικρό Νικόλα και παρατηρήστε τα ονόματα και τις περιγραφές των χαρακτήρων που εμφανίζονται συχνά στις περιπέτειες του μικρού Νικόλα. Στη συνέχεια, προσπαθήστε να αναγνωρίσετε τις παρακάτω φιγούρες των ηρώων, που περιλαμβάνονται στην αρχική έκδοση των βιβλίων, συμπληρώνοντας τα αντίστοιχα ονόματα και περιγραφές, όπως δίνονται στην παραπάνω ιστοσελίδα. Προσπαθήστε να προφέρετε τα ονόματά τους στα γαλλικά.

Présentation de l'univers du Petit Nicolas: Faites découvrir ou redécouvrir le petit Nicolas de Goscinny et de Sempé.

Παρουσίαση του κόσμου του μικρού Νικόλα: Ανακαλύψτε ή ξαναανακαλύψτε το μικρό Νικόλα των Goscinny και Sempé.

Le Petit Nicolas
"C'est chouette."

Agnan

"C'est le premier de la classe et le chouchou de la maîtresse, nous on ne l'aime pas trop."

Geoffroy

"Il a un papa très riche qui lui achète tout ce qu'il veut."

Alceste

"C'est mon meilleur copain, un gros qui mange tout le temps."

Eudes

"Il est très fort et il aime bien donner des coups de poing sur le nez des copains."

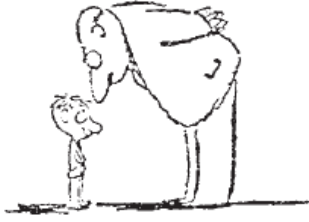
Clotaire

"C'est le dernier de la classe. Quand la maîtresse l'interroge, il est toujours privé de récré."

La maîtresse

"La maîtresse, elle est si gentille et si jolie quand nous ne faisons pas trop les guignols !"

Le Bouillon

"C'est notre surveillant,
on l'appelle comme ça
parce qu'il dit tout le
temps : 'Regardez-moi
bien dans les yeux', et
dans le bouillon, il y a
des yeux."

Δραστηριότητα 4

Θα παρακολουθήσετε ένα απόσπασμα από το πρώτο επεισόδιο της σειράς κινουμένων σχεδίων «Le petit Nicolas» πρώτα χωρίς ήχο και έπειτα με ήχο και θα συμπληρώσετε τις κάρτες που ακολουθούν για κάθε ήρωα της σειράς.

Prénom :

Profession :

Caractéristiques physiques :

Traits de caractère :

Signe particulier :

Prénom :

Profession :

Caractéristiques physiques :

Traits de caractère :

Signe particulier :

Prénom :

Profession :

Caractéristiques physiques :

Traits de caractère :

Signe particulier :

Prénom :

Profession :

Caractéristiques physiques :

Traits de caractère :

Signe particulier :

Prénom :

Profession :

Caractéristiques physiques :

Traits de caractère :

Signe particulier :

Prénom :

Profession :

Caractéristiques physiques :

Traits de caractère :

Signe particulier :

Prénom :

Profession :

Caractéristiques physiques :

Traits de caractère :

Signe particulier :

Prénom :

Profession :

Caractéristiques physiques :

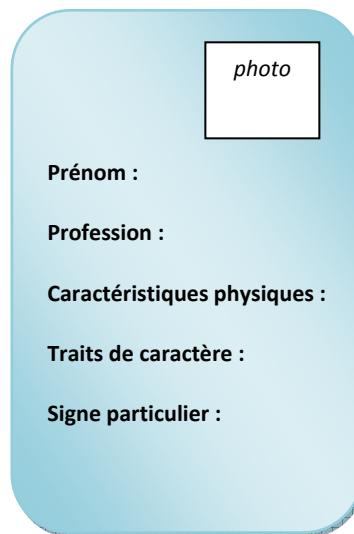
Traits de caractère :

Signe particulier :

Δραστηριότητα 5

Επιλέξτε τον αγαπημένο σας ήρωα κινουμένων σχεδίων. Ψάξτε στο διαδίκτυο για να βρείτε μία αντιπροσωπευτική εικόνα του καθώς και συμπληρωματικές πληροφορίες και δημιουργήστε την κάρτα παρουσίασής του σύμφωνα με το παράδειγμα της κάρτας του μικρού Νικόλα και των φίλων του.

Χρησιμοποιήστε τις μηχανές αναζήτησης www.google.gr και www.yahoo.gr

photo

Prénom :

Profession :

Caractéristiques physiques :

Traits de caractère :

Signe particulier :

ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2¹	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα της Προστασίας του Περιβάλλοντος οι μαθητές συμμετέχουν με σχέδια εργασίας ,τα οποία έχουν επεξεργασθεί σε ομάδες με την βοήθεια του διδάσκοντος ,σε εκδήλωση οργανωμένη από το σχολείο σε συνεργασία με τον Δήμο της περιοχής, αναφορικά με ζητήματα καθαριότητας και αισθητικής του περιβάλλοντος .Στόχος είναι να εστιάσουμε στις καλές συνήθειες που ένας πολίτης θα πρέπει να αποκτή από μικρή ηλικία και να εφαρμόζει καθημερινά για να προστατεύει το χώρο στον οποίο ζει και να μην υποβαθμίζεται η ποιότητα ζωής του.</p> <p>Στην εκδήλωση, η οποία λαμβάνει χώρα στο τέλος της χρονιάς , τα παιδιά παρουσιάζουν τις εργασίες τους (αφίσα οικολογική, μουσικό κομμάτι , διάλογοι στη γλώσσα –στόχο , μηνύματα για προστασία του περιβάλλοντος) στην ευρύτερη κοινότητα .</p> <p>Προσέγγιση της γνώσης μέσω θεματικών που έχουν διδαχθεί στο Δημοτικό (Μελέτη περιβάλλοντος)), Ξένης Γλώσσας , Πληροφορικής, Ζωγραφικής, Μουσικής</p>
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑΣΗ	Σχολικό ή οποιοδήποτε περιβάλλον ,καθαριότητα, δράσεις προστασίας, αλλαγές συνηθειών
ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΕΙΑΣ	<p>A2</p> <p>Εκτιμώμενος χρόνος της ενότητας 4-5 διδακτικές ώρες 45'. Υπολογίζεται να ξεκινήσει το έργο μετά το Φεβρουάριο οπότε θα έχει εμπλουτισθεί το λεξιλόγιο και θα έχουν εμπεδώσει τυχόν δυσκολίες γραμματικών φαινομένων</p>
ΗΛΙΚΙΑ	10 - 13
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ	A1 Λεξιλόγιο βασικό σε σχέση με το σχολείο, το σπίτι, ζώα οικόσιτα, φυτά γνωστά. Επίσης εξοικείωση με Η/Υ(απλά κείμενα ή αφίσες)
ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Να προσδιορίζουν προβλήματα ▪ Να διατυπώνουν ερωτήματα ▪ Να αναζητούν απαντήσεις στα προβλήματα που έχουν τεθεί ▪ Να σχεδιάζουν και να μεθοδεύουν διερευνήσεις ▪ Να μπορούν να κατανοούν και να περιγράφουν γεγονότα ▪ Να επικοινωνούν και να μοιράζονται ιδέες, σκέψεις και συναισθήματα

¹ Το σχέδιο μαθήματος είναι προϊόν της Σχολικού Συμβούλου Γαλλικής, Ευανθίας Μίχου, μέλος της ομάδας σχεδιασμού του ΕΠΣ-ΞΓ και της ομάδας επιμορφωτών των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Να καταλήγουν σε συμπεράσματα και προτάσεις
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	<p>Περιγράψω καθημερινές συνήθειες ή δίνω πληροφορίες για ζητήματα προσωπικού ενδιαφέροντος ή άμεσης ανάγκης(χώρο διαβίωσης)</p> <p>Κατανοώ και παράγω σύντομα και πολύ απλά κείμενα που αφορούν σε δραστηριότητες καθημερινής ρουτίνας.</p> <p>Εντοπίζω σε ένα σύντομο κείμενο(διαφήμιση ,ανακοίνωση ,επιστολή) προβλέψιμες πληροφορίες σχετικά με χώρο διαβίωσης π.χ (αφίσα διαφημιστική για την καθαριότητα, ή την ανακύκλωση).</p>
ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΓΛΩΣΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	<p>Προστακτική ρημάτων 1^{ης} και 2^{ης} συζυγίας</p> <p>Ρήμα être, devoir (3^{ης} συζυγίας)</p> <p>Il faut + απαρέμφατο</p> <p>Passé composé με avoir</p> <p>Εύκολο λεξιλόγιο σχετικό με χώρο διαβίωσης (κατοικία, σχολείο), φυτά, ζώα.</p>

Το ΓΝΩΣΤΟ	ΒΙΩΝΟΝΤΑΣ	Το ΝΕΟ
<p>Μπαίνοντας στον κόσμο του μαθητή</p> <p>Βασιζόμενος στην πρότερη γνώση, εμπειρία του μαθητή, στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του, στα προσωπικά ενδιαφέροντα του, σε μία συγκεκριμένη εμπειρία, σε προσωπικά κίνητρα, στις ζωές των μαθητών – στο καθημερινό και στο οικείο.</p>	<p>Μπαίνοντας σε νέους κόσμους</p> <p>Εισάγοντας τους μαθητές σε νέες εμπειρίες-πραγματικές (εκδρομές, καλεσμένους ομιλητές) ή φανταστικές (κείμενα, εικόνες, πληροφορίες). Το Νέο ορίζεται από τη σκοπιά του μαθητή –μπορεί να έχει και οικεία για τον μαθητή στοιχεία.</p>	
<p>1^η Δραστηριότητα</p> <p>Στη φάση ευαισθητοποίησης και με την ευκαιρία συσώρευσης σκουπιδιών στον περιβάλλοντα χώρο του σχολείου ή μέσα στις τάξεις (λόγω διαφόρων καταστάσεων π.χ απεργία απορριμματοφόρων , καθαριστριών κ.λ.π) ο καθηγητής φέρνει στην τάξη φωτογραφίες ή εικόνες από περιοδικά ή αφίσες όπου απεικονίζονται χώροι εσωτερικοί ή εξωτερικοί (σπίτι , σχολείο, γραφείο, πάρκο, δρόμος κ.λ.π) καθαροί και γεμάτοι σκουπίδια. Στη συνέχεια με ερωτήσεις στη μητρική γλώσσα ή τη γλώσσα στόχο (Στην καθημερινότητά σας έχετε παρατηρήσει πράξεις, συνήθειες , συμπεριφορές που ασχημαίνουν το περιβάλλον μας ? Ποιες? Υπάρχουν λύσεις, προτάσεις εναλλακτικές? Εσείς οι ίδιοι σέβεστε το χώρο που ζείτε? Πετάτε εύκολα σκουπίδια τριγύρω? Γιατί? (Ευκολία, αδιαφορία)?</p>	<p>2^η Δραστηριότητα</p> <p>Οι μαθητές ,μετά τη φάση ευαισθητοποίησης, αναζητούν επισκεπτόμενοι (ατομικά ή ομαδικά) μία ή περισσότερες από τις παρακάτω ηλεκτρονικές διευθύνσεις francparler .org/fiches/environnement ή clés de l actualité Ecole ecole</p> <p>Όπου διαβάζουν σύντομο/α κείμενο/α ή αφίσα διαφημιστική σχετικά με προβλήματα απορριμμάτων, περιβαλλοντικά ή καλές πρακτικές(για να συμβάλλει κάποιος στην καθαριότητα του χώρου του , στην προστασία της ζωής του πλανήτη).</p> <p>Με την βοήθεια του καθηγητή υπογραμμίζουν λέξεις ή φράσεις – κλειδιά</p> <p>Όπως (déchets , poubelles, environnement, bons gestes au quotidien ,</p>	

<p>Μπορούμε να αλλάξουμε κάτι? Με ποιο τρόπο? Μετά τη συζήτηση , μπορούμε να δείξουμε video ή spot διαφημιστικό. (www.francparler.org/fiches/environnement) με θέμα "Άς μειώσουμε τα σκουπίδια μας"</p>	<p>trier etc) οι οποίες θα εξηγηθούν και απαντούν σε ερωτήσεις κατανόησης διατυπωμένες από τον καθηγητή. π.χ Que doit-on faire avec les déchets ? Où doit-on les jeter? Que faut-il faire pour réduire nos déchets? Οι μαθητές παρατηρούν και μελετούν τρόπους «διαχείρισης "των απορριμμάτων .</p>
---	--

Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;

<p>Με δραστηριότητες λεξιλογικές ή γραμματικοσυντακτικές . Συμπλήρωση κενών με νέες λέξεις Συμπλήρωση κενών με άρθρα, προθέσεις, ρήματα Έχει ήδη εξηγηθεί από τον καθηγητή στα ελληνικά η έννοια , η χρήση και ο σχηματισμός της προστακτικής ρημάτων 1^{ης} συζυγίας. Επίσης έχει γίνει αναφορά στη χρήση του il faut + απαρέμφατο Καθώς επίσης και στον passé composé με avoir</p>	<p>Η με Δραστηριότητες συλλογής και ταξινόμησης από τύπο(περιοδικά ελληνικά ή γλώσσας στόχου), τηλεόραση, διαδίκτυο εικόνων, μηνυμάτων, λέξεων ή φράσεων σχετικών με καθαριότητα χώρου, ανακύκλωση, δενδροφύτευση, σπατάλη ενέργειας κ.λ.π.</p>
---	--

Με ΟΝΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ	ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΩΝΤΙΑΣ	Με ΘΕΩΡΙΑ
<p>Συνδέοντας ίδια πράγματα Αναγνωρίζοντας νέες έννοιες/ιδέες/θέματα, συμπεριλαμβανομένων αφηρημένων και γενικευμένων όρων, συμβάσεων, χαρακτηριστικών, δομών, ορισμών και κανόνων. Η ονοματοποίηση είναι το πρώτο στάδιο που οδηγεί στην κατανόηση.</p>	<p>Συνδέοντας διαφορετικά πράγματα Γενικεύοντας και συνθέτοντας έννοιες συνδέοντάς τες μεταξύ τους, κατανοώντας πως συνεισφέρουν στις συνολικές, γενικευμένες σχέσεις αιτίας και αποτελέσματος. Τι θα γινόταν εάν...;</p>	
<p>3^η Δραστηριότητα Οι μαθητές αφού επισκεφτούν μία από τις προαναφερθείσες διευθύνσεις Μπορούν α) μία ομάδα να διατυπώσει ποιες θεωρεί ότι είναι οι θετικές στάσεις ενός πολίτη που σέβεται το περιβάλλον του (πολίτη</p>	<p>4^η Δραστηριότητα Αναπτύσσουν ομαδικά ή ατομικά (γραπτά ή προφορικά) σενάρια τύπου " Τι θα μπορούσε να κάνει κάποιος για να βελτιώσει το χώρο όπου περνά ένα μεγάλο μέρος της ημέρας? Ζητάμε διάλογο απλό υπό μορφή συνέντευξης μεταξύ των παιδιών</p>	

<p>με οικολογική συνείδηση).</p> <p>Β) μία άλλη ομάδα να διατυπώσει τις αρνητικές στάσεις</p> <p>Γ) μία άλλη ομάδα να διατυπώσει προτάσεις –συστάσεις σχετικά με δράσεις που θα βελτιώσουν τον περιβάλλοντα χώρο τους π.χ (δεν πετάμε χαρτιά ή αντικείμενα έξω από τους κάδους , ποτίζουμε τα δέντρα ή τα φυτά (εάν υπάρχουν) τακτικά . Εάν δεν υπάρχουν φροντίζουμε σε συνεργασία με φορείς αρμόδιους να φυτέψουμε κάποια καλλωπιστικά φυτά.</p>	<p>(γραπτό ή προφορικό). Η επεξεργασία του διαλόγου και η τελική του μορφή γίνεται στην τάξη με την καθοδήγηση του διδάσκοντα .</p>
<p><i>Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;</i></p>	
<p>Με προφορικές δραστηριότητες στον πίνακα</p> <p>Παιχνίδι μνήμης (Jeu de Kim) Παίζεται με όλη την τάξη ή με ομάδες (στα γαλλικά)</p> <p>Τοποθετούμε σ' ένα κομμάτι τσόχα που κολλάμε στον πίνακα εικόνες ή κάρτες που απεικονίζουν καταστάσεις σχετικές με τα προαναφερθέντα ανακατεμένα . Ζητάμε από τους μαθητές να τις παρατηρήσουν με προσοχή .Κατόπιν τις μαζεύουμε και ζητάμε από ένα/μία μαθητή/τρια να κρύψει μία κάρτα .Ξαναβάζουμε τις κάρτες στον πίνακα και τα παιδιά προσπαθούν να μαντέψουν ποια κάρτα λείπει. Όταν μάθουν αρκετά καλά το λεξιλόγιο, μπορούμε να αφαιρέσουμε 2 ή και 3 κάρτες. Ο μαθητής ή η ομάδα που θα βρεί πρώτη ποια ή ποιες κάρτες λείπουν, κερδίζει.</p> <p>Παιχνίδι ταξινόμησης</p> <p>Ταξινομούνται καλές και άσχημες πρακτικές ή συνήθειες (ελληνικά ή γαλλικά) σχετικά με την καθαριότητα του χώρου διαβίωσης και ζητάμε να αιτιολογήσουν , μαντεύοντας τους λόγους γιατί π.χ κάποιος αφήνει ώρες το νερό να τρέχει ή ζει σε βρώμικο χώρο. Ο μαθητής ή η ομάδα που θα δώσει τις περισσότερες σωστές απαντήσεις , κερδίζει.</p>	

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΚΡΙΤΙΚΑ
<p>Σκεπτόμενος τι κάνει κάτι Εξετάζει τη λειτουργία ή λογική της γνώσης, της δράσης, ενός αντικειμένου ή μιας αντιπροσωπευτικής σημασίας. Για ποιο σκοπό είναι; Τι κάνει; Πώς λειτουργεί; Ποιά είναι η δομή του, η λειτουργία ή η σχέσεις του; Ποιές είναι οι αιτίες/ τα αποτελέσματα;</p>	<p>Σκεπτόμενος ποιος οφελείται Ρωτάει σχετικά με τους σκοπούς, τις προθέσεις και τα ενδιαφέροντα για γνώση των ατόμων, σχετικά με μία ενέργεια, ένα αντικείμενο ή μία αντιπροσωπευτική σημασία. Ποιες είναι οι ατομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνέπειες; Ποιος κερδίζει; Ποιος χάνει;</p>	
<p>5^η Δραστηριότητα</p> <p>Οι μαθητές μπορούν να βρουν και να συγκρίνουν με την βοήθεια του καθηγητή και σε συνεργασία με αρμόδιους του γραφείου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης της περιοχής α) πως άλλες περιοχές ή γειτονιές αντιμετωπίζουν το πρόβλημα των σκουπιδιών β) τι κάνουν άλλοι δήμοι για να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης των πολιτών π.χ οργανώνουν κάποιους μήνες , ημέρες δενδροφύτευσης με τη συμμετοχή μεγάλης μερίδας πολιτών. Αφού συλλέξουν τις διάφορες πληροφορίες στην ελληνική γλώσσα ,τις μεταφέρουν (με βοήθεια του διδάσκοντος) στη γλώσσα στόχο.</p> <p>Μαθαίνουν μέσω διερεύνησης να προσδιορίζουν διαφορές και ομοιότητες σε σχέση με το θέμα το οποίο εξεργάζονται.</p>	<p>6^η Δραστηριότητα</p> <p>Εκτός από τις προαναφερθείσες διευθύνσεις συμπληρωματικά αναφέρονται και TV5 monde, 7 jours sur la planete ,όπου υπάρχει υλικό οπτικοακουστικό πρόσφορο για συζήτηση . Επιλέγεται ένα απλό κείμενο ή αφίσα για το συγκεκριμένο επίπεδο γλωσσομάθειας . Δίνονται εξηγήσεις – διευκρινήσεις από τον διδάσκοντα (σε σχέση με τυχόν δυσκολίες),στη συνέχεια ζητάμε από τους μαθητές να ορίσουν , κατά την άποψή τους ,ποιές θα είναι οι επιπτώσεις για το άτομο, την κοινότητα ή την κοινωνία εάν όλοι αδιαφορούν , η παραμελούν ή εγκαταλείπουν το περιβάλλον στο οποίο ζούν. (Νέες λέξεις που εμφανίζονται κατά τη διάρκεια του προβληματισμού ή της αναζήτησης των επιπτώσεων , δίνονται από τον καθηγητή)</p>	
<i>Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;</i>		
<p>Με ερωτηματολόγιο στάσεων Μέσω ερωτηματολογίου προσπαθούμε να αξιολογήσουμε τις στάσεις τις οποίες καλλιέργησαν οι μαθητές όσον αφορά τις καθημερινές τους οικολογικές συνήθειες. Πιο συγκεκριμένα , μοιράζουμε στους μαθητές από ένα ερωτηματολόγιο καλών και κακών καθημερινών συνηθειών (π.χ αφήνω τη βρύση ανοιχτή όση ώρα βουρτσίζω τα δόντια μου, μετακινούμαι με ποδήλατο σε κοντινές αποστάσεις ,χρησιμοποιώ τους κάδους ανακύκλωσης κ.λ.π)</p>		

ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ	ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΙΑΣ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ
<p>Κάνοντας πράγματα με το σωστό τρόπο Ενεργώντας με βάση τη γνώση που έχουν αποκτήσει με αναμενόμενο, προβλεπόμενο ή συνηθισμένο τρόπο βασιζόμενοι σε ότι έχουν διδαχτεί.</p>	<p>Κάνοντας πράγματα με ενδιαφέρον τρόπο Μεταφέροντας τη γνώση και τις ικανότητες από ένα περιβάλλον και προσαρμόζοντας τα σε ένα διαφορετικό –βγάζοντας δηλαδή κάτι έξω από το οικείο του περιβάλλον και κάνοντας το να λειτουργήσει και σε κάποιο άλλο.</p>	
<p>7^η Δραστηριότητα</p> <p>Οι μαθητές στέλνουν mail (ατομικά ή συλλογικά) σε φίλους (Ελλάδα ή άλλη χώρα) (στην γλώσσα στόχο) όπου τους προτρέπουν και τους συμβουλεύουν να συμμετέχουν σε προγράμματα και δράσεις οικολογικού τύπου(π.χ αναδάσωση, ανακύκλωση κ.λ.π) επιχειρηματολογώντας .</p> <p>Ή συνθέτουν μουσικό κομμάτι σχετικό με το θέμα.</p>	<p>8^η Δραστηριότητα</p> <p>Προβάλλουμε ένα σύντομο video με μήνυμα σχετικό με δράση οικολογική(τραγούδι στο site chanson pour la terre). Αφού ακούσουν οι μαθητές το τραγούδι ,ζητάμε να εντοπίσουν λέξεις ή φράσεις συμβουλευτικές - προτρεπτικές για δράση . Μετά τον εντοπισμό των λέξεων (εάν υπάρχουν νέες λέξεις εξηγούνται από τον διδάσκοντα) ζητάμε από τους μαθητές να καταγραφούν οι λέξεις στο τετράδιο ή στον πίνακα .Αφού καταγραφούν και επαναληφθούν προφορικά , με στόχο την εξοικείωση με νέους ήχους , μπορούμε να σβήσουμε τις λέξεις από τον πίνακα και στη συνέχεια να παίξουμε κάποιο παιχνίδι π.χ κρεμάλα (έλεγχος ορθογραφίας), ή να ζητήσουμε από τα παιδιά μέσα από μία λέξη ή φράση να σχεδιάσουν ό,τι αντιλαμβάνονται και να δώσουν έναν τίτλο στο σχέδιό τους.</p>	
<i>Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;</i>		
<p>Με την κατασκευή αφίσας με τίτλο “ Καθαρή και πράσινη πόλη”.</p> <p>Η κατασκευή της αφίσας εμπλέκει όλους τους μαθητές, σε διαφορετικό ρόλο τον καθένα και βοηθά στην εμπέδωση της νέας γνώσης και στην συνειδητοποίηση των δεξιοτήτων που έχουν κατακτηθεί.</p> <p>Ή Ζωγραφίζοντας κάρτες με θέμα σχετικό με τα προαναφερόμενα.</p> <p>Στόχος τελικός , η συμμετοχή σε έκθεση –εκδήλωση στο τέλος της χρονιάς στο χώρο του σχολείου ή σε χώρο του δήμου της περιοχής.</p>		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3¹	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Με αφορμή ένα ποίημα ενός παιδιού από την Αφρική ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα γενικότερα και ειδικότερα με τα δικά τους δικαιώματα.</p> <p>Οι μαθητές ενημερώνονται και ευαισθητοποιούνται σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα.</p> <p>Θα κληθούν να απαντήσουν σε ερωτήματα όπως «Τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα απολαμβάνουν όλοι, πως μπορώ να αυτοπροστατευτώ; Έχω μόνο δικαιώματα ή και υποχρεώσεις; Ποιες οι υποχρεώσεις μου ως μαθητής;</p>
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑΣΗ	<p>Ο εαυτός μου και οι άλλοι, Ανάγκες - δικαιώματα</p> <p>Ανάλογα με την προσέγγιση μπορεί να εστιάσει κανείς περισσότερο στη μια ή στην άλλη θεματική.</p> <p>Εξαρτάται από το γενικότερο επίπεδο των μαθητών της τάξης κι από τα ενδιαφέροντά τους.</p>
ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΕΙΑΣ	B1
ΗΛΙΚΙΑ	12-15
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ	<p>Χρονικές αντωνυμίες, παρελθοντικοί χρόνοι, αόριστος, χρώματα.</p> <p>Γενικότερα γνώσεις που ανταποκρίνονται στο επίπεδο B1.</p>
ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	<p>Οι μαθητές μπορούν να λειτουργούν αποτελεσματικά σε διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα, καταστάσεις και περιστάσεις επικοινωνίας.</p> <p>Αυτενεργούν, χρησιμοποιώντας τη γλώσσα που μαθαίνει σε σχέση με τα ενδιαφέροντά του για να συμμετέχει σε δράσεις της διεθνούς κοινότητας.</p> <p>Διαπραγματεύονται αποτελεσματικά νέες και ήδη γνωστές γλωσσικές, κοινωνικές και πολιτισμικές έννοιες.</p> <p>Αξιοποιούν τις γνώσεις, εμπειρίες και στρατηγικές που έχουν αναπτύξει για να επικοινωνήσει με άλλους, σεβόμενος τη διαφορετικότητά τους, και να επιλύσει τυχόν προβλήματα.</p> <p>Ζητούν, δίνουν και αμφισβητούν μια πληροφορία,</p>

¹ Το σχέδιο μαθήματος είναι προϊόν της Σχολικής Συμβούλου Γερμανικής, Γιάννας Κερκισπούλου, μέλος της ομάδας σχεδιασμού του ΕΠΣ-ΞΓ και της ομάδας επιμορφωτών των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών.

	<p>Εντοπίζουν τις πληροφορίες που χρειάζονται για την κατανόηση ενός κειμένου με άγνωστες λέξεις από τα συμφραζόμενα</p> <p>Εκφράζουν απόψεις και κρίσεις, θυμό και αγανάκτηση, αλλά και ενσυναίσθηση κι ελπίδα</p>
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	<p>Να κατανοούν και να παράγουν απλά δομημένα και σαφή κείμενα για ζητήματα που σχετίζονται με τομείς προσωπικού ενδιαφέροντος (π.χ. εργασία, αναψυχή).</p> <p>Να αφηγούνται γεγονότα, να περιγράφουν εμπειρίες, προσωπικά πλάνα και φιλοδοξίες και να εξηγούν με συντομία τις απόψεις τους.</p> <p>Να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τη γλώσσα-στόχο (σε προσομοίωση), όπως μιλιέται σε συνήθεις περιστάσεις διαπροσωπικής επικοινωνίας (σε ταξίδια στο εξωτερικό, σε συνομιλία με ξένους επισκέπτες στη χώρα, σε χώρους εργασίας ή αναψυχής).</p> <p>Να παράγουν γραπτά ή προφορικά σύντομα και απλά μηνύματα στην ξένη γλώσσα, βασισμένα σε προφορικά μηνύματα ή απλά γραπτά κείμενα στην Ελληνική ή και αντίστροφα.</p>
ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΓΛΩΣΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Μπορούν να επικοινωνούν πάνω στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις.

Το ΓΝΩΣΤΟ	ΒΙΩΝΟΝΤΑΣ	Το ΝΕΟ
Μπαίνοντας στον κόσμο του μαθητή Βασιζόμενος στην πρότερη γνώση, εμπειρία του μαθητή, στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του, στα προσωπικά ενδιαφέροντα του, σε μία συγκεκριμένη εμπειρία, σε προσωπικά κίνητρα, στις ζωές των μαθητών – στο καθημερινό και στο οικείο.	Μπαίνοντας σε νέους κόσμους Εισάγοντας τους μαθητές σε νέες εμπειρίες-πραγματικές (εκδρομές, καλεσμένους ομιλητές) ή φανταστικές (κείμενα, εικόνες, πληροφορίες). Το Νέο ορίζεται από τη σκοπιά του μαθητή –μπορεί να έχει και οικεία για τον μαθητή στοιχεία.	
Καθώς στο ποίημα που θα πραγματευτούν αυτή τη διδακτική ώρα κυριαρχούν ως λεξιλόγιο τα χρώματα, καλούνται οι μαθητές/τριες να επαναλάβουν με παιχνιδιώδη κι ανατρεπτικό τρόπο τα χρώματα. Συγκεκριμένα καλούνται να πουν το χρώμα κι όχι να διαβάσουν την λέξη του παρακάτω πίνακα. Πρόκειται για ένα παιχνίδι που ενισχύει τη συγκέντρωση και τη συνλειτουργία των δυο ημισφαιρίων του εγκεφάλου. Η διδακτική ώρα ξεκινά με κάτι οικείο προκειμένου να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή και να δημιουργηθεί ένα ευχάριστο κλίμα. Μπορούν να το παίξουν σε ζεύγη, σε τετράδες, όπως κάθονται οι μαθητές ή και σε επίπεδο τάξης να διαβάζουν το χρώμα κι όχι τη λέξη.	Στη συνέχεια του παιχνιδιού αξιοποιείται ένα ποίημα ενός αφρικανού μαθητή προκειμένου να κινητοποιηθούν όλοι οι μαθητές και να ενδιαφερθούν. Η πληροφορία πως ο ποιητής είναι μαθητής από την Αφρική παραμένει άγνωστη στους μαθητές καθώς θα τους ζητηθεί παρακάτω να απαντήσουν σε σχετική ερώτηση. Το ποίημα παρουσιάζει ατέλειες γλωσσικά και δεν παρουσιάζει κανένα βαθμό δυσκολίας. Προτάθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη ως το καλύτερο ποίημα του 2006. (Nominated by UN as the best Poem of 2006 - Written by an African Kid).	

blue red brown black
 white pink green yellow
 blue purple pink orange
 grey yellow red black
 brown white purple grey

When I born, I black
 When I grow up, I black
 When I go in Sun, I black
 When I scared, I black
 When I sick, I black
 And when I die, I still black
 And you white fellow
 When you born, you pink
 When you grow up, you white
 When you go in sun, you red
 When you cold, you blue
 When you scared, you yellow
 When you sick, you green
 And when you die, you grey
 And you calling me colored??

Γνωστικές διεργασίες:
 Παρατήρηση
 Αμοιβαία Μέθοδος Διδασκαλίας
 Αναστοχασμός Νέων Εμπειριών

Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;

Στη συγκεκριμένη φάση της διαδικασίας ο εκπαιδευτικός ενθαρρύνει και ενισχύει τη συμμετοχή όλων, για το λόγο αυτό αντενδείκνυται κάθε είδους αξιολόγηση. Επαινεί την προσπάθεια και την συμμετοχή όλων.

Πρόκειται για ένα ποίημα, το οποίο δεν δημιουργεί κανένα πρόβλημα ούτε από άποψη λεξιλογίου ούτε από άποψη περιεχομένου. Συνεπώς περιτεύει κάθε αξιολόγηση.

Με ΟΝΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΩΝΤΙΑΣ

Με ΘΕΩΡΙΑ

Συνδέοντας ίδια πράγματα

Αναγνωρίζοντας νέες έννοιες/ιδέες/θέματα, συμπεριλαμβανομένων αφηρημένων και γενικευμένων όρων, συμβάσεων, χαρακτηριστικών, δομών, ορισμών και κανόνων. Η ονοματοποίηση είναι το πρώτο στάδιο που οδηγεί στην κατανόηση.

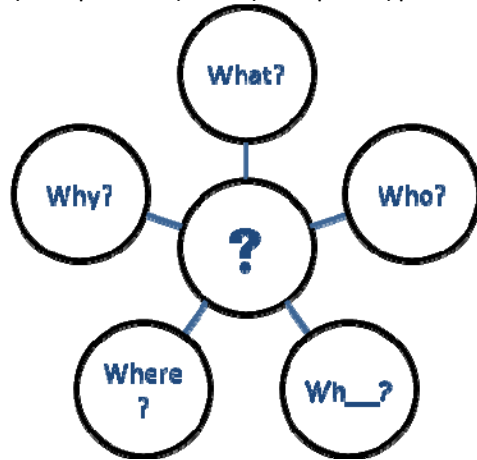
Συνδέοντας διαφορετικά πράγματα

Γενικεύοντας και συνθέτοντας έννοιες συνδέοντάς τες μεταξύ τους, κατανοώντας πως συνεισφέρουν στις συνολικές, γενικευμένες σχέσεις αιτίας και αποτελέσματος.
 Τι θα γινόταν εάν...;

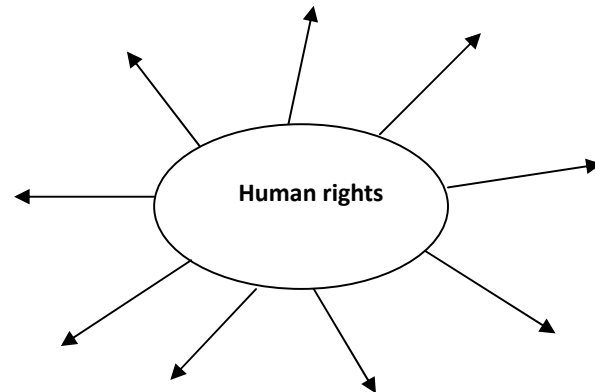
Η κατανόηση του κειμένου γίνεται μέσα από την απάντηση ερωτήσεων, οι

Για να καταστεί εφικτή η σύνδεση των πληροφοριών που

οποίες οδηγούν και στο θέμα. Ποιος έγραψε το ποίημα, από πού κατάγεται, που ζει, για ποιο λόγο, τι μήνυμα θέλει να περάσει και άλλες ερωτήσεις που διευκολύνουν όχι απλά την κατανόηση, αλλά τη σύνδεση με το θέμα που είναι τα ανθρώπινα δικτυώματα. Αν οι μαθητές χρησιμοποιήσουν τον όρο γίνεται καταγραφή του για να αξιοποιηθεί αμέσως μετά.

Τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα και ποια ξέρετε; Καταγράφονται τα δικαιώματα που αναφέρονται. Μπορούν να τα καταγράψουν οι ίδιοι οι μαθητές με τη σειρά.

συλλέχθηκαν με τον καταγισμό ιδεών με πληροφορίες από αυθεντική πηγή αξιοποιείται η προβολή ενός σύντομου ντοκιμαντέρ.

Πηγή: <http://www.humanrights.com/#/what-are-human-rights>

Ένα ντοκιμαντέρ, διάρκειας 10 λεπτών, σχετικά με το «Τι είναι ανθρώπινα δικαιώματα, ποια είναι και την Ιστορία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» προβάλλεται στους μαθητές. Πριν αρχίσει η προβολή του σύντομου ντοκιμαντέρ μοιράζονται στους μαθητές τα 30 δικαιώματα, ο καθένας παίρνει ένα η δυο.

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Τα 30 δικαιώματα χωρισμένα, έτσι ώστε να κοπούν και να μοιραστούν στους μαθητές.

Αφού διαβάσουν το δικαίωμα ή τα δικαιώματα που έχουν μπροστά τους παρακολουθούν το ντοκιμαντέρ και σηκώνουν το χαρτί με το δικαίωμα, όταν θεωρήσουν ότι άκουσαν κάτι σχετικά με το δικαίωμα.

Η καλλιέργεια κατανόησης προφορικού λόγου υποστηρίζεται κι από την εικόνα. Σε περίπτωση έλλειψης δυνατότητας προβολής μπορούν μόνο να ακούσουν το σύντομο βίντεο.

- Γνωστικές διεργασίες:
 Έννοιες Γραμματισμού
 Ανάπτυξη μεταγλώσσας
 Διευκρίνιση Εννοιών
 Εννοιολογική ταξινόμηση

<i>Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;</i>		
<p>Δεν υπάρχει μόνο μια αλλά οι σωστές απαντήσεις είναι πολλές, για το λόγο αυτό ο εκπαιδευτικός ενθαρρύνει την ελεύθερη αναφορά δικαιωμάτων. Σε περίπτωση χρήσης της ελληνικής γλώσσας καταγράφεται απλά η αντίστοιχη ξένη λέξη. Αν αναφερθεί μια πληροφορία και δεν πρόκειται για δικαίωμα μπορεί ο εκπαιδευτικός να εμπλέξει στη διαδικασία την υπόλοιπη τάξη και να παρέμβει μόνο αν χρειαστεί.</p>	<p>Συνίσταται αυτοαξιολόγηση της συμμετοχής και της συμπεριφοράς τους, ώστε να βοηθηθούν στην κατεύθυνση ανάπτυξης αισθήματος υπευθυνότητας. Σημαντικότερη θεωρείται η εμπλοκή του μαθητή, το να εμπλακούν και να συμμετάσχουν στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, γιατί ενδιαφέρονται.</p>	
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ	<i>ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ</i>	ΚΡΙΤΙΚΑ
<p>Σκεπτόμενος τι κάνει κάτι Εξετάζει τη λειτουργία ή λογική της γνώσης, της δράσης, ενός αντικείμενου ή μιας αντιπροσωπευτικής σημασίας. Για ποιο σκοπό είναι; Τι κάνει; Πώς λειτουργεί; Ποιά είναι η δομή του, η λειτουργία ή η σχέσεις του; Ποιές είναι οι αιτίες/ τα αποτελέσματα;</p>	<p>Σκεπτόμενος ποιος ωφελείται Ρωτάει σχετικά με τους σκοπούς, τις προθέσεις και τα ενδιαφέροντα για γνώση των ατόμων, σχετικά με μία ενέργεια, ένα αντικείμενο ή μία αντιπροσωπευτική σημασία. Ποιες είναι οι ατομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντολογικές συνέπειες; Ποιος κερδίζει; Ποιος χάνει;</p>	<p>Η ερώτηση σχετικά με τα «δικαιώματα» και τις υποχρεώσεις δεν περιορίζεται στις νέες πληροφορίες αλλά επιτρέπει την επεξεργασία τους και την ανάπτυξη κριτικής στάσης απέναντι τους. Η ερμηνεία και η συνειδητοποίηση της νέας γνώσης εμβαθύνεται μέσα από ποικίλες δραστηριότητες, όπως συζήτηση, την πραγματοποίηση μιας εικονικής δίκης για παραβίαση δικαιωμάτων με προσομοίωση και δραματοποίηση. Η μεταφορά των εννοιών σε ατομικό επίπεδο συντελεί στην ανάλυση των πληροφοριών, στην κατανόηση και μετουσίωση τους. Οι μαθητές μπορούν να καταρτίσουν πίνακα με τα δικαιώματα και να συγκρίνουν με τα ατομικά διατυπώνοντας ερωτήσεις, όπως: «Με ποιο τρόπο διαφυλάσσονται τα δικαιώματα, τι δικαιώματα και τι υποχρεώσεις έχω, τι σημαίνει αυτό για μένα και τι συνέπειες έχουν τα δικαιώματα στη ζωή μου;». Γνωστικές διεργασίες: Μεταφορά Συγκριτικός πίνακας</p>
<p>Οι μαθητές σε ρόλο δημοσιογράφου ρωτούν όπως στο ντοκιμαντέρ και απαντούν ελεύθερα. Σε περίπτωση που δεν μπορούν να ανταποκριθούν ελεύθερα, μπορούν να διαβάσουν υποστηρικτικά το κείμενο από το χαρτάκι τους.</p> <p>Η γνώση που απορρέει από την επαφή με το θέμα «δικαιώματα» οδηγεί στην ερώτηση για τη σημασία της στη ζωή των μαθητών και συμβάλει στην εσωτερίκευση και συσχέτιση των πληροφοριών στις δύο γλώσσες. Καλλιεργούνται οι γλωσσικές δεξιότητες των μαθητών με αποτέλεσμα να καταστούν ικανοί να κατανοούν τη δομή, τη λειτουργία και τις σχέσεις και να παράγουν σε επικοινωνιακό πλαίσιο αποτελεσματικά τόσο προφορικό όσο και γραπτό λόγο.</p>		

	Συζήτηση Δημοσκόπηση Εικονική Δίκη
<i>Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;</i>	
	<p>Η τήρηση ημερολογίου τάξης μπορεί να συμβάλλει στην κατεύθυνση της αυτοαξιολόγησης, καθώς θα περιγραφεί η όλη διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης κι ο καθένας θα αναλογιστεί το ποσοστό ενεργητικής συμμετοχής.</p> <p>Η κριτική στάση ξεκινά από την αυτοαξιολόγηση με στόχο τη βελτίωση και συνολική και ουσιαστική παρουσία κι όχι την ποσοτική απόδοση ενός βαθμού.</p>

ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ	ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΣ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ
<p><i>Κάνοντας πράγματα με το σωστό τρόπο</i> Ενεργώντας με βάση τη γνώση που έχουν αποκτήσει με αναμενόμενο, προβλεπόμενο ή συνηθισμένο τρόπο βασιζόμενοι σε ότι έχουν διδακτεί.</p>	<p><i>Κάνοντας πράγματα με ενδιαφέρον τρόπο</i> Μεταφέροντας τη γνώση και τις ικανότητες από ένα περιβάλλον και προσαρμόζοντας τα σε ένα διαφορετικό –βγάζοντας δηλαδή κάτι έξω από το οικείο του περιβάλλον και κάνοντας το να λειτουργήσει και σε κάποιο άλλο.</p>	
<p>Γνωστικές διεργασίες: Εφαρμογές Πολυγραμματισμών : Παραγωγικές - Δημιουργικές Δραστηριότητες</p> <p>Η ελεύθερη μεταφορά μέσα από δημιουργική έκφραση κι η εξοικείωση με ποικίλους τρόπους έκφρασης αποδεικνύεται ιδιαίτερα ελκυστική καθώς προκαλεί και διεγείρει τη φαντασία, έξω από τα στενά όρια και ευνοεί την ανάδειξη άλλων σημαντικών δεξιοτήτων και αντισταθμιστικό χαρακτήρα.</p> <p>Το αρχικό ποίημα του αφρικανού μαθητή μπορεί να διορθωθεί. Πως θα ήταν σωστό από άποψη λειτουργίας της γλώσσας λαμβάνοντας υπόψη τα μορφοσυντακτικά στοιχεία της γλώσσας.</p>	<p>Τρόποι δημιουργικής έκφρασης που ευνοούν την καλλιέργεια παραγωγής γραπτού λόγου έξω από τα γνωστά πλαίσια είναι</p> <ol style="list-style-type: none"> <u>Concrete/Visual Poetry</u>, όπως αποδίδει κι ο δόκιμος όρος επιτρέπει την οπτικοποίηση του γραπτού λόγου με δημιουργικό τρόπο. Ενδεικτικά παρουσιάζεται ένα παράδειγμα. Βλέπε το 2^ο φύλλο εργασίας με περισσότερα ερεθίσματα για προσωπική κι ελεύθερη παραγωγή ενός ποιήματος ή ενός δικαιώματος. 	

Wind laments
 across tall grass:
 on beneath an endless
 sky. No evening guard has watch-
 ing over the fields
 asleep with you.
 later. The dark-
 rain soaking darkness, hating
 for any prey. Love far beyond the world,
 under rising from eternal moments of death and birth-
 hood. Eternal, disfigured corpse, monumental form of
 agony: low. Victim silenced. The memory of love, of family,
 larger a moment more. Because never see the world. Be-
 down, the vision of the dead will haunt this place, seeking justice.
 vengeance will answer the call. Chanting from across through fields
 blood and bones, a young boy cries his last time. Looking down
 at his hands, small, frail, unperceived, he searches an-
 other
 palms for the last time. With clenched fists, he is
 from the future, eyes becoming fire. His forehead the
 scene, as if he lived for itself, perishing in the momen-
 tant, burning and discipline in violence, the only path
 its necessary, pain and misery forged in fire, the only
 road.
 only comfort. To be given, a girl from an uncle long
 abandoned. The sun. It never returns. The sun

2. Δημιουργία ενός **Wordle**.
 Με τη βοήθεια λίστας με τα ανθρώπινα δικαιώματα από http://simple.wikipedia.org/wiki/Human_rights δημιουργείται ένα wordle και μπορεί να αξιοποιηθεί για την αντιστοίχιση και εκμάθηση λεξιλογίου, για την ταξινόμηση αλλά και για την ελεύθερη παραγωγή προφορικού λόγου. Μπορεί να λειτουργήσει κι ως συγκριτικός πίνακας ανάλογα με τις πληροφορίες που δίνει ώστε να βγει ένα διαφορετικό κάθε φορά αποτέλεσμα.

3. **Elfchen**
 Καλλιέργεια παραγωγής γραπτού λόγου με Elfchen, από τη γερμανική λέξη 11, καθώς πρόκειται για δημιουργία ποιήματος που αποτελείται από 11 συνολικά λέξεις αναπτυγμένες σε 5 συνολικά σειρές σύμφωνα με τις παρακάτω υποστηρικτικές

πληροφορίες.

Η παραγωγή γραπτού λόγου με ποιητικό χαρακτήρα διεγείρει το ενδιαφέρον των μαθητών και αποδεικνύεται σημαντικό κίνητρο για δημιουργία και χρήση της ξένης γλώσσας παρά το επίπεδο γνώσεων.

Elfchen -Ποίημα με 11 λέξεις		
Σειρές	Λέξεις	Περιεχόμενο
1 ^η	1	Μια σκέψη, ένα αντικείμενο, ένα χρώμα κ.ά.
2η	2	Τι κάνει η λέξη που χρησιμοποιήθηκε στην 1 ^η σειρά;
3η	3	Που ή πώς είναι η λέξη;
4η	4	Τι νομίζεις;
5η	1	Συμπέρασμα

Example		
1 ^η	1	Rights
2η	2	Basic rights
3η	3	are conceived as
4η	4	universal and egalitarian rights
5η	1	Human?

4. Χαϊκού

Στην καλλιέργεια παραγωγής γραπτού λόγου στοχεύει κι η παραγωγή γραπτού ποιητικού λόγου με το χαϊκού, το οποίο είναι μια μορφή ιαπωνικού ποιήματος.

Ένα χαϊκού έχει

- 17 συλλαβές
- χωρίζεται σε τρεις στίχους
- περιγράφει μια στιγμή του χρόνου
- δημιουργεί με λέξεις μια εικόνα. Η εικόνα αυτή συχνά αποκαλύπτει τα συναισθήματα του δημιουργού.

Έλληνας ποιητής που ασχολήθηκε κι δημιούργησε

ποιητικό λόγο με χαϊκού είναι ο Σεφέρης.

5. **Γκράφιτι**

Πρόκειται για ένα τρόπο έκφρασης που βρίσκεται κοντά στα ενδιαφέροντα της ηλικιακής ομάδας.

Η αναγραφή ενός κειμένου με συνθήματα ή ζωγραφική σε μεγάλες συνήθως επιφάνειες, π.χ. σε τοίχους και δημόσιους χώρους.

Οι μαθητές μπορούν να ζωγραφίσουν είτε σε χαρτί Α4 είτε σε χαρτί μέτρου ένα δικαίωμα. Μπορεί επίσης να τους διατεθεί ένα μέρος του αυλόγυρου ή και του εσωτερικού της σχολικής μονάδας για την εικαστική απεικόνιση περιεχομένων διδασκαλίας. Ενδείκνυται για συνεργασία με τον εκπαιδευτικό καλλιτεχνικών μαθημάτων.

6. **Κολάζ**
Με την ίδια φιλοσοφία των γκράφιτι μπορούν να δημιουργηθούν κολάζ, τα οποία θα υποστηρίζονται κι από εικόνα.
7. Η προσθήκη λέξεων, σύντομου κειμένου - πλαisiώση πινάκων ζωγραφικής με λέξεις είναι μια δραστηριότητα, η οποία απαιτεί την υποστήριξη του εκπαιδευτικού καλλιτεχνικών μαθημάτων. Έχει αναπτυχθεί θεωρία “Human rights art”, εικόνες έργων υπάρχουν στην ιστοσελίδα:

<http://www.google.gr/search?q=human+rights+art&um=1&ie=UTF-8&hl=el&tbn=isch&source=og&sa=N&tab=wi&biw=1440&bih=766>

Η πολυτροπικότητα λειτουργεί υποστηρικτικά και καλύπτει γλωσσικά κενά και ελλείψεις.

8. **Τραγούδι**

Η παραγωγή ενός τραγουδιού ραπ θα ενδιέφερε αρκετούς μαθητές και αποτελεί κίνητρο ενασχόλησης με τη γλώσσα. Για τη συγγραφή των στίχων μπορούν να αξιοποιηθούν οι τεχνικές που αναφέρονται ως 3 και 4. Η κατανόηση επίσης προφορικού λόγου και η βελτίωση προφοράς και επιτονισμού ευνοούνται με την αξιοποίηση τραγουδιών στη διδασκαλία.

Το άκουσμα ενός τραγουδιού οφείλει να συνδέεται με κάποια «άσκηση», προκειμένου να διασφαλιστεί η παρακολούθηση και να καλλιεργηθεί η συγκέντρωση και η συμμετοχή σε όλες τις φάσεις διδασκαλίας.

Προτείνεται το παιχνιδιές άκουσμα ενός τραγουδιού.

Η τάξη χωρίζεται σε 3 ομάδες και τα μέλη της κάθε ομάδας περιφέρονται γύρω από 2 θρανία, τα οποία έχουν τοποθετηθεί το ένα δίπλα στο άλλο κατά μήκος, ώστε να δημιουργούνται 3 γραμμές θρανίων, όσες είναι και οι ομάδες μαθητών.

Πάνω στα θρανία βρίσκονται κομμένοι σε λωρίδες οι στίχοι του τραγουδιού 2-3 φορές ανάλογα με το μήκος, με τη διάρκεια του τραγουδιού. Αν είναι μικρής διάρκειας 3 φορές, αν είναι μεγαλύτερης 2 φορές. Οι μαθητές ακούν το τραγούδι, το οποίο σταματά ο εκπαιδευτικός, όποτε κρίνει αυτός. Οι μαθητές προσπαθούν να αναγνωρίσουν τους στίχους που μόλις άκουσαν από το σημείο στο οποίο βρέθηκαν, τη στιγμή που σταμάτησε η μουσική και σταμάτησαν να περιφέρονται κι οι ίδιοι γύρω από τα θρανία. Όποιος μαζέψει τα περισσότερα χαρτάκια με τους στίχους είναι ο νικητής. Η αξιοποίηση στρατηγικών καθιστά όλους τους μαθητές εν δυνάμει νικητές.

Ένα τραγούδι που θα ταίριαζε στο θέμα και υπάρχει και ως youtube είναι το **Let The Children Have A World Lyrics by Dana Winner** <http://www.youtube.com/watch?v=5TOdXgdmwwE>

Ο ρυθμός ίσως να μην ενθουσιάσει τους μαθητές, οι στίχοι

	<p>ωστόσο δένουν με το περιεχόμενο της ενότητας.</p> <p>9. Δραματοποίηση Η δραματοποίηση ευνοεί την παραγωγή προφορικού λόγου. Το παράδειγμα μιας εικονικής δίκης για παραβίαση δικαιωμάτων που αναφέρθηκε παραπάνω δημιουργεί την απαραίτητη επικοινωνιακή περίσταση, στην οποία καλούνται οι μαθητές να αυτενεργήσουν με προσομοίωση και δραματοποίηση. Η ελευθερία έκφρασης λόγου και η υποστήριξη της γλώσσας του σώματος επιτρέπουν τη συμμετοχή των μαθητών με αυξημένο το κιναισθητικό στίλ μάθησης.</p> <p>10. Παραγωγή γραπτού λόγου που αφορά τα χρώματα και το 1^ο Ποίημα του αφρικανού μαθητή είναι η δυνατότητα αυτόματης παραγωγής ποιήματος με την βοήθεια που υπάρχει στην ιστοσελίδα: http://ettcweb.lr.k12.nj.us/forms/color.htm</p>
<i>Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;</i>	
<p>Απαραίτητα για την αξιολόγηση είναι τα κριτήρια, τα οποία μπορούν να συνδιαμορφωθούν. Σημαντικός κρίνεται επίσης ο εκάστοτε τρόπος παρουσίασης και αξιολογείται από το σύνολο της τάξης.. Αξιολογείται η συνολική συμμετοχή και συμβολή στη διδακτική διαδικασία κι όχι η αποσπασματική συμμετοχή και κινητοποίηση.</p>	<p>Η αξιολόγηση μπορεί να γίνει από τους συμμαθητές και να κριθεί η πιο δημιουργική εργασία με βάση κριτήρια που πρέπει είτε να δοθούν στους μαθητές εκ των προτέρων είτε να αποφασιστούν από κοινού με τους μαθητές. Αξιολογείται το σύνολο των εργασιών και των έργων.</p>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΠΗΓΗ: <http://www.un.org/en/documents/udhr/>

The Universal Declaration of Human Rights**Article 1.**

All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

Article 2.

Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status. Furthermore, no distinction shall be made on the basis of the political, jurisdictional or international status of the country or territory to which a person belongs, whether it be independent, trust, non-self-governing or under any other limitation of sovereignty.

Article 3.

Everyone has the right to life, liberty and security of person.

Article 4.

No one shall be held in slavery or servitude; slavery and the slave trade shall be prohibited in all their forms.

Article 5.

No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

Article 6.

Everyone has the right to recognition everywhere as a person before the law.

Article 7.

All are equal before the law and are entitled without any discrimination to equal protection of the law. All are entitled to equal protection against any discrimination in violation of this Declaration and against any incitement to such discrimination.

Article 8.

Everyone has the right to an effective remedy by the competent national tribunals for acts violating the fundamental rights granted him by the constitution or by law.

Article 9.

No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

Article 10.

Everyone is entitled in full equality to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal, in the determination of his rights and obligations and of any criminal charge against him.

Article 11.

(1) Everyone charged with a penal offence has the right to be presumed innocent until proved guilty according to law in a public trial at which he has had all the guarantees necessary for his defence.

(2) No one shall be held guilty of any penal offence on account of any act or omission which did not constitute a penal offence, under national or international law, at the time when it was committed. Nor shall a heavier penalty be imposed than the one that was applicable at the time the penal offence was committed.

Article 12.

No one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

Article 13.

(1) Everyone has the right to freedom of movement and residence within the borders of each state.

(2) Everyone has the right to leave any country, including his own, and to return to his country.

Article 14.

(1) Everyone has the right to seek and to enjoy in other countries asylum from persecution.

(2) This right may not be invoked in the case of prosecutions genuinely arising from non-political crimes or from acts contrary to the purposes and principles of the United Nations.

Article 15.

(1) Everyone has the right to a nationality.

(2) No one shall be arbitrarily deprived of his nationality nor denied the right to change his nationality.

Article 16.

(1) Men and women of full age, without any limitation due to race, nationality or religion, have the right to marry and to found a family. They are entitled to equal rights as to marriage, during marriage and at its dissolution.

(2) Marriage shall be entered into only with the free and full consent of the intending spouses.

(3) The family is the natural and fundamental group unit of society and is entitled to protection by society and the State.

Article 17.

(1) Everyone has the right to own property alone as well as in association with others.

(2) No one shall be arbitrarily deprived of his property.

Article 18.

Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion; this right includes freedom to change his religion or belief, and freedom, either alone or in community with others and in public or private, to manifest his religion or belief in teaching, practice, worship and observance.

Article 19.

Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers.

Article 20.

(1) Everyone has the right to freedom of peaceful assembly and association.

(2) No one may be compelled to belong to an association.

Article 21.

(1) Everyone has the right to take part in the government of his country, directly or through freely chosen representatives.

(2) Everyone has the right of equal access to public service in his country.

(3) The will of the people shall be the basis of the authority of government; this will shall be expressed in periodic and genuine elections which shall be by universal and equal suffrage and shall be held by secret vote or by equivalent free voting procedures.

Article 22.

Everyone, as a member of society, has the right to social security and is entitled to realization, through national effort and international co-operation and in accordance with the organization and resources of each State, of the economic, social and cultural rights indispensable for his dignity and the free development of his personality.

Article 23.

(1) Everyone has the right to work, to free choice of employment, to just and favourable conditions of work and to protection against unemployment.

(2) Everyone, without any discrimination, has the right to equal pay for equal work.

(3) Everyone who works has the right to just and favourable remuneration ensuring for himself and his family an existence worthy of human dignity, and supplemented, if necessary, by other means of social protection.

(4) Everyone has the right to form and to join trade unions for the protection of his interests.

Article 24.

Everyone has the right to rest and leisure, including reasonable limitation of working hours and periodic holidays with pay.

Article 25.

(1) Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing and medical care and necessary social services, and the right to security in the event of unemployment, sickness, disability, widowhood, old age or other lack of livelihood in circumstances beyond his control.

(2) Motherhood and childhood are entitled to special care and assistance. All children, whether born in or out of wedlock, shall enjoy the same social protection.

Article 26.

(1) Everyone has the right to education. Education shall be free, at least in the elementary and fundamental stages. Elementary education shall be compulsory. Technical and professional education shall be made generally available and higher education shall be equally accessible to all on the basis of merit.

(2) Education shall be directed to the full development of the human personality and to the strengthening of respect for human rights and fundamental freedoms. It shall promote understanding, tolerance and friendship among all nations, racial or religious groups, and shall further the activities of the United Nations for the maintenance of peace.

(3) Parents have a prior right to choose the kind of education that shall be given to their children.

Article 27.

(1) Everyone has the right freely to participate in the cultural life of the community, to enjoy the arts and to share in scientific advancement and its benefits.

(2) Everyone has the right to the protection of the moral and material interests resulting from any scientific, literary or artistic production of which he is the author.

Article 28.

Everyone is entitled to a social and international order in which the rights and freedoms set forth in this Declaration can be fully realized.

Article 29.

(1) Everyone has duties to the community in which alone the free and full development of his personality is possible.

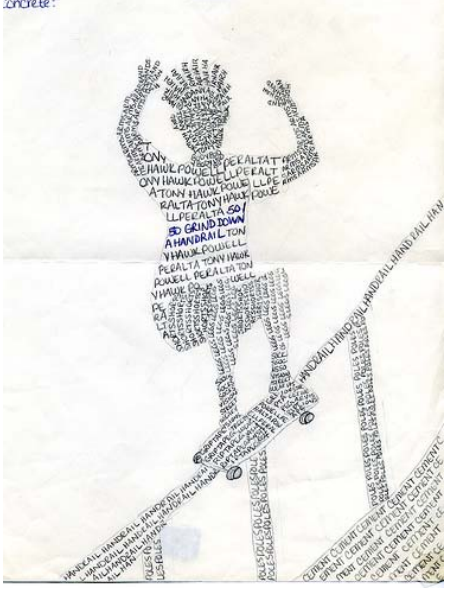
(2) In the exercise of his rights and freedoms, everyone shall be subject only to such limitations as are determined by law solely for the purpose of securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others and of meeting the just requirements of morality, public order and the general welfare in a democratic society.

(3) These rights and freedoms may in no case be exercised contrary to the purposes and principles of the United Nations.

Article 30.

Nothing in this Declaration may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein.

	
4.	

	<p>silence silence silence silence silence silence silence silence silence silence silence silence silence silence</p>
5.	<p>Concrete:</p> <p>The image shows a concrete poem on a light-colored background. The words are arranged to form the silhouette of a person with their arms raised in a 'V' shape. The words are small and black, and they are arranged in a way that the overall shape is recognizable. The words are mostly in uppercase letters and appear to be a mix of different languages or a specific dialect. The person's head is at the top, with arms raised to the sides. The body is in the middle, and the legs are at the bottom, also forming a 'V' shape. The words are arranged in a way that they flow from top to bottom, and from left to right, following the contours of the figure.</p>

6.

"Raindrop"

A

drop

of rain is

like a sudden

knock at the door.

Unexpected, yet often

welcomed with a smile. It

can brighten your day or ruin

your plans. It can make you laugh

or make you sad. Whether the raindrop

is moving fast or slow, or is big or small,

it always gets everyone's attention. A rain-

drop contains many secrets. It is a bubble of

anticipation and surprise. It cleanses the earth,

it feeds the flowers, and fills the holes. The

raindrop is never silent. It bangs on the

roof, spatters on the window, or

splashes into a puddle.

A raindrop.

3ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ <http://ettcweb.lr.k12.nj.us/forms/color.htm>

Write an Instant Color My World Poem

Method: Line 1

Name a color

Lines 2-4

Name 3 things that

are that color

Lines 5-7

Name 3 things that

sound like that color

Lines 8-10

Name 3 things that

taste like that color

Lines 11-13

Name 3 things that

feel like that color

Line 14
What can that color
do?

Sample: Purple

a bruise on your leg,
bunches of grapes in a bowl,
a sweater that goes great with black,
the sound of power,
fruit juice poured into a glass
a school bell ringing, ringing
Grandma's rhubarb pie.
cold medicine served up on a tablespoon
squishy cough drops,
velvet covered cushions
pointy tip pentel markers,
the sky before lightning starts
Purple can take you for a sweet ride.

4^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ Let The Children Have A World lyrics by Dana Winner

<http://www.lyricsoncall.com/lyrics/dana-winner/let-the-children-have-a-world-lyrics.html>

There is no place,
For the child in your heart
As long, as you, still believe in a fairytale
And always know,
Deep inside, we are all the same
Let the children have a world
Where there is no pain or sorrow
Where they all can live tomorrow
And they share a brighter day
Let the children have a world
Where the people can be free
Where they all can join together
And their hearts will share a dream

A child, wants to find,
It's own place in the sunlight
Cause a child, has hope,
A ray of light, in his eyes
So I want the world
To love, every boy and girl..
Let the children have a world
Where there is no pain or sorrow
Where they all can live tomorrow
And they share a brighter day
Let the children have a world
Where the people can be free
Where they all can join together
And their hearts will share a dream

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 4¹	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Πως επικοινωνούν οι άνθρωποι μέσω διαδικτύου; Πως επικοινωνείς εσυ; Πόσο εξοικειωμένος είσαι με διαδικτυακές εφαρμογές επικοινωνίας; Σε αυτή την μαθησιακή ενότητα θα μάθουμε για διαδικτυακά εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης και για το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Θα μάθουμε για τα χαρακτηριστικά τους, πως λειτουργούν, τι προσφέρουν.
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑΣΗ	Επικοινωνία και Νέες Τεχνολογίες
ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΕΙΑΣ	Γ1
ΗΛΙΚΙΑ	15-16
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ	Βασικές γνώσεις για διαδικτυακά εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης και για το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Εξοικίωση με πολυτροπικά κείμενα.
ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Να αναζητούν και να αξιοποιούν ερευνητικά εργαλεία. ▪ Να αναγνωρίζουν τα σημαντικά χαρακτηριστικά εννοιών και διαδικασιών. ▪ Να συνδέουν μία έννοια-ιδέα με άλλες συναφείς μέσα από τη σύγκριση και τον εντοπισμό ομοιοτήτων και διαφορών. ▪ Να μπορούν να κατανοούν και να αξιοποιούν διαδικασίες. ▪ Να συνεργάζονται προκειμένου να κατανοούν έννοιες, να επιλύουν προβλήματα. ▪ Να συνδέονται με την τεχνολογία. ▪ Να παράγουν έργα με χρήση της τεχνολογίας. ▪ Να δημοσιοποιούν τις παραγωγές τους και να δέχονται κριτική.
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Να κατανοούν ένα σύνθετο πολυτροπικό κείμενο το οποίο αφορά κοινωνικά/επιστημονικά θέματα (Γ1ΚΓΛ01: Experiencing the new: learning activity 2; Analysing functionally: learning activity 5; Analysing critically: learning activity 6) ▪ Να συνάγουν τη στάση του συντάκτη σχετικά με κάποιο ζήτημα και να εντοπίζουν τα γλωσσικά στοιχεία με τα οποία δηλώνεται η στάση αυτή (Γ1ΚΓΛ02: Analysing functionally: learning activity 6) ▪ Να διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ πληροφορίας και εκτίμησης ή ερμηνείας του συντάκτη σχετικά με τα γεγονότα που περιγράφονται σε ένα κείμενο (Γ1ΚΓΛ07: experiencing the new: learning activity 2.

¹ Το σχέδιο μαθήματος είναι προϊόν του μεταπτυχιακού φοιτητή του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας (ΠΜΣ «Εφαρμοσμένη Γλωσσολογία»), ο οποίος εκπόνησε το σχέδιο αυτό υπό την καθοδήγηση και επίβλεψη της Ευδοκίας Καραβά.

	<p>Conceptualising with theory: learning activity 4. Analysing functionally: learning activity 5)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Να εντοπίζουν πληροφορίες σε ένα ή περισσότερα κείμενα προκειμένου να τις αξιοποιήσουν ώστε να επιτελέσουν ένα έργο ή να απαντήσουν σε ένα ερώτημα (Γ1ΚΓΛ07: Experiencing the new: learning activity 2; Conceptualising with theory: learning activity 4; Analysing functionally: learning activity 5) ▪ Να κατανοούν με βάση τα συμφραζόμενα τη σημασιολογική λειτουργία των γραμματικών δομών σε ένα κείμενο (Γ1ΚΓΛ09: Analysing functionally: learning activity 6) ▪ Να περιγράφουν με λεπτομέρεια γεγονότα ή καταστάσεις που σχετίζονται με ένα κείμενο που τους δίνεται σαν ερέθισμα (Γ1ΠΓΛ17: Applying appropriately: learning activity 7; Applying creatively: learning activity 8) ▪ Να δίνουν σαφείς και λεπτομερείς οδηγίες ενεργειών (Γ1ΠΓΛ20: Applying appropriately: learning activity 7; Applying creatively: learning activity 8) ▪ Να διατυπώνουν με σαφήνεια μία άποψη παραθέτοντας παραδείγματα για να τη στηρίξουν ή να την επεξηγήσουν (Γ1ΠΠΛ34: Experiencing the known: learning activity 1; Experiencing the new: learning activity 2B; Conceptualizing with theory: learning activity 4; Analysing critically: learning activity 6)
ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΓΛΩΣΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Λεξιλόγιο: Πληροφορική και Νέες τεχνολογίες (π.χ ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο)
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	10 διδακτικές ώρες των 45'
ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Φωτοτυπίες του φύλλου εργασίας ▪ Σύνδεση στο διαδίκτυο για την πλοήγηση στις παρακάτω ιστοσελίδες: http://en.wikipedia.org/wiki/Social_networking_service, http://www.essortment.com/understanding-email-important-features-major-email-programs-35258.html

Το ΓΝΩΣΤΟ	ΒΙΩΝΟΝΤΑΣ	Το ΝΕΟ
<p>Μπαίνοντας στον κόσμο του μαθητή Βασιζόμενος στην πρότερη γνώση, εμπειρία του μαθητή, στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του, στα προσωπικά ενδιαφέροντα του, σε μία συγκεκριμένη εμπειρία, σε προσωπικά κίνητρα, στις ζωές των μαθητών – στο καθημερινό και στο οικείο.</p>	<p>Μπαίνοντας σε νέους κόσμους Εισάγοντας τους μαθητές σε νέες εμπειρίες-πραγματικές (εκδρομές, καλεσμένους ομιλητές) ή φανταστικές (κείμενα, εικόνες, πληροφορίες). Το Νέο ορίζεται από τη σκοπιά του μαθητή – μπορεί να έχει και οικεία για τον μαθητή στοιχεία.</p>	
<p>Ευαισθητοποιούμε τους μαθητές πάνω στο θέμα της ενότητας «Επικοινωνία μέσω διαδικτύου», θέτοντας μια σειρά ερωτημάτων σχετικά με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και τις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης:</p>	<p>Προχωρούμε στη δραστηριότητα 2Α του φυλλαδίου για την οποία οι μαθητές εργάζονται και πάλι ατομικά. Δίνεται απόσπασμα κειμένου σχετικά με την ιστορία των ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης (βλ.</p>	

<p><i>Do you have an e-mail account?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>When and why did you create it?</i> <i>How often and for what purposes do you use it?</i> <i>Do you have an account in a social networking Web site? Which one?</i> <i>When and why did you create it?</i> <i>How often and for what purposes do you use it?</i> <i>Which browser do you use?</i> <p>Οι παραπάνω ερωτήσεις εμπεριέχονται στο φύλλο εργασίας που έχει δοθεί στους μαθητές και συγκεκριμένα αποτελούν τη δραστηριότητα 1. Στόχος των ερωτημάτων αυτών είναι η ενεργοποίηση της προηγούμενης γνώσης και των προσωπικών εμπειριών των μαθητών.</p> <p>Οι μαθητές εργάζονται ατομικά και οι απαντήσεις-απόψεις του καθενός καταγράφονται στον πίνακα.</p>	<p>Φύλλο Εργασίας, Παράρτημα Ι). Οι μαθητές καλούνται να διαβάσουν το κείμενο και να επιλέξουν την κατάλληλη επιλογή Σωστό/ Λάθος στα ερωτήματα που τους δίνονται.</p> <p>Στη συνέχεια, οι μαθητές εργάζονται ανά ομάδες (4-5 ατόμων) σε υπολογιστή για να ολοκληρώσουν το δεύτερο μέρος της δραστηριότητας 2B που τους ζητά να συγκεντρώσουν πληροφορίες από το διαδίκτυο σχετικά με τη σημασία όρων που χρησιμοποιούνται σε αυτό. Συγκεκριμένα ανατίθεται σε κάθε ομάδα η αναζήτηση της σημασίας και χρήσης δύο όρων. Μετά την ολοκλήρωση των εργασιών η κάθε ομάδα καλείται να παρουσιάσει τις πληροφορίες που συνέλεξε στην υπόλοιπη τάξη.</p>	
<i>Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;</i>		
<p>Οι μαθητές αξιολογούνται με βάση την ορθότητα των απαντήσεών τους στη δραστηριότητα 1.</p>	<p>Οι μαθητές αξιολογούνται με βάση την ορθότητα των απαντήσεών τους στη δραστηριότητα 2A. Σχετικά με τη δραστηριότητα 2B, οι μαθητές αξιολογούνται με βάση την καταλληλότητα των πληροφοριών που συγκέντρωσαν. Επίσης, αξιολογούνται για τη συνεργατικότητα τους, καθώς ο εκπαιδευτικός τους επιβλέπει καθ' όλη τη διαδικασία.</p>	
Με ΟΝΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ	ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΩΝΤΙΑΣ	Με ΘΕΩΡΙΑ
<p>Συνδέοντας ίδια πράγματα Αναγνωρίζοντας νέες έννοιες/ιδέες/θέματα, συμπεριλαμβανομένων αφηρημένων και γενικευμένων όρων, συμβάσεων, χαρακτηριστικών, δομών, ορισμών και κανόνων. Η ονοματοποίηση είναι το πρώτο στάδιο που οδηγεί στην κατανόηση.</p>	<p>Συνδέοντας διαφορετικά πράγματα Γενικεύοντας και συνθέτοντας έννοιες συνδεοντάς τες μεταξύ τους, κατανοώντας πως συνεισφέρουν στις συνολικές, γενικευμένες σχέσεις αιτίας και αποτελέσματος. Τι θα γινόταν εάν...;</p>	
<p>Προτείνουμε τη δραστηριότητα 3 του φύλλου εργασίας. Οι μαθητές εργάζονται σε ζευγάρια για να συμπληρώσουν τον πίνακα που τους δίνεται σχετικά με διάφορες ιστοσελίδες που χρησιμοποιούνται για την επικοινωνία μέσω διαδικτύου. Οι μαθητές καλούνται να επιλέξουν (από επιλογές που τους δίνονται) τον κατάλληλο τύπο και όνομα για να τα αντιστοιχήσουν με εικονίδια-λογότυπα ιστοσελίδων που τους δίνονται.</p> <p>Παράδειγμα πίνακα:</p>	<p>Αξιοποιώντας όλες τις ήδη γνωστές και νέες πληροφορίες που αποκτήθηκαν σε όλα τα παραπάνω στάδια, οι μαθητές σε ζευγάρια επισκέπτονται δύο ιστότοπους που περιέχουν πληροφορίες σχετικά με τα χαρακτηριστικά των ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης και των υπηρεσιών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με σκοπό να συγκεντρώσουν τις πληροφορίες που χρειάζονται για να συμπληρώσουν τον πίνακα της δραστηριότητας 4A του φύλλου εργασίας.</p>	

	ICONS	NAMES Windows Live Mail , MySpace, Microsoft Office Outlook, Facebook, Yahoo! Mail, Mozilla	TYPES Social network, E-mail client, E-mail service	http://en.wikipedia.org/wiki/Social_networking_service , http://www.essortment.com/understanding-email-important-features-major-email-programs-35258.html)
A.				Στη συνέχεια, οι μαθητές συζητούν μεταξύ τους τις πληροφορίες που βρήκαν με σκοπό να καταλήξουν στα κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ των ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης και των υπηρεσιών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου
<i>Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;</i>				
Οι μαθητές αξιολογούνται με βάση την ορθότητα των απαντήσεών τους στη δραστηριότητα 3.			Στη δραστηριότητα 4A, οι μαθητές αξιολογούνται για την κριτική τους ικανότητα να αναγνωρίζουν μέσα σε κείμενο τις πληροφορίες που τους χρειάζονται. Επίσης, αξιολογούνται για τη συνεργατικότητα τους, καθώς ο εκπαιδευτικός τους επιβλέπει καθ' όλη τη διαδικασία. Σχετικά με τη δραστηριότητα 4B, οι μαθητές αξιολογούνται για την ικανότητά τους να ανταλλάσσουν πληροφορίες και να δρουν κριτικά ώστε να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με αυτό που τους ζητάει η δραστηριότητα.	
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ		ΑΝΑΛΥΣΤΙΚΑ		ΚΡΙΤΙΚΑ
Σκεπτόμενος τι κάνει κάτι Εξετάζει τη λειτουργία ή λογική της γνώσης, της δράσης, ενός αντικειμένου ή μιας αντιπροσωπευτικής σημασίας. Για ποιο σκοπό είναι; Τι κάνει; Πώς λειτουργεί; Ποιά είναι η δομή του, η λειτουργία ή η σχέσεις του; Ποιές είναι οι αιτίες/ τα αποτελέσματα;			Σκεπτόμενος ποιος οφελείται Ρωτάει σχετικά με τους σκοπούς, τις προθέσεις και τα ενδιαφέροντα για γνώση των ατόμων, σχετικά με μία ενέργεια, ένα αντικείμενο ή μία αντιπροσωπευτική σημασία. Ποιες είναι οι ατομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντολογικές συνέπειες; Ποιος κερδίζει; Ποιος χάνει;	
Δίνεται στους μαθητές κείμενο σχετικά με τις υπηρεσίες του Outlook και τους ζητείται να εργαστούν σε ζευγάρια για να απαντήσουν στα παρακάτω ερωτήματα (δραστηριότητα 5): a.) <i>What does Outlook Social Connector do?</i> b.) <i>How can one use it? (Represent the information with a diagram)</i> Σχετικά με το ερώτημα 2, ζητείται επιπλέον από τους μαθητές να παρουσιάσουν σχηματικά την απάντησή τους.			Δίνονται οι δύο πρώτες παράγραφοι κειμένου (δραστηριότητα 6) σχετικά με τα χαρακτηριστικά και τα πλεονεκτήματα του Outlook 2010 και ζητείται από τους μαθητές να αναγνωρίσουν το σκοπό του κειμένου (να ενημερώσει/να πείσει τον αναγνώστη) βασισμένοι στα λεξιλογικά χαρακτηριστικά του.	
<i>Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;</i>				
Οι μαθητές αξιολογούνται με βάση την ικανότητά τους να κατανοούν τις γενικές πληροφορίες του κειμένου και να εργάζονται με άλλους για να αναλύσουν τη λειτουργία της κοινωνικής δικτύωσης μέσα στο Outlook 2010.			Οι μαθητές αξιολογούνται με βάση την ικανότητα τους να κατανοούν βαθύτερα νοήματα του κειμένου και να επιχειρηματολογούν κατάλληλα	

	για την άποψή τους.	
ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ	ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΙΑΣ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ
Κάνοντας πράγματα με το σωστό τρόπο Ενεργώντας με βάση τη γνώση που έχουν αποκτήσει με αναμενόμενο, προβλεπόμενο ή συνηθισμένο τρόπο βασιζόμενοι σε ότι έχουν διδαχτεί.	Κάνοντας πράγματα με ενδιαφέρον τρόπο Μεταφέροντας τη γνώση και τις ικανότητες από ένα περιβάλλον και προσαρμόζοντας τα σε ένα διαφορετικό –βγάζοντας δηλαδή κάτι έξω από το οικείο του περιβάλλον και κάνοντας το να λειτουργήσει και σε κάποιο άλλο.	
Προτείνουμε στους μαθητές τη δραστηριότητα 7 , η οποία μπορεί να αποτελέσει θέμα εργασίας για το σπίτι. Με βάση τις γνώσεις που αποκτήθηκαν στα προηγούμενα στάδια της μαθησιακής διαδικασίας και τις εμπειρίες των μαθητών, ζητείται από τους μαθητές να γράψουν ένα email σε ένα φίλο τους σχετικά με τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσει για να ελέγχει α.) τις ενημερώσεις του , β.) τα νέα εισερχόμενα μηνύματα στο προσωπικό προφίλ του σε μία ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης.	Σε συνέχεια της δραστηριότητας 7 , προτείνουμε στους μαθητές την κατασκευή ενός βίντεο το οποίο θα παρουσιάζει τα βήματα που αναφέρονται στο email. Το βίντεο αυτό θα επισυναφτεί στο email αυτό με σκοπό να διευκολύνει το ν αναγνώστη να κατανοήσει τα βήματα αυτά. Αφού έχουν δημιουργήσει τα βίντεο τους, οι μαθητές τα αποστέλλουν στον εκπαιδευτικό –ο οποίος αναλαμβάνοντας το ρόλο του «φίλου»- ανατροφοδοτεί κάθε έναν από τους μαθητές σχετικά με τη χρηστικότητα του βίντεο. Λαμβάνοντας υπόψη τα σχόλια από την ανατροφοδότηση ο κάθε μαθητής προβαίνει σε πιθανές αλλαγές ώστε τελικά να «ανεβάσει» το βίντεο του στο διαδίκτυο (www.youtube.com).	
<i>Πώς να αξιολογήσω τους μαθητές μου;</i>		
Η συγκεκριμένη δημιουργική εργασία κάθε μαθητή μπορεί να καταχωρηθεί στον Φάκελο Εργασιών του Μαθητή (Portfolio Assessment), η τήρηση του οποίου στηρίζεται στη διαφοροποιημένη αξιολόγηση της μαθησιακής πορείας του. Μέσα από τη δραστηριότητα αυτή αξιολογείται η ικανότητα του μαθητή να παράγει γραπτό λόγο σύμφωνα με τις συμβάσεις του συγκεκριμένου κειμενικού τύπου που του ζητείται χρησιμοποιώντας ταυτόχρονα τις νέες γνώσεις τις οποίες έχει αποκτήσει.	Οι μαθητές αξιολογούνται για την ικανότητα τους να κατασκευάζουν αυθεντικό οπτικοακουστικό κείμενο χρησιμοποιώντας ένα συνδυασμό γνώσεων που αποκτήθηκαν και τρόπων επικοινωνίας.	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

experiencing the known

Learning Activity 1:
How do you communicate on the Internet?

- Consider the following questions about e-mail communications and provide answers based on your own experiences.
- Class organization: Teacher-Class

E-mail communication

1. Do you have an e-mail account?
2. When and why did you create it?
3. How often and for what purposes do you use it?

- Consider the following questions about social networks and provide answers based on your own experiences.
- Class organization: Teacher-Class

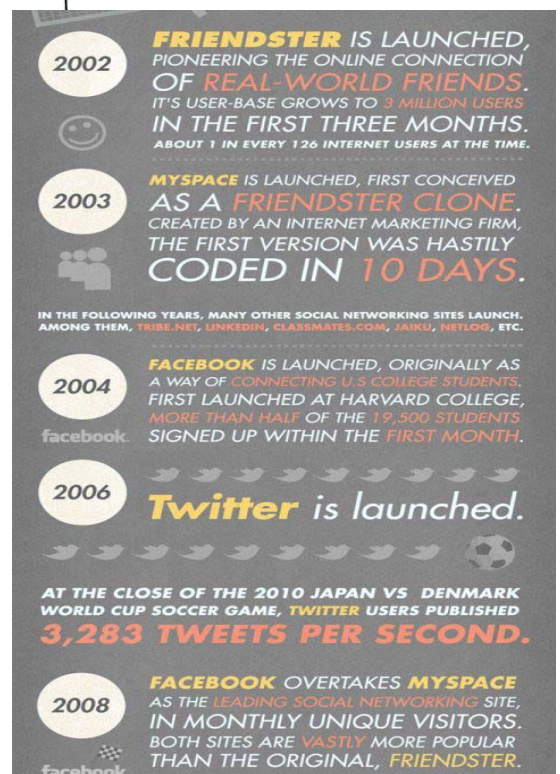
Social networking on the Internet

1. Do you have an account in a social networking Web site? Which one?
2. When and why did you create it?
3. How often and for what purposes do you use it?
4. Which browser do you use?

experiencing the new

Learning Activity 2:
When did they come into being?

- A. Read the excerpt (full picture here) about the recent history of social networking Web sites.

Try to mark the following statements as either true or false:
Class organization: Individual

True/False activity

	True	False
In 2002, the number of people who used the Internet was less than 300 millions.		
In 2007, MySpace was the social networking site with the most visitors every month.		
When Facebook was introduced, in 2004, students at Harvard had to sign some paperwork in order to use the site.		
Ten days after its appearance, MySpace was attacked by a user who had broken its code.		

B. Try to answer the following questions. Do some research if necessary:

Class organization: Groups (4-5 Ss)

Each group is assigned two Qs from the following list and then when each group has gathered the relevant information it presents it to the rest of the class. Discussion follows.

1. What happens when a Web site is "launched"?
2. What is another word for a Web site's users?
3. What does it mean to "code" a Web site?
4. How is the person who "codes" called?
5. What does it mean to "sign up" when we're talking about a Web site?
6. What does it mean to "sign in" to a Web site?
7. What does it mean to "publish a tweet" on Twitter?
8. What are the "monthly unique visitors" of a Web site?

conceptualising by naming

Learning Activity 3:
What are they called?

Complete the following table with the appropriate name and type for each of the icons (A-I).
Class organization: Pairs

	ICONS	NAMES Windows Live Mail , MySpace, Microsoft Office Outlook, Facebook, Yahoo! Mail, Mozilla, LinkedIn, Gmail, Windows Live Hotmail, Thunderbird	TYPES Social network, E-mail client, E-mail service
A.			
B.			
C.			
D.			
E.			
F.			
G.			
H.			
I.			

conceptualising with theory

Learning Activity 4:
What's the right tool for the job?

- A. Visit the following links (http://en.wikipedia.org/wiki/Social_networking_service,
<http://www.essortment.com/understanding-email-important-features-major-email-programs-35258.html>) and fill in the columns with information about the unique features of social networking applications and e-mail communication. Fill in as much of the following table as you can.
- B. Discuss with your partner the features you have written down and together decide on the common ones.

Class organization: Pairs

Social networking	E-mail communication

analyzing functionally

Learning Activity 5:
What does it do?

Read the following multimodal text about Outlook and find out the following information:

- a.) What does Outlook Social Connector do?
- b.) How can one use it? (Represent the information with a diagram)

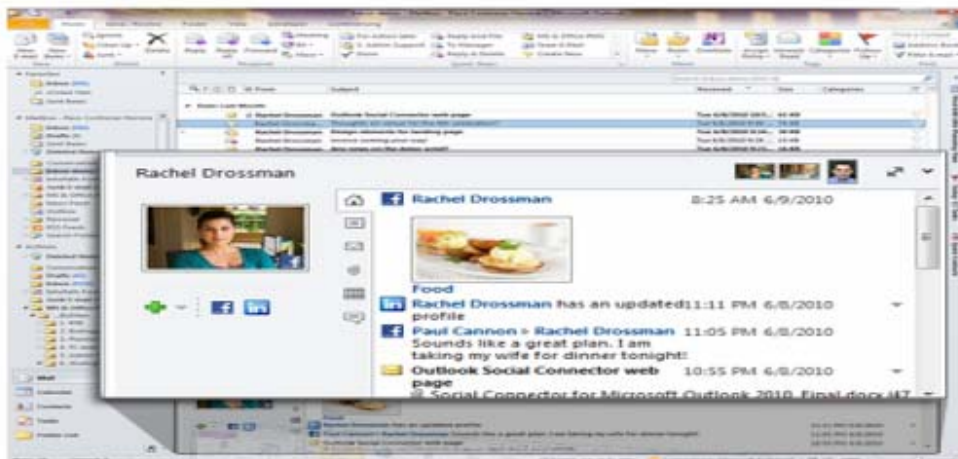
Class organization: Pairs

The power of social networking within Outlook

With the all-new Outlook Social Connector, you can expand your social networks and stay up to date without leaving Outlook.

Click on a contact's name to see email and attachments he or she has sent you, meetings you have attended together, and their activities in social networks. You can also send this contact a request to become your connection in popular social networks.

Learning Activity 6:*Can you read between the lines?*

Read the first two paragraphs of an article about “Outlook 2010 Features and Benefits”. What is the purpose of the text? Is it to report or to persuade? Provide words or group of words from the text to justify your answer.

Class organization: Pairs

Outlook 2010 features and benefits

Print

Outlook features and benefits

[Top 10 reasons to try Outlook](#)

[Features in Outlook with Business Contact Manager](#)

[Reasons to try Outlook with Business Contact Manager](#)

[Outlook Social Connector](#)

Microsoft Outlook 2010 offers premium business and personal e-mail management tools to more than 500 million Microsoft Office users worldwide. With the release of Outlook 2010, you get a richer set of experiences to meet your communication needs at work, home, and school.

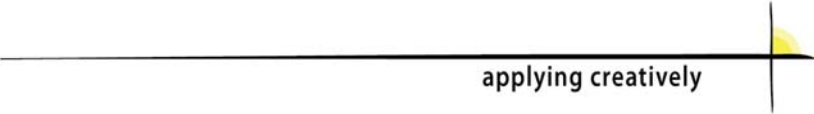
From a redesigned look to advanced e-mail organization, search, communication and social networking features, Outlook 2010 provides you with a world-class experience to stay productive and in touch with your personal and business networks.

applying appropriately

Learning Activity 7:*Since you're so good, help some people!*

Write an e-mail to your friend who wants to check for updates and new messages in a social network. Inform him about the steps s/he should follow.

Class organization: Individual

applying creatively

Learning Activity 8:

Enough writing already: let's go visual!

- A. Now make a video using screen capturing software such as Microsoft Expression Encoder or Camstudio in order to attach it to your e-mail helping your friend to understand the procedure better.
- B. After you have received your feedback, made any necessary alterations and upload it on Youtube or another video-sharing community too.

Class organization: Individual

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΧΕΔΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΚΗ ΤΗΣ «ΝΕΑΣ ΜΑΘΗΣΗΣ»

1. Βασικές έννοιες της «Νέας Μάθησης»

Ο σχεδιασμός μαθημάτων βάσει της λογικής της Νέας Μάθησης, είτε αυτό γίνεται offline (εκτός της Πλατφόρμας του Learning by Design) είτε online (ενέργεια επιτρεπτή σε οποιονδήποτε αφού η Πλατφόρμα είναι ανοικτή) βασίζεται στην παραδοχή ότι τη νέα γνώση την αποκτούμε είτε με έναν από τους παρακάτω τρόπους, είτε συνδυαστικά με τους εξής τρόπους:

1. **Βιώνοντας** το γνωστό και το νέο, δηλαδή αποκτώντας βιωματική εμπειρία της νέας γνώσης μέσω της παλιάς ή αποκτώντας απευθείας εμπειρία, χρησιμοποιώντας τη νέα γνώση. Στην πρώτη περίπτωση σχεδιάζονται δραστηριότητες για την απόκτηση της νέας γνώσης, οι οποίες στηρίζονται στις προσωπικές εμπειρίες των μαθητών και την προηγούμενη γνώση τους, ενώ στη δεύτερη περίπτωση σχεδιάζονται δραστηριότητες που εμβαπτίζουν τους μαθητές σε νέες εμπειρίες ή πληροφορίες.
2. **Εννοιολογώντας** ή νοηματοδοτώντας, δηλαδή αποδίδοντας νόημα στη νέα γνώση, ονομάζοντάς την ή θεωρητικοποιώντας την. Στην πρώτη περίπτωση σχεδιάζονται δραστηριότητες που επιτρέπουν στους μαθητές να ομαδοποιούν και να ταξινομούν πράγματα σε εννοιολογικές κατηγορίες, να αναπτύσσουν έννοιες, να εφαρμόζουν κριτήρια κατηγοριοποίησης των όρων και να δίνουν τον ορισμό των όρων, ενώ στη δεύτερη περίπτωση σχεδιάζονται δραστηριότητες με τις οποίες οι μαθητές συνδέουν έννοιες μεταξύ τους προκειμένου να καταφύγουν σε γενικεύσεις ή να χαρτογραφήσουν τις διασυνδέσεις μεταξύ των εννοιών/θεωριών.
3. **Αναλύοντας** και συγκεκριμένα επιχειρώντας είτε λειτουργική ανάλυση είτε κριτική. Στην πρώτη περίπτωση σχεδιάζονται δραστηριότητες που βοηθούν τον μαθητή να κατανοήσει μέσα από την ανάλυση πώς λειτουργεί κάτι – πρόκειται για δραστηριότητες που διερευνούν τα αίτια, τα αποτελέσματα, τις σχέσεις και τις λειτουργίες των εννοιών. Οι μαθητές αναλύουν λογικές συνδέσεις, σχέσεις αιτίου-αποτελέσματος, δομές και λειτουργίες. Στη δεύτερη περίπτωση, σχεδιάζονται δραστηριότητες που διερευνούν τα κίνητρα, τους σκοπούς και τα ενδιαφέροντα. Οι μαθητές αξιολογούν τις απόψεις των άλλων και τις δικές τους, τα ενδιαφέροντα, τα κίνητρα και τις πράξεις.
4. **Εφαρμόζοντας** τη νέα ή τη διαφοροποιημένη γνώση. Συγκεκριμένα, σχεδιάζονται δραστηριότητες που απαιτούν την εφαρμογή των γνώσεων σε πραγματικά ζητήματα και περιστάσεις επικοινωνίας. Επίσης, σχεδιάζονται δραστηριότητες που απαιτούν τη δημιουργική μεταφορά των γνώσεων σε νέα ζητήματα και περιστάσεις. Οι μαθητές κάνουν μια παρέμβαση στον κόσμο που ζουν, η οποία είναι καινοτόμα και δημιουργική ή μεταφέρουν αυτό που έμαθαν σε διαφορετικά περιβάλλοντα/καταστάσεις.

Πέραν αυτών, κάθε δραστηριότητα θα πρέπει να έχει συγκεκριμένο τρόπο αξιολόγησης ο οποίος καταχωρείται επίσης (knowledge outcomes) ενώ υπάρχει η δυνατότητα και για προτάσεις για περαιτέρω μελέτη των μαθητών (learning pathways).

Υπάρχει ένας «χάρτης», ο οποίος βοηθά τον σχεδιαστή της δραστηριότητας (ή της ενότητας) λειτουργώντας ως «καλούπι» για τον σχεδιασμό του μαθήματος, όπως θα δούμε στα σχέδια μαθημάτων που ακολουθούν. Ο σκοπός της σύνδεσης κάθε γνωστικής διαδικασίας με τις διαφορετικές δραστηριότητες είναι να κάνει τους εκπαιδευτικούς να σκεφτούν και να επιλέξουν με το δικό τους προσωπικό τρόπο την πλέον κατάλληλη αλληλουχία και το εύρος των δραστηριοτήτων μάθησης που θα χρησιμοποιήσουν για τους μαθητές τους. Χρησιμοποιώντας το μοντέλο σχεδίασης μαθησιακών ενοτήτων, οι εκπαιδευτικοί εμπλέκονται σε μια διαδικασία ανάλυσης κάθε δραστηριότητας που επιλέγουν ως προς τους γλωσσικούς στόχους που εξυπηρετεί και ως προς τις γνωστικές διαδικασίες που αναπτύσσει. Με αυτό τον τρόπο η εκπαιδευτική διαδικασία λαμβάνει υπόψη και συνενώνει και τους περιγραφικούς δείκτες γλωσσομάθειας του ΕΠΣ-ΞΓ και τις δεξιότητες που προάγονται.

Ακολουθούν παραδείγματα μαθησιακών ενοτήτων ανά επίπεδο γλωσσομάθειας και ανά γλώσσα. Σημειώνεται ότι στην πλατφόρμα <http://cglearner.com/> ο κάθε εκπαιδευτικός είναι ελεύθερος να χρησιμοποιήσει τις υπάρχουσες μαθησιακές ενότητες (σχέδια μαθημάτων) ή να δημιουργήσει τις δικές του ακολουθώντας πολύ απλά βήματα.

Τα παραπάνω στοιχεία καταχωρούνται στον ιστότοπο, σε ειδικό χώρο, μέσω ειδικής διεπαφής που λειτουργεί και ως βάση δεδομένων (και χώρος ανταλλαγής απόψεων). Έτσι, κάθε νέα ενότητα με τις δραστηριότητές της και την ανάλυσή τους εισάγεται στη βάση δεδομένων της πλατφόρμας.

Το πρόγραμμα είναι δομημένο σε τρεις αλληλένδετους χώρους: (α) «ο σχεδιαστικός χώρος των εκπαιδευτικών», ο χώρος στον οποίο πραγματοποιείται από τον εκπαιδευτικό ο σχεδιασμός του μαθήματος και διατυπώνεται με την επιστημονική ορολογία, (β) «ο σχεδιαστικός χώρος για τους μαθητές», ο χώρος στον οποίο ο προηγούμενος σχεδιασμός μεταφράζεται σε ένα κατανοητό κείμενο, από άποψη γλώσσας, για τους μαθητές, και (γ) «ο χώρος εργασίας των μαθητών», στον οποίο οι μαθητές πραγματοποιούν τις δραστηριότητες (οι εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέξουν να δουν online τους δύο πρώτους χώρους ξεχωριστά ή σε παράλληλη προβολή).

2. Προγραμματισμός μαθημάτων και δραστηριοτήτων¹

Στα προηγούμενα κεφάλαια του Οδηγού αναλύθηκε το πλαίσιο του ΕΠΣ-ΞΓ και οι αρχές του Νέου Σχολείου, τα είδη των κοινωνικών και γνωστικών δεξιοτήτων που προωθούνται και επιδιώκονται. Ακόμα έγινε αναφορά στο νέο ρόλο του εκπαιδευτικού και στις εκπαιδευτικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται από το ΕΠΣ-ΞΓ καθώς και στον συσχετισμό τους με ζητήματα της σύγχρονης παιδαγωγικής. Στο σύνολο των πληροφοριών αυτών πιθανόν να δημιουργήθηκε

¹ Την ενότητα αυτή του Οδηγού συνέγραψε ο Δημήτρης Ζέππος, καθηγητής Γερμανικής και μέλος της ομάδας σχεδιασμού του ΕΠΣ-ΞΓ.

η απορία, πώς θα μπορέσει κάθε εκπαιδευτικός να εντάξει τις νέες αυτές προσεγγίσεις και τεχνικές στην καθημερινή πραγματικότητα μέσα στην τάξη. Για τον λόγο αυτό, το κείμενο που ακολουθεί θα επιχειρήσει να εκθέσει ορισμένες ιδέες που έχουν ως σκοπό να υποστηρίξουν στον προγραμματισμό της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας στο πνεύμα του ΕΠΣ-ΞΓ. Ειδικότερα, ακολουθούν προτάσεις ανάπτυξης ενδεικτικών διδακτικών βηματισμών δηλ. «σχέδια μαθήματος», μέσα από τη διαδικασία του χρονικού προγραμματισμού ή «χρονοδιαγράμματος».

Τονίζεται στο σημείο αυτό πως τα αναφερόμενα εδώ αποτελούν προτάσεις και ενδεικτικές περιγραφές και δεν είναι δεσμευτικοί ή μοναδικοί τρόποι χρονικού και διδακτικού προγραμματισμού.

2.1 Τι σημαίνει χρονοδιάγραμμα; Οδηγίες στον Εκπαιδευτικό

Είναι γνωστό πως το μεγαλύτερο πρόβλημα προγραμματισμού μιας μαθησιακής ενότητας είναι το πώς να προβλέψει κανείς πότε, σε ποιο βαθμό και με ποια αποτελέσματα θα πραγματοποιήσει μια συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα. Αν τώρα συνδυάσουμε αυτόν τον προβληματισμό με το γεγονός ότι το ΕΠΣ-ΞΓ σας προτρέπει να αλλάξετε ρόλο και από «φορέας της γνώσης» να γίνετε «στήριγμα της βιωματικής μάθησης», τότε φαίνεται να έχετε στα χέρια σας ένα εκρηκτικό μείγμα δύσκολων και δύσβατων πρακτικών που απαιτούν χρόνο και έντονη προσπάθεια.

Η αλήθεια όμως ίσως και να είναι διαφορετική. Αν αναλογιστείτε πως η κάθε σας πράξη σε καθημερινό, προσωπικό ή επαγγελματικό, επίπεδο απαιτεί έναν – έστω και υποτυπώδη - χρονικό προγραμματισμό, τότε έχετε λύσει ήδη το μεγαλύτερο μέρος του προβλήματος. Γιατί πράγματι μια μαθησιακή πράξη δεν είναι τίποτε άλλο από μια καλά μελετημένη διαδικασία διδακτικών και μαθησιακών δραστηριοτήτων, που συλλειτουργούν ως ένα καλοκουρδισμένο ρολόι και έχουν ως αποτέλεσμα την εκπλήρωση του γενικού μαθησιακού στόχου που είχε τεθεί από την αρχή. Δεν παίζει στην καθημερινότητά σας σημαντικό ρόλο το πότε ξεκινάτε ποια πράξη, ώστε να επιτύχετε έναν συγκεκριμένο στόχο, ο οποίος με τη σειρά του θα σας οδηγήσει στην επόμενη πράξη και ούτω καθεξής;

Ας παίξουμε λίγο με ένα παράδειγμα εκτός διδακτικής πραγματικότητας: Μία τυπική μέρα αποτελείται από μια σειρά σταθερών πράξεων, τις οποίες συνηθίζουμε να ονομάζουμε «ρουτίνες». Το πρωί θα σηκωθείτε, θα φτιάξετε στη συνέχεια καφέ και θα πάρετε το πρωινό σας πριν φύγετε για τη δουλειά σας. Ποιος ήταν ο στόχος αυτού του προγραμματισμού: να φύγετε έγκαιρα για τη δουλειά χωρίς να μείνετε νηστικοί. Πώς το καταφέρατε; Σηκωθήκατε κάποια συγκεκριμένη ώρα, την οποία προκαθορίσατε προηγουμένως ρυθμίζοντας το ξυπνητήρι σας, βάλατε στη συνέχεια – και όχι νωρίτερα – τον καφέ να βράζει (ανεξάρτητα αν έχετε προγραμματιζόμενη καφετιέρα, οπότε η τοποθέτηση του καφέ θα μπορούσε να είχε γίνει και από την προηγούμενη βραδιά) και στη συνέχεια πήρατε το πρωινό σας, αφού ετοιμάστηκε ο καφές. Τέλος, και αφού ολοκληρώθηκαν όλα τα προηγούμενα βήματα της πρωινής σας προετοιμασίας με τη σειρά που τα προγραμματίσατε, φεύγετε από το σπίτι για τη δουλειά. Τόσο απλά και τόσο καθημερινά.

Σε τι διαφέρει η εκπαιδευτική σας πραγματικότητα μέσα στην τάξη από τη διαδικασία που μόλις περιγράψαμε; Σε τίποτα απολύτως. Γιατί απλά, για να πραγματοποιηθεί μια οποιαδήποτε μαθησιακή πράξη, την έχετε πρώτα προγραμματίσει (το ξυπνητήρι), την εκτελείτε με τη λογική σειρά που απαιτεί η κατάσταση (η καφετιέρα και το βράσιμο του καφέ) και την ελέγχετε για το αποτέλεσμά της (δηλαδή παίρνετε το πρωινό σας), κρίνοντας σε κάθε βήμα τη διαδικασία ως επιτυχημένη ή όχι (αν το ρολόι καθυστέρησε ή ο καφές δεν βγήκε καλός). Ήδη εφαρμόσατε ένα σύστημα χρονοπρογραμματισμού, το οποίο δεν χρειάστηκε ούτε ιδιαίτερη μελέτη, αλλά ούτε και ιδιαίτερο κόπο για την πραγματοποίησή του.

Στην περίπτωση της διδακτικής, βέβαια, τα πράγματα είναι λίγο πιο απρόβλεπτα, γιατί υπεισέρχονται διάφοροι εξωτερικοί παράγοντες (π.χ. κυμαινόμενος αριθμός μαθητών λόγω ασθενειών, καιρικές συνθήκες που επηρεάζουν την ψυχομαθησιακή αντοχή των μαθητών αλλά και τη δική σας διάθεση, η ξαφνική βλάβη σε κάποιο μηχάνημα που υπολογίζατε να χρησιμοποιήσετε, και χιλιάδες άλλες περιπτώσεις απρόβλεπτων συμβάντων και μικροπροβλημάτων), τα οποία μπορούν εύκολα να ανατρέψουν και το καλύτερο χρονοδιάγραμμα και κυριολεκτικά να καταστρέψουν κάθε φιλότιμη προσπάθειά σας.

Για τον λόγο αυτό, είναι πάντα προτιμότερο, να προβλέπουμε και την πιθανότητα τέτοιων αστοχιών σε ένα χρονοδιάγραμμα, χρησιμοποιώντας μικρούς και ευέλικτους σχηματισμούς, ως τους ονομάσουμε «ενδιάμεσους στόχους»².

Είναι λογικό κάθε ενδιάμεσος στόχος να αποτελεί τμήμα ενός γενικότερου στόχου, τον οποίο επιδιώκουμε με τη μαθησιακή διαδικασία. Αυτός ο γενικός στόχος αποτελεί και την τελική σκοποθεσία της μαθησιακής πράξης, ως το περιγράψουμε εδώ ως «ορόσημο»³. Για να επιτύχουμε λοιπόν το ορόσημό μας, πρέπει να καλύψουμε τους διάφορους διαδοχικούς ενδιάμεσους στόχους. Ήδη σχηματίσαμε μια αλυσίδα πρακτικών και πράξεων που θα μας οδηγήσουν στον τελικό μας στόχο. Αυτή η αλυσίδα είναι το χρονοδιάγραμμά μας.

Τώρα, επιστρέφοντας στο παράδειγμά μας με τον καφέ, τι θα κάνατε, αν κάποια από τις ενδιάμεσες πράξεις δεν είχε το αναμενόμενο αποτέλεσμα; Με άλλα λόγια, τι θα κάνατε αν για παράδειγμα παρατηρούσατε πως βάζοντας το ξυπνητήρι σας πολύ αργά δεν προλαβαίνετε να πάρετε το πρωινό σας με την ησυχία σας, ώστε να φύγετε έγκαιρα από το σπίτι; Θα κάνατε προφανώς κάποια διορθωτική κίνηση, ρυθμίζοντας για παράδειγμα το ξυπνητήρι να χτυπήσει λίγο νωρίτερα. Πραγματοποιώντας αυτή τη νέα ρύθμιση, η οποία στηρίζεται στην παρατήρηση του αποτελέσματος του συγκεκριμένου βηματισμού⁴, εφαρμόσατε έναν «εσωτερικό έλεγχο»⁵ ο οποίος αποσκοπεί στη βελτίωση του πραγματικού επιθυμητού αποτελέσματος. Αυτό σημαίνει πως την επόμενη φορά που το ρολόι θα χτυπήσει, το σήμα θα έρθει λίγο νωρίτερα και εσείς θα προλάβετε να πάρετε έγκαιρα το πρωινό σας.

² en: milestone

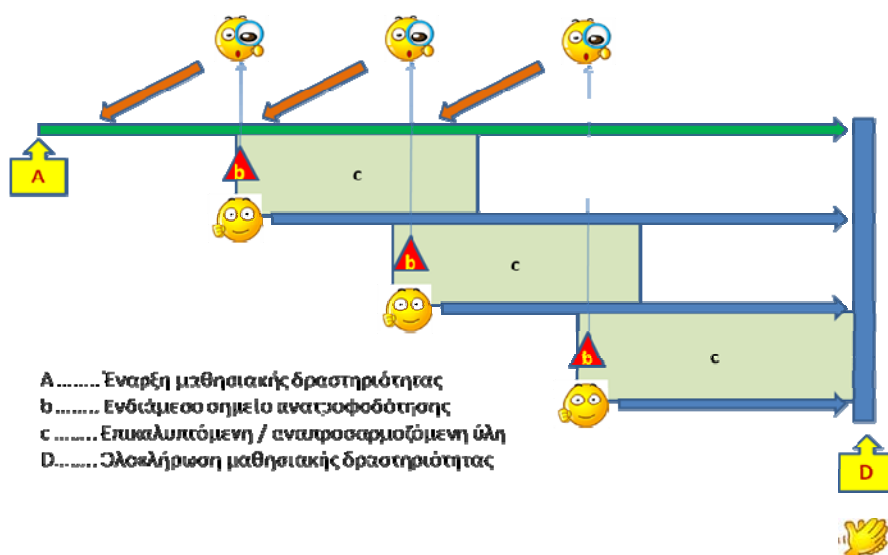
³ en: target

⁴ en: benchmarking

⁵ en: internal audit

Στη διδακτική πρακτική αυτή η διαδικασία είναι γνωστή ως «ανατροφοδότηση»⁶ και αποτελεί στοιχείο της (εσωτερικής ή αυτο-)αξιολόγησης της διδακτικής και μαθησιακής πράξης. Αυτά τα χρονικά σημεία παρακολούθησης των επιμέρους στόχων αποτελούν σημαντικές διαδικασίες αξιολόγησης του μαθησιακού δρώμενου. Ανάλογα με την έκβαση της αξιολογικής διαδικασίας αναπροσαρμόζεται το χρονοδιάγραμμα, αν διαπιστώνονται αποκλίσεις από τον αρχικό σχεδιασμό, είτε π.χ. προσθέτοντας περισσότερο χρόνο για τον επόμενο βηματισμό, είτε αφαιρώντας από τον επόμενο βηματισμό κάποια στοιχεία για να ολοκληρωθεί το προηγούμενο βήμα, που για κάποιο λόγο δεν ολοκληρώθηκε σύμφωνα με τον ενδιάμεσο στόχο που είχε τεθεί από την αρχή, μεταθέτοντας το αφαιρούμενο στοιχείο μέσα στον επόμενο βηματισμό.

Εφόσον περατωθεί ολόκληρη η διαδοχική σειρά των ενδιάμεσων στόχων και επιβεβαιωθεί μέσα από τις διαδικασίες ανατροφοδότησης η επίτευξή τους, μπορεί να θεωρηθεί πως επιτεύχθηκε ο γενικός στόχος του χρονοδιαγράμματος. Στην *Εικόνα 1* παρουσιάζεται ένα τέτοιο γραμμικό χρονοδιάγραμμα.

Εικόνα 1: Γραφική παράσταση προόδου χρονοδιαγράμματος

Ας εξηγήσουμε λιγάκι το παραπάνω σχήμα. Το πράσινο βέλος δηλώνει τη γενική χρονική πορεία της μαθησιακής δραστηριότητας, ανεξάρτητα από ενδεχόμενες παλινδρομήσεις, ενώ τα μπλε βέλη δηλώνουν τη χρονική εξέλιξη κάθε επιμέρους στόχου. Το κουτάκι A ορίζει την αρχή της δραστηριότητας, ενώ το κουτάκι D το τέρμα της. Τα μικρά τριγωνάκια b αντιπροσωπεύουν τα σημεία ανατροφοδότησης, όπου με διαδικασίες ελέγχου και αξιολόγησης της πορείας της δραστηριότητας (δοκιμασίες, ερωτηματολόγια κ.ο.κ.) αποφασίζεται η συνέχιση της ροής του προγράμματος υπό συνθήκες. Αυτές μπορεί να είναι α) «καλώς βαίνει» (χαμογελαστό προσωπάκι), που σημαίνει ότι έχει επιτευχθεί ο ενδιάμεσος στόχος, οπότε συνεχίζουμε με τη ροή του προγράμματος όπως είχε αρχικά προβλεφθεί. Από την άλλη, μπορεί να σημαίνει β)

⁶ en: feedback

«ελλειμματική πορεία» (προσωπάκι με το μεγεθυντικό φακό), οπότε η ροή ανακυκλώνεται (looping) για να διορθωθεί η προβληματική ή ελλιπής επίτευξη του ενδιάμεσου στόχου. Τα πράσινα πεδία c αντιπροσωπεύουν την ύλη (γλωσσική και επικοινωνιακή), η οποία διαδοχικά επικαλυπτόμενη προσοδεύει ώστε να ολοκληρωθεί η επίτευξη του αρχικού γενικού στόχου. Σε περίπτωση παλινδρόμησης, η ύλη αυτή αναπροσαρμόζεται στις εκάστοτε μεταβαλλόμενες συνθήκες (μείωση ή αύξηση του όγκου της, μετάθεση της διαδοχής επιμέρους στοιχείων, απόρριψη ή αντικατάσταση στοιχείων, κλπ.).

Τι χρειάζεται για να οργανώσω ένα σχέδιο μαθήματος;

Για την καλύτερη οργάνωση ενός σχεδίου μαθήματος απαιτούνται μερικές βασικές πληροφορίες, οι οποίες θα σας διευκολύνουν τόσο στον παιδαγωγικό όσο και στον χρονικό προγραμματισμό των επιμέρους βηματισμών, για να επιτύχετε με όσο το δυνατό πιο ομαλό τρόπο τον επιδιωκόμενο στόχο.

Αρχικά καλό είναι να μελετήσετε και να καταγράψετε τις ιδιαιτερότητες της ομάδας-στόχου σας. Τα *βασικά στοιχεία της ομάδας*, όπως κοινωνικό πλέγμα, κοινωνιομετρικά στοιχεία και προηγούμενες γνώσεις, αποτελούν τη βάση για την ορθολογική και προσαρμοσμένη δημιουργία ενός αποτελεσματικού εκπαιδευτικού χρονοδιαγράμματος.

Στη συνέχεια θα πρέπει να μπειτε στη διαδικασία *ορισμού του γενικού στόχου* της μαθησιακής δραστηριότητας, προσαρμόζοντας τους στόχους που θέτει το ΕΠΣ-ΞΓ στις παραπάνω ιδιαιτερότητες της ομάδας-στόχου σας. Ο γενικός αυτός στόχος θα σας καθορίσει στη συνέχεια και τους ενδιάμεσους στόχους, οι οποίοι θα αποτελέσουν τον βασικό σκελετό του χρονοδιαγράμματος.

Ένα επιπλέον σημαντικό στοιχείο για το χρονοδιάγραμμά σας είναι οι *πηγές και τα υλικά*⁷ που θα απαιτηθούν για την πραγματοποίηση του γενικού στόχου. Με αυτό εννοούμε πως καλό θα είναι να προβλέψετε εξ αρχής ποια φυσικά αντικείμενα (κείμενα και κειμενικοί τύποι, γλωσσικό υλικό, έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό, πηγές πληροφόρησης, κ.ο.κ.) θα απαιτηθούν για την πραγματοποίηση των επιμέρους στόχων. Εννοείται πως αυτό το σύνολο μπορεί να τροποποιηθεί, να εμπλουτιστεί ή να απλοποιηθεί ανάλογα με τις επιμέρους ανάγκες της προόδου της μαθησιακής διαδικασίας και μετά από τις ενδιάμεσες αξιολογικές και ανατροφοδοτικές διαδικασίες. Στην ενότητα αυτή καλό θα ήταν να περιλαμβάνετε και ενδεχόμενες «πλάγιες εισροές» από άλλες ειδικότητες («*διαθεματικότητα*» και «*διεπιστημονικότητα*» του προγράμματος), οι οποίες ενδέχεται να στηρίζουν την ομαλή εξέλιξη του χρονικού προγραμματισμού. Θα πρέπει για τον λόγο αυτό να συνυπολογίσετε το ανθρώπινο δυναμικό που θα απαιτηθεί για να φέρει σε πέρας τον επιδιωκόμενο γενικό στόχο. Εννοούμε με αυτό πως πέραν από τους μαθητές της τάξης σας μπορεί ενδεχομένως να απαιτηθεί και η συνεργασία με άλλο εκπαιδευτικό προσωπικό (στο πλαίσιο της διεπιστημονικότητας) ή ακόμα και με άλλη σχολική μονάδα (στο πλαίσιο καινοτόμων δια-σχολικών συμπράξεων).

⁷ en: resources

Είναι αυτονόητο πως ένας ορθολογικός χρονικός προγραμματισμός απαιτεί και τον σαφή καθορισμό του χρόνου έναρξης και λήξης της μαθησιακής ενότητας, καθώς και των χρονικών σημείων ενδιάμεσου ελέγχου της προόδου του χρονοδιαγράμματος, ώστε να καταστεί δυνατή η ενδεχόμενη διορθωτική επέμβαση σε κάθε έναν από τους επιμέρους στόχους.

Υπάρχει κάτι ανάλογο σε έτοιμη μορφή;

Η αλήθεια είναι πως δεν ανακαλύψαμε μόλις τον τροχό. Η διαδικασία του χρονοπρογραμματισμού είναι γνωστή εδώ και αρκετές δεκαετίες στη βιομηχανία ως «επιχειρησιακό σχέδιο»⁸. Και είναι γεγονός πως υπάρχουν μία σειρά από έτοιμες ηλεκτρονικές εφαρμογές, τις οποίες θα μπορούσε κανείς να χρησιμοποιήσει για να προγραμματίσει με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια τη ροή ακόμα και ολόκληρου του σχολικού έτους.

Αυτή η λύση θα απαιτούσε όμως μεγάλο χρόνο προετοιμασίας και εξοικείωσης με το συγκεκριμένο λογισμικό και κρύβει μέσα της την εγγενή δυσκολία της αναπροσαρμογής σε ενδεχόμενες ριζικές τροποποιήσεις των διδακτικών περιστάσεων. Ακόμα, τα λογισμικά που κυκλοφορούν δεν έχουν σχεδιαστεί για τη χρήση τους σε εκπαιδευτικό περιβάλλον, πράγμα που αφήνει ανοικτά ζητήματα σε θέματα παιδαγωγικής ένταξης των διαδικασιών.

Είναι, ωστόσο, αρκετά εύκολο να προσαρμόσει κανείς απλές εφαρμογές, π.χ. εφαρμογές φύλλων εργασίας, στις ανάγκες του σχεδιασμού μαθησιακών δραστηριοτήτων. Ακόμα πιο εύκολο είναι να χρησιμοποιήσετε μία «μήτρα» χρονοδιαγράμματος, όπως αυτή που παρατίθεται πιο κάτω, ώστε να συμπληρώσετε «χειροκίνητα» τα απαιτούμενα στοιχεία και να οργανώσετε με τον τρόπο αυτό τη μαθησιακή σας δραστηριότητα.

Βέβαια υπάρχουν μία σειρά από άλλες εναλλακτικές λύσεις για τον προγραμματισμό μιας μαθησιακής δραστηριότητας, όπως οργανογράμματα, mind-maps, αστερίες λογικής συνέχειας, κ.ο.κ. Στόχος μας εδώ δεν είναι να σας προσηλυτίσουμε σε μία συγκεκριμένη μέθοδο προγραμματισμού, αλλά να σας δώσουμε, όπως είπαμε και στην αρχή του κεφαλαίου, ορισμένες ιδέες για την εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ, τις οποίες φυσικά μπορείτε να τροποποιήσετε και να συμπληρώσετε σύμφωνα με τις δικές σας ανάγκες. Η προσωπική σας πρωτοβουλία παίζει τον πιο σημαντικό ρόλο στην επιτυχή οργάνωση του υλικού και των δραστηριοτήτων της δικής σας τάξης.

Πώς θα μπορούσε να είναι ένα χρονοδιάγραμμα μαθησιακής δραστηριότητας;

Ας προσπαθήσουμε να αναπτύξουμε ένα σχέδιο χρονοδιαγράμματος, αρχικά ως βασική διάταξη, και στη συνέχεια με συγκεκριμένο παράδειγμα.

Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει μία τυπική διάταξη χρονοδιαγράμματος. Τα στοιχεία που καταγράφονται είναι: 1) ο Γενικός Στόχος της μαθησιακής δραστηριότητας, 2) οι διαθέσιμες εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και 3) το σύνολο των διαθέσιμων ωρών διδασκαλίας. Στη συνέχεια προσφέρεται ο χώρος προγραμματισμού, όπου καταγράφονται α) οι επιμέρους εργασίες (βηματισμοί) και τα προβλεπόμενα κοινωνικά σχήματα εργασίας, β) οι ενδιάμεσοι

⁸ en: business plan

στόχοι που επιδιώκονται, γ) τα υλικά και οι πηγές που απαιτούνται καθώς και δ) ο χρόνος που αφιερώνεται σε αυτές. Τελευταία εγγραφή είναι η «ενδιάμεση αξιολόγηση», η οποία έχει ως σκοπό τον έλεγχο της επίτευξης του συγκεκριμένου επιμέρους στόχου.

Είναι φυσικά αυτονόητο πως ένας χρονοπρογραμματισμός από μόνος του δεν μπορεί να προβλέψει όλες τις παραμέτρους μιας παιδαγωγικής πράξης. Για τον λόγο αυτό καλό θα ήταν να συνοδεύεται ένα τέτοιο χρονοδιάγραμμα και από μια συγκέντρωση των υπόλοιπων στοιχείων που αναφέρθηκαν πιο πάνω, ώστε να περιγραφεί με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια η ιδιαιτερότητα της συγκεκριμένης μαθησιακής δραστηριότητας σε σχέση με τη συγκεκριμένη ομάδα-στόχο.

Χρονοδιάγραμμα μαθησιακής διαδικασίας										
Σχ. Έτος:		Γενικός στόχος:		Επικοινωνιακός στόχος:						
Γλώσσα:		Εβδομαδιαίες ώρες μαθήματος:		Δεξιότητες:						
Επίπεδο:		Σύνολο διαθέσιμων ωρών:								
Βηματισμός Κοινωνικά σχήματα	Ενδιάμεσος Στόχος	Υλικά / Πηγές	Εβδομάδες							
			1η	2η	3η	4η	--			
☞										
☞										
☞										
☞										
☞										
-										
-										
Ενδιάμεση και τελική αξιολόγηση (πράσινο: επίτευξη στο τέλος της περιόδου, μπλε: ολοκλήρωση της δραστηριότητας στο τέλος της περιόδου)										

Πίνακας 1: Ενδεικτική Μορφή Χρονοδιαγράμματος

Η συμπλήρωση του χρονοδιαγράμματος προσφέρει μια εποπτική διάταξη, η οποία επιτρέπει να παρακολουθείται η χρονολογική πορεία της επίτευξης των επιμέρους στόχων και η επιτυχής περάτωση της μαθησιακής δραστηριότητας στο σύνολό της.

Ακούγεται πολύ αφηρημένο αυτό;

Ας δούμε την ανάπτυξη ενός χρονοδιαγράμματος στην πράξη με συγκεκριμένα παραδείγματα από την καθημερινότητά στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας. Τονίζουμε στο σημείο αυτό πως

τα συγκεκριμένα παραδείγματα που ακολουθούν είναι απλά ενδεικτικές εφαρμογές και δεν αποτελούν δεσμευτική διαδικασία.

Παράδειγμα για τα Γερμανικά (επίπεδο A2)

Για το συγκεκριμένο παράδειγμα λαμβάνουμε ως υπόθεση εργασίας πως έχουμε μία τάξη μαθητών ηλικίας περίπου 13 - 15 ετών (Α΄ έως Γ΄ Γυμνασίου, σε κάθετο χωρισμό επιπέδων, όπως προτείνεται από το ΕΠΣ-ΞΓ) που βρίσκονται στο αρχικό στάδιο του επιπέδου A2, σύμφωνα με το Κ.Ε.Π.Α.

Οι μαθητές καλούνται μέσα σε 5 εβδομάδες να επεξεργαστούν και να καλύψουν ως επικοινωνιακό στόχο τη δεξιότητα μετάδοσης στοιχείων σύγκρισης μεταξύ των πολιτιστικών στοιχείων γερμανόφωνων χωρών και της Ελλάδας. Το κοινωνικό πλέγμα της ομάδας-στόχου περιγράφεται ως ομοιογενές γλωσσικό επίπεδο, οι μαθητές δηλαδή βρίσκονται σε περίπου το ίδιο επίπεδο αρχαρίων A2 σύμφωνα με το Κ.Ε.Π.Α., ενώ οι δημογραφική κατανομή (αγόρια – κορίτσια) θεωρείται πως είναι ομοιόμορφα κατανομημένη. Το πλήθος των μαθητών ανέρχεται σε περίπου 15 άτομα και ο χώρος διδασκαλίας είναι μια συμβατική αίθουσα σχολείου χωρίς ιδιαίτερες τεχνολογικές υποδομές.

Ο προγραμματισμός της μαθησιακής διαδικασίας στηρίζεται στη θεωρία «*learning-by-design*» (L-b-D), η οποία αναλύεται σε μεγαλύτερο βάθος σε επόμενο κεφάλαιο του Οδηγού Σπουδών. Η σειρά των βηματισμών δεν εξαρτάται από τη φυσική διάταξή τους μέσα στον πίνακα, αλλά περιγράφεται από τη σκίαση της εβδομάδας διδασκαλίας. Κατά συνέπεια, η σειρά εγγραφής των βηματισμών δεν είναι κατ΄ ανάγκη η πραγματική σειρά επεξεργασίας ή εφαρμογής του βηματισμού. Αυτό δίνει τη δυνατότητα παλινδρόμησης της ροής του χρονοδιαγράμματος σε περίπτωση που απαιτηθεί κάποια αναπροσαρμογή της ύλης ή της προόδου, μετά από ανατροφοδοτική διαπίστωση.

Χρονοδιάγραμμα μαθησιακής διαδικασίας						
Σχ. Έτος: XXXX						
Γενικός στόχος:						
Γλώσσα: ΓΕΡ						
Επίπεδο: A2						
Εβδομαδιαίες ώρες μαθήματος: 2						
Σύνολο διαθέσιμων ωρών: 10						
Βηματισμός Κοινωνικά σχήματα	Ενδιάμεσος Στόχος	Υλικά / Πηγές	Εβδομάδες			5η
			1η	2η	3η	

Επικοινωνιακός στόχος: Σύγκριση πολιτιστικών στοιχείων γερμανόφωνων κρατών και Ελλάδας (διαπολιτισμική προσέγγιση) (ΕΠΣ-ΞΓ, σελ. 167)
Δεξιότητες: Πρόσληψη και παραγωγή γραπτού λόγου, παραγωγή προφορικού λόγου

☞	<p>Βιώνοντας το γνωστό: μπαίνοντας στον κόσμο του μαθητή εκφράζουμε τις προσωπικές μας εμπειρίες και τις ανιχνεύουμε σε γερμανόφωνα έντυπα τουριστικού ενδιαφέροντος (εργασία σε μικρο-ομάδες)</p>	<p>Εισαγωγή στο θέμα, εξοικείωση με το σχετικό γλωσσικό υλικό για οικεία πολιτιστικά στοιχεία</p>	<p>Γερμανόφωνα έντυπα τουριστικού περιεχομένου για την Ελλάδα, προσωπικές εμπειρίες μαθητών</p>																	
☞	<p>Μπαίνοντας σε νέους κόσμους: ανακαλύπτουμε πολιτιστικά στοιχεία γερμανόφωνων χωρών που προέρχονται από την Ελλάδα και προβάλλονται σε γερμανόφωνα έντυπα (εργασία σε ομάδες)</p>	<p>Πρόσληψη νέων πληροφοριών, νέο γλωσσικό υλικό, αναγνώριση κοινωνικών εννοιών</p>	<p>Πληροφορι-ακό φυλλάδιο τουρισμού από Γερμανία (εκτύπωση)</p>																	
☞	<p>Εννοιολογώντας: Σχεδιάζουμε κείμενο σύγκρισης (εργασία στην τάξη συνολικά)</p>	<p>Χρήση των εκφράσεων ύπαρξης για τη δημιουργία συγκριτικού κειμένου</p>	<p>υφιστάμενο υλικό, φόρμα κειμένου δημοσίευσης ή αφίσας</p>																	
☞	<p>Αναλύοντας: Εξετάζουμε τη χρήση περιγραφικών φράσεων (es gibt, man findet κ.ο.κ.) (προετοιμασία στο σπίτι, εργασία σε μικρο-ομάδες και μετά στην τάξη)</p>	<p>Ανάλυση των φραστικών μέσων περιγραφής με ιδιαίτερη εστίαση στις εκφράσεις ύπαρξης σε απρόσωπη σύνταξη</p>	<p>υφιστάμενο υλικό, συγκέντρωση επιπλέον υλικού από μαθητές</p>																	

☞	Εφαρμόζοντας: προτείνουμε την ανάπτυξη αφίσας ή δημοσίευσης που πραγματεύεται τις ομοιότητες και διαφορές πολιτιστικών στοιχείων Ελλάδας και γερμανόφωνων χωρών (εργασία σε μικροομάδες και μετά στην τάξη)	εφαρμογή του νέου γλωσσικού υλικού σε πειραματική (προφορική ή) παρουσίαση ομοιοτήτων και διαφορών	εποπτικό υλικό σε μορφή κολλάζ, ομαδική εργασία, ομαδική παρουσίαση																							
☞	δημιουργούμε αφίσα ή υλικό προς δημοσίευση σε σχολική εφημερίδα (εργασία σε ομάδες – παρουσίαση στην τάξη)	Ανάπτυξη κειμένου σύγκρισης πολιτιστικών παραδόσεων	Συγγραφή δημοσίευσης για σχολικό περιοδικό ή δημιουργία συγκριτικής αφίσας																							
	Ενδιάμεση και τελική αξιολόγηση (πράσινο: επίτευξη στο τέλος της περιόδου, μπλε: ολοκλήρωση της δραστηριότητας στο τέλος της περιόδου)																									

Πίνακας 2: Ενδεικτικό Χρονοδιάγραμμα Γερμανικά, επίπεδο B1

Τα σχέδια που ακολουθούν στο Παράρτημα θα εμπλουτιστούν σταδιακά από σχέδια σε όλες τις γλώσσες, ενώ η πλατφόρμα μπορεί να προσαρμοστεί αργότερα και στις δικές μας ανάγκες.

ΜΑΘΗΣΗ ΜΕΣΩ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ⁹

Οι Γνωστικές Διαδικασίες

Οι γνωστικές διεργασίες αντιπροσωπεύουν ένα φάσμα διαφορετικών τρόπων λήψης και παραγωγής της γνώσης. Πρόκειται για μορφές δράσης, ή πράγματα που κάνουμε για να μαθαίνουμε. Ακολουθούν κάποιοι τύποι δραστηριοτήτων που αντιστοιχούν σε κάθε μία από τις Γνωστικές Διαδικασίες.

Βιώνοντας

Εμπειρίες
 Εμπειρίες Πολυγραμματισμών: Δραστηριότητες Πρόσληψης
 Ντοκιμαντέρ με Εικόνα
 Ιστορία Ειδήσεων
 Βιντεοσκοπημένη ή Μαγνητοφωνημένη Συνέντευξη
 'Εσωτερικός Μονόλογος' / Ανάκληση Μνήμης
 Καταιγισμός Ιδεών
 Δημοσκόπηση/ Έρευνα
 Πρότζεκτ Ενδιαφερόντων
 Προσωπικό προφίλ
 Ταξίδι Γνώσης
 Σωκρατικοί Διάλογοι
 Εμπειρίες Γραμματισμού: Δραστηριότητες Πρόσληψης
 Εμπειρίες Πολυγραμματισμών: Δραστηριότητες Πρόσληψης
 Αμοιβαία Μέθοδος Διδασκαλίας
 Συνοψίζοντας
 Πλαίσια
 Σε Άγνωστες Περιοχές
 Παρατήρηση
 Σκέψου-Συζήτησε σε Ζευγάρια-Μοιράσου
 Εσωτερικός Μονόλογος 'Εν Κινήσει' – Αναστοχασμός Νέων Εμπειριών

... το γνωστό

... το νέο

Εννοιολογώντας

Έννοιες Γραμματισμού: Ανάπτυξη Μεταγλώσσας
 Έννοιες Πολυγραμματισμών: Ανάπτυξη Μεταγλώσσας
 Κάντε ένα Γλωσσάρι
 Εννοιολογική Ατζέντα
 Ονόμασε μια Εικόνα και τα Μέρη της
 Εννοιολογική Ταξινόμηση
 Συγκριτική Ομαδοποίηση
 Διευκρίνιση Εννοιών
 Επαγωγική Σκέψη
 Γραμματισμός και Θεωρίες Πολυγραμματισμών
 Εννοιολογικός Χάρτης
 Ταξινομία
 Δημιουργία Θεωρίας

⁹ Για την ενότητα αυτή του Οδηγού συνεργάστηκαν οι Ελισάβετ Αποστόλου και Βιργινία Μπλάνη, μέλη της ομάδας σχεδιασμού του ΕΠΣ-ΞΓ και επιστημονικές συνεργάτιδες του Κέντρου Έρευνας για την Αγγλική του ΕΚΠΑ .

Παραγωγικός Συλλογισμός
 Μοντελοποίηση
 ... με ονοματοποίηση
 ... με θεωρία

Αναλύοντας

Ανάλυση Γραμματισμού και Πολυγραμματισμών
 Γράφημα Υ – Παρατήρησης
 Προ-οργανωτής Αιτίου και Αποτελέσματος
 Μοντελοποίηση Περίπτωσης
 Ιστοριογραμμή
 Διαγράμματα Ροής
 Ιστοριοπίνακας
 Διάγραμμα Σύγκρισης
 Διάγραμμα Venn
 Συγκριτικός Πίνακας
 Αναλογία
 Μεταφορά
 Δομική Ανάλυση
 Οδηγίες
 Κριτικός Γραμματισμός και Πολυγραμματισμοί
 Γράφημα Υ – Αξιολόγησης
 Εργαλείο Κριτικής Αξιολόγησης
 Ανάλυση Κόστους-Οφέλους
 Ανάλυση SWOT
 Αξιολόγηση Κινδύνων
 Κριτική: Ένα Πλαίσιο Συγγραφής
 Συζήτηση
 Εικονική Δίκη
 Δημοσκόπηση!
 ... λειτουργικά
 ... κριτικά

Εφαρμόζοντας

Εφαρμογές Γραμματισμού: Παραγωγικές Δραστηριότητες
 Εφαρμογές Πολυγραμματισμών: Παραγωγικές Δραστηριότητες
 Επίλυση προβλημάτων
 Πείραμα
 Έλεγχος υποθέσεων
 Πρόβλεψη
 Εφαρμογές Γραμματισμού: Παραγωγικές Δραστηριότητες
 Εφαρμογές Πολυγραμματισμών: Παραγωγικές Δραστηριότητες
 Κιναισθησία
 Μεταφορά Γνώσης
 Καθορισμός Προβλήματος
 Έρευνα Δράσης
 Σενάριο Cafe
 Επίλυση Συγκρούσεων
 Στρατηγική λήψης Αποφάσεων
 Εφεύρεση
 Αποκλίνουσα Σκέψη
 Προσωπικό Σχέδιο Δράσης
 ... κατάλληλα

... δημιουργικά

Βιώνοντας το γνωστό

1. Εμπειρίες Γραμματισμού: Δραστηριότητες Πρόσληψης

Οι εκπαιδευόμενοι δημιουργούν ένα γραπτό κείμενο, με το οποίο είναι εξοικειωμένοι, με ό,τι τους αρέσει και ό,τι κατανοούν. Το δείχνουν, μιλάνε για αυτό, το εξηγούν, το συζητούν, και υπερασπίζονται τις ιδέες τους στη συζήτηση που έχουν με τους συμμαθητές τους.

2. Εμπειρίες Πολυγραμματισμών: Δραστηριότητες Πρόσληψης

Οι εκπαιδευόμενοι δημιουργούν ένα πολυτροπικό κείμενο, με το οποίο είναι εξοικειωμένοι και στο οποίο περιλαμβάνουν εικόνα, βίντεο, παιχνίδια, εγγραφές ήχου ή αντικείμενα. Το δείχνουν, μιλάνε για αυτό, το εξηγούν, το συζητούν, και υπερασπίζονται τις ιδέες τους στη συζήτηση που έχουν με τους συμμαθητές τους.

3. Ντοκιμαντέρ με Εικόνα

Οι μαθητές, χρησιμοποιώντας ψηφιακές φωτογραφίες, δημιουργούν ένα εικονογραφημένο βιβλίο ή μια παρουσίαση PowerPoint ή ένα slideshow από έναν οικείο χώρο. Καλύπτουν τα βασικά χαρακτηριστικά του χώρου, χρησιμοποιώντας τίτλους, εισαγωγές, λεζάντες και συμπεράσματα, εάν είναι ένα βιβλίο ή ένα PowerPoint, αλλιώς χρησιμοποιούν ένα σενάριο ή ηχητικό ντοκουμέντο, εάν πρόκειται για μια παρουσίαση. Προσπαθούν να κάνουν μια ισορροπημένη καταγραφή. Συμπεριλαμβάνουν πράγματα που τους αρέσουν ή αυτά που δεν τους αρέσουν ή ακόμη και πράγματα που τους φαίνονται θετικά και αρνητικά.

4. Ιστορία Ειδήσεων

Γράψτε μια εικονογραφημένη είδηση από ένα γεγονός, στο οποίο έχετε πρόσφατα συμμετάσχει. Χρησιμοποιήστε τη μέθοδο της «πυραμίδας» για τη συγγραφή μιας είδησης, με την οποία η όλη ιστορία αναφέρεται στην πρώτη παράγραφο, στη συνέχεια η ιστορία επαναδιατυπώνεται αρκετές φορές, κάθε φορά εκτενέστερα.

5. Βιντεοσκοπημένη ή Μαγνητοσκοπημένη Συνέντευξη

Διεξαγωγή μιας συνέντευξης (καταγραμμένη σε βίντεο ή μαγνητόφωνο) με ένα άτομο ή άτομα που γνωρίζετε καλά και σε ένα γνώριμο σκηνικό.

- Δομημένη Συνέντευξη: Ένας κατάλογος με άμεσες ερωτήσεις που απαιτούν άμεσες απαντήσεις και τις οποίες ο συνεντευκτής ρωτά μία προς μία. Είναι χρήσιμη όταν συζητάμε περισσότερα από ένα άτομο για το ίδιο πράγμα, και όταν προσπαθούμε να επεξεργαστούμε τις διαφορές στις απαντήσεις και στην κατανόηση κλπ.
- Ημι-δομημένη Συνέντευξη: ένα ερωτηματολόγιο με τα κύρια θέματα που θέλετε να καλύψετε, αλλά παρέχοντας τη δυνατότητα στη συνομιλία να επεκταθεί και σε άλλα ενδιαφέροντα ή κατευθύνσεις. Οι ερωτήσεις μπορεί να καλυφθούν με διαφορετική σειρά, ανάλογα με την έκβαση της συζήτησης. Ο ερωτώμενος ενθαρρύνεται να αγνοεί ορισμένες ερωτήσεις, αν θέλει αλλά και να θέσει και τα δικά του ερωτήματα, αν το θέλει. Η προσέγγιση αυτή καθιστά δυσκολότερη τη σύγκριση συνεντεύξεων όταν συζητάμε για το ίδιο πράγμα με περισσότερα από ένα άτομο.
- Ανοιχτή Συνέντευξη: Μια ανοιχτή συζήτηση που ξεκινά με το συνεντευκτή να περιγράψει το γενικό πλαίσιο που θέλει να καλυφθεί στη συνέντευξη και επιτρέπει να αναπτυχθεί ένας αυτοσχέδιος/αυθόρμητος διάλογος.

6. Εσωτερικός Μονόλογος/ Ανάκληση Μνήμης

Ένας καταιγισμός από σκέψεις, σκηνές και μνήμες χωρίς συγκεκριμένη σειρά, εκτός από τη σειρά με την οποία τυχάνει να έρχονται στο μυαλό. Ένας τρόπος για να ακούμε τον εαυτό μας, κάνοντας τις συνδέσεις μεταξύ των διαφόρων πραγμάτων στην καθημερινή μας ζωή. Αποφασίστε

σχετικά με το σημείο εκκίνησης, στη συνέχεια, κάντε μια στιγμιαία σύνδεση/συνειρμό και μετά ακόμη μια σύνδεση με τη σύνδεση που προηγήθηκε. Δείτε πόσο μακριά μπορείτε περιπλανηθείτε από την αφετηρία σας.

7. Καταιγισμός Ιδεών

Ο καταιγισμός ιδεών είναι ένας τρόπος να μάθουμε τις ιδέες που έχουν οι μαθητές για ένα θέμα ή ζήτημα.

- Ο καθένας γράφει τις αρχικές του ιδέες σε ένα θέμα σε χαρτάκια (post-it) – μία ιδέα ανά σημείωμα.
- Κάθε άτομο παρουσιάζει τις ιδέες τους, κολλώντας τις μία προς μία σε πίνακα με παρόμοιες ιδέες.
- Η ομάδα τότε εργάζεται για την καταγραφή αυτών των ιδεών με πιο συστηματικό τρόπο, προχωρά σε ομαδοποίηση των ιδεών σε κύκλους, καθώς επίσης συνδέει τους κύκλους με βέλη.

8. Δημοσκόπηση/Έρευνα

Δημιουργήστε ένα ερωτηματολόγιο για έρευνα στο διαδίκτυο ή στην περιοχή σας για τους ανθρώπους γύρω σας (την οικογένεια σας, τους συμμαθητές σας, τα μέλη της κοινότητας). Οι τύποι των ερωτήσεων μπορεί να περιλαμβάνουν: ΝΑΙ / ΟΧΙ, πολλαπλής επιλογής, κλίμακες (όπως βαθμολογίες 1 – 5 για την ικανοποίηση, το ενδιαφέρον, ή τη συμφωνία), κατάταξη (προτίμησης, σημασίας, κλπ.), σύντομες ανοιχτές απαντήσεις.

Να λαμβάνετε υπόψη σας τους περιορισμούς των ερευνών: Έχετε ρωτήσει αρκετά άτομα για να πάρετε μια ισορροπημένη άποψη της ομάδας; Έχετε γράψει τις σωστές ερωτήσεις για να πάρετε το είδος της απάντησης που θέλετε; Τα άτομα που απάντησαν στην έρευνα έδωσαν «αληθινές» απαντήσεις για τα είδη των ερωτήσεων που ζητάτε;

9. Project Ενδιαφερόντων

Δημιουργήστε ένα κολάζ, μια παρουσίαση PowerPoint ή έναν δικτυακό τόπο που να περιγράφει ένα αγαπημένο χόμπυ/ενδιαφέρον/συνήθεια.

10. Προσωπικό Προφίλ

Γράψτε ένα προσωπικό προφίλ, όπως ένα σύντομο βιογραφικό (bionote) για ένα δικτυακό τόπο, ή ένα βιογραφικό σημείωμα. Συμπεριλάβετε μια λίστα με τα πράγματα που κάνετε, τα πράγματα στα οποία είστε καλοί, τα ενδιαφέροντά σας, και τι θα θέλατε να είστε.

11. Ταξίδι Γνώσης

Οι εκπαιδευόμενοι τηρούν ένα ημερολόγιο της μάθησής τους σε ένα γράφημα ANFL. Το σημαντικό σημείο εκκίνησης είναι αυτό που ήδη γνωρίζουμε, ζητώντας από τους μαθητές να χρησιμοποιούν τις προηγούμενες γνώσεις τους και να τις συνδέουν με νέες γνώσεις.

A (already)	N (need)	F (find)	L (learnt)
Τι γνωρίζω από πριν?	Τι χρειάζεται να μάθω?	Πώς θα το μάθω?	Τι έχω μάθει?

12. Σωκρατικοί Διάλογοι

Ο Σωκράτης ήταν ένας αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος που ανέπτυξε μια μέθοδο έρευνας μέσω της συζήτησης που αφορούσε ένα είδος βαθιάς **ανάκρισης** (μαιευτική). Ο Σωκρατικός διάλογος προϋποθέτει ένα συνομιλητή, ο οποίος:

1. Ξεκινά με μια **ερώτηση**: ποιο είναι το φιλοσοφικό πρόβλημα που θέλουμε να αντιμετωπίσουμε; (Για παράδειγμα, «Είναι δυνατόν να είναι εντελώς ειλικρινής κάποιος όλη την ώρα»)

2. Μας οδηγεί να συζητήσουμε συγκεκριμένα τη δική μας, προσωπική, καθημερινή **εμπειρία** γι' αυτό το πρόβλημα και κάνει κριτικές, ερωτήσεις σχετικά με αυτή την εμπειρία. Μην φοβάστε να εκφράσετε τις αμφιβολίες και τις αβεβαιότητές σας. Μην χρησιμοποιείτε παραδείγματα, τα οποία δεν είναι από τις δικές σας εμπειρίες ή τα οποία είναι υποθετικά. Ακούστε προσεκτικά και να είστε υπομονετικοί.
3. Αποσαφηνίζει τις βαθύτερες έννοιες που κρύβονται κάτω από αυτή την εμπειρία σε μια **βασική γενίκευση**, συμπεριλαμβανομένων και των περιορισμών της προσωπικής εμπειρίας. Αυτό απαιτεί να μιλάμε με ειλικρίνεια και να μην είμαστε επικριτικοί. Επίσης, απαιτεί ένα ορισμένο επίπεδο ανοιχτοσύνης και ευαισθησίας προς τα συναισθήματα των άλλων.
4. Προσπαθεί να δημιουργήσει μια αιτιολογημένη κατανόηση (που μπορεί να τη μοιραστεί με τα άλλα μέλη που συμμετέχουν στο διάλογο), αλλά και ένα βαθύτερο επίπεδο γνώσεων από αυτό που απορρέει από την καθημερινή κοινή λογική ή γνώση. Ποια είναι τα **επιχειρήματα** υπέρ; Τι προϋποθέτει ή απαιτεί μια γενίκευση; Θα πρέπει να σεβαστείτε τις απόψεις των άλλων ανθρώπων και να είστε πρόθυμοι να αλλάξετε την άποψή σας.
5. Καταλήγει με μια φιλοσοφική αρχή. Προσπαθήστε να φέρετε τη συζήτηση σε ένα σημείο συμφωνίας- ο διάλογος δεν είναι αποκλειστικά για να αποδείξει ένα άτομο ότι έχει δίκιο.

Βιώνοντας το νέο

1. Εμπειρίες Γραμματισμού: Δραστηριότητες Πρόσληψης

Ο εκπαιδευτικός ή άλλοι εκπαιδευόμενοι εισάγουν ένα γραπτό κείμενο που είναι άγνωστο ή «δύσκολο»- αλλά κατά το ήμισυ τουλάχιστον κατανοητό.

2. Εμπειρίες Πολυγραμματισμών: Δραστηριότητες Πρόσληψης

Ο εκπαιδευτικός ή οι άλλοι εκπαιδευόμενοι εισάγονται σε ένα πολυτροπικό κείμενο που είναι άγνωστο και περιλαμβάνει μια εικόνα, βίντεο, παιχνίδια, ηχητικές εγγραφές ή αντικείμενα.

Θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε μια τροποποιημένη έκδοση της μεθόδου της «αμοιβαίας διδασκαλίας» ως εξής:

- *Περιγράψτε:* Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά του πολυτροπικού κειμένου; Ποια είναι αυτά που ξεχωρίζουν ως κύρια σημεία του;
- *Εξετάστε:* Ποια σημεία δεν είναι και τόσο προφανή ή φέρνουν σύγχυση;
- *Αντιληφθείτε:* Πώς μπορούμε να καταλάβουμε το νόημα των σημείων που δεν είναι και τόσο προφανές;
- *Συμπεράνετε:* Τι πιστεύετε ότι εννοεί ο δημιουργός;

Σε ένα ομαδικό μαθησιακό πλαίσιο, τα διάφορα μέλη της ομάδας θα μπορούσαν να έχουν διαφορετικούς ρόλους: π.χ. κάποιος που κάνει την περιγραφή, την εξέταση, κάποιος που αντιλαμβάνεται και ερμηνεύει και κάποιος που συμπεραίνει. Θα μπορούσατε επίσης να χρησιμοποιήσετε την τεχνική των σημειώσεων και για οπτικά κείμενα – κυκλώνοντας μέρη των εικόνων, κάνοντας υπότιτλους και λεζάντες.

3. Αμοιβαία Μέθοδος Διδασκαλίας

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την αμοιβαία μέθοδο διδασκαλίας για να επεξεργαστείτε ένα νέο κείμενο, σταματώντας κατά καιρούς στο κείμενο για:

- *Σύνοψη:* Ποια είναι τα βασικά σημεία του κειμένου
- *Ερώτηση:* Ποια είναι τα σημεία του κειμένου που δεν έχουν νόημα; Τι είναι μπερδεμένο ή ασαφές;
- *Διευκρίνιση:* Πώς μπορούμε να καταλάβουμε την έννοια των δυσνόητων μερών του κειμένου; Τι πρέπει να γνωρίζουμε ακόμη για να επεξεργαστούμε το βαθύτερο νόημα του κειμένου;
- *Πρόβλεψη:* Πώς θα συνεχίσει το κείμενο; Ή τι πιστεύετε ότι ο συγγραφέας θέλει να βγάλουμε από το κείμενο (όπως το τέλος του κειμένου);

Σε ένα ομαδικό μαθησιακό πλαίσιο, τα διάφορα μέλη της ομάδας μπορούν να έχουν διαφορετικούς ρόλους: π.χ. αυτός που κάνει την περίληψη, αυτός που κάνει τις ερωτήσεις, αυτός που κάνει τις διευκρινίσεις και αυτός που κάνει τις προβλέψεις.

4. Συνοψίζοντας

Η παραδοσιακή τεχνική της σύνοψης παραμένει ένας καλός τρόπος για να προσεγγίσουμε ένα νέο γραπτό κείμενο.

- **Σχέδιο:** Δημιουργία πίνακα περιεχομένων, ή ένα περίγραμμα με κύρια σημεία, ή ένα χάρτη για ένα δικτυακό τόπο.
- **Λέξεις-κλειδιά:** Υπογράμμιση των κύριων λέξεων ή φράσεων στο κείμενο.
- **Κύριες Ιδέες:** Δημιουργήστε μια περίληψη, ή μια περίληψη μιας παραγράφου για το κείμενο.
- **Σημειώσεις:** Γράψτε τα κύρια σημεία του κειμένου με τη σειρά που εμφανίζονται. Χρησιμοποιήστε υπότιτλους για να καταστεί η συνολική δομή του κειμένου σαφής. Γράψτε ολόκληρα τμήματα του κειμένου σε μια λέξη, μια φράση ή μια σύντομη πρόταση. Ή γράψτε έναν υπότιτλο για κάθε παράγραφο. Ή χρησιμοποιήστε αυτή τη μέθοδο καταγραφής των σημειώσεων όταν ακούτε ένα αναγνωσμένο κείμενο.
- **Περίγραμμα:** Χρησιμοποιήστε την εντολή outline στο Word, στο PowerPoint ή στο PDF ή σε μια δομή αρχείων στον υπολογιστή σας, ώστε να δημιουργηθεί ένας χάρτης των αρχείων αυτών.

5. Πλαίσια

Αναλύστε ένα κείμενο χρησιμοποιώντας ένα 'πλαίσιο' σύμφωνα με το είδος του λόγου:

- **Αφήγηση:** προσανατολισμός (χαρακτήρες, πλαίσιο, ξεκινώντας ένα γεγονός), πλοκή (κάτι ενδιαφέρον ή ένα γεγονός που προκαλεί έκπληξη, ένα ή περισσότερα επεισόδια), κατάληξη (πώς τελειώνει η ιστορία).
- **Έκθεση** γενικό θέμα (σε ποια κατηγορία ανήκει κάτι;), περιγραφή μιας πτυχής σε μια χρονική στιγμή ή μιας πτυχής ενός θέματος σε μια εποχή (πώς μοιάζει, τι κάνει, ποιες συνήθειες, τι παραδείγματα κλπ.), συμπεράσματα.

6. Σε Άγνωστες Περιοχές

Χρησιμοποιήστε τις ακόλουθες μεθόδους που περιγράφονται στην ενότητα «Βιώνοντας το Γνωστό» για να μετακινηθείτε σε άγνωστες περιοχές (νέα πεδία γνώσης, νέες θέσεις, νέες ομάδες ατόμων). Κάθε μία από αυτές είναι εξίσου πολύτιμη ως ένα είδος εμπειρίας γνωστής ή άγνωστης:

- Ένα Ντοκιμαντέρ Εικόνας
- Μια Ιστορία Ειδήσεων
- Μια Συνέντευξη (βίντεο ή ήχου)
- Μια Έρευνα
- Μια Παρατήρηση
- Ένα Ταξίδι Γνώσης

7. Παρατήρηση

Νατουραλιστική Παρατήρηση: Παρακολουθήστε και καταγράψτε τη συμπεριφορά χωρίς να πείτε τίποτα ή χωρίς να παρεμβαίνετε στη δράση. Καταγράψτε το τι συμβαίνει σε ένα φύλλο παρατήρησης.

Συμμετοχική Παρατήρηση: Καταγράψτε γεγονότα και συμπεριφορές σε μία ομάδα ή ένα σύνολο δραστηριοτήτων, στις οποίες συμμετέχετε και εσείς.

Δράση/Φαινόμενο που παρατηρήθηκε	Ανάλυση του φαινομένου
Φαινόμενο 1:	
Φαινόμενο 2:	

8. Σκέψου-Συζήτησε σε Ζευγάρια-Μοιράσου

Προσπαθήστε να αντιμετωπίσετε μια νέα ερώτηση ή πρόβλημα με σιωπηρή σκέψη, με σύγκριση, ή με την απόπειρα ενός άλλου μαθητή να απαντήσει στο ίδιο ερώτημα και μοιραστείτε αυτό το διάλογο με τους άλλους μαθητές.

- *Σκεφτείτε:* Πάρτε μερικά λεπτά για να σκεφτείτε σιωπηρά σχετικά με μια νέα ιδέα ή μια δύσκολη ερώτηση. Κάντε νοητές ή γραπτές σημειώσεις.
- *Ζεύγος:* Συζήτησε για τις σκέψεις σας με ένα συμμαθητή σας σε ζευγάρια. Συγκρίνετε τις σημειώσεις σας: Ποιες ιδέες είναι πιο πρωτότυπες, πιο πειστικές και πιο ακριβείς;
- *Μοιραστείτε:* Παρουσιάστε τις καλύτερες ιδέες του ζευγαριού στην ομάδα ή την τάξη.

9. Συνεργατική Μάθηση

Χρησιμοποιήστε την τεχνική του παζλ για την εισαγωγή των μαθητών σε ένα νέο σώμα γνώσης. Κάθε μέλος της ομάδας πρέπει να μελετήσει και να παρουσιάσει ένα κομμάτι του παζλ:

- *Μέρος ενός πεδίου γνώσης:* ένα μικρότερο θέμα ή αντικείμενο στο μεγαλύτερο θέμα.
- *Μια μέθοδο έρευνας:* μια έρευνα, μια συνέντευξη, μια αναζήτηση σε βιβλιοθήκη, μια έρευνα στο Διαδίκτυο.
- *Η προοπτική:* κάτι που συνδέει με την προηγούμενη γνώση ή τα ενδιαφέροντα ενός ατόμου.

Κάθε μαθητής εργάζεται σε ένα δικό του κομμάτι παζλ. Στη συνέχεια παρουσιάζει στην ομάδα τον τομέα της ειδικότητάς του, είτε προφορικώς είτε γραπτώς και ίσως και με την υποστήριξη εικόνας, βίντεο ή ήχου.

Ο εκπαιδευτικός είτε παράγει μια ενοποιημένη έκθεση των διαφόρων εργασιών των μαθητών, ή ζητά από τον κάθε μαθητή να εκπονήσει έκθεση που να καλύπτει όλο το εύρος των θεμάτων με τη χρήση των διαθέσιμων πόρων που παράγονται από το σύνολο της ομάδας.

10. Εσωτερικός Μονόλογος 'Εν Κινήσει' – Αναστοχασμός Νέων Εμπειριών

Καταγράψτε τις εντυπώσεις σας από ένα νέο ή άγνωστο μέρος με τη σειρά με την οποία «ταξιδεύετε» μέσα σε αυτή τη νέα περιοχή – το νέο τόπο, την ομάδα ή τη νέα περιοχή μάθησης. Κρατήστε ένα ημερολόγιο ή ένα ιστολόγιο, πάρτε φωτογραφίες ... σημειώστε αυτό που φαίνεται ασυνήθιστο, παράξενο ή δυσνόητο.

Εννοιολογώντας με ονοματοποίηση

1. Έννοιες Γραμματισμού: Ανάπτυξη Μεταγλώσσας

Χρησιμοποιήστε έννοιες που περιγράφουν γλωσσικά πρότυπα χρησιμοποιώντας λέξεις-κλειδιά που περιγράφουν τα χαρακτηριστικά της γλώσσας. Για παράδειγμα: τίτλοι, κατάλογος σημείων, θεματικές φράσεις, παράγραφοι, υπερ-σύνδεση, παραπομπές.

2. Έννοιες Πολυγραμματισμών: Ανάπτυξη Μεταγλώσσας

Χρησιμοποιήστε έννοιες που περιγράφουν κειμενικά πρότυπα, τα οποία χρησιμοποιούν δύο ή περισσότερους τρόπους: γλώσσα + εικόνα + ήχο + χειρονομία + χώρος. Για παράδειγμα: προοπτική, πλαισίωση, βάθος ήχου, όγκο, γλώσσα του σώματος, εγγύτητα.

3. Κάντε ένα Γλωσσάρι

Δημιουργήστε έναν κατάλογο των βασικών εννοιών για ένα θέμα ή τομέα δραστηριότητας, ο οποίος θα είναι σε θέση να εξηγήσει την έννοια σε ένα πρόσωπο που δεν είναι εξοικειωμένο με το συγκεκριμένο θέμα ή τομέα. Κάθε ορισμός πρέπει:

- *Να ορίζει με γενικό τρόπο:* Σε ποια ιδέα ή σε ποια μεγαλύτερη ιδέα ή μεγαλύτερη ομάδα εννοιών, ανήκει η συγκεκριμένη έννοια; (Ο πρόδρομος/οι της έννοιας.)

- *Να ορίζει σε σχέση:* Ποιες είναι οι άλλες έννοιες που ανήκουν σε αυτή την ομάδα; Πώς αυτή η έννοια σχετίζεται ή είναι διαφορετική από αυτές τις έννοιες; (Συγγενικές έννοιες)
- *Να ορίζει με ειδικό τρόπο:* Ποια είναι τα παραδείγματα που εξειδικεύουν αυτή την έννοια; Τι περιλαμβάνει η έννοια ή από τι αποτελείται; (Τα παράγωγα της έννοιας.)

4. Εννοιολογική Ατζέντα

Δημιουργήστε έναν εννοιολογικό προ-οργανωτή (γράφημα):

- *Ονομάστε* την έννοια, και βάλτε τη σε ένα κύκλο στη μέση της σελίδας.
- *Συνδέστε τη με Χαρακτηριστικά*, σε κουτάκια που συνδέονται με γραμμές με την έννοια.
- *Δώστε Παραδείγματα* για κάθε χαρακτηριστικό, σε κουτιά διαφορετικού χρώματος που συνδέονται με το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό.

5. Ονόμασε μια Εικόνα και τα Μέρη της

Βάλτε λεζάντες και ετικέτες σε μια εικόνα.

- *Λεζάντα:* Η εικόνα ως σύνολο.
- *Ετικέτες:* Τα κύρια μέρη ή οι πτυχές της εικόνας.

6. Εννοιολογική Ταξινόμηση

Ομαδοποιήστε, ίδια ή διαφορετικά πράγματα (λέξεις, εικόνες, αντικείμενα), ανάλογα με τα κοινά τους χαρακτηριστικά (ταξινομητής εννοιών) και τις διαφορές τους.

<i>Ταξινομητής εννοιών 1 (π.χ. χρώμα, μέγεθος, ηλικία, ταχύτητα, κτλ.)</i>	<i>Ταξινομητής εννοιών 2</i>	<i>Κτλ.</i>
{κατηγοριοποιήστε λέξεις, ομαδοποιήστε εικόνες}		

7. Συγκριτική Ομαδοποίηση

Ομαδοποιήστε ίδια ή διαφορετικά πράγματα σύμφωνα με τις εννοιολογικές ομοιότητες και τις διαφορές τους πάνω σε δύο εννοιολογικές διαστάσεις.

	<i>Διάσταση Φύλου: Αγόρια</i>	<i>Διάσταση Φύλου: Κορίτσια</i>
<i>Ηλικιακή Διάσταση, 0-5</i>		
<i>Ηλικιακή Διάσταση, 5-10</i>		

8. Διευκρίνιση Εννοιών

Διευκρινίστε μια έννοια εξετάζοντας παραδείγματα, και τα πράγματα που είναι όμοια (σαν συνώνυμα), αλλά και τα πράγματα που είναι αντίθετα.

Έννοια:

<i>Παραδείγματα</i>	<i>Παρόμοια πράγματα</i>	<i>Αντίθετα πράγματα</i>
Ορισμός Έννοιας:		

9. Επαγωγική σκέψη

Συστηματική εξέταση γεγονότων και ανάπτυξη χρήσιμων ιδεών που περιγράφουν τις ομοιότητες και τις διαφορές, τα πρότυπα, και γενικά τα πράγματα που δεν είναι άμεσα εμφανή.

Γεγονός, γεγονός, γεγονός κτλ	-> Επαγωγική Σκέψη ->	Έννοια
-------------------------------	-----------------------	--------

Εννοιολογώντας με θεωρία

1. Γραμματισμός και Θεωρίες Πολυγραμματισμών

Βάλτε τις έννοιες μαζί για να περιγράψετε τον τρόπο που δουλεύει η γλώσσα και τα πολυτροπικά κείμενα. Για παράδειγμα, γράψετε μια εξήγηση ή έναν οδηγό για έναν συγγραφέα / δημιουργό.

2. Εννοιολογικός Χάρτης

Πάρτε μια έννοια, μια ιδέα ή ένα θέμα και βάλτε τη σε ένα κύκλο στη μέση της σελίδας. Αυτό που ακολουθεί είναι μια οπτική εκδοχή του εσωτερικού μονόλογου που αναλύει την έννοια. Συνδέστε με γραμμές παραπλήσιες έννοιες και σχηματίστε διακλαδώσεις που φέρουν επεξηγηματικές λέξεις. Χρησιμοποιήστε διαφορετικά χρώματα για να αναδείξετε τις κύριες γραμμές της σκέψης.

3. Ταξινόμια

Δημιουργήστε μια ταξινόμηση που χρησιμοποιεί μια δομή δέντρου για να δείξει πώς οι έννοιες συνδέονται μεταξύ τους. Ξεκινήστε με μια «ρίζα» ή κύρια ιδέα, μετά κάντε διακλαδώσεις (παράγωγες έννοιες) και υπο-διακλαδώσεις (υποκατηγορίες κ.λπ.). Μια ταξινόμια έχει πιο επίσημες διασυνδέσεις από έναν χάρτη (mind map), και μπορεί να είναι ένας τρόπος οπτικής χαρτογράφησης των όρων σε ένα γλωσσάρι (όπως περιγράφεται παραπάνω στην εννοιολόγηση με ορολογία).

4. Δημιουργία Θεωρίας

Γράψτε μια θεωρία χρησιμοποιώντας μια γλώσσα που περιγράφει βασικές συνδέσεις και διασυνδέσεις. Κάντε το κείμενο να είναι αρκετά σαφές για έναν καλά ενημερωμένο εξωτερικό παρατηρητή, ώστε αυτός να είναι σε θέση να κατανοήσει κάτι νέο. Η θεωρία μπορεί να χρειαστεί να συμπληρωθεί από μια ταξινόμηση ή ένα γλωσσάρι. Η θεωρία θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει γλώσσα, εικόνα ή μαθηματικά σύμβολα.

5. Παραγωγικός Συλλογισμός

Σκεφτείτε τις συνέπειες των θεωριών. Ποια είναι μερικά από τα πράγματα που η θεωρία μπορεί να προβλέψει; Τι μπορούμε να περιμένουμε;

Έννοιες σε μια θεωρία	-> Συλλογισμός ->	Λογικές συνέπειες μιας θεωρίας.
-----------------------	-------------------	---------------------------------

Αν η θεωρία δεν λειτουργεί μερικές φορές, ίσως χρειαστεί να πάμε και πάλι πίσω προς τα πραγματικά περιστατικά, και να δούμε αν μπορούμε να καταλάβουμε τι συμβαίνει με τον παραγωγικό συλλογισμό. Έχουμε δημιουργήσει τις σωστές έννοιες από τα γεγονότα μας;

6. Μοντελοποίηση

Δημιουργήστε ένα μοντέλο (ένα πραγματικό πρότυπο, ή ένα διάγραμμα, ή μια περιγραφή) που αναπαριστά την ουσία μιας θεωρίας δείχνοντας πώς συνδέονται βασικές της έννοιες.

Αναλύοντας Λειτουργικά

1. Ανάλυση Γραμματισμού και Πολυγραμματισμών

Περιγράψτε τον τρόπο με τον οποίο δουλεύει ένα γραπτό ή ένα πολυτροπικό κείμενο. Πώς μεταφέρει τα μηνύματά του;

2. Διάγραμμα Υ – Παρατήρησης

Αναλύοντας τα προφανή χαρακτηριστικά ενός πράγματος. Τι είναι;

- *Πώς Μοιάζει*
- *Ακούγεται σαν*
- *Το αντιλαμβανόμαστε σαν...*

3. Προ-οργανωτής Αιτίου και Αποτελέσματος

Δημιουργήστε ένα διάγραμμα αιτίου και αποτελέσματος, στο οποίο ο αριθμός των αιτιών συμβάλει στη δημιουργία ενός αποτελέσματος.

4. Μοντελοποίηση Περίπτωσης

Ένα σχέδιο μιας σειράς ενεργειών ή γεγονότων. Για παράδειγμα, ένα διάγραμμα UML, στο οποίο τα κουτάκια με τις ετικέτες είναι «καταστάσεις» και οι γραμμές σύνδεσης είναι «δράσεις».

5. Ιστοριογραμμή

Δημιουργήστε ένα χρονοδιάγραμμα, είτε με την ημερομηνία / ώρα σημειωμένη ως σημεία σε μια γραμμή χρόνου ή με επικαλυπτόμενες χρονικές περιόδους, όπως σε ένα διάγραμμα Gant.

6. Διαγράμματα Ροής

Περιγράψτε μια ακολουθία γεγονότων ή ενεργειών σε ένα διάγραμμα. Π.χ. Γεγονός 1 -> Γεγονός 2 -> Γεγονός 3 κ.λπ.

7. Ιστοριοπίνακας

Δημιουργήστε έναν πίνακα με μια ιστορία, ο οποίος αναλύει τις ακολουθίες των επεισοδίων σε μια πραγματική ή φανταστική ιστορία – κείμενο, εικόνα, βίντεο, ή την ακολουθία των γεγονότων στην πραγματική ζωή.

8. Διάγραμμα Σύγκρισης

Προσδιορίστε τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ δύο πραγμάτων.

9. Διάγραμμα Venn

Ποια είναι τα διαφορετικά και επικαλυπτόμενα κοινά χαρακτηριστικά δύο πραγμάτων;

- Θέμα A: Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά
- Τα θέματα A και B Επικάλυψη: Κοινά Χαρακτηριστικά
- Θέμα B: Κοινά Χαρακτηριστικά

10. Συγκριτικός Πίνακας

Συγκρίνετε τα χαρακτηριστικά ενός αριθμού διαφορετικών αντικειμένων.

	Αντικείμενο 1:	Αντικείμενο 2:	Αντικείμενο 3:	Αντικείμενο 4:	Αντικείμενο 5:

Χαρακτηριστικό 1:			√		
...					
Χαρακτηριστικό 2:	√			√	
...					
Χαρακτηριστικό 3:			√		
...					

11. Αναλογία

Δημιουργήστε έναν πίνακα αναλογίας στον οποίο το A είναι σε σύγκριση με το B ότι το X είναι σε σύγκριση με το Y.

A	είναι σε σύγκριση με το	B
	όπως	
	{Ποια είναι η σχέση μεταξύ τους;}	
X	είναι σε σύγκριση με το	Y

Ή γράψτε μια παράγραφο εξηγώντας πώς ένα ζεύγος μεταβλητών που συνδέονται σχετίζεται με ένα άλλο.

12. Αλληγορία

Εντοπίστε ομοιότητες παρά τις πραγματικές διαφορές που υπάρχουν. Για παράδειγμα, «Το ποτάμι διασχίζει σαν φίδι την ύπαιθρο».

Κατάσταση 1, Κυριολεκτικά	Αφηρημένη Σύδεση	Κατάσταση 2, Κυριολεκτικά
{με λέξεις:} Το ποτάμι έχει πολλές καμπές και στροφές.	Καμπυλότητα και διακλαδώσεις.	{ με λέξεις:} Τα φίδια κάνουν καμπύλες και στροφές καθώς κινούνται.
{με εικόνες ή ήχους ή τόπο ή χειρονομίες – μια αεροφωτογραφία του ποταμιού}		{ με εικόνες ή ήχους ή τόπο ή χειρονομίες – μια φωτογραφία ενός φιδιού σε κίνηση}

13. Δομική Ανάλυση

Συνδέστε τη δομή με τη λειτουργία.

Το φαινόμενο που εξετάζουμε:

Τα Μέρη του	Τι Κάνει το Κάθε Μέρος

14. Οδηγίες

Μια λειτουργική εξήγηση ενός προϊόντος ή μιας δραστηριότητας, που συμπεριλαμβάνει:

- Εισαγωγή: Για ποια λειτουργία προορίζεται ένα αντικείμενο.
- Σύντομη Εκκίνηση: Μια σύντομη επισκόπηση για το πώς να χρησιμοποιήσεις κάτι.
- Λειτουργική Περιγραφή: Αναλυτικές οδηγίες για τις διάφορες χρήσεις.
- Μενού Βοήθειας: Πίνακας με τις λειτουργίες και τα πράγματα που ίσως να θέλει κάποιος να ξέρει πώς να τα κάνει.

Αναλύοντας κριτικά

1. Κριτικός Γραμματισμός και Πολυγραμματισμοί

Συζητήστε τι υπάρχει πίσω από ένα κείμενο.

- Πώς υπεισέρχονται τα χρήματα, η δύναμη, τα συμφέροντα σε ένα θέμα;
- Πώς υπεισέρχεται ο ιδεαλισμός, η ηθική, οι αρχές σε ένα θέμα;
- Πώς υπεισέρχεται η ιδεολογία, η προπαγάνδα, η ρητορική σε ένα θέμα;

2. Διάγραμμα Υ – Αξιολόγησης

Αναλύοντας το πώς φαίνεται κάτι. Τι:

- Λέει ότι είναι
- Σας τι φαίνεται και πώς σας ακούγεται
- Σαν τι φαίνεται ότι κάνει (για μένα, για μας ... είναι καλό, κακό, χρήσιμο, άχρηστο)

3. Εργαλείο Κριτικής Αξιολόγησης

Για την αξιολόγηση μιας πρότασης, οργανώστε τις σκέψεις σας κατά τη λήψη απόφασης, ή συγκρίνετε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα ενός θέματος.

Πρόταση:

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα	Ενδιαφέροντα

Ή:

Απόφαση:

Θετικά	Αρνητικά	Επιπτώσεις
--------	----------	------------

Μπορεί να θέλετε να δώσουν σε κάθε ένα από τα θετικά μια βαθμολογία από 1 μέχρι 5, και στα αρνητικά από -1 μέχρι -5 για να έχετε μια συνολική αξιολόγηση.

4. Ανάλυση Κόστους-Οφέλους

Αξιολόγηση των συνεπειών μιας δράσης.

Δράση:

	Κόστη	Οφέλη
Χρήμα		
Χρόνος		
Άτομα		
Κοινότητα		
Περιβάλλον		

Για βοηθηθείτε στην ανάλυση κόστους-οφέλους, μπορεί αν θέλετε να βαθμολογήσετε το κόστος και τα οφέλη. Η τελική ερώτηση είναι: αν τα οφέλη υπερκαλύπτουν το κόστος;

5. Ανάλυση SWOT

Εκτιμήστε τη στρατηγική θέση ενός οργανισμού, κοινότητας ή ομάδας.

Οργανισμός, Κοινότητα ή Ομάδα:

Δυνατά σημεία	Αδυναμίες
Καταχωρείστε: Πλεονεκτήματα Τα πράγματα που κάνετε καλά Δεξιότητες Διαθέσιμοι πόροι Η θετική αντίληψη άλλων ανθρώπων	Καταχωρείστε: Μειονεκτήματα Τα πράγματα που δεν κάνετε καλά και τομείς που επιδέχονται βελτίωση Οι δεξιότητες που απαιτούνται, αλλά δεν είναι διαθέσιμες Οι πόροι που απαιτούνται, αλλά δεν είναι εύκολα προσβάσιμοι Αρνητικές αντιλήψεις άλλων ανθρώπων
Ευκαιρίες	Απειλές
Καταχωρείστε: Ευνοϊκές πιυχές του περιβάλλοντος Ενθάρρυνση των τάσεων Τα πράγματα που θα μπορούσατε να κάνετε, ώστε να έχουν θετική επίπτωση	Καταχωρείστε: Δυσκολίες και προβλήματα Τα εμπόδια που συναντάτε Κίνδυνοι Κόστος και διαθεσιμότητα πόρων

6. Αξιολόγηση Κινδύνων

Αξιολόγηση και σχεδιασμός κινδύνων.

Κίνδυνος:

1. Ποιοί είναι οι κίνδυνοι;	
2. Ποιον μπορούν να βλάψουν;	
3. Ποια είναι τα υπάρχοντα μέτρα προφύλαξης και τα μέτρα ελέγχου;	

4.Τι μπορούμε να κάνουμε περισσότερο;

5.Κάνουμε αρκετά πράγματα; Τι άλλο μπορούμε να κάνουμε;

7.Κριτική: Ένα Πλαίσιο συγγραφής

Γράψτε ένα άρθρο, όπως μια «γνώμη» για μια εφημερίδα, ή μια κριτική για ένα περιοδικό. Το πλαίσιο για τη σύνταξη μιας κριτικής μπορεί να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- *Το πεδίο:* ποιο είναι το θέμα ή ζήτημα που αναλύεται;
- *Υποστηρικτής 1:* Ποια είναι τα επιχειρήματά του; Ποια είναι η άποψή του; Ποια είναι τα ενδιαφέροντά του;
- *Υποστηρικτής 2:* Ποια είναι τα επιχειρήματά του; Ποια είναι η άποψή του; Ποια είναι τα ενδιαφέροντά του; Πώς αυτά είναι διαφορετικά από την υπόθεση που έθεσε ο υποστηρικτής 1; (Και τα ίδια για τον υποστηρικτή, 3 κ.λπ.)
- *Πραγματική αξιολόγηση:* ποιες προοπτικές είναι πιθανό να είναι πιο κοντά στην αλήθεια;

Σκεφθείτε:

- ⇒ *Τα γεγονότα:* τι είναι σωστό, τι παρουσιάζεται παραπλανητικά, τι είναι λάθος;
- ⇒ *Η Λογική:* ποια επιχειρήματα είναι σαφή, πειστικά, ελλιπή ή φτωχά;
- ⇒ *Προοπτικές:* πώς τα συμφέροντα των υποστηρικτών επηρεάζουν την περίπτωση τους; Είναι ουδέτερα, ισόρροπα ή μεροληπτικά;

Η προοπτική του κριτή: Ποια είναι η δική σας άποψη; Πώς αυτό επηρεάζει την εκτίμησή σας;

8.Συζήτηση

Κανονίστε μια επίσημη συζήτηση για ένα θέμα.

Πρόταση: 'Ότι

- *Καταφατικός Ομιλητής 1:* Ορίζει μια πρόταση από μια θετική πλευρά.
- *Αρνητικός Ομιλητής 1:* Ορίζει μια πρόταση από μια αρνητική πλευρά.
- *Καταφατικός Ομιλητής 2:* Περιγράφει την υπόθεση για μια καταφατική απάντηση.
- *Αρνητικός Ομιλητής 2:* Περιγράφει την υπόθεση για μια αρνητική απάντηση.
- *Καταφατικός Ομιλητής 3:* Αντικρούει την υπόθεση που έγινε από τους ομιλητές με τις αρνητικές απόψεις.
- *Αρνητικός Ομιλητής 3:* Αντικρούει την υπόθεση που έγινε από τους ομιλητές με τις θετικές απόψεις..
- *Καταφατικός Ομιλητής 4:* Συνοψίζει και κλείνει την υπόθεση για μια καταφατική προοπτική.
- *Αρνητικός Ομιλητής 4:* Συνοψίζει και κλείνει την υπόθεση για μια αρνητική προοπτική.

9.Εικονική Δίκη

Σκεφθείτε ένα πρόσωπο ή έναν οργανισμό σε ένα εικονικό δικαστήριο.

Υπόθεση: εναντίον.

- Ο ενάγων ή αναφέρων παρουσιάζει το αρχικό επιχείρημα. Βεβαιωθείτε ότι έχετε καλύψει: τα γεγονότα, το νόμο ή τους κανόνες και την εφαρμογή του νόμου ή των κανόνων για την περίπτωση σας.
- Ο ενάγων ή αναφέρων καλεί μάρτυρες, και τους απευθύνει ερωτήσεις για να υποστηρίξει την υπόθεσή του.
- Ο εναγόμενος παρουσιάζει την απόκρουση της κατηγορίας καλύπτοντας τα γεγονότα, τη νομοθεσία ή τους κανόνες και την εφαρμογή της νομοθεσίας ή των κανόνων για την περίπτωση αυτή.
- Ο εναγόμενος εξετάζει κατ' αντιπαράσταση τον ενάγοντα ή τους μάρτυρες και καλεί νέους μάρτυρες.
- Ο ενάγων ή αναφέρων εξετάζει κατ' αντιπαράσταση τον εναγόμενο ή τους μάρτυρές του.
- Ο εναγόμενος παρουσιάζει τα απολογητικά του επιχειρήματα.

- Ο ενάγων ή αναφέρων παρουσιάζει τα τελικά του επιχειρήματα.
- Οι δικαστές μπορούν να ζητήσουν διευκρινίσεις σε ορισμένα σημεία ανά πάσα στιγμή.

Στο τέλος της υπόθεσης, συσκέπτονται και απαγγέλλουν την απόφασή τους. Μια επιτροπή ενόρκων μπορεί να βγάλει επίσης μια απόφαση σχετικά με μια περίπτωση, αφού έχει ενημερωθεί σχετικά με τη νομοθεσία ή τους κανόνες από το δικαστή.

10. Δημοσκόπηση

Δημιουργήστε μια ηλεκτρονική ή κανονική δημοσκόπηση για να εκτιμήσετε το φάσμα των απόψεων σε ένα θέμα.

1. Δημιουργήστε τα ερωτήματα για τη δημοσκόπηση, συμπεριλαμβανομένων και απαντήσεων ναι / όχι / δεν απαντώ, πολλαπλής επιλογής και κλίμακες αξιολόγησης.
2. Αποφασίστε σχετικά με το δείγμα σας: Σε τι είδους ανθρώπων αναφέρεστε; Σε πόσους θα απευθυνθείτε;
3. Διεξαγωγή της δημοσκόπησης – ηλεκτρονικά, ή σε χαρτί, είτε πρόσωπο με πρόσωπο.
4. Συλλογή των αποτελεσμάτων των δημοσκοπήσεων και συγγραφή μιας έκθεσης.

Εφαρμόζοντας κατάλληλα

1. Εφαρμογές Γραμματισμού: Παραγωγικές Δραστηριότητες

Οι εκπαιδευόμενοι γράφουν (μια ιστορία, ένα άρθρο εφημερίδας, μια κριτική) ή μιλούν (επίσημη ομιλία, μια άτυπη παρουσίαση), χρησιμοποιώντας τις συμβάσεις/κανόνες του κάθε είδους.

2. Εφαρμογές Πολυγραμματισμών: Παραγωγικές Δραστηριότητες

Οι εκπαιδευόμενοι εκτελούν ένα έργο, δημιουργούν μια ιστοσελίδα, και παραδίδουν μια παρουσίαση PowerPoint, κάνουν ένα βίντεο ή δημιουργούν ένα παιχνίδι, χρησιμοποιώντας τις συμβάσεις/κανόνες του κάθε είδους.

3. Επίλυση Προβλημάτων

Δημιουργήστε μια προβλέψιμη, συμβατική ή “ορθή” λύση σε ένα πρόβλημα.

<i>Το Πρόβλημα</i>	
Πού; Πότε; Ποιος; Τι; Γιατί;	
<i>Πιθανές Λύσεις</i>	
Πώς;	
<i>Δοκιμή</i>	
Τι;	
<i>Αποτελέσματα</i>	

4. Πείραμα

Πραγματοποιήστε ένα πείραμα χρησιμοποιώντας επιστημονική μέθοδο.

- *Αρχική Παρατήρηση:* Κάτι που έχετε παρατηρήσει και θέλετε να το ερευνήσετε.
- *Δημιουργία Υπόθεσης:* μια αρχική άποψή σας που θέλετε να δοκιμάσετε.
- *Συγκέντρωση δεδομένων:* Αναζήτηση των ήδη διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με αυτό το θέμα.

- *Ανασκόπηση θεωριών:* Μάθετε τις κυριότερες επεξηγήσεις για μια έννοια που είναι γνωστές σήμερα – τις σχετικές ιδέες και θεωρίες που συνδέουν τις έννοιες μαζί.
- *Σχεδιασμός Πειράματος:* Πώς σκοπεύετε να επαληθεύσετε την υπόθεσή σας;
- *Διεξαγωγή Πειράματος:* Καταγραφή παρατηρήσεων.
- *Εξαγωγή Συμπερασμάτων:* Είναι σωστή η αρχική υπόθεση σας;
- *Έκθεση Σχετικών Αποτελεσμάτων:* Συμπεριλάβετε την όλη πορεία του πειράματος όπως την περιγράψατε στα παραπάνω βήματα.

5. Έλεγχος Υποθέσεων

Υπόθεση:

- *Επαγωγικός συλλογισμός:* αρχίστε με το να βάλετε μαζί γεγονότα ή μικρές πληροφορίες για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Είναι τα μικρά κομμάτια του παζλ που τελικά δημιουργούν τη συνολική εικόνα.
- *Παραγωγικός Συλλογισμός:* ξεκινήστε με τη μεγάλη-εικόνα, τις απόψεις ή τις θεωρίες και βρείτε τα κομμάτια που λογικά ταιριάζουν σε αυτήν.
- *Συστήματα ανάλυσης:* πάρτε κομμάτια από την εικόνα, αφαιρέστε τα μέρη ενός συστήματος και να δείτε τι αλλάζει.

6. Πρόβλεψη

Περιγράψτε το τέλος μιας ιστορίας ή ενός κειμένου, το οποίο έχετε κατά το ήμισυ.

- *Προβλέψτε:* Πώς θα εξελιχθεί η ιστορία; Ποια είναι τα πιθανότερα σενάρια;
- *Σχεδιάστε:* Γράψτε πως τελειώνει το κείμενο.
- *Συγκρίνετε:* Κοιτάξτε το άλλο μισό του κειμένου (αρχή). Η κατάληξή του ήταν ανάλογη ή διαφορετική;

Εφαρμόζοντας δημιουργικά

1. Εφαρμογές Γραμματισμού: Παραγωγικές Δραστηριότητες

Οι εκπαιδευόμενοι γράφουν αξιοποιώντας μια ποικιλία ειδών λόγου, δημιουργώντας ένα πρωτότυπο και υβριδικό κείμενο.

2. Εφαρμογές Πολυγραμματισμών: Παραγωγικές Δραστηριότητες

Οι εκπαιδευόμενοι δημιουργούν πολυτροπικά κείμενα, στα οποία χρησιμοποιούν ποικίλους τρόπους παραγωγής ενός μηνύματος (γλωσσικό, οπτικό, χειρονομιακό, ήχο και χωρικό), μέσα και είδη λόγου, με έναν πρωτότυπο ή υβριδικό τρόπο.

3. Κινησθησία

Οι εκπαιδευόμενοι μεταφέρουν μηνύματα από τον έναν τρόπο στον άλλο (όπως από την οπτική στην γλωσσική αναπαράσταση ή από γλωσσική στη χειρονομιακή), ή από το ένα μέσο στο άλλο, όπως από μια ιστορία σ'ένα βίντεο. Ή μεταφέρουν ένα σύνολο από έννοιες από ένα γνωστό πλαίσιο σε ένα άλλο λιγότερο γνωστό προσαρμόζοντας τον τρόπο και το μέσο για να ταιριάζουν.

4. Μεταφορά Γνώσης

Χρησιμοποιήστε τις γνώσεις που έχετε αποκτήσει (νέες εμπειρίες, ιδέες, θεωρίες, αναλύσεις, κατάλληλες εφαρμογές) και εφαρμόστε τις σε ένα διαφορετικό πλαίσιο/περιβάλλον/περίσταση, σε ένα διαφορετικό θέμα ή σε ένα διαφορετικό πρόβλημα. Προβληματιστείτε σχετικά με τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ του αρχικού και του νέου πλαισίου.

5. Καθορισμός Προβλήματος

Στη γνωστική διαδικασία «Εφαρμόζοντας Κατάλληλα», συζητήσαμε για την τεχνική επίλυσης προβλημάτων. Ωστόσο είναι ακόμη δυσκολότερο το να καθορίσει κάποιος ποιο είναι το πρόβλημα. Πάρτε μια κατάσταση και συζητήστε τα βασικά προβλήματα που απαιτούν λύση.

6. Έρευνα Δράσης

Η έρευνα είναι για να εξερευνήσουμε κάτι. Συνήθως τα αποτελέσματα της είναι μόνο γνώσεις, αλλά δεν υπάρχει καμία ανάγκη να αναληφθεί δράση σε αυτή τη γνώση. Έρευνα Δράσης είναι η έρευνα που προσβλέπει στη δράση και έρευνα που ανατροφοδοτεί τη δράση. Πρόκειται για σκέψη και δράση μαζί. Η έρευνα δράσης περιλαμβάνει τον ακόλουθο κύκλο:

7. Σενάριο Cafe

Φανταστείτε το μέλλον, φανταστείτε εναλλακτικές λύσεις χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία σενάριο cafe.

Βασικό ερώτημα για το μέλλον:

1. Τι και αν; Εναλλακτικές προοπτικές με καταϊγισμό ιδεών
2. Κοιτάζουμε το πλαίσιο και εξετάζουμε τους παράγοντες/ δυνάμεις της αλλαγής
 - ο Περιβάλλον
 - ο Πολιτική
 - ο Οικονομικά
 - ο Πολιτισμός
 - ο Τεχνολογία
3. Δημιουργούμε τα σενάρια:

	<i>Το καλύτερο σενάριο</i>	<i>Το χειρότερο σενάριο</i>
<i>Εναλλακτική 1</i>		
<i>Εναλλακτική 2</i>		

8. Επίλυση Συγκρούσεων

Η επίλυση των συγκρούσεων είναι ένας τρόπος αντιμετώπισης των διαφωνιών.

- *Πριν ξεκινήσετε:* Μάθετε για το πρόσωπο και το ιστορικό του προβλήματος.
- *Διαπραγμάτευση Βήμα 1:* Εστιάστε στην άποψη του άλλου ατόμου για το πρόβλημα.
- *Διαπραγμάτευση Βήμα 2:* Εστιάστε στο πρόβλημά σας από την άποψη των άλλων.
- *Διαπραγμάτευση Βήμα 3:* Πάρτε απόσταση από το πρόβλημα.
 - ο Εξερευνήστε τα γεγονότα.
 - ο Διερευνήστε εναλλακτικές, υποθετικές απόψεις ενός τρίτου ατόμου.
- *Διαπραγμάτευση Βήμα 4:* Σκιαγραφήστε τις προοπτικές σας.
- *Διαπραγμάτευση Βήμα 5:* Διερευνήστε τις συνέπειες των εναλλακτικών τρόπων επίλυσης της σύγκρουσης.
- *Διαπραγμάτευση Βήμα 6:* Επίλυση:
 - ο Η υιοθέτηση μιας κοινά αποδεκτής λύσης (λιγότερο πιθανή σε δύσκολες διαπραγματεύσεις).
 - ο Να βρείτε κοινό έδαφος και τη μέση οδό.
 - ο Συνεργασία για την επίτευξη ενός πράγματος, ενώ εξακολουθεί να υπάρχει διαφωνία.
 - ο Συμφωνούμε ότι διαφωνούμε. Αξιολογούμε τι θετικό αποκομίσαμε από την εμπειρία των διαπραγματεύσεων.

9. Στρατηγική Λήψης Αποφάσεων

- Περιγράψτε την απόφαση που πρέπει να παρθεί και το *δίλημμα* που κρύβεται πίσω από αυτή.
- Περιγράψτε εναλλακτικές *προσεγγίσεις*.
- Δημιουργήστε κατάλογο *κριτηρίων*, τα οποία περιγράφουν τα θετικά αποτελέσματα μιας απόφασης και προχωρήστε στην κατάταξη αυτών.
- *Θέσπιση* της απόφασης.
- *Αξιολογήστε* την απόφαση σε σχέση με τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

10. Εφεύρεση

- Περιγράψτε το *στόχο ή τους σκοπούς* της εφεύρεσης.
- Περιγράψτε εναλλακτικές προσεγγίσεις *σχεδίων ή υποδειγμάτων*.
- Φτιάξτε ένα μοντέλο, μια *πατέντα*.
- *Ελέγξτε* το μοντέλο. μετρήστε τη αποτελεσματικότητά του σε σχέση με τους αρχικούς στόχους και σκοπούς της εφεύρεσης.
- Γράψτε μια έκθεση *αξιολόγησης*, η οποία αφηγείται την ιστορία της εφεύρεσης και αξιολογεί την αποτελεσματικότητά της.

11. Αποκλίνουσα Σκέψη

Σκεφτείτε με νέους και ευφάνταστους τρόπους για θέματα ή προβλήματα.

- Καταγράψτε και περιγράψτε τους *συνήθεις* τρόπους που σκέφτεστε ή αντιμετωπίζετε ένα θέμα ή πρόβλημα.
- Αναζητήστε *διαφορετικούς ή ασυνήθιστους* τρόπους για να σκεφτείτε ή να αντιμετωπίσετε ένα θέμα ή πρόβλημα – σκεφτείτε ιδέες που μπορεί να φαίνονται τρελές εκ πρώτης όψεως, μιλήστε με άλλους, πλοηγηθείτε στο Διαδίκτυο ...
- *Αποδομείστε*: πάρτε κάτι κατά μέρος, επεξεργαστείτε τις συνδέσεις και τις μορφές του.
- *Αναδομείστε*: επαναφέρετε και πάλι κάτι στην πρώτη του κατάσταση, αλλά μέσα από νέους τρόπους, συνδυασμούς και μορφές. Μειώστε κατά το ήμισυ /διπλασιάστε, κόψτε σε κύβους /φέτες, τεντώστε /συρρικνώστε, υποκατασταθείστε, διαμελίστε /συνδυάστε, προσαρμόστε, μεγεθύνετε /σμικρύνετε, αναστρέψτε /αναποδογυρίστε από πάνω προς τα κάτω και από μέσα προς τα έξω, ξεχωρίστε /ανακατέψτε, παρουσιάστε σε νέο περιτύλιγμα/ ξεπακετάρετε.
- Αναζητείστε τις στιγμές που αναφωνείτε *Εύρηκα*, όταν ξαφνικά κάτι αποκτά νόημα ή γίνεται αντιληπτό με συναρπαστικό τρόπο.

12. Προσωπικό Σχέδιο Δράσης

Μετατρέψτε μια ιδέα σε δράση.

- *Ο στόχος μου*.
- *Η δέσμευσή μου*: Τι πρέπει να κάνω για να επιτύχω το στόχο μου.
- *Δράση – βήμα 1*
- *Δράση – βήμα 2 ... κλπ.*
- *Οι πόροι και η υποστήριξη* που θα χρειαστώ.
- *Πιθανά εμπόδια*: τα πράγματα που μπορεί να με βοηθήσουν να επιτύχω το στόχο μου ξεπερνώντας τα εμπόδια.

Μέτρα Επίδοσης: πώς θα γνωρίζω ότι έχω επιτύχει το στόχο μου; Και αυτό που θα έχει επιτευχθεί;

<p>ΒΙΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΓΝΩΣΤΟ Αντλώ από την πρότερη γνώση και από τις εμπειρίες</p>	<p>ΒΙΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΝΕΟ Εμπλέκομαι σε καινούργιες πληροφορίες και εμπειρίες</p>	<p>Γνωστικές Διαδικασίες</p>	<p>ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΣ ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ Εφαρμόζω τη νέα μάθηση</p>	<p>ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ Εφαρμόζω καινοτόμα ή σε διαφορετικά περιβάλλοντα</p>
<p>Οι μαθητές φέρνουν στην τάξη ένα οικείο τους κείμενο και το συζητάνε. Επισκέπτονται/ Βρίσκονται σε οικεία περιοχή. Εξερευνούν κάτι σχετικό με το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή. Διαβάζουν/παρατηρούν/ακούνε/συζητούν κάτι οικείο ή 'εύκολο'.</p>	<p>Οι μαθητές εισάγονται σε ένα κείμενο που τους είναι άγνωστο ή επισκέπτονται μία άγνωστη περιοχή. Διαβάζουν, παρατηρούν ή ακούνε κάτι άγνωστο, διαβάζουν ασυνήθιστες χειρονομίες ή άλλους τρόπους σηματοδότησης νοήματος. Εστίαση στην πρόσληψη και προσωπική αντίδραση, όχι στην άμεση διδασκαλία εννοιών μέσα από το κείμενο.</p>	<p>Διδακτικά Μέσα</p>	<p>Οι μαθητές γράφουν και δημοσιεύουν μια αναφορά ή μια ιστορία, δημιουργούν μια ιστοσελίδα, γυρίζουν μια ταινία, γράφουν ένα μουσικό κομμάτι ή μια προφορική παρουσίαση. Επιλύουν ένα πρόβλημα με προβλεπόμενη λύση ή με προβλεπόμενο τρόπο. Ενεργούν χρησιμοποιώντας τη γνώση με αναμενόμενο, προβλεπόμενο ή συνηθισμένο τρόπο σε μια συνηθισμένη κατάσταση.</p>	<p>Οι μαθητές συνδυάζουν τύπους κειμένων δημιουργικά. Δημιουργούν πρωτότυπη ή υβριδική εργασία. Επιλύουν κάποιο πρόβλημα με νέα προσέγγιση που ενέχει ρίσκο. Μεταφέρουν τη μάθηση και την εφαρμόζουν σε διαφορετικά περιβάλλοντα. Δημιουργούν πολυτροπικά κείμενα. Ενεργούν χρησιμοποιώντας τη γνώση με μη αναμενόμενο ή απρόβλεπτο τρόπο.</p>
<p>Περιγράφω Ακούω</p>	<p>Συζητάω Διαβάζω</p>	<p>Εξερευνώ Καταγράφω</p>	<p>Αναγνωρίζω Μελετώ</p>	<p>Ερευνώ Παρατηρώ</p>
<p>Εφαρμόζω Σχεδιάζω</p>	<p>Αξιολογώ Επεξηγώ</p>	<p>Ταξινομώ Ερευνώ</p>	<p>Κατασκευάζω Σχεδιάζω</p>	<p>Εκθέτω Συνθέτω</p>
<p>ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΩΝΤΑΣ ΜΕ ΟΝΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ Αναγνωρίζω και ορίζω έννοιες</p>	<p>ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΩΝΤΑΣ ΜΕ ΘΕΩΡΙΑ Γενικεύω έννοιες</p>	<p>Γνωστικές Διαδικασίες</p>	<p>ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ Αναλύω για τι πράγμα είναι κάτι</p>	<p>ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΚΡΙΤΙΚΑ Αναλύω ποιος κερδίζει και ποιος χάνει</p>
<p>Οι μαθητές γράφουν και ορίζουν νέες ή ειδικές λέξεις από ένα κείμενο. Συγκρίνουν και αποσαφηνίζουν ορισμούς. Βάζουν ετικέτες σε διαγράμματα και εικόνες. Αναγνωρίζουν τις συμβάσεις των κειμένων. Αναγνωρίζουν κεντρικές ιδέες/θέματα. Αναγνωρίζουν δομές και διαδικασίες</p>	<p>Σχεδιάζουν εννοιολογικό χάρτη, γράφημα 'Υ', ή φτιάχνω ένα μοντέλο. Γράφουν μια περίληψη ή σύνοψη των βασικών εννοιών. Αναπτύσσουν μια θεωρία/επεξήγηση για τη διασύνδεση εννοιών. Εξερευνούν σενάρια τύπου "Τι θα γινόταν αν..."</p>	<p>Διδακτικά Μέσα</p>	<p>Οι μαθητές φτιάχνουν πίνακα αναλύοντας τη λειτουργία των γλωσσικών /οπτικών χαρακτηριστικών ενός κειμένου. Φτιάχνουν ένα διάγραμμα ροής. Γράφουν μια τεχνική ανάλυση. Ψάχνουν τις αιτίες και τα αποτελέσματα. "Τι κάνει"? "Πώς το κάνει?"</p>	<p>Οι μαθητές αναλογίζονται τις επιπτώσεις για το άτομο, την κοινότητα, την κοινωνία και το περιβάλλον. Συζητούν τους σκοπούς, τα κίνητρα, την αιζέντα και τα ενδιαφέροντα πίσω από ένα κείμενο, μια δράση κτλ. Γράφουν μια κριτική. Διεξάγουν μια συζήτηση.</p>
<p>Κατηγοριοποιώ Περιγράφω</p>	<p>Συγκρίνω Γενικεύω</p>	<p>Αντιπαραβάλλω Υποθέτω</p>	<p>Υπολογίζω Αναγνωρίζω</p>	<p>Ορίζω Κατανόω</p>
<p>Αναλύω Συζητώ</p>	<p>Αξιολογώ Ερμηνεύω</p>	<p>Συγκρίνω Κρίνω</p>	<p>Αντιπαραβάλλω Βαθμολογώ</p>	<p>Συνάγω Συνθέτω</p>

<p>ΒΙΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΓΝΩΣΤΟ Αντλώ από την πρότερη γνώση και από τις εμπειρίες</p>	<p>ΒΙΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΝΕΟ Εμπλέκομαι σε καινούργιες πληροφορίες και εμπειρίες</p>	<p>κλειδιά Διαδ Πίκες καίρι</p>	<p>ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΣ ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ Εφαρμόζω τη νέα μάθηση</p>	<p>ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ Εφαρμόζω καινοτόμα ή σε διαφορετικά περιβάλλοντα</p>
<p>Οι μαθητές φέρνουν στην τάξη ένα οικείο τους κείμενο και το συζητάνε. Επισκέπτονται/ Βρίσκονται σε οικεία περιοχή. Εξερευνούν κάτι σχετικό με το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή. Διαβάζουν/παρατηρούν/ακούνε/συζητούν κάτι οικείο ή 'εύκολο'.</p>	<p>Οι μαθητές εισάγονται σε ένα κείμενο που τους είναι άγνωστο ή επισκέπτονται μία άγνωστη περιοχή. Διαβάζουν, παρατηρούν ή ακούνε κάτι άγνωστο, διαβάζουν ασυνήθιστες χειρονομίες ή άλλους τρόπους σηματοδότησης νοήματος. Εστίαση στην πρόσληψη και προσωπική αντίδραση, όχι στην άμεση διδασκαλία εννοιών μέσα από το κείμενο.</p>	<p>Διδακτικά Μέσα</p>	<p>Οι μαθητές γράφουν και δημοσιεύουν μια αναφορά ή μια ιστορία, δημιουργούν μια ιστοσελίδα, γυρίζουν μια ταινία, γράφουν ένα μουσικό κομμάτι ή μια προφορική παρουσίαση. Επιλύουν ένα πρόβλημα με προβλεπόμενη λύση ή με προβλεπόμενο τρόπο. Ενεργούν χρησιμοποιώντας τη γνώση με αναμενόμενο, προβλεπόμενο ή συνηθισμένο τρόπο σε μια συνηθισμένη κατάσταση.</p>	<p>Οι μαθητές συνδυάζουν τύπους κειμένων δημιουργικά. Δημιουργούν πρωτότυπη ή υβριδική εργασία. Επιλύουν κάποιο πρόβλημα με νέα προσέγγιση που ενέχει ρίσκο. Μεταφέρουν τη μάθηση και την εφαρμόζουν σε διαφορετικά περιβάλλοντα. Δημιουργούν πολυτροπικά κείμενα. Ενεργούν χρησιμοποιώντας τη γνώση με μη αναμενόμενο ή απρόβλεπτο τρόπο.</p>
<p>Περιγράφω Ακούω</p>	<p>Συζητάω Διαβάζω</p>	<p>Εξερευνώ Καταγράφω</p>	<p>Αναγνωρίζω Μελετώ</p>	<p>Ερευνώ Παρατηρώ</p>
<p>Εφαρμόζω Σχεδιάζω</p>	<p>Αξιολογώ Επεξηγώ</p>	<p>Ταξινομώ Ερευνώ</p>	<p>Κατασκευάζω Σχεδιάζω</p>	<p>Εκθέτω Συνθέτω</p>
<p>ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΩΝΤΑΣ ΜΕ ΟΝΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ Αναγνωρίζω και ορίζω έννοιες</p>	<p>ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΩΝΤΑΣ ΜΕ ΘΕΩΡΙΑ Γενικεύω έννοιες</p>	<p>Λέξεις-κλειδιά</p>	<p>ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ Αναλύω για τι πράγμα είναι κάτι</p>	<p>ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΚΡΙΤΙΚΑ Αναλύω ποιος κερδίζει και ποιος χάνει</p>
<p>Οι μαθητές γράφουν και ορίζουν νέες ή ειδικές λέξεις από ένα κείμενο. Συγκρίνουν και αποσαφηνίζουν ορισμούς. Βάζουν ετικέτες σε διαγράμματα και εικόνες. Αναγνωρίζουν τις συμβάσεις των κειμένων. Αναγνωρίζουν κεντρικές ιδέες/θέματα. Αναγνωρίζουν δομές και διαδικασίες</p>	<p>Σχεδιάζουν εννοιολογικό χάρτη, γράφημα 'Υ', ή φτιάχνω ένα μοντέλο. Γράφουν μια περίληψη ή σύνοψη των βασικών εννοιών. Αναπτύσσουν μια θεωρία/επεξήγηση για τη διασύνδεση εννοιών. Εξερευνούν σενάρια τύπου "Τι θα γινόταν αν..."</p>	<p>Γνωστικές Διαδικασίες</p>	<p>Οι μαθητές φτιάχνουν πίνακα αναλύοντας τη λειτουργία των γλωσσικών /οπτικών χαρακτηριστικών ενός κειμένου. Φτιάχνουν ένα διάγραμμα ροής. Γράφουν μια τεχνική ανάλυση. Ψάχνουν τις αιτίες και τα αποτελέσματα. "Τι κάνει?" "Πώς το κάνει?"</p>	<p>Οι μαθητές αναλογίζονται τις επιπτώσεις για το άτομο, την κοινότητα, την κοινωνία και το περιβάλλον. Συζητούν τους σκοπούς, τα κίνητρα, την ατζέντα και τα ενδιαφέροντα πίσω από ένα κείμενο, μια δράση κτλ. Γράφουν μια κριτική. Διεξάγουν μια συζήτηση.</p>
<p>Κατηγοριοποιώ Περιγράφω</p>	<p>Συγκρίνω Γενικεύω</p>	<p>Αντιπαραβάλλω Υποθέτω</p>	<p>Υπολογίζω Αναγνωρίζω</p>	<p>Ορίζω Κατανόω</p>
<p>Αναλύω Συζητώ</p>	<p>Αξιολογώ Ερμηνεύω</p>	<p>Συγκρίνω Κρίνω</p>	<p>Αντιπαραβάλλω Βαθμολογώ</p>	<p>Συνάγω Συνθέτω</p>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Αν και η χρήση των ΤΠΕ στην ξενόγλωσση διδασκαλία και μάθηση δεν περιορίζεται στη χρήση του διαδικτύου, το κεφάλαιο αυτό¹ αναφέρεται κυρίως σε αυτό το θέμα επειδή το διαδίκτυο είναι σήμερα το πιο πολύτιμο βοήθημα για τον εκπαιδευτικό της τάξης που θέλει και είναι υποχρεωμένος από τις εξελίξεις στην κοινωνία μας να αξιοποιήσει πολλαπλές πηγές πληροφόρησης στην τάξη του και να μην κάνει το μάθημά του χρησιμοποιώντας το ένα και μοναδικό βιβλίο, για λόγους που έχουν ήδη συζητηθεί σε προηγούμενα κεφάλαια. Ο Οδηγός, στην ηλεκτρονική του μορφή, θα εμπλουτιστεί και με άλλα πεδία που αφορούν τη χρήση των ΤΠΕ στην ξενόγλωσση τάξη γενικότερα.

1. Οι σύγχρονες τεχνολογίες και το ξενόγλωσσο μάθημα

Όπως γνωρίζουμε όλοι μας, η είσοδος των σύγχρονων τεχνολογιών σε διάφορους τομείς της καθημερινής ζωής μας βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Από αυτό δεν θα μπορούσε φυσικά να μείνει ανεπηρέαστη η ξενόγλωσση εκπαίδευση. Το μάθημα της ξένης γλώσσας αναμορφώνεται σταδιακά με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών. Στη συλλογική συνείδηση οι σύγχρονες τεχνολογίες αποτελούν ένδειξη κοινωνικής ανάπτυξης, αλλά και ποιοτικότερης παιδείας, ενώ αποτελεί γενική παραδοχή ότι στις σύγχρονες τεχνολογίες βρίσκεται η απαρχή για την ανανέωση του εκπαιδευτικού συστήματος. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι σύγχρονες τεχνολογίες αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας των μαθητών, είναι σαφές ότι η χρήση τους στο ξενόγλωσσο μάθημα δεν αποτελεί πλέον απλώς «το κάτι παραπάνω» ή μία εναλλακτική λύση για το ξενόγλωσσο μάθημα, αλλά αναγκαιότητα.

Η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία αποτελεί βασική συνιστώσα της νέας πραγματικότητας του ψηφιακού σχολείου, όπως ορίζεται από το ΥΠΔΒΜΘ. Η μεταφορά του γραπτού λόγου από το χαρτί και το μολύβι στην οθόνη του ηλεκτρονικού υπολογιστή έχει ξεκινήσει από τις αρχές της δεκαετίας που διανύουμε και συνεχώς διευρύνεται. Αυτή η πραγματικότητα οδήγησε στην ανάπτυξη ψηφιοποιημένου υλικού για όλα τα μαθήματα που διδάσκονται στα σχολεία της δημόσιας εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων καλούνται να ανταποκριθούν σε αυτή την πρόκληση αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες προς όφελος των μαθητών τους.

Είναι γεγονός ότι οι σημερινοί μαθητές, δηλαδή οι νέοι ηλικίας 6-17 ετών, έχουν διαβάσει πολύ περισσότερα κείμενα σε οθόνη παρά σε χαρτί. Τις πρώτες λέξεις που έγραψαν κατά πάσα πιθανότητα τις έγραψαν πληκτρολογώντας τις και όχι γράφοντας με στυλό ή με μολύβι. Τα πρώτα κείμενα με τα οποία ήλθαν σε επαφή, πριν καν πάνε σχολείο, ήταν κείμενα σε οθόνη, πολυτροπικά και πολυμεσικά, δηλαδή γραπτά κείμενα συνδυασμένα με εικόνες, ήχο και βίντεο. Κείμενα όπου η πληροφορία παρουσιάζεται με πολλούς τρόπους και με πολλά μέσα. Έτσι, ανέπτυξαν και αντίστοιχο ψηφιακό γραμματισμό. Είναι πλέον

¹ Το κεφάλαιο συνέγραψαν ο Μάριος Χρύσου, Επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και ο Βασίλης Χατζουλάκης, καθηγητής Αγγλικής και επιστημονικός συνεργάτης του Κέντρου Έρευνας για την Αγγλική Γλώσσα του ΕΚΠΑ (και οι δύο μέλη της ομάδας σχεδιασμού του ΕΠΣ-ΞΓ).

πολύ συνηθισμένο να ανταλλάσσουν οι νέοι μεταξύ τους βίντεο και φωτογραφίες συνοδευόμενες από γραπτά σχόλια μέσω των κινητών τους. Η γενιά αυτή, όπως και όλες οι επόμενες, ονομάζονται «ψηφιακοί γηγενείς», σε αντίθεση με τους γονείς και τους δασκάλους τους, οι οποίοι χαρακτηρίζονται «ψηφιακοί μετανάστες» αφού οι πρώτες λέξεις που διάβασαν και έγραψαν ήταν σε ένα περιβάλλον εντελώς διαφορετικό από αυτό που περιγράψαμε πριν. Αν αναλογιστούμε ότι οι μικροί μαθητές που τη φετινή σχολική χρονιά θα πάνε στην Α' τάξη του δημοτικού σχολείου γεννήθηκαν το 2005, ένα χρόνο δηλαδή πριν την ευρύτατη χρήση του *facebook* και του *twitter*, καταλαβαίνουμε ότι αυτά τα παιδιά, έχουν ήδη αναπτύξει έναν εξελιγμένο ψηφιακό γραμματισμό πολύ πριν πάνε στο σχολείο.

Οι νέες τεχνολογίες αναπτύσσονται με γρήγορους ρυθμούς: τόσο γρήγορους, που οι γνώσεις που κάποιος απέκτησε δύο χρόνια πριν, σήμερα να θεωρούνται πεπαλαιωμένες. Ας πάρουμε το παράδειγμα του διαδικτύου, το οποίο αποτελεί ένα πολύ αποτελεσματικό μέσο πληροφορίας και επικοινωνίας. Το διαδίκτυο αρχικά χρησιμοποιήθηκε στην εκπαίδευση ως πηγή πληροφόρησης και εύρεσης υλικού. Αυτό ήταν αναμενόμενο, καθώς το διαδίκτυο αποτελείται από ιστοσελίδες, στις οποίες δημοσιεύεται υλικό ευρύτατης ποικιλίας. Η ξενόγλωσση εκπαίδευση βρήκε ένα χώρο, στον οποίο ο κάθε εκπαιδευτικός είχε πρόσβαση σε πολυάριθμα αυθεντικά πολυτροπικά κείμενα για χρήση μέσα στην τάξη. Αν και το διαδίκτυο έχει βραχύ ιστορικό, εξελίσσεται και προσαρμόζεται στις ανάγκες των χρηστών με ταχύτατους ρυθμούς. Μέσα σε λίγα χρόνια η τεχνολογία του διαδικτύου εξελίχθηκε από τεχνολογία δημοσίευσης (οι ιστοσελίδες) σε τεχνολογία συμμετοχής (τα ιστολόγια). Πλέον, το διαδίκτυο στηρίζεται στη σταδιακά αυξανόμενη δυνατότητα των χρηστών να συνεργάζονται, να διαμοιράζονται πληροφορίες και να προσαρμόζουν το περιβάλλον εργασίας στις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Αυτή η δεύτερη γενιά του διαδικτύου, που πλέον επιτρέπει στον αναγνώστη όχι απλώς να διαβάζει, αλλά και να συμμετέχει στη διαμόρφωση του περιεχομένου μίας ιστοσελίδας κάνοντας π.χ. σχόλια σε ένα ιστολόγιο ή δημοσιεύοντας φωτογραφίες σε ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, ονομάστηκε διαδίκτυο 2.0 (*web 2.0*). Χαρακτηριστικές και ευρέως γνωστές εφαρμογές του διαδικτύου 2.0 είναι το *youtube*, τα *blogs* και τα *wikis*, αλλά και τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης όπως το *facebook*, το *twitter* και το *google+* (<http://plus.google.com>). Το διαδίκτυο 2.0 έχει εξελιχθεί σε μέσο επικοινωνίας και συνεργασίας και ο εκπαιδευτικός των ξένων γλωσσών μπορεί να το αξιοποιήσει αναθέτοντας διερευνητικές δραστηριότητες ή σχέδια εργασίας στους μαθητές του, οι οποίοι όχι απλά διαβάζουν, αλλά συμμετέχουν με κριτικά σχόλια ή προσθήκες στο τελικό προϊόν, χρησιμοποιώντας τη γλώσσα-στόχο. Παράλληλα, στην διάθεση του εκπαιδευτικού πλέον είναι και διαδραστικές ιστοσελίδες με εφαρμογές εξάσκησης της γλώσσας-στόχου, οι οποίες μπορούν να παρουσιαστούν σε μία τάξη μέσω του διαδραστικού πίνακα και να μετατρέψουν το μάθημα της ξένης γλώσσας σε μία διαδικασία, την οποία οι μαθητές νοιώθουν πολύ περισσότερο κοντά στην καθημερινότητά τους.

Είναι προφανές ότι το νέο σχολείο θα πρέπει να συμβαδίζει με τις εξελίξεις στην κοινωνία και ο σημερινός εκπαιδευτικός θα πρέπει να επιδιώκει να είναι μέρος της ζωής των μαθητών του και όχι αποκομμένος από αυτήν. Και η τεχνολογία είναι μέρος της ζωής των μαθητών μας σήμερα.

2. Το διαδίκτυο και η προσφορά του στον εκπαιδευτικό

Η δυνατότητα διάδρασης, η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα του στα δεδομένα του χρήστη

αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά της δυναμικής του διαδικτύου. Τι μπορεί να προσφέρει όμως το διαδίκτυο στην εκπαιδευτική διαδικασία;

1) Πρόσβαση στην πληροφορία

Το διαδίκτυο αλλάζει τον τρόπο πρόσβασης στην πληροφορία. Η πρόσβαση στην πληροφορία διευκολύνεται από την χρήση μηχανών αναζήτησης όπως το *Google* και το *Yahoo*. Μας παρέχει τη δυνατότητα αναζήτησης ποικίλων πληροφοριών και φυσικά αυθεντικό γλωσσικό υλικό, το οποίο μπορεί να εμπλουτίσει την παραδοσιακή διδασκαλία με βάση το γλωσσικό εγχειρίδιο. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ψηφιακές εφημερίδες και εγκυκλοπαίδειες, τα ψηφιακά λεξικά και περιοδικά, οι δικτυακές πύλες για βίντεο όπως ο ιστότοπος <http://www.youtube.com>, αλλά και οι εκπαιδευτικές δικτυακές πύλες που παρέχουν εξειδικευμένες δραστηριότητες και ασκήσεις για το ξενόγλωσσο μάθημα όπως για την εκμάθηση της Γερμανικής <http://www.daf-portal.de>² και <http://www.deutsch-als-fremdsprache.de>. Το πλούσιο αυτό γλωσσικό υλικό προσφέρεται για τη διερεύνηση και τη δημιουργική χρήση πληροφοριών από τους μαθητές.

2) Πρόσβαση στην επικοινωνία

Το διαδίκτυο αλλάζει όμως και τις μορφές επικοινωνίας δημιουργώντας τις κατάλληλες προϋποθέσεις για δημιουργική, συνεργατική μάθηση. Μεγάλο μέρος της επικοινωνίας εκτυλίσσεται πλέον μέσα από το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης όπως το *facebook* (<http://www.facebook.com>), το *twitter* (<http://www.twitter.com>). Μπορούμε να πούμε ότι το διαδίκτυο διευκολύνει την επικοινωνία με άλλους μαθητές και τάξεις μαθητών και με αυτό τον τρόπο αξιοποιεί τα πλεονεκτήματα της συνεργατικής και διαπολιτισμικής μάθησης.

3) Εκπαιδευτικό λογισμικό και ψηφιακά εργαλεία

Το διαδίκτυο επιτρέπει επίσης την πρόσβαση σε εκπαιδευτικό λογισμικό και ψηφιακά εργαλεία. Κυκλοφορούν αρκετά προγράμματα εκμάθησης ξένων γλωσσών (π.χ. το λογισμικό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου *Anne-Maries Welt* (http://pi-schools.sch.gr/software/gymnasio/germanika_a_b_c), καθώς και ψηφιακά εργαλεία (π.χ. το λογισμικό κατασκευής ασκήσεων *Hot Potatoes* στον ιστότοπο <http://hotpot.uvic.ca>, το λογισμικό παρουσιάσεων *EXE* στον ιστότοπο <http://exelearning.org> και το *Ψηφιακό Λεξικό της Γερμανικής Γλώσσας* στον ιστότοπο <http://www.dwds.de>). Πώς μπορούμε να κρίνουμε όμως ποια εφαρμογή είναι κατάλληλη για το μάθημά μας; Ένδειξη ποιότητας των εκπαιδευτικών λογισμικών και ψηφιακών εργαλείων αποτελεί σίγουρα ο βαθμός διάδρασης της εφαρμογής με τον μαθητή. Συχνά βασίζονται οι ψηφιακές εφαρμογές σε παλαιότερες θεωρίες μάθησης και δημιουργούν έναν στείο διάλογο με τον μαθητή, αποκλείοντας την αυτενέργεια. Η αυτενέργεια των μαθητών και η διερευνητική μάθηση είναι πολύ σημαντικά στοιχεία και πρέπει να υπάρχουν

² Στο κεφάλαιο αυτό αναφέρονται αρκετές διευθύνσεις ιστότοπων, ιστοσελίδων και ψηφιακών εργαλείων που αφορούν κυρίως τη διδασκαλία και εκμάθηση της Αγγλικής και Γερμανικής γλώσσας. Σταδιακά κατά τη διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής του ΕΠΣ-ΞΓ, ο Οδηγός θα εμπλουτιστεί με πληροφορίες και ηλεκτρονικές διευθύνσεις που αφορούν την διδασκαλία και εκμάθηση της Γαλλικής, Ισπανικής και Ιταλικής.

στις εφαρμογές που επιλέγουμε. Το εκάστοτε εκπαιδευτικό λογισμικό για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας χρήζει συνεπώς της κριτικής αξιολόγησης από τον εκπαιδευτικό σε σχέση με τους επιδιωκόμενους διδακτικούς στόχους.

4) Εικονική πραγματικότητα

Στο επίπεδο της *εικονικής πραγματικότητας* το διαδίκτυο μας προσφέρει τη δυνατότητα να δραστηριοποιήσουμε τους μαθητές μας σε εικονικούς κόσμους, με τους οποίους πολλοί μαθητές είναι ήδη εξοικειωμένοι. Για αυτόν τον σκοπό ενδείκνυται π.χ. το λογισμικό *second life* στον ιστότοπο <http://secondlife.com> ή η παιγνιώδης εφαρμογή *Schatz der Kulturen* για την εκμάθηση της Γερμανικής στον ιστότοπο <http://www.schatz-der-kulturen.de>. Στην εικονική πραγματικότητα, η οποία βασίζεται στην προσομοίωση, οι μαθητές μας αυτενεργούν διατηρώντας την πραγματική τους ταυτότητα ή υιοθετώντας μια εικονική ταυτότητα.

3. Απαραίτητη η χρήση του διαδικτύου στο ξενόγλωσσο μάθημα

Η κατάλληλη χρήση του διαδικτύου στο μάθημα αποφέρει σημαντικά οφέλη στην ξενόγλωσση εκπαίδευση συμβάλλοντας αποτελεσματικά στην επίτευξη σημαντικών διδακτικών στόχων, οι οποίοι αποτυπώνονται στον γενικό διδακτικό-παιδαγωγικό προσανατολισμό του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών και αναδεικνύουν την κεντρική θέση του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία μάθησης. Στα βασικά οφέλη της χρήσης του διαδικτύου στο μάθημα περιλαμβάνονται τα εξής:

1) Ενεργός συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία μάθησης

Το διαδίκτυο ευνοεί την κατάκτηση γνώσης διότι μπορεί να προσελκύσει το ενδιαφέρον και την ουσιαστική συμμετοχή των μαθητών μας μέσω δραστηριοτήτων στην τάξη. Μπορούμε να πούμε ότι η χρήση σύγχρονων τεχνολογιών επιτρέπει τη δημιουργία γέφυρας ανάμεσα στο σχολείο και τις καθημερινές συνήθειες των μαθητών. Συμβάλλει στον επαναπροσδιορισμό της διαχωριστικής γραμμής ανάμεσα στη σχολική πραγματικότητα και τον ελεύθερο χρόνο των μαθητών και συνεπώς στη δημιουργική αλληλεπίδραση των δύο αυτών χώρων, οι οποίοι στην παραδοσιακή διδασκαλία είναι συχνά απομονωμένοι.

2) Προαγωγή της διερευνητικής μάθησης

Το διαδίκτυο ενισχύει τη διερευνητική μάθηση, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για την κατάκτηση στέρεας –και όχι ανενεργούς, προσωρινής– γνώσης. Η σταδιακά αυξανόμενη ικανότητα της αυτοδιαχείρισης του μαθητή προϋποθέτει επαρκή ψηφιακό γραμματισμό – που γίνεται ολοένα και πιο δεδομένος σε μικρές ηλικίες– καθώς και την κατάκτηση των απαραίτητων στρατηγικών μάθησης για τον απαραίτητο προσανατολισμό του μαθητή στην πληθώρα πληροφοριών του διαδικτύου.

3) Σύνθετο περιβάλλον μάθησης

Για το μάθημα της ξένης γλώσσας το διαδίκτυο θέτει στη διάθεσή μας ένα πλούσιότατο, ανοικτό, πολυδιάστατο και αυθεντικό περιβάλλον μάθησης. Τι σημαίνει όμως αυτό συγκεκριμένα; Η αυθεντικότητα και η πολυτροπικότητα των πληροφοριών στο διαδίκτυο δίνει τη δυνατότητα στον μαθητή –ανάλογα με το εκάστοτε γνωστικό και εμπειρικό υπόβαθρο– να προσεγγίσει και να επεξεργαστεί σύνθετες πληροφορίες με διαφορετικούς τρόπους. Μπορεί να επιλέξει τη μαθησιακή διαδρομή που θα ακολουθήσει, και να προσλάβει πληροφορίες πολυαισθητηριακά.³ Έτσι μπορούμε, διδάσκοντας π.χ. την αναζήτηση ενός αξιοθέατου ή μιας υπηρεσίας, να παρουσιάζουμε χάρτες, πορείες, σχέσεις, παράλληλα αξιοθέατα και να αντλούμε από το υπερκείμενο μέσω της χρήσης συνδέσμων σε άλλους ιστότοπους πληροφορίες για την ιστορία, τις τέχνες και την παράδοση. Η πολυτροπικότητα των πληροφοριών, η διαδραστικότητα και η δυνατότητα προσαρμογής στις ιδιαίτερες συνθήκες της τάξης και του κάθε μαθητή (εξατομίκευση της διδασκαλίας) αποτελούν σημαντικά οφέλη για το μάθημα της ξένης γλώσσας. Μέσω της εξατομίκευσης της μάθησης αυξάνονται οι πιθανότητες για την αξιοποίηση της πρότερης γνώσης και εμπειρίας των μαθητών ως αφετηρία για την κατάκτηση νέας γνώσης καθώς και η πιθανότητα επιτυχημένων κατασκευών γνώσης.

4) Προαγωγή της συνεργατικής και διαπολιτισμικής μάθησης

Το διαδίκτυο προάγει τη συνεργατική και διαπολιτισμική διάσταση της μάθησης και την δυνατότητα διάδρασης με άλλους μαθητές, με άλλες τάξεις, με τον καθηγητή, με φυσικούς ομιλητές της ξένης γλώσσας καθώς και με διαδικτυακές κοινότητες. Η ανεύρεση και η ανταλλαγή πολυτροπικών πληροφοριών, η συνεργασία με άλλους μαθητές και άλλες σχολικές τάξεις είναι εύκολη και οικονομική. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί ότι η συνεργατική, κοινωνική διάσταση της μάθησης ενυπάρχει και στην κατάκτηση της μητρικής γλώσσας και είναι φυσικά σημαντική και για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας.

4. Η αξιοποίηση του διαδικτύου στο ξενόγλωσσο μάθημα

Είναι δεδομένο ότι με την κατάλληλη ενσωμάτωση των σύγχρονων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία το σχολείο μπορεί να συμβαδίσει με την κοινωνία της πληροφορίας και να προετοιμάσει τους μαθητές για τις προκλήσεις της. Όμως, η άκριτη ευφορία για τις σύγχρονες τεχνολογίες μπορεί να οδηγήσει στην εσφαλμένη πεποίθηση ότι οι ψηφιακές τεχνολογίες μπορούν να μεταρρυθμίσουν τη γλωσσική αγωγή –ανεξάρτητα από την αξιοποίηση κατάλληλων διδακτικών σεναρίων. Εξάλλου δεν είναι λίγα τα παραδείγματα που δείχνουν ότι ένα μάθημα χωρίς την απαραίτητη οργάνωση δεν βελτιώνεται αυτόματα με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών. Συνεπώς, η δημιουργική χρήση σύγχρονων τεχνολογιών καθαυτή δεν αποτελεί πανάκεια για την ανανέωση του εκπαιδευτικού έργου, αλλά απαιτεί νηφαλιότητα, ξεκάθαρους διδακτικούς στόχους και το κατάλληλο διδακτικό σενάριο. Είναι χαρακτηριστικό ότι η χρήση σύγχρονων τεχνολογιών χωρίς το κατάλληλο διδακτικό σενάριο αναπαράγει παραδοσιακές διδακτικές πρακτικές, όπως η μετωπική διδασκαλία, η οποία από διδακτική

³ Χαρακτηριστικός τρόπος παρουσίασης πληροφοριών στο διαδίκτυο είναι το υπερκείμενο, δηλαδή κείμενα τα οποία περιέχουν παραπομπές, παράθυρα σε άλλες πληροφορίες σε κειμενική ή σε πολυτροπική μορφή (με συνδυασμό διαφορετικών τρόπων σημείωσης της πληροφορίας, δηλαδή γραπτού λόγου, σταθερής και κινούμενης εικόνας και ήχου).

άποψη έχει σαφώς περιορισμένη αποτελεσματικότητα. Σημαντική παράμετρος για τη δημιουργική χρήση των σύγχρονων τεχνολογιών στο μάθημα αποτελεί λοιπόν το διδακτικό σενάριο, με βάση το οποίο ενσωματώνουμε τις σύγχρονες τεχνολογίες στο μάθημα της ξένης γλώσσας.⁴ Διότι από το αυξημένο μαθησιακό δυναμικό των σύγχρονων τεχνολογιών σε σχέση με παραδοσιακές τεχνολογίες μπορούμε να επωφεληθούμε μόνο, εάν οι τεχνολογικές δυνατότητες συγκεραστούν με το κατάλληλο διδακτικό σενάριο, έτσι ώστε να αξιοποιηθούν τα πλεονεκτήματα της τεχνολογίας με την επιλογή κατάλληλων δραστηριοτήτων για τους μαθητές.

Στο εξής παρουσιάζουμε τρία διδακτικά σενάρια, τα οποία διαφοροποιούνται ως προς τον βαθμό καθοδήγησης των μαθητών από τον εκπαιδευτικό. Συγκεκριμένα αναλύονται οι ιδιαιτερότητες του *καθοδηγητικού*, του *διερευνητικού* και του *δυναμικού* διδακτικού σεναρίου:

1) Το καθοδηγητικό διδακτικό σενάριο

Στο καθοδηγητικό διδακτικό σενάριο ο μαθητής καλείται να επεξεργαστεί κείμενα και ασκήσεις με βάση ένα εκπαιδευτικό λογισμικό, το οποίο αναπτύσσει ένα διάλογο μαζί του (π.χ. το εκπαιδευτικό λογισμικό *Wolkenkratzer* για την εκμάθηση της Γερμανικής στον ιστότοπο <http://www.lernbuch-zentrum.de>). Εναλλακτικά ο μαθητής επεξεργάζεται κείμενα και παραδοσιακές ασκήσεις κλειστού τύπου, π.χ. ασκήσεις πολλαπλής επιλογής ή ασκήσεις επιλογής σωστού-λάθους, τις οποίες παράγει ο εκπαιδευτικός (π.χ. με το λογισμικό παραγωγής ασκήσεων *hot potatoes* στον ιστότοπο <http://hotpot.uvic.ca>) ή χρησιμοποιώντας εκπαιδευτικό λογισμικό (π.χ. με το λογισμικό παρουσιάσεων *exe* στον ιστότοπο <http://exelearning.org>). Κοινό στοιχείο του σεναρίου αυτού αποτελεί ο υψηλός βαθμός καθοδήγησης και η περιορισμένη αυτοδιαχείριση του μαθητή. Σε αυτό το διδακτικό σενάριο προσάπτεται συχνά η κριτική ότι βασίζεται σε συμπεριφοριστικές θεωρήσεις της μάθησης, οι οποίες προσφέρουν περιορισμένη αυτενέργεια στον μαθητή, ενώ εστιάζει συχνά –μέσω παραδοσιακών μορφών ασκήσεων όπως ασκήσεις αντιστοίχισης ή πολλαπλής επιλογής– στην αυτοματοποίηση δομικών στοιχείων της γλώσσας, κυρίως γραμματικών και λεξιλογικών. Με την επίγνωση αυτών των περιορισμών μπορεί το εν λόγω σενάριο να μας χρησιμεύσει σε ορισμένες περιπτώσεις, π.χ. στην ανάπτυξη της γραμματικής ή λεξιλογικής ικανότητας σε μαθητές με ανάλογο μαθησιακό προφίλ ή της εξάσκησης των δεξιοτήτων κατανόησης προφορικού ή γραπτού λόγου. Λόγω της περιορισμένης του αποτελεσματικότητας δεν προτείνεται όμως ως βασικό διδακτικό σενάριο για το μάθημα της ξένης γλώσσας.

2) Το διερευνητικό διδακτικό σενάριο

⁴ Η δημιουργική αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών προϋποθέτει φυσικά και την ύπαρξη από επιστημονική και παιδαγωγική άποψη κατάλληλων, ποιοτικών και αξιόπιστων εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Τα προγράμματα δομούν συχνά το εκπαιδευτικό περιβάλλον και προβλέπουν δραστηριότητες και δρόμους μάθησης ανάλογα με την παιδαγωγική-διδακτική **προσέγγιση** στην οποία βασίζονται. Αυτό σημαίνει ότι η θεωρητική προσέγγιση εμπεριέχεται εν μέρει στα εκπαιδευτικά προγράμματα. Στην πράξη φαίνεται ότι πλήθος προγραμμάτων είναι πρόχειρα και ελάχιστα χρήσιμα αφού είναι προϊόντα επιδίωξης εύκολου κέρδους και κατασκευάζονται συχνά χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η επιστημονική έρευνα. Είναι λοιπόν σημαντικό να είμαστε σε θέση να επιλέγουμε τα κατάλληλα ψηφιακά εργαλεία, τις κατάλληλες εφαρμογές. Είναι όμως σημαντικό να γνωρίζουμε ότι το δυναμικό κάθε λογισμικού –πέρα από την ποιότητά του– εξαρτάται από την κατάλληλη ενσωμάτωσή του στο ανάλογο διδακτικό σενάριο.

Στο διερευνητικό διδακτικό σενάριο αποκτά ο μαθητής περισσότερες επιλογές και υψηλότερο βαθμό αυτενέργειας, αφού καλείται να επεξεργαστεί (συνήθως σε ομαδικές εργασίες) ασκήσεις ή δραστηριότητες χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο ως πολυδιάστατο περιβάλλον μάθησης για τη στοχευμένη άντληση πληροφοριών και την επεξεργασία τους. Οι δραστηριότητες που αναλαμβάνει ο μαθητής μπορεί να καθοδηγούνται από εκπαιδευτικό πρόγραμμα με διερευνητικό χαρακτήρα ή από τον εκπαιδευτικό. Είναι σημαντικό να συνοδεύουμε την περιήγηση των μαθητών στο διαδίκτυο με φύλλα εργασίας που προσδιορίζουν με ακρίβεια και σαφήνεια στους μαθητές τι πρέπει να αναζητήσουν, να αναλύσουν και να συνθέσουν εκ νέου. Ανάλογα με το γλωσσικό επίπεδο των μαθητών μας, την ηλικία και την πρότερη εμπειρία τους είναι απαραίτητο να τους καθοδηγούμε, προσδιορίζοντας συγκεκριμένους ιστότοπους ως πηγές, ώστε να αποφεύγεται ο αποπροσανατολισμός τους κατά την περιήγηση στο διαδίκτυο. Ένα παράδειγμα για τη χρήση του διερευνητικού σεναρίου αποτελεί η επεξεργασία ενός κειμένου (π.χ. από το γλωσσικό εγχειρίδιο που χρησιμοποιούμε στην τάξη) και η συνακόλουθη δραστηριοποίηση των μαθητών με ένα φύλλο εργασίας για την ανεύρεση και οργάνωση σχετικών πληροφοριών στο διαδίκτυο, όπως η αποτίμηση ενός βίντεο. Η πρόσληψη του βίντεο μπορεί να αποτελέσει βάση για να συμπληρώσουν οι μαθητές μας ένα κείμενο με κενά ή να τοποθετήσουν μια σειρά προτάσεων στη σωστή σειρά (για περισσότερα παραδείγματα για την εκμάθηση της Γερμανικής και Αγγλικής βλ. τους ιστότοπους <http://babylonia.ch/1/webquest>, <http://webquest.org> και <http://xenios.cti.gr>, <http://www.goethe.de/ins/pl/kra/prj/que/deindex.htm>).

3) Το δυναμικό διδακτικό σενάριο

Το δυναμικό διδακτικό σενάριο βρίσκεται στον αντίποδα του καθοδηγητικού σεναρίου. Εδώ αναλαμβάνουν οι μαθητές ιδιαίτερα δημιουργικό και ενεργό ρόλο παράγοντας γνώση. Για τη διαμόρφωση διδακτικών σεναρίων, στα οποία οι μαθητές μας αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο, ενδείκνυται η χρήση ψηφιακών εργαλείων από τους ίδιους τους μαθητές – όχι από τον εκπαιδευτικό. Η δράση των μαθητών μπορεί να αφορά στην παραγωγή ασκήσεων (π.χ. με το προαναφερθέν λογισμικό παραγωγής ασκήσεων *Hot Potatoes* στον ιστότοπο <http://hotpot.uvic.ca>) ή στην πολυτροπική απεικόνιση ενός θεματικού πεδίου (π.χ. με το προαναφερθέν λογισμικό παρουσιάσεων *exe* στον ιστότοπο <http://exelearning.org>). Στο δυναμικό σενάριο οι μαθητές καλούνται να επεξεργαστούν ένα θέμα-ζήτημα το οποίο εμπεριέχει έναν προβληματισμό, να επιλύσουν ένα πρόβλημα ακολουθώντας μια σειρά από βήματα, τα οποία προσδιορίζουν κυρίως οι ίδιοι, κατά κανόνα συνεργατικά σε ομαδικές εργασίες, έχοντας μεγάλο βαθμό αυτονομίας στη λήψη αποφάσεων. Οι δράσεις τους συνδέονται συνήθως με την ανάλυση κειμένων, με στόχο την παραγωγή ασκήσεων, οι οποίες απευθύνονται σε άλλους μαθητές ή την αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, την αξιολόγησή τους και την εκ νέου σύνθεσή τους με στόχο τη διατύπωση λύσεων για ένα πρόβλημα. Σημαντική θέση κατέχει εδώ η διαπραγμάτευση της γνώσης σε ομαδικές συνεργατικές διαδικασίες. Χαρακτηριστική για αυτό το διδακτικό σενάριο είναι επίσης η παρουσίαση των αποτελεσμάτων στην τάξη. Προϋπόθεση για την κατάλληλη εφαρμογή του δυναμικού σεναρίου είναι η εξοικείωση των μαθητών με ανοικτές μορφές μάθησης όπως τα σχέδια εργασίας, τα οποία αποτελούν ιδανική μορφή μάθησης για την πραγμάτωση του συγκεκριμένου διδακτικού σεναρίου (για σχετικά

παραδείγματα βλ. την ενότητα *Σχέδια εργασίας στο δυναμικό διδακτικό σενάριο*). Το σενάριο αυτό εμπεριέχει υψηλό δυναμικό μάθησης, αλλά απαιτεί και την κατάλληλη προετοιμασία των μαθητών μας. Όσο βελτιώνεται η ικανότητα αυτενέργειας που διαθέτουν –εδώ ανήκουν ο ψηφιακός γραμματισμός και η αυτόνομη ικανότητα αναζήτησης, κριτικής ανάλυσης και σύνθεσης των πληροφοριών–, μπορεί να μειώνεται και η καθοδήγηση των μαθητών.

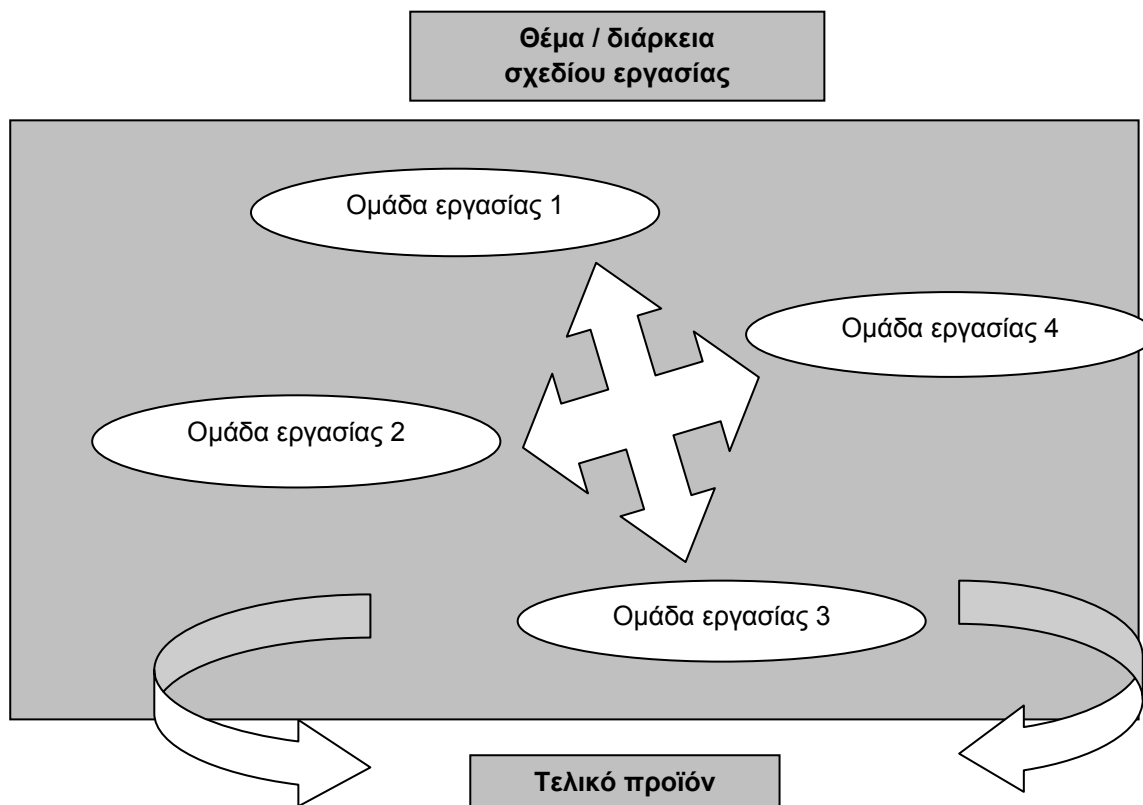
Κάνοντας μια συνολική αποτίμηση των παραπάνω σεναρίων μπορούμε να πούμε ότι το καθοδηγητικό διδακτικό σενάριο εμπεριέχει παραδοσιακές στάσεις και αντιλήψεις για τη σχολική μάθηση συμβάλλοντας στην επικέντρωση της διδασκαλίας στη μετάδοση γνώσης, η οποία είναι συχνά απομονωμένη από πρακτικές δεξιότητες και αποστασιοποιημένη από την ιδιαίτερη σημασία της για τον μαθητή. Στον αντίποδα αυτού του διδακτικού σεναρίου, το οποίο –μολοντί έχει περιορισμένη διδακτική αξία– συχνά αναπαράγεται με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών, βρίσκονται νεώτερες διδακτικές-παιδαγωγικές προσεγγίσεις, στις οποίες βασίζεται το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις ξένες γλώσσες, και οι οποίες τοποθετούν τον μαθητή στο κέντρο της διαδικασίας μάθησης αξιώνοντας αποτελεσματικότερη μάθηση. Το διερευνητικό και το δυναμικό διδακτικό σενάριο αποτελούν κατάλληλα, αλλά και απαιτητικότερα διδακτικά σενάρια σε σχέση με το καθοδηγητικό σενάριο, διότι συνδυάζουν την προαγωγή της γλωσσικής ικανότητας με την ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και προβληματισμού. Φαίνεται συνεπώς ότι και τα τρία διδακτικά σενάρια προάγουν σε διαφορετικό βαθμό τη δημιουργικότητα και την συνεργασία ανάμεσα στους μαθητές και μπορούν να εφαρμοστούν με τις κατάλληλες δραστηριότητες τόσο εντός όσο και εκτός της τάξης συμβάλλοντας στην άρση της διχοτόμησης μεταξύ σχολείου και ελεύθερου χρόνου, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε τάξης και του κάθε μαθητή.

5. Δυναμικό διδακτικό σενάριο και σχέδια εργασίας

Μια κατάλληλη, από διδακτική και παιδαγωγική άποψη, μέθοδος για την πραγμάτωση του δυναμικού διδακτικού σεναρίου είναι τα σχέδια εργασίας. Τα σχέδια εργασίας ως ανοικτός τύπος μάθησης αποτελούν μία εναλλακτική μέθοδο στην παραδοσιακή διδασκαλία και επιτρέπουν την ολιστική προσέγγιση της ξένης γλώσσας, τη συνεργατική μάθηση και υψηλό βαθμό αυτενέργειας. Ιδιαίτερα με τη συνδρομή των σύγχρονων τεχνολογιών τα σχέδια εργασίας μπορούν συμβάλουν στην προαγωγή ελεύθερων και δημιουργικών δραστηριοτήτων κατά την εκμάθηση ξένων γλωσσών.

Τα σχέδια εργασίας με την εκπαιδευτική υποστήριξη του υπολογιστή, τα οποία διενεργούνται στο πλαίσιο μιας τάξης, βασίζονται στη χρήση του διαδικτύου ως πηγής πληροφόρησης και επικοινωνίας⁵ και στοχεύουν στην επεξεργασία των επιμέρους πτυχών ενός θέματος από ομάδες εργασίας. Ιδέες για σχέδια εργασίας σε γερμανική γλώσσα είναι αναρτημένες στους ιστότοπους <http://www.goethe.de/ins/ie/prj/scl/prt/deindex.htm> και <http://www.uncg.edu/~lix|purc/GIP>. Σχηματικά μπορούμε να αναπαραστήσουμε ένα σχέδιο εργασίας, το οποίο διεξάγουμε στην τάξη μας, ως εξής:

⁵ Στα σχέδια εργασίας συνιστάται να ενθαρρύνουμε τους μαθητές μας –συνδυαστικά με το διαδίκτυο– να χρησιμοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία όπως το λογισμικό παραγωγής ασκήσεων και το λογισμικό παρουσίασης για να παράγουν το τελικό προϊόν του σχεδίου.

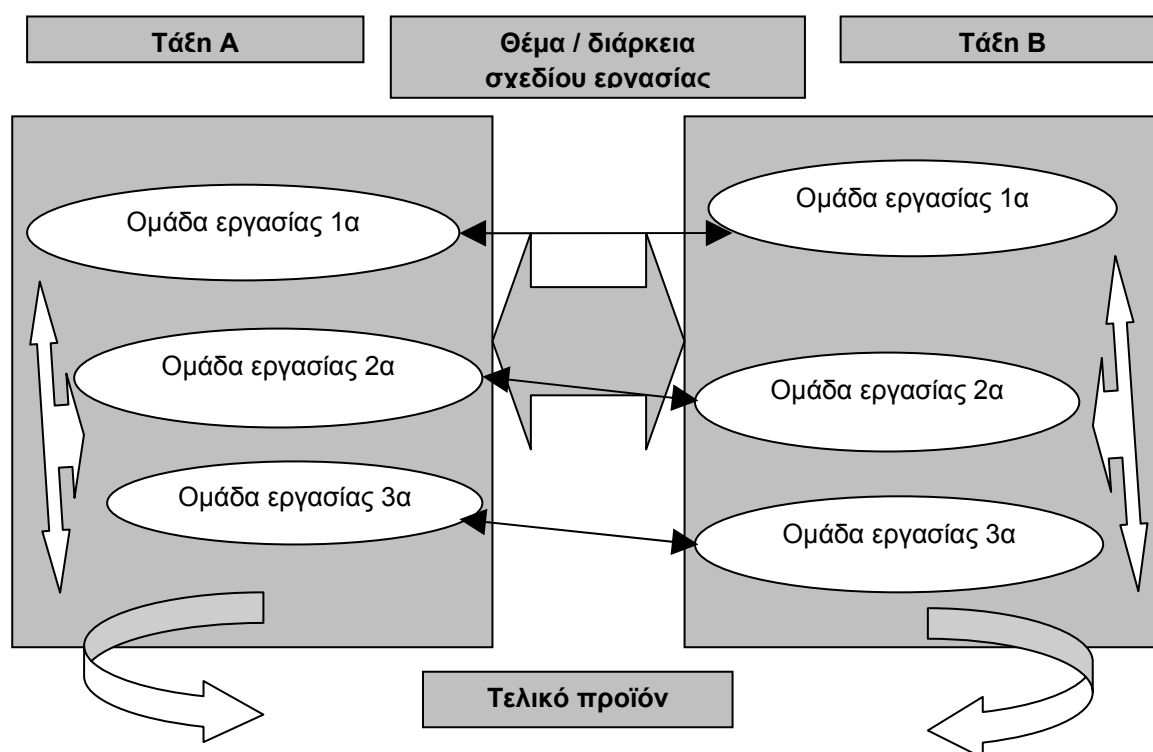

Τα σχέδια εργασίας απαιτούν μια ιδιαίτερα προσεκτική προετοιμασία από μέρους μας, ώστε να αποδώσουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Η χρονική διάρκεια ενός σχεδίου εργασίας ποικίλλει από λίγες εβδομάδες μέχρι και ένα ολόκληρο σχολικό έτος. Ως θεματική αφετηρία ενός σχεδίου εργασίας λειτουργεί συνήθως ένα πρόβλημα-ζήτημα, το οποίο εμπριέχει ή οδηγεί σε έναν προβληματισμό, στη διατύπωση του οποίου προτείνεται να συνεργαστούμε με τους μαθητές μας. Το κυρίως θέμα συσχετίζεται συνήθως με επιμέρους πτυχές του θέματος που γίνονται αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε ομάδες εργασίας, τις οποίες καταρτίζουμε με βάση το επίπεδο γλωσσικής ικανότητας και του ψηφιακού γραμματισμού των μαθητών, το φύλο και τις προτιμήσεις τους. Από παιδαγωγική άποψη είναι σημαντικό να εκπροσωπούνται στις ομάδες εργασίας μαθητές με διαφορετικές ικανότητες, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα αμοιβαίας υποστήριξης καθώς και τα δύο φύλα για την ύπαρξη ισορροπίας στις ομάδες. Οι ομάδες διαπραγματεύονται τον τρόπο προσέγγισης του προβλήματος, τη διατύπωση προτάσεων για την αποτύπωση του θέματος ή την λύση του προβλήματος καθώς και μορφές για την παρουσίαση των λύσεων στην τάξη (π.χ. συμπαραγωγή ενός πολυτροπικού κειμένου και παρουσίασή του σε μορφή ιστοσελίδας ή ενός ιστολογίου ή με την βοήθεια του λογισμικού *PowerPoint* κλπ.). Οι μαθητές διατυπώνουν ερωτήματα, συλλέγουν και αξιολογούν πληροφορίες από το διαδίκτυο και προβαίνουν συνεργατικά σε μια νέα σύνθεση, στο τελικό προϊόν του σχεδίου εργασίας, το οποίο παρουσιάζουν στην τάξη ή στο πλαίσιο μιας εκδήλωσης (π.χ. με τους γονείς και τοπικούς φορείς) ή το δημοσιοποιούν στο διαδίκτυο. Προτείνουμε επίσης τη χρήση ενός ημερολογίου δραστηριοτήτων από τις ομάδες εργασίας, στο οποίο οι μαθητές καταγράφουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων στην ομάδα, τις διαδικασίες αναζήτησης, συλλογής, ανάλυσης και σύνθεσης στοιχείων για την επεξεργασία του θέματος-ζήτηματος. Το ημερολόγιο δραστηριοτήτων λειτουργεί ως εργαλείο αναστοχασμού πάνω στη

διαδικασία μάθησης μετά το πέρας του σχεδίου εργασίας και αποτελεί στέρεη βάση στη φάση της αξιολόγησής του, η οποία είναι προϋπόθεση για τη βελτίωση της μελλοντικής εφαρμογής ανάλογων σχεδίων εργασίας.

Ένας ιδιαίτερος τύπος σχεδίων εργασίας είναι τα **συνεργατικά σχέδια εργασίας**, τα οποία διεξάγονται ανάμεσα σε αδελφοποιημένες διεθνείς τάξεις.⁶ Τα σχέδια αυτά βασίζονται – όπως και ο πρώτος τύπος σχεδίων εργασίας– στην επεξεργασία ενός θέματος από ομάδες εργασίας, οι οποίες όμως εδώ συνεργάζονται με ομάδες εργασίας μίας ή περισσότερων αδελφοποιημένων τάξεων.

Παρακάτω παρουσιάζονται σχηματικά το θεματικό και χρονικό πλαίσιο, οι ομάδες εργασίας και η συνεργασία των αδελφοποιημένων τάξεων:

Η συνεργασία των τάξεων εκτυλίσσεται συνήθως με τη βοήθεια μίας πλατφόρμας συνεργασίας, η οποία λειτουργεί ως εικονική τάξη ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Τα συνεργατικά σχέδια εργασίας αξιοποιούν πραγματικές καταστάσεις επικοινωνίας που ευνοούν τη γλωσσική και διαπολιτισμική μάθηση, καθώς αποκτούν νόημα για τους μαθητές. Μέσω του ιστότοπου <http://www.etwinning.net> (βλ. επίσης την ελληνική εκδοχή στο <http://etwinning.sch.gr>) είναι εφικτή η δρομολόγηση συνεργασιών ανάμεσα σε

⁶ Τα συνεργατικά σχέδια εργασίας διαφοροποιούνται από άλλα μοντέλα αμφίδρομης διδασκαλίας, στα οποία δύο μαθητές με διαφορετική μητρική γλώσσα συνεργάζονται διαδικτυακά με στόχο την εκμάθηση της γλώσσας του «συνεργάτη» τους. Στο σενάριο αυτό ο ένας μαθητής επωφελείται από την μητρική γλώσσα του άλλου, ενώ η συνεργασία τους δομείται με βάση δομημένα εναύσματα επικοινωνίας (βλ. π.χ. <http://www.slf.ruhr-uni-bochum.de> και <http://www.livemocha.com>). Αυτός ο συνεργατικός τύπος μάθησης παρουσιάζει –όπως και τα σχέδια συνεργασίας– ιδιαίτερο διδακτικό ενδιαφέρον διότι ευνοεί την αυτόνομη μάθηση, ενώ –με την κατάλληλη καθοδήγηση– εμβαθύνει και διευρύνει την διδασκαλία με βάση το γλωσσικό εγχειρίδιο με συμπληρωματικές δραστηριότητες εκτός τάξης.

διεθνείς τάξεις σχολείων, οι οποίες αναζητούν συνεργασία με τη βοήθεια της συνεργατικής πλατφόρμας (εικονικής τάξης) *Twin Space*. Διαθέσιμη σε όλους μας είναι φυσικά και συνεργατική πλατφόρμα «Η Τάξη» του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου (www.sch.gr). Παραδείγματα συνεργατικών σχεδίων εργασίας αποτελεί το *Teddy Bear Project* στον ιστότοπο <http://www.learn.org.au/tbear>, ενώ προσανατολισμένα στην εκμάθηση της Γερμανικής είναι τα συνεργατικά σχέδια εργασίας *Bild der Anderen* στον ιστότοπο <http://www.goethe.de/ins/pl/lp/prj/bld/deindex.htm>, *Mediterrania* στον ιστότοπο <http://www.goethe.de/lhr/pro/mediterrania/index.htm> και *Odyssee* στον ιστότοπο <http://www.goethe.de/lhr/pro/odyssee>.⁷

Στα θετικά στοιχεία της μάθησης μέσω σχεδίων εργασίας ανήκουν –πέρα από την προαγωγή της γλωσσικής ικανότητας– ο σεβασμός στην προσωπικότητα του μαθητή, η εστίαση στο περιεχόμενο, δηλαδή στις επικοινωνιακές λειτουργίες της γλώσσας, η αυθεντικότητα της επικοινωνίας, η πραγμάτωση υψηλού βαθμού αυτοδιαχείρισης εκ μέρους των μαθητών, η ανάπτυξη συνεργατικών και διαπολιτισμικών δεξιοτήτων και η προαγωγή της δημιουργικότητας και της κριτικής ικανότητας. Τα σχέδια εργασίας προσφέρονται επίσης για τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, την επικοινωνία ανάμεσα σε διαφορετικά αντικείμενα μάθησης και την διαπολιτισμική μάθηση (π.χ. ξένης γλώσσας και Ελληνικής, ξένης γλώσσας και Ιστορίας ή ξένης γλώσσας και Γεωγραφίας).

6. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην ψηφιακή εποχή

Οι σύγχρονες τεχνολογίες δεν οδηγούν φυσικά στην κατάργηση του εκπαιδευτικού ή του συμβατικού ξενόγλωσσου μαθήματος, αλλά στον εμπλουτισμό του και στη βελτίωσή του. Η εισαγωγή των σύγχρονων τεχνολογιών στην εκπαίδευση σε συνδυασμό με τις νέες διδακτικές-παιδαγωγικές προσεγγίσεις συνεπάγονται την τοποθέτηση του μαθητή στο κέντρο της διαδικασίας μάθησης. Ο μαθητής καλείται να αναλάβει ενεργό ρόλο και προσωπική ευθύνη για τη διαδικασία μάθησης. Τα νέα αυτά δεδομένα απαιτούν τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου μας στην τάξη.

Σε τι συνίσταται όμως αυτός ο νέος ρόλος; Για την επίτευξη της αναμόρφωσης του ξενόγλωσσου μαθήματος είναι απαραίτητη η ευελιξία και η διάθεση ανανέωσης της διδακτικής πράξης από την πλευρά μας. Καλούμαστε να αφουγκραστούμε τα νέα δεδομένα που προκύπτουν από την εισαγωγή της τεχνολογίας στην καθημερινότητα των μαθητών, τα ενδιαφέροντά τους και να επιτύχουμε την –τόσο σημαντική για τη δραστηριοποίηση των μαθητών– σύνδεση ανάμεσα σε σχολείο και ελεύθερο χρόνο. Κοινός τόπος μέχρι πρόσφατα ήταν ότι κύρια πηγή πληροφοριών στο μάθημα ήταν ο εκπαιδευτικός και το γλωσσικό εγχειρίδιο, συχνά στο πλαίσιο μετωπικής διδασκαλίας. Η είσοδος των σύγχρονων τεχνολογιών στην τάξη δημιουργεί τις προϋποθέσεις για ένα πιο δημιουργικό μάθημα, στο οποίο δεν περιοριζόμαστε στη μετάδοση γνώσεων με την παραδοσιακή έννοια. Αντίθετα κατευθύνουμε την αναζήτηση καθοδηγώντας τους μαθητές στην ανακάλυψη, γινόμαστε συμπαραγωγοί και συνδιαμορφωτές στη διαδικασία μάθησης, συμβουλευόμαστε και ενθαρρύνουμε τους μαθητές μας, ερευνούμε πηγές, αξιολογούμε και επιλέγουμε εργαλεία και πληροφορίες.

⁷ Για πληροφορίες σχετικά με την οργάνωση συνεργατικών σχεδίων εργασίας και την ανεύρεση αδελφοποιημένων τάξεων για την εκμάθηση της Γερμανικής βλ. <http://www.english.schule.de/email.htm>.

Τι μπορούμε να κάνουμε ώστε να ανταποκριθούμε με επιτυχία στα δεδομένα του «Νέου σχολείου»;

- Σημαντικό είναι να επιλέγουμε το κατάλληλο διδακτικό σενάριο δίνοντας έμφαση σε ελεύθερες δημιουργικές δραστηριότητες –με βάση κοινές διερευνητικές εργασίες ή εκτενέστερα σχέδια εργασίας–, να επιλέγουμε κατάλληλα ψηφιακά εργαλεία και εφαρμογές, να οργανώνουμε τη χρήση τους εντός και εκτός τάξης και να θέτουμε στη διάθεση των μαθητών ένα σύνθετο περιβάλλον μάθησης, το οποίο να επιτρέπει τη σύνδεση της νέας με την πρότερη γνώση και εμπειρία και να δημιουργεί τις προϋποθέσεις για επιτυχημένες «κατασκευές» γνώσης. Καλούμαστε επίσης να προετοιμάσουμε κατάλληλα τους μαθητές, ώστε να είναι σε θέση να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις των διδακτικών σεναρίων –ιδιαίτερα των σεναρίων που έχουν διερευνητικό και δυναμικό χαρακτήρα– τα οποία βοηθούν το μαθητή να αυτενεργήσει. Για αυτό τον σκοπό είναι σημαντική η κατάλληλη και σταδιακή καθοδήγηση των μαθητών.
- Να ενθαρρύνουμε τους μαθητές μας να επιλέγουν θέματα που αφορούν την ηλικία και τα ενδιαφέροντά τους και τους αγγίζουν συναισθηματικά, ώστε να έχουν κίνητρο για την ανάληψη πρωτοβουλιών και συνεπώς για την ενεργό προσέγγιση της γνώσης.
- Να δραστηριοποιούμε τους μαθητές μας στο πλαίσιο σχεδίων εργασίας με στόχο τη διερευνητική κατάκτηση της ξένης γλώσσας σε ένα σύνθετο ψηφιακό περιβάλλον, την κριτική ανάλυση και σύνθεση νοημάτων. Κεντρική θέση κατέχει εδώ η εξατομικευμένη καθοδήγησή τους στην αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο μέσω συγκεκριμένων παραπομπών σε κατάλληλες πηγές πληροφοριών.
- Να δημιουργούμε τις προϋποθέσεις, ώστε οι μαθητές μας να προσεγγίζουν την γνώση συνεργατικά, να αναπτύσσουν κοινωνική συνείδηση μέσω της διαπραγμάτευσης απόψεων καθώς και τρόπων προσέγγισης της γνώσης σε ομαδικές εργασίες στο πλαίσιο της ομάδας, το οποίο προσφέρει ένα ασφαλές περιβάλλον επικοινωνίας με άλλους μαθητές.
- Να ενθαρρύνουμε τους μαθητές μας να πειραματίζονται με στρατηγικές μάθησης και επεξεργασίας κειμένων που λειτουργούν ως μέσα για την κατανόηση αυθεντικών πολυτροπικών κειμένων και να διαμορφώνουμε τις συνθήκες για τη μεταξύ τους επικοινωνία στο διαδίκτυο. Σε αυτό το πλαίσιο είναι σημαντικό να προσφέρουμε στους μαθητές μας τη δυνατότητα να κατανοούν τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν, καθιστώντας διαφανή τον διδακτικό στόχο που επιδιώκουμε και τα μέσα, με τα οποία σχεδιάζουμε το ξενόγλωσσο μάθημα. Στόχος είναι να γίνονται «μέτοχοι» των μεθόδων που χρησιμοποιούμε για την κατάκτηση της ξένης γλώσσας και να τις ελέγχουν σταδιακά αυτόνομα.

7. Παραδείγματα λογισμικού και διαδικτυακών εργαλείων

Η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση έχει πλέον ξεπεράσει την απλή χρήση των βασικών πακέτων λογισμικού οργάνωσης γραφείου όπως π.χ. το εμπορικό *Microsoft Office* ή το ελεύθερο *Open Office* (<http://el.openoffice.org>) και τα επιμέρους προγράμματά τους όπως συνέβαινε στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Έχουν πλέον δημιουργηθεί εξειδικευμένα πακέτα λογισμικού που επιτρέπουν στον εκπαιδευτικό είτε να τα αξιοποιήσει ως έχουν μέσα στην τάξη είτε μέσω αυτών να αναπτύξει εξατομικευμένα πλήρη σχέδια μαθημάτων απόλυτα ταυτισμένα με τις ανάγκες των δικών του τάξεων. Αν

και πολλά από αυτά διατίθενται στην αγορά ως εμπορικά προϊόντα, υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικού λογισμικού διαθέσιμος στο διαδίκτυο. Ιδιαίτερο διδακτικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η συνεισφορά των ψηφιακών εργαλείων στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας όταν αυτά χρησιμοποιούνται –με το κατάλληλο διδακτικό σενάριο– από τους ίδιους τους μαθητές.

Η χρήση του διαδικτύου από τους εκπαιδευτικούς έχει επίσης εξελιχθεί αντίστοιχα. Αρχικά το διαδίκτυο αποτελούσε κυρίως πηγή εύρεσης αυθεντικού υλικού που μπορούσε να αξιοποιηθεί ως πρόσθετο διδακτικό υλικό για τον εμπλουτισμό του κάθε μαθήματος. Έτσι ο κάθε εκπαιδευτικός αξιοποιούσε το διαδίκτυο ως μέσο πρόσβασης σε μια ανεξάντλητη πηγή πρόσθετου υλικού με τη μορφή κειμένων, ήχου, εικόνας ή βίντεο. Πολύ γρήγορα όμως, το διαδίκτυο άρχισε να αξιοποιείται και ως πηγή εύρεσης και καταφόρτωσης δωρεάν διατιθέμενου εκπαιδευτικού λογισμικού.

Σήμερα πλέον, οι νέες δυνατότητες του διαδικτύου επιτρέπουν τη δημιουργία διαδικτυακών εκπαιδευτικών κοινοτήτων μέσω διαδραστικών ιστοσελίδων με στόχο την παρότρυνση των μαθητών σε περαιτέρω συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, το διαδίκτυο 2.0 ή αλλιώς το διαδραστικό διαδίκτυο, επιτρέπει όχι μόνο τη δημοσίευση πληροφοριών, αλλά και τη συμμετοχή του αναγνώστη στη διαμόρφωση της πληροφορίας. Ο αναγνώστης δηλαδή έχει τη δυνατότητα να τροποποιεί το περιεχόμενο ιστοσελίδων προσθέτοντας σχόλια ή επικαιροποιώντας δημοσιευμένες πληροφορίες ή ακόμα και αναρτώντας δικά του αρχεία εικόνων, ήχου ή βίντεο. Τέτοιο παράδειγμα είναι τα ιστολόγια, όπου οι αναγνώστες μπορούν να προσθέτουν σχόλια σε άρθρα και τα σχόλια αυτά να εμφανίζονται στην ιστοσελίδα, ή ακόμα και οι ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. *facebook* ή *twitter*) όπου τα περιεχόμενα των σελίδων αλλάζουν διαρκώς μετά από επεμβάσεις των αναγνωστών τους.

Στη διάθεση του εκπαιδευτικού σήμερα βρίσκονται εργαλεία που επιτρέπουν τη δημιουργία τέτοιων συνεργατικών κοινοτήτων μέσα από πολύ απλά βήματα και χωρίς την ανάγκη εξειδικευμένων γνώσεων στην επιστήμη της πληροφορικής. Παρακάτω παρουσιάζουμε εργαλεία, τα οποία προσφέρονται δωρεάν στο διαδίκτυο και θεωρούμε ότι είναι βασικά εφόδια για το έργο του εκπαιδευτικού στο πλαίσιο του νέου σχολείου.

Ιστολόγια (*blogs*)

Το ιστολόγιο είναι ένας ιστότοπος που δημιουργείται και επικαιροποιείται εύκολα και επιτρέπει στον συγγραφέα να δημοσιεύσει κείμενα στο διαδίκτυο άμεσα από οποιαδήποτε σύνδεση. Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό του είναι ότι εμπλέκει τον αναγνώστη σε σχολιασμό ιδεών. Ζητά από τον αναγνώστη να διαβάσει, να σκεφτεί και να ανταποκριθεί –δηλαδή, τον καλεί σε διάδραση. Τα σχόλια των αναγνωστών μπορεί να παρατίθενται κάτω από το αρχικό κείμενο, ενώ κάθε σχόλιο μπορεί επίσης να σχολιαστεί από κάποιον επόμενο αναγνώστη. Αυτή η αλληλουχία δημιουργεί μια ροή κειμένου που συνεχώς τροποποιείται, αλλάζοντας το περιεχόμενο του ιστολογίου σε μικρό ή μεγάλο βαθμό σε σχέση με αυτό που αρχικά δημοσιεύθηκε.

Ένα ιστολόγιο μπορεί να δημιουργηθεί πολύ εύκολα μέσα από συγκεκριμένα βήματα που παρουσιάζονται σε ιστοσελίδες-οδηγούς (π.χ. <http://www.blogger.com> ή <http://wordpress.com>). Μπορεί να αξιοποιηθεί ως ένας ιστότοπος της τάξης, όπου οι μαθητές μπορούν να παρουσιάζουν τις εργασίες τους και τα αποτελέσματα από τις

συνεργατικές δραστηριότητές τους, ενώ οι συμμαθητές τους μπορούν να σχολιάζουν επ' αυτών. Προτάσεις για νέα σχέδια εργασιών, διδακτέα ύλη και καταληκτικές ημερομηνίες για εργασίες μπορούν επίσης να αναρτώνται εκεί ώστε να είναι άμεσα προσβάσιμα από όλους τους μαθητές της τάξης (και τους γονείς).

Τα ιστολόγια μπορούν επίσης να αξιοποιηθούν από τον εκπαιδευτικό για την ανάπτυξη θεμάτων στοχασμού και αναστοχασμού, σχολιασμού σε εικόνες ή βίντεο ή ακόμα και συνεργατικής συγγραφής όπου οι μαθητές συμπληρώνουν μια εργασία σε μικρές ομάδες στις οποίες έχουν δοθεί διαφορετικά θέματα. Όλα αυτά απαιτούν από τον μαθητή να διαβάσει, να σκεφτεί και να ανταποκριθεί στα κείμενα γράφοντας κάποιο σχόλιο ή προσθέτοντας πληροφορίες. Το ιστολόγιο λοιπόν μπορεί να αποτελέσει τον πυρήνα μιας συνεργατικής διαδικτυακής εκπαιδευτικής κοινότητας όπου εκπαιδευτικοί, μαθητές και πιθανώς γονείς, συμμετέχουν ενεργά διαμορφώνοντας ένα σύγχρονο πλαίσιο εποικοδομητικής εκπαιδευτικής συνεργασίας.

Wiki (εργαλείο συνεργατικής παραγωγής γραπτού λόγου)

Το *wiki* είναι ένας ιστότοπος όπου κάθε εγγεγραμμένος χρήστης μπορεί να παραθέσει πληροφορίες για κάποιο θέμα (όπως π.χ. σε μια εγκυκλοπαίδεια), και να προσθέσει ή διορθώσει οτιδήποτε, οποτεδήποτε θέλει. Το πιο διάσημο εργαλείο συνεργατικής παραγωγής γραπτού λόγου είναι η *wikipedia* η οποία περιγράφεται ως διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια στην οποία ο οποιοσδήποτε μπορεί να συνεισφέρει. Το *wiki* δημιουργείται πολύ εύκολα με μερικά κλικ του ποντικιού και μια διεύθυνση από την οποία μπορεί κανείς να ξεκινήσει είναι η <http://www.wikispaces.com> ή η <http://pbworks.com/content/edu+overview>, που είναι πιο προσανατολισμένη στην εκπαίδευση.

Το *wiki* μιας τάξης μπορεί να εστιάσει σε κάποιο χόμπι που μοιράζονται οι μαθητές, ή σε κάποιο τοπικό σημαντικό ιστορικό γεγονός, ή ακόμα και σε κάποιο πίνακα ή εικόνα που σχετίζεται με τα Μαθηματικά, τη Φυσική ή την Ιστορία. Οι μαθητές μπορούν να λειτουργήσουν ως συντάκτες ή διορθωτές και τελικά να καταλήξουν σε μια παρουσίαση (π.χ. με τη βοήθεια του λογισμικού *PowerPoint*) ενός σχεδίου μάθησης με κείμενο, εικόνες, πίνακες και κάθε είδους ψηφιακό μέσο που θα εξυπηρετούσε τον σκοπό. Ένα απλό παράδειγμα θα ήταν η παρουσίαση κάποιου τοπικού εθίμου με τη βοήθεια ενός *wiki*. Το όφελος για τους μαθητές είναι ότι μια σειρά γραμματισμών ενεργοποιείται και αναπτύσσεται. Πρώτα πρέπει να διαβάσουν για να ελέγξουν εάν η παρουσιαζόμενη πληροφορία είναι σωστή. Επιπλέον, πρέπει να αξιολογήσουν εάν η πληροφορία που θέλουν να προσθέσουν έχει ή όχι ήδη παρουσιαστεί με κάποιο τρόπο. Πρέπει επίσης να αξιολογήσουν το μέχρι στιγμής παρουσιαζόμενο κείμενο και να αποφασίσουν πού ακριβώς θα προστεθεί η νέα πληροφορία. Τέλος, πρέπει να γράψουν, να διορθώσουν και να ελέγξουν εάν η νέα πληροφορία ενσωματώθηκε σωστά στο υπάρχον κείμενο. Συνεπώς, ένα *wiki* μιας τάξης μπορεί να ενθαρρύνει τα συνεργατικά σχέδια και την κριτική προσέγγιση πάνω σε οποιοδήποτε θέμα. Γενικά, μπορούμε να πούμε ότι η δημιουργία ενός *wiki* είναι ένας ιδιαίτερα δημοκρατικός τρόπος σύνθεσης γνώσης.

Podcasts – webcasts

Το *podcast* είναι ένας τρόπος μετάδοσης, αποθήκευσης και αναμετάδοσης οποιουδήποτε ηχητικού υλικού. Η μετάδοση γίνεται μέσω διαδικτύου ενώ η αποθήκευση και η αναμετάδοση γίνονται μέσω μιας συσκευής αναπαραγωγής αρχείων *mp3*. Υπάρχουν πολυάριθμοι ιστότοποι που λειτουργούν ως βιβλιοθήκες με *podcasts* και όπου μπορούν οι εκπαιδευτικοί να ανατρέχουν είτε για εύρεση ακουστικού υλικού για την τάξη τους είτε ακόμη και για αυτοεπιμόρφωση. Ένας τέτοιος ιστότοπος είναι το www.teachingenglish.org.uk/think/resources/podcast.shtml με υλικό που απευθύνεται κυρίως σε εκπαιδευτικούς (της Αγγλικής). Επίσης, έχουμε και υλικό που απευθύνεται σε μαθητές για χρήση στην τάξη www2.scholastic.com/browse/article.jsp?id=11531.

Το *podcast* είναι μία υπηρεσία του διαδικτύου 2.0. Για να δημιουργήσει κάποιος ένα «κανάλι» *podcasting* όπως ονομάζεται, δεν απαιτείται ιδιαίτερη εξειδίκευση. Αυτό που κάποιος χρειάζεται είναι ένα ψηφιακό μαγνητόφωνο ή ένα μικρόφωνο στον υπολογιστή. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δημοσιεύσουν τμήματα από το μάθημά τους, οι μαθητές μπορούν να παρουσιάζουν τακτικές ραδιοφωνικές εκπομπές και να ανταλλάσσουν ψηφιακά πληροφορίες με αντίστοιχους μαθητές σε άλλες χώρες. Τα *podcasts* μπορούν να λειτουργήσουν ως συμπληρώματα στα ιστολόγια, ώστε να τα εμπλουτίσουν με ήχο. Υπάρχουν πολυάριθμοι ιστότοποι όπου ο καθένας μπορεί με απλά βήματα να στεγάσει το δικό του κανάλι *podcast* (π.χ. www.mypodcast.com, <http://podbean.com> ή <http://www.blubrry.com>) και το μόνο που χρειάζεται είναι να έχει ήδη καταγράψει σε ένα αρχείο ήχου το υλικό που θα μεταδοθεί.

Κατ' αντιστοιχία, με τον όρο *webcast* αναφερόμαστε σε κάθε μετάδοση ήχου και εικόνας (video) μέσω διαδικτύου, όπου ο χρήστης δεν χρειάζεται να καταφορτώσει τα αρχεία που τον ενδιαφέρουν στο υπολογιστή του, αλλά μπορεί απλώς να τα παρακολουθήσει μέσω διαδικτύου με την αξιοποίηση της τεχνολογίας *streaming*. Τα μεγαλύτερα δίκτυα ενημέρωσης παρέχουν υπηρεσίες *webcasting* (π.χ. η υπηρεσία ενημέρωσης του *BBC*), ενώ και ο δημιουργικός εκπαιδευτικός σε συνεργασία με πρόθυμους μαθητές μπορεί να αναπτύξει *webcasts* με θεματολογία που θα ενδιαφέρει τόσο τους μαθητές όσο και την τοπική κοινωνία.

Flickr/Picasa

Εάν κάποιος μιλούσε για ψηφιακή φωτογραφία πριν λίγα χρόνια, θα δημιουργούσε στον μέσο αναγνώστη συναισθήματα δέους μπροστά σε αυτή την άγνωστη, πανάκριβη και εξαιρετικά περίπλοκη δραστηριότητα. Σήμερα όμως, σχεδόν κάθε νέος και νέα έχει στην κατοχή του ένα κινητό τηλέφωνο με ενσωματωμένη ψηφιακή φωτογραφική μηχανή και πολύ συχνά ανταλλάσσει φωτογραφίες με συμμαθητές του μέσω του κινητού του, ανεβάζει φωτογραφίες από το κινητό του σε ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης όπως π.χ. το *facebook*, το *myspace* ή το *hi5*. Και πράγματι, το μόνο πράγμα που χρειάζεται να έχει ένας χρήστης είναι ένα κινητό εφοδιασμένο με φωτογραφική μηχανή ή βέβαια μία ψηφιακή φωτογραφική μηχανή και τα αντίστοιχα καλώδια σύνδεσης με υπολογιστή.

Μέσα στο περιβάλλον του διαδικτύου δεύτερης γενιάς, το να δημοσιεύσει κάποιος φωτογραφίες ή το να σχολιάσει δημοσιευμένες φωτογραφίες είναι σχετικά απλό. Τέτοιου είδους υπηρεσίες παρέχονται από αρκετούς ιστότοπους, αλλά δύο πολύ

διαδεδομένοι είναι το *flickr* (<http://www.flickr.com>) και το *picasa* (<http://picasa.google.com>). Οι υπηρεσίες αυτές μας επιτρέπουν να δημοσιεύσουμε φωτογραφίες στο διαδίκτυο, να τις συνδέσουμε με άλλες φωτογραφίες ή ιστοσελίδες (π.χ. πιθανώς με το ιστολόγιο της τάξης), να τις σχολιάσουμε και να συζητήσουμε για αυτές, ή να προσκαλέσουμε άλλους να σχολιάσουν. Όταν ανέβουν οι φωτογραφίες στο διαδίκτυο, ανοίγονται νέες προοπτικές στον εκπαιδευτικό που θέλει να εκμεταλλευτεί αυτή την υπηρεσία. Μπορεί να ζητήσει από τους μαθητές να σχολιάσουν ολόκληρο το θέμα της φωτογραφίας ή απλά μέρος της φωτογραφίας «σχεδιάζοντας» ένα πλαίσιο μέσα στη φωτογραφία, στο οποίο μπορούν να γράψουν αυτό που θέλουν. Οι επισκέπτες βλέπουν το σχόλιο όταν περάσει ο κέρσορας πάνω από το «αόρατο» πλαίσιο. Έτσι, για παράδειγμα, μπορεί ο εκπαιδευτικός να ορίσει ένα σχέδιο μάθησης με θέμα τη φωτογραφία κάποιου π.χ. πεδίου μάχης, όπου οι μαθητές μπορούν να προσθέσουν σχολιασμούς πάνω στη φωτογραφία δίνοντας λεπτομέρειες για τη μάχη. Συμμαθητές ή μαθητές από άλλο σχολείο θα μπορούν επίσης να προσθέσουν τα δικά τους σχόλια κ.ο.κ. ούτως ώστε να ξεκινήσει μια εκτεταμένη συζήτηση για το θέμα. Είναι προφανές ότι τέτοιου είδους υπηρεσίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν και με μαθητές μικρότερων ηλικιών, με απλούστερα θέματα.

8. Μάθηση μέσω σχεδιασμού (*learning-by-design*)

Η διδακτική προσέγγιση της Νέας Μάθησης (*new learning*), για την οποία γίνεται λόγος στο προηγούμενο κεφάλαιο, λαμβάνει υπόψη τόσο τις νέες τεχνολογίες και την επίδρασή τους στην εκπαίδευση, όσο και τον ψηφιακό γραμματισμό των νέων ανθρώπων, ο οποίος απέχει πολύ από τον παραδοσιακό γραμματισμό γύρω από τον οποίο λειτουργεί το σχολείο. Οι νέες τεχνολογίες και οι δυνατότητες που παρέχουν στον εκπαιδευτικό και στον μαθητή ενσωματώνονται στην προσέγγιση της νέας μάθησης και μαζί με το υπόλοιπο διδακτικό υλικό συνθέτουν ένα σύγχρονο πλαίσιο μάθησης. Η ομάδα σχεδιασμού της νέας μάθησης έχει αναπτύξει μία πλατφόρμα στο διαδίκτυο η οποία μπορεί να λειτουργήσει ως τόπος συνεργασίας και ανταλλαγής σχεδίων μαθημάτων μεταξύ των εκπαιδευτικών. Ο ιστότοπος της πλατφόρμας αυτής είναι <http://cglearner.com> και ο κάθε εκπαιδευτικός είναι ελεύθερος να χρησιμοποιήσει τις υπάρχουσες μαθησιακές ενότητες (σχέδια μαθημάτων) ή να δημιουργήσει τις δικές του ακολουθώντας τα πολύ απλά βήματα που παρουσιάζονται στην πλατφόρμα. Έχοντας θέσει τους στόχους του μαθήματος και τα μέσα που χρειάζονται για να πραγματοποιηθούν οι στόχοι αυτοί, ο/η εκπαιδευτικός οδηγείται να «γεμίσει» τους προκαθορισμένους χώρους της πλατφόρμας περιγράφοντας το κάθε στάδιο του μαθήματος που έχει σχεδιάσει. Στην τελική του μορφή, το σχέδιο μαθήματος παρουσιάζεται ως μια ιστοσελίδα (ή ένα αρχείο μορφής *pdf*) με όλες τις απαραίτητες υπερσυνδέσεις και τις περιγραφές των επί μέρους δραστηριοτήτων. Τη σελίδα αυτή μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να παρουσιάσει στους μαθητές του/της ώστε να ακολουθήσουν τα στάδια που περιγράφονται και να διδαχθούν το μάθημα ή ακόμα και να τη μοιραστεί με την υπόλοιπη εκπαιδευτική κοινότητα ώστε και άλλοι εκπαιδευτικοί να χρησιμοποιήσουν την μαθησιακή ενότητα - είτε αυτούσια είτε με τροποποιήσεις - ώστε να ταιριάζει στο προφίλ της κάθε τάξης (παράδειγμα αποτελεί η μαθησιακή ενότητα *Women in WWII* για την εκμάθηση της Αγγλικής: http://cglearner.com/learning_element/show_both/405.html).

9. Λογισμικό παραγωγής ασκήσεων - λογισμικό παρουσιάσεων

Τα λογισμικά παραγωγής ασκήσεων και τα λογισμικά παρουσιάσεων (authoring tools) έχουν διδακτικό ενδιαφέρον, εάν ενσωματωθούν με τον κατάλληλο τρόπο στο μάθημα της ξένης γλώσσας. Ένα παράδειγμα λογισμικού παραγωγής ασκήσεων αποτελεί η εφαρμογή *Hot Potatoes* (<http://hotpot.uvic.ca>), με την οποία ο εκπαιδευτικός ή οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν μια σειρά από διαφορετικούς τύπους ασκήσεων κλειστού τύπου (π.χ. πολλαπλής επιλογής ή αντιστοίχισης) για την τάξη ή τους συμμαθητές τους. Οι ασκήσεις μπορεί να είναι συνδεδεμένες με ένα κείμενο το οποίο μπορεί να περιέχει και εικόνες ή βίντεο, ενώ το τελικό αρχείο που παράγει το πρόγραμμα είναι αναγνώσιμο από οποιονδήποτε φυλλομετρητή (π.χ. Internet Explorer ή Google Chrome). Παρακάτω παρουσιάζεται ένα παράδειγμα ασκήσεων συμπλήρωσης, οι οποίες δημιουργήθηκαν με το λογισμικό *Hot Potatoes*.

The screenshot shows a web browser window titled 'Adjektivendungen'. The page has a sidebar on the left with navigation options like 'Wortschatz', 'Grammatik', and 'Adjektivendungen'. The main content area contains two exercises. The first exercise, 'Setze das Adjektiv mit der passenden Endung ein', is a fill-in-the-blanks activity based on a paragraph about Mark and Lukas going to a concert. The second exercise, 'Lücken-Aktivität', is a picture-based activity where the user fills in blanks in a paragraph describing a room, accompanied by a colorful illustration of a room with a bicycle, a table, and various items.

Με τη βοήθεια του λογισμικού παρουσίασης όπως το *exe* (<http://exelearning.org>) μπορούν οι μαθητές να απεικονίσουν πολυμεσικά ένα θεματικό πεδίο. Παρακάτω παρουσιάζεται ένα παράδειγμα για την πολυτροπική απεικόνιση ενός θεματικού πεδίου με την υποστήριξη του λογισμικού *exe*:

The screenshot shows a Moodle LMS interface. The main content area is titled "Mode in der Promiwelt" and displays 12 numbered images of celebrities. Below the images is a quiz section titled "Richtig oder Falsch" (True or False). The quiz questions are:

1. Angelina Jolie trägt ein grünes Kleid.
Richtig Falsch
2. David Beckham trägt eine Lederjacke.
Richtig Falsch
3. Heidi Klum trägt einen schwarzen Rock.
Richtig Falsch

Έτσι μπορούν οι μαθητές να συγκεντρώσουν συνεργατικά πολυτροπικές πληροφορίες από το διαδίκτυο (π.χ. για μια πόλη, ένα μουσείο ή μια εκδήλωση), να τις εντάξουν σε ένα αρχείο και να τις παρουσιάσουν στην τάξη ή να τις μοιραστούν με μία αδελφοποιημένη τάξη. Η συνδυαστική αξιοποίηση του λογισμικού παρουσίασης και του διαδικτύου ως πηγής πληροφοριών και επικοινωνίας μπορεί να αποβεί από διδακτική άποψη ιδιαίτερα γόνιμη.

10. Εργαλεία παραγωγής πινάκων συμφραζομένων (*concordancers*)

Για τη γόνιμη ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων στο μάθημα της ξένης γλώσσας και τη βελτίωση της λεξιλογικής και γραμματικής ικανότητας του μαθητή ενδείκνυται και η χρήση των λεγόμενων πινάκων συμφραζομένων (ή συμφραστικών πινάκων). Τα εργαλεία αυτά βασίζονται στην αναζήτηση συγκεκριμένων γλωσσικών στοιχείων σε μεγάλα σώματα κειμένων (*text corpora*). Ο εκπαιδευτικός αναζητά –όπως με μία μηχανή αναζήτησης– λεξιλογικά ή γραμματικά στοιχεία σε ένα σώμα κειμένων, π.χ. με το Ψηφιακό Λεξικό της Γερμανικής Γλώσσας (<http://www.dwds.de>) ή με το British National Corpus στη διεύθυνση <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>. Τα αποτελέσματα της αναζήτησης παρουσιάζονται με τη μορφή ενός πίνακα, δηλαδή μίας λίστας με προτάσεις, στο κέντρο των οποίων παρουσιάζεται ο όρος που αναζητούμε. Παρακάτω απεικονίζεται ένα παράδειγμα, το οποίο εστιάζει στη χρήση του συνδέσμου *wenn* στη Γερμανική.

The screenshot shows the DWDS website interface. At the top, there is a navigation bar with the DWDS logo and links for 'Hilfe', 'BBAW', 'Kontakt', and 'Impressum'. Below this is a search bar containing the word 'wenn' and a search button. The search results are displayed in a table with columns for year, snippet, and the word 'wenn'. The table shows 20 results from 1999 BE. At the bottom of the page, there is a footer with copyright information and the logo of the Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften.

Year	Snippet	Word
1 1999 BE	...schen Länder zu unterschreiben mit der Begründung,	wenn
2 1999 BE	...kt verbunden waren, der Meinung, an einem europä-	wenn
3 1999 BE	...rt erneut der Gleichheit. Man unterschätzt sie,	wenn
4 1999 BE	...e die Polen zur politischen Selbsthilfe gegriffen,	wenn
5 1999 BE	...spekulieren, wie die Ostdeutschen reagiert hätten,	wenn
6 1999 BE	...en, das rückhaltlose Ehrlichkeit einschließt, auch	wenn
7 1999 BE	...Belange der Bürger einzugreifen. Seine Antwort:	wenn
8 1999 BE	...acht, zu der sie dabei griffen, hatte Methode, und	wenn
9 1999 BE	...nd Saboteure durfte man nicht wahllos produzieren,	wenn
10 1999 BE	...ignisse, aber im Kollektiv passierte einem nichts,	wenn
11 1999 BE	...eren... - Eine Nation kann sich nur dann erhalten,	wenn
12 1999 BE	...echt auf Geheimhaltung der familiären Beziehungen,	wenn
13 1999 BE	...ohte. Umgekehrt schritt der » Staat « erst ein,	wenn
14 1999 BE	...überlieferten es dem strafenden Arm des Gesetzes,	wenn
15 1999 BE	...ündeten sich umgehend mit der öffentlichen Gewalt,	wenn
16 1999 GE	... Zweck, eine Gesellschaft ohne Terror und Gewalt (wenn
17 1999 BE	...en. Nun, ich verrate sicher nichts Aufregendes,	wenn
18 1999 BE	Vergiß es. Wo willst du hin,	wenn
19 1999 BE	...as tun? » Damit ich dir nicht den Kopf abreiße,	wenn
20 1999 BE	... Niemand an Bord der Moloch war ohne Arbeit, und	wenn

Λόγω της αυθεντικότητας των κειμένων στα σώματα αυτά και του όγκου των αποτελεσμάτων της αναζήτησης κρίνεται απαραίτητη –ιδιαίτερα σε χαμηλά επίπεδα γλωσσομάθειας– η επιλογή ή η απλοποίηση του γλωσσικού υλικού από τον εκπαιδευτικό. Έτσι μπορούμε να παρουσιάσουμε στους μαθητές μας πίνακες με γλωσσικό υλικό, το οποίο εστιάζει π.χ. στη χρήση μιας πρόθεσης, και να ζητήσουμε από τους μαθητές μας –μέσω της παρατήρησης– να διατυπώσουν επαγωγικά τον κανόνα που διέπει τη χρήση της.

11. Εργαλεία του διαδικτύου 2.0

Οι ιστοσελίδες που είναι σχεδιασμένες με βάση την τεχνολογία του διαδραστικού διαδικτύου και που μπορεί να αξιοποιηθούν από τους εκπαιδευτικούς είναι κυριολεκτικά χιλιάδες. Εδώ παρουσιάζουμε ενδεικτικά ιστότοπους, οι οποίοι συγκεντρώνουν ταξινομημένους υπερσυνδέσμους με εργαλεία του διαδικτύου 2.0 για την εκπαίδευση. Το υλικό αυτό μπορεί να αποτελέσει εφελθτήριο περαιτέρω διερεύνησης του δυναμικού του διαδραστικού διαδικτύου από τον εκπαιδευτικό.

- <http://web20guru.wikispaces.com>: Παρουσίαση πολυάριθμων εργαλείων του διαδικτύου 2.0 ταξινομημένων κατά αντικείμενο. Παρουσιάζονται επίσης παραδείγματα χρήσης των κοινωνικών δικτύων *facebook* και *twitter* στην εκπαίδευση.

- <http://www.scoop.it/t/googletoolsandappsby-web20education>: Παρουσίαση και ανάλυση των εργαλείων που έχει αναπτύξει η εταιρεία *google* και που μπορούν να αξιοποιηθούν στην εκπαίδευση.

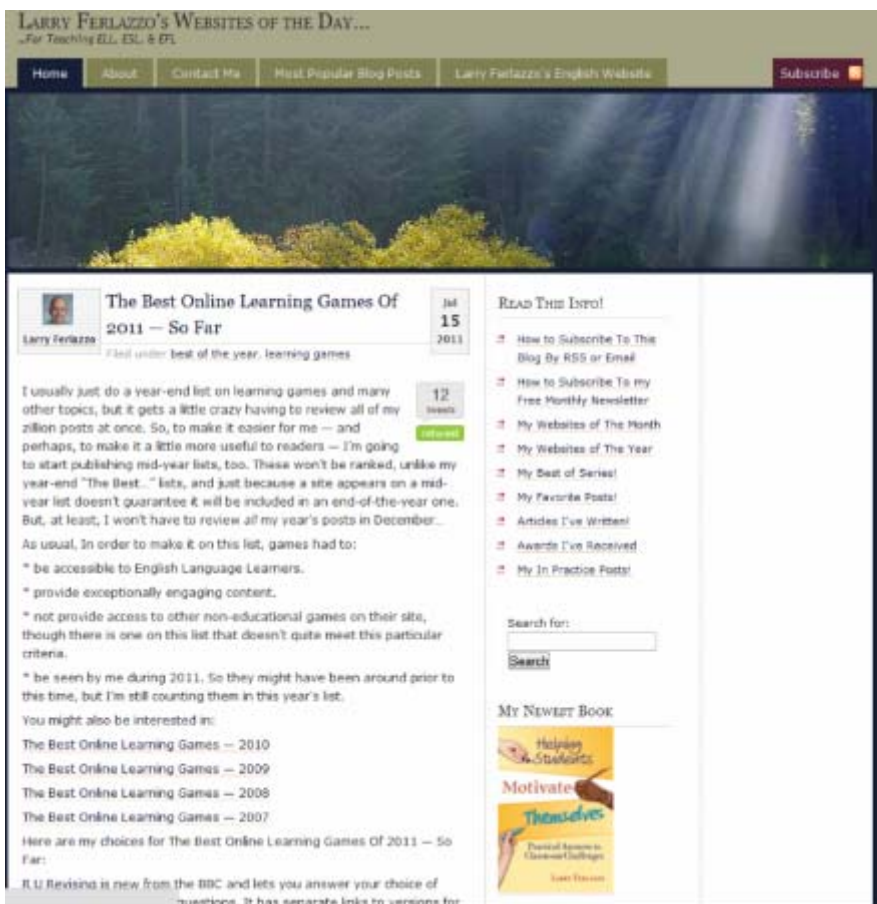

- <http://cooltoolsforschools.wikispaces.com>: Εκτενής συλλογή εργαλείων του διαδικτύου 2.0 ταξινομημένων κατά τύπο. Υπάρχουν περιγραφές και

υπερσύνδεσμοι σε ιστοσελίδες με εργαλεία για παρουσιάσεις, συνεργασίες, έρευνα, επεξεργασία και δημοσίευση αρχείων βίντεο και ήχου, εργαλεία χαρτογράφησης, μετατροπείς κλπ.

- <http://larryferlazzo.edublogs.org>: Δημοφιλής ιστότοπος με συνεχώς ανανεούμενα εργαλεία του διαδικτύου 2.0, με παρουσιάσεις τους, αξιολογήσεις και παραδείγματα για ποικίλες χρήσεις στην εκπαίδευση με έμφαση στην διδασκαλία γλωσσών.

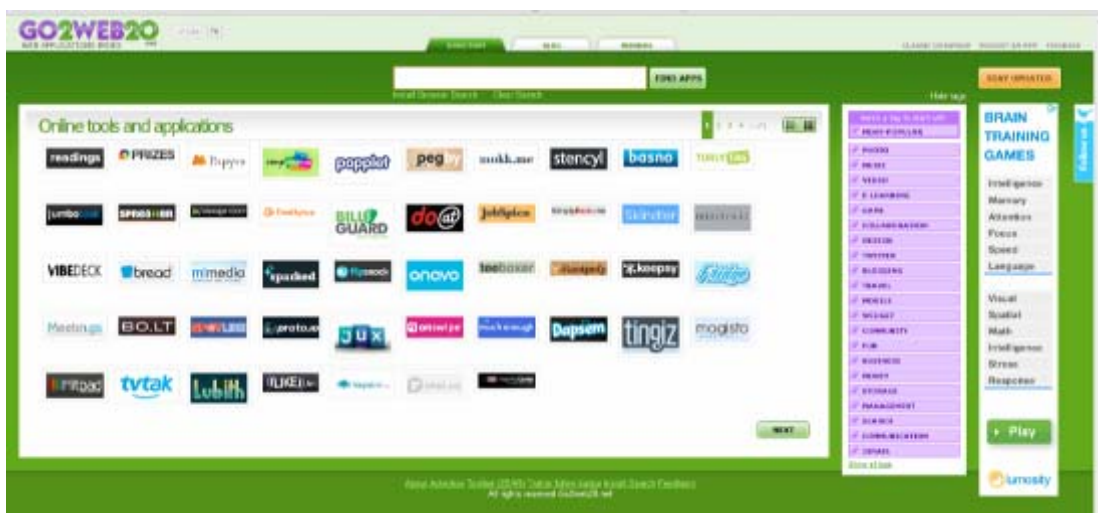
- <http://wiki-project-diwoa.wikispaces.com/%CE%95%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1+Web+2.0>: Ιστότοπος με παρουσίαση της εκπαιδευτικής χρήσης ποικίλων εργαλείων του διαδικτύου 2.0, ταξινομημένων κατά εκπαιδευτική βαθμίδα και γνωστικό αντικείμενο.

- <http://www.c4lpt.co.uk/Directory/index.html>: Κατάλογος περισσότερων από 2000 εργαλείων του διαδικτύου 2.0 με εφαρμογή στην εκπαίδευση, ταξινομημένων κατά θεματολογία και σκοπό.

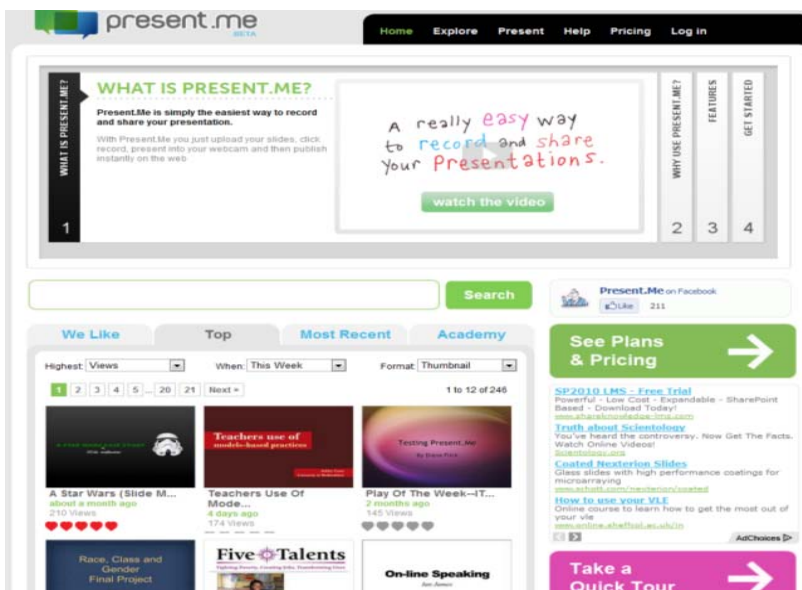
- <http://www.go2web20.net>: Συλλογή εργαλείων του διαδικτύου 2.0 ταξινομημένων κατά αντικείμενο, με εύχρηστη μηχανή αναζήτησης εργαλείων ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε χρήστη.

- <http://280slides.com/>: Ένα από τα εργαλεία του web 2.0 που αξίζει της προσοχής του κάθε εκπαιδευτικού καθώς επιτρέπει τη δημιουργία παρουσιάσεων με κείμενο, ήχο και βίντεο, μέσα από μία σειρά προτύπων (templates). Οι παρουσιάσεις κατόπιν βρίσκονται στη διάθεση του χρήστη από οποιονδήποτε υπολογιστή μέσω διαδικτύου.

- <http://present.me/>: Ένα ακόμα εργαλείο του νέου διαδικτύου το οποίο επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να διαμοιράσει παρουσιάσεις που έχει δημιουργήσει «βιντεοσκοπώντας» την οθόνη του υπολογιστή του. Έτσι μπορεί π.χ. ο εκπαιδευτικός να δώσει τη διεύθυνση μιας παρουσίασης που έχει φτιάξει γύρω από κάποιο θέμα το οποίο θα ήθελε να δουν οι μαθητές του, ώστε αφού την δουν από το σπίτι τους ή το εργαστήριο πληροφορικής, να συζητήσουν ή να κάνουν κάποιο συνεργατικό σχέδιο πάνω σε αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΩΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Δεδομένης της σημασίας που δίνει το ΕΠΣ-ΞΓ στην ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών να λειτουργούν ως διαμεσολαβητές, μεταφέροντας μηνύματα από τη μια γλώσσα στην άλλη, στο κεφάλαιο αυτό, οι συγγραφείς¹ εξηγούν τι σημαίνει «διαμεσολάβηση»,² ως διακριτή λειτουργία από τη μετάφραση. Αναλύουν επίσης γιατί είναι σημαντική η καλλιέργεια της διαμεσολαβητικής ικανότητας και κατευθύνουν τον εκπαιδευτικό μέσω παραδειγμάτων και οδηγιών στον σχεδιασμό διαμεσολαβητικών δραστηριοτήτων.

1. Τι κάνουμε όταν διαμεσολαβούμε

Ο όρος *διαμεσολάβηση* φυσικά δεν μας είναι άγνωστος. Όλοι γνωρίζουμε τι σημαίνει, αφού όλοι μας έχουμε κάποια στιγμή κληθεί να διαμεσολαβήσουμε για να λυθεί ένα πρόβλημα επικοινωνίας στο περιβάλλον μας, δηλαδή να γεφυρώσουμε ένα χάσμα που δημιουργείται όταν κάποιος δεν καταλαβαίνει ή δεν καταλαβαίνει καλά τι του λένε και εμείς τυχαίνει να ξέρουμε τη γλώσσα ή τον επικοινωνιακό κώδικα που ο άλλος δεν γνωρίζει. Αν και αυτή είναι η έννοια που μας ενδιαφέρει εδώ, δηλαδή η έννοια της *διαγλωσσικής* διαμεσολάβησης, πρέπει να έχουμε υπόψη μας πως υπάρχει και η περίπτωση της *διαπολιτισμικής* διαμεσολάβησης που σημαίνει ότι παρεμβαίνει κάποιος όταν το κενό επικοινωνίας δημιουργείται λόγω της έλλειψης πολιτισμικών γνώσεων. Φυσικά, πολύ συχνά όταν διαμεσολαβούμε γλωσσικά, επιτελούμε παράλληλα και πράξεις διαπολιτισμικής διαμεσολάβησης. Δηλαδή, όταν λ.χ. ένας ξένος που επισκέπτεται τη χώρα μας ρωτάει ποια είναι τα κυριότερα νέα της ημέρας που μόλις είπε η τηλεόραση, εμείς που αναλαμβάνουμε να τον ενημερώσουμε ανακαλύπτουμε ότι χρειάζεται να εξηγήσουμε παράλληλα και το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο συμβαίνουν τα γεγονότα.

Στον χώρο της διδακτικής των ξένων γλωσσών, ο όρος *διαμεσολάβηση* αρχίζει να γίνεται ευρέως γνωστός το 2001, όταν το *Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες* (ΚΕΠΑ)³ την συμπεριέλαβε μεταξύ των τεσσάρων βασικών επικοινωνιακών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία, μάθηση και αξιολόγηση της γλωσσομάθειας. Οι άλλες τρεις είναι η κατανόηση, η παραγωγή λόγου και η διάδραση. Όμως το ΚΕΠΑ (σελ. 88) θεωρεί πως η διαμεσολάβηση είναι μια διαδικασία ανάπτυξης ισοδύναμων νοημάτων, όπως συμβαίνει στη μετάφραση και τη διερμηνεία. Με τον τρόπο αυτό, το ΚΕΠΑ καθιστά τα όρια μεταξύ διαμεσολάβησης και μετάφρασης-διερμηνείας αρκετά δυσδιάκριτα. Όπως, ωστόσο, εξηγεί η Δενδρινού (2006),⁴ υπάρχει μεγάλη απόσταση μεταξύ διαμεσολάβησης από τη μία και μετάφρασης-

¹ Οι συγγραφείς αυτού του κεφαλαίου, Βασιλική Δενδρινού και Μαρία Σταθοπούλου (Υποψ. Διδάκτορας του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας και επιστημονική συνεργάτιδα του Κέντρου Έρευνας για την Αγγλική του ΕΚΠΑ) εκφράζουν τις ευχαριστίες τους στον Δημήτρη Ζέππο, καθηγητή Γερμανικής, ο οποίος συνέβαλε στο τελικό προϊόν, με παραδείγματα διαμεσολάβησης για τη Γερμανική και σχέδιο μαθήματος (βλ. Παράρτημα 2 του κεφαλαίου).

² Ο όρος στα Αγγλικά είναι *mediation*, στα Γερμανικά *Sprachmittlung*, στα Γαλλικά *mediation*, στα Ισπανικά *mediación*, στα Ιταλικά *mediazione*.

³ Council of Europe. 2001. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge: Cambridge University Press.

⁴ Dendrinos, B. 2006. *Mediation in Communication, Language Teaching and Testing*. *Journal of Applied Linguistics* 22: 9-35

διερμηνείας από την άλλη. Άλλος είναι και ο κοινωνικός ρόλος του επαγγελματία μεταφραστή ή διερμηνέα και διαφορετικός είναι ο ρόλος του διαμεσολαβητή. Συγκεκριμένα, ο μεταφραστής/ διερμηνέας έχει υποχρέωση να αποδώσει όσο πιο πιστά γίνεται όλα τα νοήματα που αναπτύσσονται σε ένα κείμενο, μια ομιλία, κτλ. Η διαμεσολάβηση έχει άλλες απαιτήσεις, καθώς αποτελεί κοινωνική πρακτική επικοινωνιακής παρέμβασης από κάποιον που επιδιώκει να διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ συνομιλητών, αναγνωστών, κτλ. οι οποίοι δεν έχουν τις ίδιες γνώσεις ή την ίδια επικοινωνιακή επάρκεια. Κατά την παρέμβασή του, ο διαμεσολαβητής επιλέγει να μεταφέρει μόνον ορισμένες πληροφορίες και νοήματα, να εξηγήσει μόνον αυτά που δεν είναι κατανοητά στον άλλον, να παραφράσει σημεία του γραπτού ή προφορικού κειμένου έτσι που να καταλάβει το άτομο στο οποίο απευθύνεται, κτλ.⁵

Από τότε που δειλά-δειλά εισχωρεί η διαμεσολάβηση σε προγράμματα διδασκαλίας της ξένης γλώσσας έχουν γίνει προσπάθειες (αν και μέχρι σήμερα είναι εξαιρετικά περιορισμένες) ορισμού περιγραφικών δεικτών της διαμεσολαβητικής ικανότητας, ανά επίπεδο επικοινωνιακής επάρκειας (π.χ. του χρήστη της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας,⁶ καθώς και του Έλληνα,⁷ του Ρουμάνου⁸ και του Γερμανού μαθητή των ξένων γλωσσών).⁹

Η γραπτή και προφορική διαμεσολάβηση παίζουν κεντρικό ρόλο στο σύστημα εξετάσεων του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ), με το οποίο το ΕΠΣ-ΞΓ συνδέεται. Η διαμεσολαβητική χρήση της γλώσσας εξετάζεται μέσω δραστηριοτήτων που απαιτούν την παράλληλη χρήση της Ελληνικής και της ξένης γλώσσας στις Ενότητες Παραγωγής Γραπτού και Προφορικού Λόγου. Για το ΚΠΓ, η διαμεσολάβηση ορίζεται ως η διαδικασία κατά την οποία

⁵ Βλ. επίσης, Dendrinou, B and Stathopoulou, M. 2009. "Strategies for successful test performance". *ELT News*. KPG Corner, No 238, p. 8., Dendrinou, B and Stathopoulou, M. 2011. "Preparing Assessment Criteria for Written Mediation". *1st International Conference for Language Testing and Assessment*. University of Cyprus και Stathopoulou, M. 2009. *Written mediation in the KPG exams: Source text Regulation Resulting in Hybrid Formations*. Unpublished dissertation submitted for the MA degree in the Applied Linguistics Postgraduate Programme, Faculty of English Studies.

⁶ Η περιγραφή περιλαμβάνεται στο *Profile Deutsch. Lernzielbestimmungen, Kannbeschreibungen und kommunikative Mittel für die Niveaustufen A1, A2, B1, B2, C1 und C2 des "Gemeinsamen europäischen Referenzrahmens für Sprachen"*. (Glaboniat, Müller, M., Rusch, M. Schmitz, Wertenschlag P, Lukas H. Langenscheidt: Berlin, München et al: 2005).

⁷ Η πρώτη προσπάθεια περιγραφής των δεικτών διαμεσολάβησης του Έλληνα χρήστη της ξένης γλώσσας γίνεται με τις προδιαγραφές των εξετάσεων του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ), τις οποίες κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να βρει στον ιστότοπο του Υπουργείου Παιδείας, Δ.Β.Μ.Θ. (www.kpg.minedu.gov.gr). Η περιγραφή των δεικτών διαμεσολάβησης του Έλληνα μαθητή της ξένης γλώσσας, η οποία περιλαμβάνεται στο ΕΠΣ-ΞΓ, αποτελεί τη δεύτερη προσπάθεια.

⁸ Στο αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών για τις ξένες γλώσσες στη Ρουμανία, το 2006 έγινε καταγραφή δεικτών διαμεσολαβητικής ικανότητας για κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας: Ministerul educației și cercetării, Consiliul Național Pentru Curriculum, *Programe școlare Pentru Ciclul Superior al Liceului*. Limba Engleză. 2006. București (Nr 3410/07.03.1006).

⁹ Το 2002 εκδόθηκαν από τη Διαρκή Σύνοδο των Υπουργών Παιδείας και Πολιτισμού της Γερμανίας (και αναμορφώθηκαν το 2004) *Εκπαιδευτικές Προδιαγραφές για μαθητές υποχρεωτικής εκπαίδευσης* (πρβλ. www.kmk.org/fileadmin/veroeffentlichungen_beschluesse/2004/2004_10_15-Bildungsstandards-rsteFS-Haupt.pdf, Sekretariat der Ständigen Konferenz der Kultusminister der Länder in der Bundesrepublik Deutschland (2005): "*Bildungsstandards für die erste Fremdsprache (Englisch/Französisch) für den Hauptschulabschluss, Beschluss vom 15.10.2004*", Luchterhand, Darmstadt. Βλ. παραδείγματα θεμάτων διαμεσολάβησης, σε εξετάσεις του Γυμνασίου www.hessen.de/irj/HKM_Internet?cid=bca588b90975f291a162385dd543b6c7.

ο χρήστης της ξένης γλώσσας μεταφέρει νοήματα από την Ελληνική στην ξένη γλώσσα και εκφράζει δικά του μηνύματα αξιοποιώντας πληροφορίες που περιέχονται σε ελληνικά γραπτά κείμενα. Συγκεκριμένα, οι υποψήφιοι καλούνται να εμπλακούν στην εξής διαδικασία:

- Να διαβάσουν ελληνόφωνο κείμενο(α) και, ανάλογα με το τι ζητά η διαμεσολαβητική δοκιμασία, να κατανοήσουν το γενικό νόημα του/των κειμένου/νων ή επιμέρους πληροφορίες.
- Να επιλέξουν τις πληροφορίες εκείνες που θα τους επιτρέψουν να απαντήσουν στο ερώτημα που θέτει η διαμεσολαβητική δοκιμασία.
- Να μεταφέρουν στην ξένη γλώσσα τις απαιτούμενες πληροφορίες με τρόπο κατάλληλο για την επικοινωνιακή κατάσταση που ορίζει η διαμεσολαβητική δοκιμασία.

Στο ΚΠΓ, η μετάδοση της πληροφορίας κατά τη διαμεσολάβηση γίνεται πάντα από την Ελληνική στην ξένη γλώσσα και ο έλεγχος της διαμεσολαβητικής ικανότητας γίνεται μέσα από την παραγωγή τόσο του γραπτού (στην Ενότητα 2), όσο και του προφορικού λόγου (Ενότητα 4).¹⁰ Δεν ελέγχεται η ικανότητα διαμεσολάβησης από την ξένη στην ελληνική γλώσσα. Αντίθετα, στο ΕΠΣ-ΞΓ προβλέπεται η ανάπτυξη και αυτής της ικανότητας, η οποία αξίζει να καλλιεργηθεί γιατί μπορεί να βοηθήσει τον μαθητή της ξένης γλώσσας να ανταποκριθεί με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στον ρόλο του ως διαμεσολαβητή.

Επίσης, το ΚΠΓ δεν ελέγχει την ικανότητα *ενδογλωσσικής* διαμεσολάβησης, η οποία διαφέρει από τη *διαγλωσσική* διαμεσολάβηση στο βαθμό που η τελευταία εμπλέκει δύο διακριτές γλώσσες (λ.χ. Ελληνικά και Ιταλικά, ή Ισπανικά και Αγγλικά). Η *ενδογλωσσική* διαμεσολάβηση εμπλέκει δύο διαφορετικούς γλωσσικούς κώδικες, γλωσσικές ποικιλίες, κανάλια ή τρόπους επικοινωνίας στην ίδια γλώσσα. Για παράδειγμα, εξηγούμε σ' έναν μεγάλο άνθρωπο, που δεν βλέπει για να διαβάσει, το κεντρικό νόημα μιας τραπεζικής επιστολής (από γραπτό σε προφορικό λόγο) ή εξηγούμε σ' ένα παιδάκι που δεν κατάλαβε τι είπαν στην τηλεόραση σχετικά με τα παιδικά προγράμματα της επόμενης σαιζόν (από έναν γλωσσικό κώδικα ή γλωσσική ποικιλία σε μια άλλη), ή μεταφέρουμε πληροφορίες που εγγράφονται οπτικά σε γραπτό ή προφορικό λόγο, λ.χ. εξηγούμε μια γελοιογραφία ή δίνουμε οδηγίες βάσει ενός χάρτη (μετατρέποντας τον έναν τρόπο σημείωσης σε έναν άλλον). Δηλαδή, η ενδογλωσσική διαμεσολάβηση αποτελεί και αυτή πρακτική της καθημερινής μας επικοινωνίας. Γι' αυτό και αποτελεί αντικείμενο μάθησης-διδασκαλίας στο ΕΠΣ-ΞΓ και αντικείμενο εξέτασης στα θέματα εξετάσεων του ΚΠΓ. Ειδικότερα στα πιο προχωρημένα επίπεδα των εξετάσεων του ΚΠΓ (από το Β2 και πάνω), ενδέχεται να περιλαμβάνονται δοκιμασίες που ζητούν διπλή διαμεσολάβηση –δηλ. και διαγλωσσική και ενδογλωσσική διαμεσολάβηση– όπως στα παραδείγματα 1 και 2 του Παραρτήματος 1 του κεφαλαίου αυτού.

2. Οι απαιτήσεις του ΕΠΣ-ΞΓ ως προς τη διαμεσολάβηση

Η συστηματική περιγραφή των δεικτών της διαμεσολαβητικής (επικοινωνιακής) επάρκειας ανά επίπεδο γλωσσομάθειας, βάσει *εμπειρικών δεδομένων*, είναι μία από τις καινοτομίες του ΕΠΣ-ΞΓ.

¹⁰ Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να δουν δοκιμασίες διαμεσολάβησης στα θέματα των εξετάσεων του ΚΠΓ όλων των γλωσσών (www.kpg.minedu.gov.gr).

Για τα επίπεδα βασικής γνώσης (A1 και A2), το ΕΠΣ-ΞΓ ορίζει πως οι μαθητές εκπαιδεύονται ώστε να είναι σε θέση π.χ. να ακούσουν μια πολύ σύντομη συνομιλία στην ξένη γλώσσα και να απαντήσουν στα Ελληνικά ποιος ήταν ο σκοπός της συνομιλίας αυτής, όπως στο παράδειγμα 3, ή σε ποια τοποθεσία πραγματοποιείται ο διάλογος, όπως στο παράδειγμα 4, να διαβάσουν ένα σύντομο κείμενο και να αντιστοιχίσουν μηνύματα στην ξένη και την ελληνική γλώσσα, όπως στο παράδειγμα 5, να διαβάσουν ένα ελληνικό κείμενο και να απαντήσουν στην ξένη γλώσσα, σε συγκεκριμένα ερωτήματα, όπως στο παράδειγμα 6.

Σε πιο προχωρημένα επίπεδα γλωσσομάθειας, το ΕΠΣ-ΞΓ ορίζει πως οι χρήστες της ξένης γλώσσας αναμένεται να μπορούν να διαβάσουν ένα κείμενο στην ξένη γλώσσα και να εξηγήσουν στα Ελληνικά ένα σημείο που δυσκολεύει τον συνομιλητή τους, όπως στο παράδειγμα 7, και γενικά να μπορούν εύκολα να κάνουν παράλληλη χρήση των δυο γλωσσών για δραστηριότητες μέσα στην τάξη.

Συγκεκριμένα, για τα επίπεδα μέτριας μέχρι πολύ καλής γνώσης (B1-Γ1), οι μαθητές θα πρέπει να εκπαιδεύονται για να είναι σε θέση να μεταφέρουν από την Ελληνική στην ξένη γλώσσα –για συγκεκριμένους επικοινωνιακούς στόχους– ολοκληρωμένα μηνύματα, όπως στα παραδείγματα 8 και 9, ενώ κυρίως στο επίπεδο Γ1 αναμένεται να μπορούν να ενσωματώνουν όλες τις βασικές πληροφορίες που εκφέρονται στα Ελληνικά σε ολοκληρωμένο γραπτό ή προφορικό κείμενο, όπως στα παραδείγματα 10 και 11.

Οι δραστηριότητες των παραδειγμάτων 10 και 11 είναι αρκετά απαιτητικές όχι μόνο σε γλωσσικό αλλά και σε γνωστικό επίπεδο. Για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις τους, οι μαθητές θα πρέπει να έχουν εκπαιδευτεί ώστε να είναι σε θέση να κάνουν σύνθεση ή/και αναδιοργάνωση των πληροφοριών του ελληνικού κειμένου και να διατυπώνουν το μήνυμά τους στην ξένη γλώσσα με τρόπο εντελώς διαφορετικό από αυτόν του ελληνόφωνου κειμένου, αφού τα ξενόγλωσσα κείμενα που πρέπει να παραγάγουν έχουν διαφορετικό επικοινωνιακό σκοπό από ό,τι τα ελληνόφωνα κείμενα.

3. Πώς και γιατί να εκπαιδεύσουμε τον μαθητή για διαμεσολάβηση

Αν και όλοι μας ξέρουμε λίγο πολύ να διαμεσολαβούμε όταν προκύπτει ανάγκη στην καθημερινότητά μας, η ικανότητα αυτή –όπως και οι ικανότητες λ.χ. της γραφής, της ανάγνωσης ή της συζήτησης– αναπτύσσεται με την κατάλληλη εκπαίδευση και επομένως μπορεί ο μαθητής να γίνει αποτελεσματικότερος διαμεσολαβητής (όπως αντίστοιχα συγγραφέας, αναγνώστης ή συνομιλητής). Η άποψη αυτή στηρίζεται και από ερευνητικά δεδομένα,¹¹ βάσει των οποίων μπορεί κάποιος να υποστηρίξει πως οι πιο αποτελεσματικές

¹¹ Έρευνα που διενεργήθηκε στο Κέντρο Έρευνας για την Αγγλική (Research Center for the English Language, RCEL) του Πανεπιστημίου Αθηνών έδειξε ότι υποψήφιοι για τις εξετάσεις του ΚΠΓ έμαθαν και μάλιστα σε σύντομο χρονικό διάστημα, με την κατάλληλη εξάσκηση, να ανταποκρίνονται με μεγάλη αποτελεσματικότητα σε διαμεσολαβητικές δοκιμασίες. Τα δεδομένα προέκυψαν από ερευνητική δράση κατά την οποία συγκρίθηκε η βαθμολογία των υποψηφίων που είχαν προετοιμαστεί για τις εξετάσεις του ΚΠΓ στην αγγλική γλώσσα με τη βαθμολογία εκείνων που δεν είχαν προετοιμαστεί. Αν και η διαφορά μεταξύ των δύο ομάδων δεν ήταν πολύ μεγάλη, ήταν στατιστικά σημαντική. Αποτελέσματα αυτής της έρευνας έχουν δημοσιευθεί και παρουσιαστεί σε συνέδρια: Βλ. Σταθοπούλου, Μ & Νικάκη Ν. 2008 «Στρατηγικές για επιτυχή αντιμετώπιση των θεμάτων του ΚΠΓ: μια στρατηγο-κεντρική προσέγγιση για την προετοιμασία υποψηφίων». Ανακοίνωση στο Συνέδριο *Σύστημα Αξιολόγησης και Πιστοποίησης Γλωσσομάθειας (ΣΑΠΓ)*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και Stathorouliou,

τεχνικές εκπαίδευσης για την ανάπτυξη της διαμεσολαβητικής ικανότητας σχετίζονται με την ανάπτυξη επίγνωσης των κατάλληλων στρατηγικών διαμεσολάβησης και με την εμπειρική μάθηση. Με άλλα λόγια, ένας τρόπος για να εκπαιδεύσουμε τον μαθητή είναι να τον βοηθήσουμε να κατανοήσει, μέσα από διεργασίες αναστοχασμού (δικού μας και δικού του), ποιες στρατηγικές απαιτούν οι διαμεσολαβητικές δραστηριότητες στις οποίες τον εμπλέκουμε. Ένας άλλος τρόπος είναι να του παρέχουμε τη δυνατότητα για εξάσκηση με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ποικιλία δραστηριοτήτων και μάλιστα εμπλεκοντάς τον σε δραστηριότητες που αφορούν τα άμεσα ενδιαφέροντά του.

Τα παιδιά και κυρίως οι έφηβοι χρησιμοποιούν τις τεχνολογίες της πληροφορίας και επικοινωνίας πολύ περισσότερο από εμάς τους μεγάλους – στοιχείο το οποίο είναι καλό να αξιοποιείται, όπως και η ενασχόλησή τους με τη μουσική (κατέβασμα τραγουδιών, ανταλλαγή βίντεο), με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, το κινητό τους, κτλ. Πάρα πολλά παιδιά βεβαίως ασχολούνται και με τα σύγχρονα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social networking). Για παράδειγμα, με το facebook (www.facebook.com), όπου τα παιδιά "συναντώνται" σε πραγματικό χρόνο (συγχρονισμένα) ή ετεροχρονισμένα (ασύγχρονα) και ανταλλάσσουν μηνύματα, σχολιάζουν γεγονότα, "ανεβάζουν", δηλαδή ανακοινώνουν σε δημόσιο χώρο (wall), απόψεις και σκέψεις και αλληλεπιδρούν με συμπάθειες (like) με όσους έχουν κάποια ιδιαίτερη σχέση "φιλίας". Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιούν συνήθως συγκεκριμένο γκρικλις λεξιλόγιο, που προκύπτει από αντίστοιχες αγγλικές λέξεις. Ανάλογα δε με τη γλώσσα του δικτυακού μέσου που χρησιμοποιούν, η διαμεσολάβηση μπορεί να γίνεται αβίαστα μεταξύ π.χ. της Αγγλικής και της Ελληνικής αλλά και άλλων γλωσσών που διδάσκονται στο σχολείο π.χ. της Γαλλικής, της Ιταλικής, κτλ. Παρόμοια είναι και η περίπτωση του Twitter (www.twitter.com), του οποίου η λογική είναι να "ακολουθείται" (follow) κάποιος, δηλαδή να συνδέεται με τον λογαριασμό άλλου ατόμου και να παρακολουθεί τις δραστηριότητες, τις σκέψεις του, κ.ο.κ.

Γενικά, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης¹² αποτελούν αντικείμενο πολύωρης απασχόλησης των παιδιών και κυρίως των εφήβων και προσφέρουν πλούσιο υλικό συζητήσεων σε διάφορες γλώσσες, σ' ένα πολύγλωσσο περιβάλλον, δίνοντάς τους διέξοδο και κανάλι επικοινωνίας με συνομηλίκους τους εντός και εκτός της χώρας όπου ζουν. Ανεξάρτητα λοιπόν με το εάν οι γονείς και οι δάσκαλοι εγκρίνουν τις δραστηριότητες αυτές ή όχι, είναι σημαντικό να τις αξιοποιήσουμε προς όφελος των μαθητών και της μαθησιακής διαδικασίας.

Μια δυνατότητα αξιοποίησης των κοινωνικών δικτύων για την ανάπτυξη της διαμεσολαβητικής ικανότητας (από την ξένη προς τη μητρική γλώσσα) είναι να ζητήσουμε από τους μαθητές να ερμηνεύσουν τις διάφορες lingo εκφράσεις, είτε με τη χρήση αφίσας είτε με αντιστοίχιση των εκφράσεων με τις αντίστοιχες "εκλαϊκευμένες" εκδοχές τους. Θα μπορούσε ίσως ακόμη να αναπτυχθεί ένα "εγχειρίδιο χρήσης" των δικτύων, ή ένα "πρωτόκολλο ασφαλείας", στηριζόμενα και τα δύο στις αντίστοιχες οδηγίες που δίδονται στα ίδια τα δίκτυα.

Μια άλλη δυνατότητα για την ανάπτυξη της διαμεσολαβητικής ικανότητας (από τη μητρική προς την ξένη γλώσσα) είναι να γίνει προφορικά περίληψη μιας ροής συζήτησης σε forum ή

M. & Nikaki, D. 2009. "Investigating the use of test-taking strategies by KPG candidates". *19th International Symposium on Theoretical and Applied Linguistics*. Aristotle University of Thessaloniki.

¹² Για τα πιο γνωστά κοινωνικά δίκτυα, βλ. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_social_networking_websites.

blog (δηλαδή ενός θέματος άμεσου κοινωνικού ενδιαφέροντος για τους μαθητές εφηβικής ηλικίας) και να παρουσιαστούν οι διάφορες απόψεις που εκφράζονται από τους συμμετέχοντες (διαμεσολάβηση προς την ξένη γλώσσα).¹³

Τα emoticons (φατσούλες που αποδίδουν τη συναισθηματική φόρτιση εκείνου που πληκτρολογεί, κάποιον που χαμογελάει, ή για κάποιον που «βγάζει γλώσσα», δηλαδή κοροϊδεύει) μπορούν εύκολα να χρησιμοποιηθούν με τα μικρότερα παιδιά, αφού συνδυάζει την οπτικοποίηση (συναισθηματικό στοιχείο) με τη λεκτική απόδοση (γλωσσικό στοιχείο) και την ερμηνεία τους (διαμεσολαβητικό στοιχείο, π.χ. smiley για το προσωπάκι που χαμογελάει: ο "χαμογελαστούλης"). Αυτά λοιπόν θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο αφίσας, παρουσίασης, ακόμα και αντιπαράθεσης και σχολιασμού με άλλους τρόπους έκφρασης διάθεσης, λ.χ. lol για laughing out loud -> :)) -> "γελάω δυνατά, χαχανίζω" -> μου αρέσει το εικονίδιο αυτό / δεν μου αρέσει το εικονίδιο αυτό.

Υπάρχουν και περιπτώσεις μαθητών που ανταλλάσσουν email (πέρα από τις κοινωνικές δικτυώσεις) με παιδιά του εξωτερικού, κυρίως ως αποτέλεσμα σχολικών προγραμμάτων ανταλλαγής ή επειδή γνωρίστηκαν στις διακοπές. Θα μπορούσαν σε μικρότερες ηλικίες να εφαρμοστούν σχήματα αντιστοίχισης, όπου έχουμε ένα αρχικό κείμενο στην Α' γλώσσα, και δυο-τρεις σύντομες περιλήψεις στην Β' γλώσσα, όπου μία μόνο θα ήταν η αντίστοιχη ως προς το περιεχόμενο με το αρχικό κείμενο. Μία άλλη δυνατότητα θα ήταν να διαμεσολαβούνται κείμενα μεταξύ προφορικού λόγου (λ.χ. ένα ακουστικό μήνυμα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, voice-mail) στην Α' γλώσσα και γραπτής περιλήψης του κειμένου στη Β' γλώσσα ή αντίστροφα.

Κάποια παιδιά ασχολούνται και με τα ιστολόγια (blogs) σχετικά με θέματα που τα ενδιαφέρουν ιδιαίτερα. Θα μπορούσε να λειτουργήσει η τεχνική της συγκέντρωσης και σύγκρισης των πηγών και η παραγωγή στην άλλη γλώσσα στατιστικής ανάλυσης – περιγραφής σχετικά με τη συχνότητα των απόψεων που εμφανίζονται στα ιστολόγια. Ακόμα, τα blogs έχουν πολύ συχνά και εικονογραφήσεις ή φωτογραφίες, οι οποίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως αντικείμενα αντιστοίχισης του περιεχομένου (η εικόνα Α' αναφέρεται στο κείμενο δ επειδή το γατάκι που φαίνεται έχει τα χρώματα που περιγράφονται στην αγγελία απώλειας που βρήκα στο blog), κτλ.

Τέλος, ένα παιχνίδι караόκε με την απόδοση (ή πλήρη διαστρέβλωση) των στίχων των τραγουδιών των teen-idols θα μπορούσε να αποτελέσει ευχάριστο διάλειμμα, αλλά και ευκαιρία μεταφοράς εννοιών από γλώσσα σε γλώσσα, όπου μάλιστα οι μαθητές θα μπορούσαν να αντιληφθούν την πολύ συχνή διαφορά στη χρήση εκφραστικών στοιχείων και στη σημασία τους (δηλαδή τη συναισθηματική φόρτιση που αποδίδουν) μεταξύ των γλωσσών.

Όπως γίνεται σαφές από τα μέχρι τώρα παραδείγματα, η διαγλωσσική διαμεσολάβηση συνεπάγεται μεταφορά νοημάτων από τη μια γλώσσα στην άλλη.¹⁴ Πρέπει ωστόσο να γίνει

¹³ Αντικείμενο τέτοιου είδους συζητήσεων θα μπορούσε να είναι ακόμα και τα δρώμενα που παρουσιάζονται κυρίως στο αγγλόφωνο τηλεοπτικό κανάλι MTV και σε διάφορα προγράμματά του (π.χ. sweet sixteen, teen cribs κ.ο.κ.) τα οποία φαίνεται να ενδιαφέρουν τους εφήβους. Ακόμα και η σύγκριση των συνηθειών που προβάλλονται, με την ελληνική (ή αλβανική, ας πούμε) πραγματικότητα σε αντίστοιχες περιπτώσεις θα ήταν μια καλή ευκαιρία ανάπτυξης διαπολιτισμικού διαλόγου.

σαφές ότι το τι νοήματα ή πληροφορίες θα επιλεγούν από το αρχικό κείμενο και το πώς θα διατυπωθούν στη γλώσσα-στόχο δεν εξαρτάται μόνο από τη μορφή και το περιεχόμενο του κειμένου –όπως συνήθως συμβαίνει με τη μετάφραση και τη διερμηνεία, αλλά από το γιατί καλείται κάποιος να διαμεσολαβήσει. Άλλα πράγματα θα πει ο διαμεσολαβητής αν του ζητηθεί να πληροφορήσει κάποιον σχετικά με το ποιο θέμα πραγματεύεται ένα επιστημονικό κείμενο, άλλα αν του ζητηθεί να εξηγήσει τον κεντρικό του προβληματισμό και άλλα αν του ζητηθεί να επιχειρηματολογήσει αντλώντας επιχειρήματα από το κείμενο. Επίσης, ο τρόπος που θα μιλήσει (ή θα γράψει) εξαρτάται από την επικοινωνιακή περίσταση στην οποία καλείται να παίξει τον ρόλο του ο διαμεσολαβητής. Αλλιώς θα μιλήσει ένας νέος σε έναν φίλο του από άλλη χώρα, πληροφορώντας τον για το θέμα του πιο πάνω κειμένου και αλλιώς στον καθηγητή της ξένης γλώσσας του σχολείου που του ζητά να κάνει μια γραπτή περίληψη του κειμένου αυτού στην ξένη γλώσσα.

Με βάση τα παραπάνω καταλαβαίνουμε πως για να διαμεσολαβήσει ο χρήστης της ξένης γλώσσας αποτελεσματικά χρειάζεται να έχει γλωσσική επίγνωση, η οποία απαιτεί εξάσκηση και ποικίλες άλλες δεξιότητες, η καλλιέργεια των οποίων γίνεται φυσικά σταδιακά. Στα χαμηλότερα επίπεδα επικοινωνιακής επάρκειας μπορούμε να αξιοποιήσουμε τη διαμεσολάβηση για έλεγχο της κατανόησης γραπτού λόγου μιας και ο μαθητής καταλαβαίνει περισσότερα από όσα μπορεί να παράγει στην ξένη γλώσσα. Συγκεκριμένα, ένα κείμενο όπως αυτό του παραδείγματος 12 θα μπορούσαμε να το δώσουμε σε μαθητές Ιταλικής επιπέδου A1 και, αφού τους εξηγήσουμε τον σκοπό του κειμένου, να τους ζητήσουμε να επικεντρώσουν την προσοχή τους στον πίνακα κάτω από το συνεχές κείμενο και να πουν τι στοιχεία ζητούνται από τον αναγνώστη να συμπληρώσει. Το ίδιο κείμενο θα μπορούσε να δοθεί σε μαθητές Ιταλικής επιπέδου B1 και να τους ζητήσουμε να πουν στα ελληνικά ποιος είναι ο γενικός σκοπός του κειμένου αυτού.

Με το παράδειγμα αυτό, όπως και με το παράδειγμα 13 καταλαβαίνουμε ίσως καλύτερα ότι η διαμεσολαβητική παρέμβαση εξαρτάται όχι από το κείμενο καθαυτό αλλά από το τι ζητείται από το διαμεσολαβητή να κάνει με το κείμενο. Γι' αυτόν τον λόγο εξάλλου το ίδιο κείμενο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διαφορετικού τύπου διαμεσολαβητικές δραστηριότητες, και όπως στην παραπάνω περίπτωση, σε μαθητές διαφορετικού επιπέδου επικοινωνιακής επάρκειας. Με τον τρόπο αυτό, η εξάσκηση για την ανάπτυξη της διαμεσολαβητικής ικανότητας γίνεται μέσο για διαφοροποιημένη διδασκαλία και για έλεγχο διαφοροποιημένης γνώσης.¹⁵

5. Οι απαιτήσεις δραστηριοτήτων και δοκιμασιών διαμεσολάβησης

Όπως έχει ήδη διαφανεί από τη μέχρι τώρα παρουσίαση, η ενασχόληση με τη διαμεσολάβηση συμβάλλει στην ανάπτυξη ποικίλων γνωστικών και κοινωνικο-γλωσσικών δεξιοτήτων, ενώ βοηθά και στην καλλιέργεια της διαγλωσσικής και διαπολιτισμικής επίγνωσης. Συγκεκριμένα, η ενασχόληση με δραστηριότητες διαμεσολάβησης στην

¹⁴ Όπως και το ΚΠΓ, το ΕΠΣ-ΞΓ προβλέπει δραστηριότητες διαγλωσσικής διαμεσολάβησης που εμπλέκουν τα Ελληνικά –δηλαδή, της κοινής γλώσσας των μαθητών του σχολείου– και της ξένης γλώσσας που μαθαίνουν στο σχολείο. Όμως, παρουσιάζει ιδιαίτερο παιδαγωγικό ενδιαφέρον να πραγματοποιηθούν στην τάξη διαμεσολαβητικές δραστηριότητες και με άλλες γλώσσες που τυχαίνει να ξέρουν οι μαθητές ή/και ο εκπαιδευτικός – είτε αυτές είναι μητρικές γλώσσες για κάποιους μαθητές στην τάξη (λ.χ. Βουλγαρικά, Πολωνικά, Αλβανικά με τη γλώσσα που μαθαίνουν), είτε είναι ξένες γλώσσες (λ.χ. Αγγλικά με Γαλλικά ή Γερμανικά).

¹⁵ Σε αυτή τη λογική στηρίζονται οι δοκιμασίες διαμεσολάβησης της διαβαθμισμένης εξέτασης Β' επιπέδου του ΚΠΓ.

ξενόγλωσση τάξη βοηθούν να αντιληφθεί ο μαθητής ότι δεν υπάρχει λέξη-προς-λέξη αντιστοιχία μεταξύ των δύο γλωσσών, ότι η μεταφορά πληροφοριών από τη μια γλώσσα στην άλλη δεν συνίσταται μόνο στην ακριβή απόδοση όλων των πληροφοριών και μηνυμάτων ενός κειμένου και ότι δεν υπάρχουν σημαντικές ή μη σημαντικές πληροφορίες αλλά σχετικές ή μη σχετικές ανάλογα με τον εκάστοτε επικοινωνιακό στόχο του ομιλητή ή του συγγραφέα –ο οποίος στόχος ορίζεται στο πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης την οποία διαμορφώνουμε για το μαθητή. Δηλαδή, διαμορφώνοντας τις οδηγίες της άσκησής μας ορίζουμε σαφώς ποιος μιλάει/γράφει σε ποιον, κάτω από ποιες συνθήκες και για ποιο σκοπό, στοιχεία που παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο για το είδος του λόγου που θα παραγάγει ο μαθητής, όπως ήδη ειπώθηκε παραπάνω.

Να δούμε με μερικά ακόμη παραδείγματα πόσο διαφορετική παραγωγή περιμένουμε ορίζοντας διαφορετικές περιστάσεις επικοινωνίας σε κάθε μία από τις δραστηριότητες:

- Με τη δραστηριότητα του παραδείγματος 14 περιμένουμε από τον μαθητή Γαλλικής επιπέδου B1 να επιλέξει τις κατάλληλες πληροφορίες από το ελληνικό κείμενο ώστε να ενημερώσει μια φίλη, σε email που θα της γράψει, σχετικά με την πρωτοβουλία μιας οικολογικής οργάνωσης για συλλογική δράση στα πάρκα της Θεσσαλονίκης και να της προτείνει να συναντηθούν σε μια από τις συγκεντρώσεις την επόμενη Κυριακή. Πολύ διαφορετική (πιο απαιτητική) παραγωγή λόγου θα περιμέναμε (ως προς το ύφος, το λεξιλόγιο, τις συντακτικές δομές, κτλ.) στην περίπτωση που, λόγου χάρη, ζητούσαμε από τους μαθητές να βασιστούν στο συγκεκριμένο κείμενο και να παραγάγουν ένα δικό τους, στα Γαλλικά φυσικά και πάλι, για ένα ευρωπαϊκό περιοδικό που καλεί τους αναγνώστες να προτείνουν, με βάση τις εμπειρίες τους, ιδέες για διασκεδαστικά δρώμενα για νέους.
- Με τη δραστηριότητα του παραδείγματος 11, στην οποία αναφερθήκαμε και νωρίτερα, περιμένουμε από τον μαθητή Αγγλικής, επιπέδου Γ1, να κάνει κάτι αρκετά περίπλοκο γνωστικά και γλωσσικά. Συγκεκριμένα, περιμένουμε να γράψει μια επιστολή σε μια πανεπιστημιακή εφημερίδα στην οποία να καταθέτει τις προτάσεις του σχετικά με το τι μπορεί να κάνει ο καθένας μας συνεισφέροντας στην προστασία του περιβάλλοντος, αξιοποιώντας μόνο τις σχετικές πληροφορίες που περιλαμβάνει ένα ελληνικό άρθρο. Επίσης, έχοντας δώσει την πρώτη παράγραφο της επιστολής, περιμένουμε να συνεχίσει στον ίδιο τόνο και ύφος. Και σε αυτό το παράδειγμα, θα περιμέναμε εντελώς διαφορετική παραγωγή λόγου, ως προς το ύφος, το λεξιλόγιο, τις συντακτικές δομές, κτλ., αν χρησιμοποιούσαμε μεν το ίδιο κείμενο, αλλά ορίζαμε εντελώς διαφορετικές παραμέτρους επικοινωνίας. Λόγου χάρη, ας σκεφτούμε πόσο διαφορετική θα περιμέναμε να ήταν η παραγωγή αν ζητούσαμε από τους μαθητές να ετοιμάσουν, αξιοποιώντας τις σχετικές πληροφορίες του άρθρου, μια αφίσα με παροτρύνσεις ως προς το τι να κάνουμε και τι να μην κάνουμε ως περιβαλλοντικά ευσυνείδητοι πολίτες, ή αν ζητούσαμε να εξηγήσουν οι μαθητές μας στα Αγγλικά, με βάση το περιεχόμενο του άρθρου, τον τίτλο του («Τι κάνουν και τι κάνουμε»).
- Με τη δραστηριότητα του παραδείγματος 15 περιμένουμε από τον μαθητή Αγγλικής, επιπέδου B1, να επιλέξει πληροφορίες από ένα ελληνικό κείμενο περιοδικού με τίτλο «Υγεία και Ευτυχία» και να γράψει ένα email στον φίλο του που δεν αισθάνεται καλά τελευταία και να τον συμβουλέψει τι να κάνει για να νιώσει

καλύτερα. Το ζητούμενο δηλαδή είναι να εμπλακούν οι μαθητές σε διάλογο, όπου ο ένας να δίνει συμβουλές προφορικά, χρησιμοποιώντας απλές συντακτικές δομές («κάνε αυτό και εκείνο») και απλό, καθημερινό λεξιλόγιο, ενώ ο άλλος να ανταποκρίνεται με τυποποιημένες φράσεις («Α, ωραία», «Καλή ιδέα») ή με εκφράσεις που αφορούν καθημερινές συνήθειες («Εγώ συνήθως δεν τρώω πρωινό – πίνω έναν ποτήρι γάλα και φεύγω...»). Ας σκεφτούμε τώρα πόσο διαφορετική παραγωγή θα περιμέναμε αν το κείμενο αυτό το χρησιμοποιούσαμε για μια δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου με τις εξής οδηγίες στην ξένη γλώσσα: Φαντάσου πως η φίλη σου η Χλόη, η οποία σου παραπονιέται τελευταία ότι αισθάνεται «πεςμένη», σου ζητά τη βοήθειά σου. Χρησιμοποιώντας πληροφορίες από το ελληνικό κείμενο, γράψε της ένα email και πες της τι θα μπορούσε να κάνει για να αισθανθεί καλύτερα.

Αν και, όπως ήδη αναφέρθηκε, το κείμενο (γραπτό ή προφορικό) που δίνεται ως ερέθισμα για διαμεσολάβηση δεν αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα για το είδος του λόγου που θα παραγάγουν οι μαθητές, πρέπει να ξέρουμε πως η θεματική, ο τύπος του κειμένου, η έκταση και η γλωσσική πολυπλοκότητά του παίζουν και αυτά ρόλο στο τι θα πει ή θα γράψει ο μαθητής και πόσο δύσκολο ή εύκολο θα του είναι να το κάνει. Για τον λόγο αυτό, ας έχουμε στο μυαλό μας πως η επιλογή των κειμένων για άσκηση στη διαμεσολάβηση καλό είναι να γίνεται με γνώμονα το επίπεδο, τα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες των μαθητών μας. Βέβαια, αν έχουμε συνείδηση πως δεν είναι εξοικειωμένοι οι μαθητές μας με το θέμα και το είδος του κειμένου που έχουμε σκοπό να αξιοποιήσουμε, το ερώτημά μας θα είναι ανάλογο. Για παράδειγμα, ας υποθέσουμε ότι έχουμε μαγνητοφωνήσει από ξένη εκπομπή ένα ραδιοφωνικό παιχνίδι γνώσεων. Οι μαθητές μας πιθανότατα δεν έχουν ξανακούσει τέτοιου είδους εκπομπή και δεν θα καταλάβουν αμέσως περί τίνος πρόκειται. Σε αυτή την περίπτωση, μπορούμε να τους πούμε εξ αρχής περί τίνος πρόκειται και να τους ζητήσουμε να ακούσουν την ξένη εκπομπή προσεκτικά για να καταλάβουν τους κανόνες του παιχνιδιού. Θα μπορούσαμε μάλιστα να τους χωρίσουμε σε μικρές ομάδες και η κάθε ομάδα να κρατήσει σημειώσεις στα Ελληνικά. Όποια ομάδα βρει τους περισσότερους κανόνες, κερδίζει. Πάμε όμως και στη δεύτερη φάση της άσκησης, όπου ζητάμε από τους μαθητές μας, χωρισμένους σε μικρές ομάδες, να σκεφτούν ένα παιχνίδι που παίζουν οι ίδιοι ή που έχουν δει στην τηλεόραση (στα Ελληνικά, φυσικά). Αυτό που τους ζητάμε να κάνουν είναι να μιλήσουν μεταξύ τους στα Ελληνικά αλλά να γράψουν στην ξένη γλώσσα τους κανόνες του παιχνιδιού με το οποίο αποφάσισαν να ασχοληθούν. Με βάση τους κανόνες που θα ακούσουν στην συνέχεια, στην ξένη γλώσσα, η τάξη προσπαθεί να μαντέψει για ποιο παιχνίδι πρόκειται. Η ομάδα που κερδίζει είναι αυτή που θα κατορθώσει να βοηθήσει την τάξη να μαντέψει σωστά.

Η διαμεσολαβητική δραστηριότητα που μόλις περιγράφηκε διαφέρει από τις δραστηριότητες των παραδειγμάτων του Παραρτήματος 1, πολλές από τις οποίες αποτελούν δοκιμασίες από τις εξετάσεις του ΚΠΓ, κατασκευασμένες για να ελέγξουν τη διαμεσολαβητική ικανότητα του μαθητή και όχι για εξάσκηση στην τάξη. Η τελευταία μπορεί να έχει διάφορες φάσεις, οι οποίες εμπλέκουν τη χρήση των γλωσσών από τους μαθητές με δημιουργικό και φυσικό τρόπο.

Δεν είναι πράγματι τόσο απλό για τον εκπαιδευτικό της τάξης να σχεδιάσει και να φτιάξει μόνος του παρόμοιες διαμεσολαβητικές δραστηριότητες. Απαιτείται να αφιερώσει χρόνο και προσπάθεια, αφού οι εκδόσεις των διδακτικών βιβλίων που κυκλοφορούν στην ελληνική αγορά και ειδικά τα εγχειρίδια του ελεύθερου εμπορίου δεν περιλαμβάνουν διαμεσολαβητικές δραστηριότητες. Ο χρόνος όμως που θα ξοδέψει ο εκπαιδευτικός για να προετοιμάσει

διαμεσολαβητικές δραστηριότητες για τους μαθητές του, αξιοποιώντας ενδεχόμενα και το διαδίκτυο ως πηγή μεγάλης ποικιλίας κειμένων προφορικού και γραπτού λόγου (στην Ελληνική και στην ξένη γλώσσα), αποτελεί σημαντική επένδυση για το μάθημα της ξένης γλώσσας, καθώς η εξάσκηση στη διαμεσολάβηση συμβάλλει στην ανάπτυξη πολύπλοκων γνωστικών μηχανισμών, κοινωνικών δεξιοτήτων, καθώς και στην καλλιέργεια διαπολιτισμικής επίγνωσης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Παραδείγματα δραστηριοτήτων διαμεσολάβησης

Παράδειγμα 1 (Από τις Εξετάσεις επιπέδου Β1 του ΚΠΓ στην Ισπανική, Μάιος 2011)

Has invitado a tu amigo español Mario a una cena en el restaurante «Ο Παράδεισος της γεύσης». Basándote en el plano, envíale un mensaje electrónico (**80 palabras**) para indicarle cómo llegar.

¡OJO! No utilices tu propio nombre! Puedes firmar como Jorge o María.

«Ο Παράδεισος της γεύσης»

Οικογενειακή υπόθεση αυτό το μικρό, λιτό ελληνικό εστιατόριο σε αποχρώσεις του λευκού και του ανοιχτού πράσινου, που άνοιξε πρόσφατα στον Πειραιά με κάποιες συνταγές της κατηγορίας «σπιτική κουζίνα» και κάποιες άλλες πιο ασυνήθιστες. Ξεχώρισα το μοσχάρι, μαγειρεμένο με κρεμμυδάκια και κρασί, και το τρυφερό κατόπουλο. Η φροντίδα και οι καλές προθέσεις φαίνονται από το ότι ψήνουν μόνοι τους το ψωμί σε ξύλινο φούρνο και από το ότι αναζητούν τα υλικά τους σε τοπικούς παραγωγούς. Όσο για τις τιμές, είναι πολύ λογικές.

Τιμή: € 15-20.

Παράδειγμα 2 (Από τις εξετάσεις επιπέδου Β2 του ΚΠΓ στην Αγγλική, Απρίλης 2005)

Use the information in the newspaper text to help you write a short **report** (150 words) **about what Greeks think of their educational system**. This report is for a **website** conducting a survey on what European citizens think is wrong with the educational system of their country.

- Begin your report like this: According to a recent opinion poll...
- End it by stating your own opinion about education in Greece.

(βλ. κείμενο στην επόμενη σελίδα)

ΠΑΙΔΕΙΑ - MADE IN EUROPE

Μια έρευνα που έγινε τον περασμένο Μάρτη από δύο διαδικτυακούς τόπους αποκαλύπτει μια σχετικά ανησυχητική εικόνα για την εκπαίδευση στην Ευρώπη. Τη βλέπουμε στον πίνακα που ακολουθεί, ο οποίος παρουσιάζει τις απόψεις 6.500 περίπου ατόμων (20-45 ετών) από δέκα ευρωπαϊκές χώρες που συμμετείχαν στη συγκεκριμένη έρευνα.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΤΕΘΗΚΑΝ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	
	Όχι	Ναι
■ Προετοιμάζει κατάλληλα τους νέους για τις ανάγκες της εποχής η υποχρεωτική σχολική εκπαίδευση;	70%	30%
■ Στηρίζουν την παιδεία οι πολιτικοί και κοινωνικοί φορείς της χώρας σας θεωρώντας την προτεραιότητα για την ανάπτυξη της κοινωνίας σας;	62%	38%
■ Ανταμειβονται ικανοποιητικά οι εκπαιδευτικοί ώστε να έχουν αυξημένη διάθεση για το έργο που επιτελούν;	85%	15%
■ Παρέχεται συνεχής κατάρτιση στους εκπαιδευτικούς και δυνατότητες για να ανανεώνουν και να μοιράζονται τις γνώσεις τους με συναδέλφους τους;	82%	18%
■ Είναι ενδιαφέρουσα η ύλη διδασκαλίας για τους μαθητές της υποχρεωτικής εκπαίδευσης;	64%	36%
■ Συνδέεται η εκπαίδευση με την επαγγελματική ανάπτυξη των νέων;	57%	43%

Παράδειγμα 3 (Από τις εξετάσεις A1+A2 του ΚΠΓ στην Αγγλική, Μάιος 2010)

ACTIVITY X

Why are they calling? Read options A-D, listen to the phone messages (11-13), and choose the best option for each message. There is one option you do not need.

Για ποιο λόγο τηλεφωνούν; Δες τις επιλογές A-D, άκουσε τα μηνύματα (11-13) και διάλεξε την σωστή απάντηση για την κάθε περίπτωση. Υπάρχει μία απάντηση που δεν χρειάζεσαι.

11. _____	A.	Να του πει ότι θα έρθει με μια φίλη.
12. _____	B.	Να της ζητήσει να την πάει στο νοσοκομείο.
13. _____	C.	Να του πει πως θα τον πάει στο αεροδρόμιο.
	D.	Να δει αν έχει κάποιο πρόβλημα υγείας.

Το ηχητικό μήνυμα

Why are they calling? Read options A-D, listen to the phone messages (11-13) and choose the best option for each message. There is one option you do not need.

11. *Richie, you told me that the party is this weekend, Saturday night, right? I'm bringing Sophie with me. She's flying in from Cyprus on Friday. You'll like her. She's really nice.*
12. *Jonathan, I got your message and I'm calling back as you said. Of course I can drive you to the airport tomorrow evening. But you forgot to tell me: What time is your flight?*
13. *Tricia, hi. Thanks for dropping the package off. David said you were in a hurry – going to the hospital. Are you visiting someone or is there something wrong? Please give me a call – as soon as you can.*

Παράδειγμα 4 (Από τις εξετάσεις A1+A2 του ΚΠΓ στη Γερμανική, Μάιος 2008)

Du hörst drei Menschen sprechen. Wo sind sie? Kannst du die richtige Lösung finden (A, B, C oder D)? Eine Antwort bleibt übrig. Du hörst jeden Sprecher zweimal.

Άκουσε προσεκτικά τι λένε τρεις άνθρωποι. Μπορείς να βρεις πού είναι (A, B, C ή D); Υπάρχει μία επιλογή που δεν θα χρειαστείς. Θα ακούσεις τον κάθε ομιλητή δύο φορές.

Ο ομιλητής βρίσκεται ...

- A) στο σούπερ μάρκετ.
- B) στο σχολείο.
- C) στο σιδηροδρομικό σταθμό.
- D) στο εστιατόριο.

				
13.	A ☐	B ☐	C ☐	D ☐
14.	A ☐	B ☐	C ☐	D ☐
15.	A ☐	B ☐	C ☐	D ☐

Παράδειγμα 5 (Από τις εξετάσεις επιπέδου A1&A2 του ΚΠΓ στην Ιταλική, Μάιος 2011)

Quale di queste cartoline conviene mandare ... ?
Ποια κάρτα θα έστειλνες ...

1. για να ευχηθείς «Καλή πρωτοχρονιά»;

2. για να ευχαριστήσεις ένα φίλο;

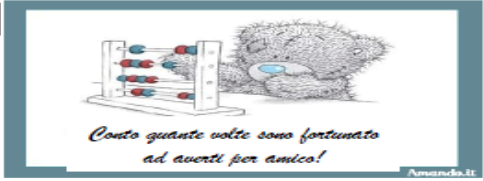
3. για να συγχαρείς κάποιον για την απόκτηση πτυχίου;

4. για να πεις καλημέρα;

5. για να δώσεις ευχές για το μωρό που γεννήθηκε;

A.

B.

C.

D.

E.

1.	A. ☐	B. ☐	C. ☐	D. ☐	E. ☐
2.	A. ☐	B. ☐	C. ☐	D. ☐	E. ☐
3.	A. ☐	B. ☐	C. ☐	D. ☐	E. ☐
4.	A. ☐	B. ☐	C. ☐	D. ☐	E. ☐
5.	A. ☐	B. ☐	C. ☐	D. ☐	E. ☐

Παράδειγμα 6 (Από το βιβλίο για τα Αγγλικά Δ' Τάξης Δημοτικού, σελ. 68)¹⁶

5 Read the information in the box and say if the following statements are **TRUE** or **FALSE**:

Η Μεγάλη Εβδομάδα (Holy Week) ξεκινάει από την Κυριακή των Βαΐων. Χαρακτηριστικό έθιμο αυτής της ημέρας είναι ο στολισμός των εκκλησιών με βάγια, τα οποία και μοιράζονται στους πιστούς. Τη Μεγάλη Δευτέρα (Holy Monday) εντείνεται η νηστεία της Σαρακοστής που έχει αρχίσει από την Καθαρή Δευτέρα. Τη Μεγάλη Τρίτη (Holy Tuesday) πάμε στην εκκλησία και ακούμε το τροπάριο της Κασσιανής. Τη Μεγάλη Τετάρτη (Holy Wednesday) γίνεται στην εκκλησία το Ευχέλαιο και ο παπάς αλείφει σταυρωτά το πρόσωπο κάθε χριστιανού με λάδι. Τη Μεγάλη Πέμπτη (Holy Thursday) έχουμε το ζύμωμα της κουλούρας και το βάψιμο των αυγών. Τα παιδιά στολίζουν πολλές φορές τα αυγά με χαλκομανίες. Αργά το βράδυ, στολίζεται ο Επιτάφιος (Epiaph) με λουλούδια από κορίτσια και γυναίκες. Τη Μεγάλη Παρασκευή (Holy Friday) το μεσημέρι γίνεται η Αποκαθήλωση του Χριστού και το βράδυ γίνεται η περιφορά του Επιταφίου. Το Μεγάλο Σάββατο (Holy Saturday) το βράδυ πηγαίνουμε στην εκκλησία για να ακούσουμε και να ψάλλουμε το "Χριστός Ανέστη". Ανάβουμε τις λαμπάδες μας, φιλάμε τους συγγενείς και φίλους μας και γυρνάμε στο σπίτι για την παραδοσιακή μαγειρίτσα και το τσούγκρισμα των αυγών. Την Κυριακή του Πάσχα (Easter Sunday) σουβλίζουμε το αρνί και κάνουμε μια μεγάλη γιορτή με τους συγγενείς και τους φίλους μας.

1. We don't go to church on Holy Tuesday	T	F
2. We make bread cakes and decorate the eggs on Holy Wednesday	T	F
3. On Holy Thursday we decorate the Epitaph with flowers	T	F
4. On Holy Saturday night we go to church	T	F
5. On Easter Sunday we eat fish	T	F

¹⁶ Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. 2007. *Βιβλίο αγγλικών Δ' τάξης Δημοτικού*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Παράδειγμα 7 (Από το *Task Way English 3*, Αθήνα: ΟΕΔΒ)

4. CULTURE SHOCK

INFORMATION

Mrs Beals - Marinos is married to a Greek and has been living in Greece for three years. She has just received a letter from her nephew Pavlos, who is on his first visit to England. In his letter, Pavlos is talking about his impressions and experiences. He also mentions a problem that he is facing. Mrs Beals - Marinos has written to him, answering his letter.

TASK 1

Read the letter that Mrs Beals - Marinos wrote to Pavlos and find out which of the problems below Pavlos is facing:

- He must have missed his parents
- He could be having problems with the language
- He probably hasn't made many friends
- He must be having problems with his teachers
- He probably doesn't always do the right thing on all occasions

TASK 2

EXTRA

Pavlos read the letter his aunt sent him, and he's unsure about what the marked paragraph means. He's thinking about it in Greek. Which one of the concepts here do you think it expresses?

- Η διαφύλαξη της πνευματικής κληρονομιάς
- Η μεταβολή του ατόμου μέσα στην κοινωνία
- Η επίδραση της πολιτιστικής κληρονομιάς στη σκέψη και στη συμπεριφορά των ανθρώπων
- Η μεταβολή στα ήθη και έθιμα

72, Ermou St.
11721 Lamia

April 15th

Dear Pavlos,

Thank you for your nice letter. I was really glad to hear from you so soon. I am happy to know you are having an exciting time in England. I must say, I was a bit worried since this was your first Easter away from home.

I am so pleased you have no serious problems with the language. No wonder, of course, if you come to think of the time you have spent and the effort you have made to learn English.

As far as your problem is concerned, I think you should not worry at all. As a matter of fact, I would not call it a problem, because it happens to anybody visiting a foreign country and coming in contact with the people there. I remember myself feeling so "foreign" when I first came to Greece.

I have realised, though, that this is perfectly natural. We grow within a country and we are formed by its way of thinking, its customs and its ways. We act like other people in our society. And we probably do not want to change even if we could, because we are, each of us, fond of our country and heritage.

I hope the rest of your time in England will be as enjoyable as it has been till now.

Love
Aunt Jean

Παράδειγμα 8 (Από τις εξετάσεις επιπέδου Β1 του ΚΠΓ στην Γερμανική, Νοέμβριος 2010).

Ihr deutscher Freund Peter lebt seit sechs Monaten in Athen und möchte gern einen Zoo besuchen. Sie haben in einer griechischen Zeitschrift einen Artikel über den „Attika-Zoo“ gelesen, der Peter interessieren wird.

Schreiben Sie Ihrem Freund eine E-Mail von 80-100 Wörtern, in der Sie ihm über den „Attika-Zoo“ berichten. Beziehen Sie sich dabei auf die Informationen im Text und gehen Sie auf folgende Punkte ein:

- Wo befindet sich der Zoo?
- Wann kann man den Zoo besuchen?
- Was kann man in dem Zoo machen? (Nennen Sie drei Aktivitäten.)

Unterschreiben Sie Ihre E-Mail als Christos / Christina. Planen Sie für diese Aufgabe ungefähr 25 Minuten ein.

Βόλτα στο Αττικό Ζωολογικό Πάρκο!

Σκέπτεστε πού θα μπορούσατε να πάτε την Κυριακή; Για τους λάτρεις των ζώων και όχι μόνο, αλλά και για όσους επιθυμούν μια βόλτα, το **Αττικό Ζωολογικό Πάρκο** είναι μια πολύ καλή επιλογή. Βρισκόμαστε στα Σπάτα, λίγα χιλιόμετρα έξω από την Αθήνα, κοντά στο αεροδρόμιο. Μπορείτε να έρθετε με λεωφορείο αλλά και με το αυτοκίνητό σας.

Το Αττικό Ζωολογικό Πάρκο με τα 2000 ζώα από όλον τον κόσμο σας δίνει τη δυνατότητα ενός ταξιδιού στις πέντε ηπείρους σε μία μέρα! Δίνει χαρά όχι μόνο στους μεγάλους αλλά και στα παιδιά που έρχονται πιο κοντά στα ζωάκια, που τόσο αγαπούν να βλέπουν.

Και επειδή χρειάζεστε δύο ώρες περπάτημα για να γυρίσετε όλο το πάρκο, σας προσφέρουμε για ξεκούραση τραπέζια του πικ-νικ, ενώ στην καφετέρια του πάρκου μπορείτε να παραγγείλετε τον καφέ ή το αναψυκτικό σας. Για τους μικρούς μας φίλους βρίσκεται στο κέντρο του πάρκου μια παιδική χαρά όπου μπορούν να παίξουν όσο επιθυμούν.

Εάν θέλετε να αγοράσετε αναμνηστικά δώρα και σουβενίρ, στην έξοδο του πάρκου υπάρχει και ένα κατάστημα για τις αγορές σας.

Σας ευχόμαστε λοιπόν καλή περιπλάνηση στο πάρκο!

Τιμή εισιτηρίου: 14 Ευρώ (ενήλικες), 10 Ευρώ (παιδιά 3 έως 12 ετών).

Ώρες λειτουργίας: 9 το πρωί έως τη δύση του ηλίου (καθημερινά, όλο το χρόνο).

Παράδειγμα 9 (Από τις εξετάσεις επιπέδου Β2 του ΚΠΓ στην Αγγλική, Νοέμβριος 2009)

Using information from the article below, write a **text of advice** (150 words) to be published in your **school paper**. Tell your peers what they **should** and **should not do** if they don't want to be addicted to the Internet!

Μάθετε αν είστε εξαρτημένοι από το Ίντερνετ

Σύμφωνα με τη γνωστή ιστοσελίδα www.netaddict.com, τα άτομα που έχουν εξάρτηση είναι αυτά που έχουν απαντήσει «συχνά» ή «συνέχεια» στις περισσότερες από τις παρακάτω ερωτήσεις. Ανήκετε μήπως κι εσείς σε αυτά? Αν ναι, δεν έχετε παρά να αλλάξετε συνήθειες!

- Ασχολείστε με το Ίντερνετ πάνω από 3-4 ώρες την ημέρα;
- Παραμελείτε τη σχολική σας εργασία ή τις δουλειές σας για να είσαστε online;
- Πόσο συχνά ελέγχετε το e-mail σας;
- Προτιμάτε να μείνετε σπίτι ακόμη κι όταν μπορείτε να βγείτε με φίλους, να πάτε σπίτι τους ή να μιλήσετε μαζί τους στο τηλέφωνο;
- Μένετε πολύ μόνος ή μόνη στο δωμάτιό σας παίζοντας με το κομπιούτερ;
- Έχετε λαχτάρα να ξανασυνδεθείτε με το Ίντερνετ, όταν είστε «εκτός»;
- Εκνευρίζετε όταν μπαίνουν χρονικά όρια χρήσης του Ίντερνετ;
- Είστε κακόκεφοι όσο είστε offline;

Παράδειγμα 10 (Από τις εξετάσεις επιπέδου Γ1 του ΚΠΓ στην Γαλλική, Μάιος 2009)

En tant que membre de l'Association écologique de votre région, vous postez un message au Forum Éco-Citoyen ayant pour thème « Les Transports », dans le but d'informer les internautes sur la campagne « Ecomobility 2008-2009 » qui est présentée ci-dessous. Rédigez votre texte. 130-150 mots. Ne signez pas votre texte.

Εκστρατεία Ecomobility 2008-2009
υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας
Ξεκινάνε οι προτάσεις των μαθητών από 27 πόλεις
για τις Πράσινες Μεταφορές

Με τη συστράτευση σημαντικών επιστημονικών ιδρυμάτων, οργανισμών και φορέων, ανακοινώθηκε η εκστρατεία «**ECOMOBILITY 2008-2009**», που διοργανώνει το ECOCITY για έκτη συνεχόμενη χρονιά. Πρόκειται για μία σημαντική ενέργεια ευαισθητοποίησης, που καλλιεργεί την περιβαλλοντική αντίληψη των νέων μας και αναδεικνύει τα προβλήματα που δημιουργούν τα Μέσα Μετακίνησης στις πόλεις.

Ομάδες μαθητών από είκοσι επτά πόλεις της χώρας, με το σύνθημα «Οι Μαθητές ερευνούν, οι Πόλεις ενημερώνονται, η Κοινωνία ευαισθητοποιείται» και με την πεταλούδα για έμβλημα, θα προτείνουν τρόπους για τη σωστή χρήση των Μέσων Μεταφοράς στην πόλη τους με σκοπό τη μείωση εκπομπών που ρυπαίνουν την ατμόσφαιρα και επηρεάζουν την υγεία. Η έναρξη ανακοινώθηκε στη διάρκεια συνέντευξης Τύπου, την Πέμπτη 22 Ιανουαρίου 2009, όπου παρουσιάστηκε το περιεχόμενο του διαγωνισμού της εκστρατείας, που θα οδηγήσει στις Βρυξέλλες την ομάδα των μαθητών με την καλύτερη εργασία και τις καλύτερες προτάσεις.

Η καλύτερη εργασία, που θα επιλεγεί από τις Επιτροπές Αξιολόγησης, θα ανακοινωθεί σε ειδική εορταστική τελετή στο Αμφιθέατρο του Υπουργείου Μεταφορών. Τα μέλη της νικήτριας ομάδας θα φιλοξενηθούν στις Βρυξέλλες από την Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα.

Οι τέσσερις πιο δημιουργικές εργασίες θα επιβραβευθούν με φιλοξενία των μαθητών, για μια εβδομάδα, στην περιβαλλοντική κατασκήνωση «ECOCAMP» στη Ροδέα Καλαβρύτων, που διοργανώνει το ECOCITY κάθε χρόνο τον Αύγουστο.

Από τον Ιούνιο μέχρι τον Σεπτέμβριο, επιλεγμένες εργασίες και δημιουργίες των μαθητών θα παρουσιαστούν σε ειδική Έκθεση που θα λειτουργήσει στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Πληροφόρησης στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών Ελευθέριος Βενιζέλος.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να διαβάσουν περισσότερα στοιχεία στον ειδικό διαδικτυακό τόπο που έχει δημιουργήσει το ECOCITY στη διεύθυνση: www.ecomobility.gr

Παράδειγμα 11 (Από τις εξετάσεις επιπέδου Γ1 στην Αγγλική, Μάιος 2009)

Imagine you are Alex Eleftheriou, studying in the UK. Your university newspaper includes a section entitled WHAT WE CAN DO TO SAVE THE PLANET. Students often send letters to appear here, with suggestions about what can be done for the planet. Write a letter to the newspaper editor (200 words, in addition to the opening below) with **suggestions** using information from the Greek article below.

<p>Mr Jan Jaworksy Editor of University College News 45 Gower Street London WC1E 6BT</p>	<p>08 John's Park Blackheath London SE3 7PJ</p>
	8 May 2008
<p>Dear Editor,</p> <p>I saw your announcement asking us to contribute to the next issue of UCN and I thought that I should give it a try, especially since I read an interesting article in a Greek magazine yesterday and it started me thinking. So here are my suggestions about WHAT WE CAN DO TO SAVE THE PLANET. I hope that some people will agree with me and that all of us WILL do something, rather than just talk about what to do!</p>	

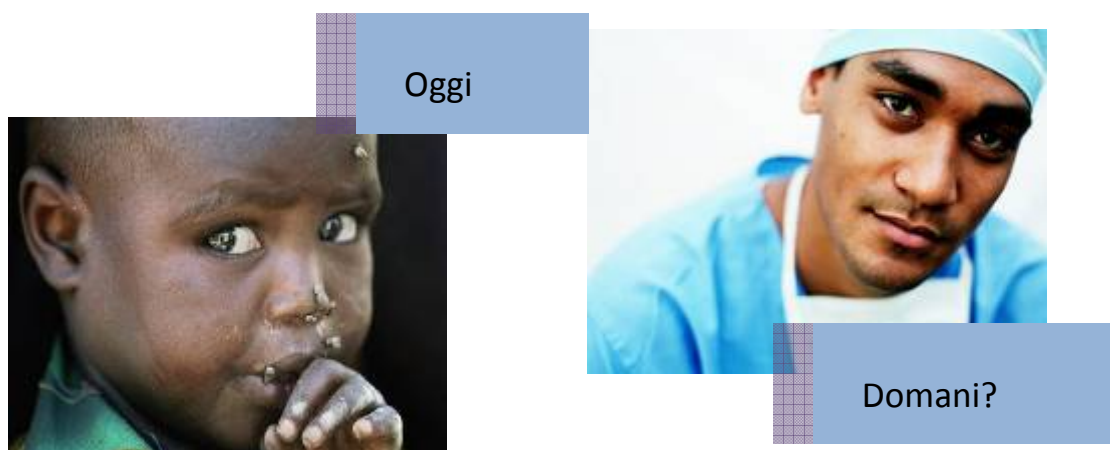
ΤΙ ΚΑΝΟΥΝ ΚΑΙ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;

Υπάρχουν εταιρίες που διατείνονται πως ενδιαφέρονται έντονα για το περιβάλλον και πως ακολουθούν μια φιλο-περιβαλλοντική πολιτική. Πολλοί όμως πιστεύουν πως το ενδιαφέρον των εταιριών για το περιβάλλον δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα τρικ του μάρκετινγκ, ένας τρόπος για να φτιάξουν το προφίλ τους. Φυσικά, υπάρχουν εταιρίες που είναι περιβαλλοντικά υπεύθυνες και άλλες που ξέρουν πολύ καλά ότι οι πωλήσεις τους εξαρτώνται από τους καταναλωτές. Όμως, οι περισσότερες εταιρίες λένε πολλά περισσότερα από όσα κάνουν και σε πολλές χώρες κανείς δεν τις ελέγχει! Γι' αυτό και εμείς οι καταναλωτές, καθώς αναπτύσσουμε την περιβαλλοντική μας συνείδηση, πρέπει να απαιτούμε τον έλεγχο από την πολιτεία και να σαμποτάρουμε τα προϊόντα και τις υπηρεσίες των εταιριών που δεν είναι περιβαλλοντικά υπεύθυνες.

Ωστόσο, το πρόβλημα της υποβάθμισης του περιβάλλοντος και του πλανήτη μας σίγουρα δεν

λύνεται μόνο με το σαμποτάρισμα προϊόντων εχθρικών προς το περιβάλλον ή χρησιμοποίησης φιλο-περιβαλλοντικά αγαθά, π.χ. φορώντας ρούχα από ανακυκλωμένα πλαστικά μπουκάλια. Χρειάζεται ευρύτερη δράση. Από την άλλη, βέβαια, δεν μπορεί και δεν είναι δυνατό κανείς να αρχίσει να ζει σαν «άνθρωπος των σπηλαίων» εν ονόματι της καταπολέμησης του φαινομένου του θερμοκηπίου και της κλιματικής αλλαγής. Οι περιβαλλοντολόγοι πάντως προτείνουν όχι να μην καταναλώνουμε, αφού αυτό θα ήταν αδύνατον, αλλά να καταναλώνουμε κριτικά και με οικολογικά κριτήρια. Να αρχίσουμε να αναρωτιόμαστε αν πραγματικά χρειαζόμαστε όλα αυτά που αγοράζουμε, να προτιμάμε προϊόντα με μεγαλύτερη διάρκεια ζωής, που έχουν παραχθεί από ανακυκλωμένες πρώτες ύλες. Γενικά, να επιλέγουμε προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον και να αντικαθιστούμε ρούχα και συσκευές όχι γιατί άλλαξαν το στυλ και η μόδα αλλά γιατί πραγματικά τα έχουμε ανάγκη.

Παράδειγμα 12

Ci sono bambini che hanno un sogno. Andare a scuola e diventare un giorno un bravo medico o un bravo insegnante. Senza il tuo aiuto però non potranno mai realizzarlo. Ma tu puoi cambiare il loro destino. Il futuro di uno di questi bambini è nelle tue mani. Bastano 24 euro al mese. Grazie al tuo sostegno a distanza uno di loro potrà realizzare il suo sogno. Ora dipende da te. Compila questo modulo e invialo oggi stesso. Riceverai la foto e tutte le informazioni del bambino a cui, grazie al tuo sostegno a distanza, regalerai un futuro.

Nome <input type="text"/>	Cognome <input type="text"/>	Sesso M ☐ F ☐
Indirizzo <input type="text"/>	CAP <input type="text"/>	Comune <input type="text"/>
Provincia <input type="text"/>	Nazione <input type="text"/>	Telefono <input type="text"/>
Cellulare <input type="text"/>	Email <input type="text"/>	

Autorizzo Intervita al trattamento dei miei dati personali ai sensi del d.lgs. 196/2003 ([leggi l'informativa](#)).

Παράδειγμα 13 (Από τις εξετάσεις επιπέδου Γ1 στην Ισπανική, Μάιος 2011)**14α**

Intercambiad información de vuestros textos y decidid juntos qué consejos daréis a vuestra amiga Inés, cuyo hijo es maltratado por sus compañeros de colegio.

14β

Imaginad que sois editores de una revista para nuevos padres y habéis recibido dos artículos sobre el tema de la violencia infantil. Intercambiad información de vuestros textos y decidid juntos qué puntos quitaréis para que salga un solo artículo y más breve.

Violencia infantil**Μικροί και άκρως επικίνδυνοι**

Σε αντίθεση με αυτό που πιστεύουμε οι περισσότεροι, η βίαιη συμπεριφορά δεν χαρακτηρίζει μόνο τους εφήβους και τους ενήλικες, αλλά πλέον και τις μικρότερες ηλικίες. Μάθετε πώς να προστατέψετε το παιδί σας από τις επιθετικές συμπεριφορές των συμμαθητών του.

Ποιος ενήλικας μπορεί εύκολα να πιστέψει πως ένα πεντάχρονο μπορεί να χτυπάει και να τρομοκρατεί καθημερινά τους συμμαθητές του;

Κι όμως, η παιδική βία βρίσκεται σε έξαρση, όπως και η εφηβική. Σε πρόσφατη μελέτη του ΕΚΕ (Εθνικού Κέντρου Ερευνών) για την επιθετικότητα, που πραγματοποιήθηκε σε πανελλήνιο δείγμα 5.000 παιδιών, τα στοιχεία δείχνουν ότι 1 στα 4 παιδιά έχει πέσει θύμα σωματικής βίας από συνομήλικούς του.

ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Τα χτυπήματα, οι αγκωνιές, οι γροθιές, τα δαγκώματα, οι κλωτσιές, οι τρικλοποδιές, το φτύσιμο ή το σπάσιμο αντικειμένων είναι ενέργειες φυσικής επιθετικότητας. Οι ύβρεις, τα πειράγματα, οι προσβολές και οι αισχρολογίες είναι εκδηλώσεις λεκτικής επιθετικότητας των παιδιών. Η αιτία αυτών των συμπεριφορών εντοπίζεται κυρίως στη διαπαιδαγώγησή τους και στα μοντέλα κοινωνικής συμπεριφοράς τα οποία τα παιδιά αντιγράφουν και μιμούνται.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΤΕ ΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΑ!

Πώς θα εκπαιδεύσετε το παιδί σας να αντιστέκεται στις επιθέσεις ενός βίαιου συμμαθητή χωρίς να γίνει ο ίδιος «τύραννος»; Τί πρέπει να κάνετε αν το παιδί σας έγινε θύμα βίας στο σχολείο; Μερικές χρήσιμες συμβουλές:

- **Ενημερώστε το δάσκαλο και τους υπεύθυνους του σχολείου:** Οι γονείς που αντιλαμβάνονται περιστατικά σχολικού εκφοβισμού και βίας οφείλουν να ενημερώσουν τον δάσκαλο και τον διευθυντή του σχολείου και να απαιτήσουν λήψη μέτρων.
- **Μιλήστε με τους γονείς του παιδιού:** Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό βήμα στο οποίο όμως πρέπει να προχωρήσετε μόνο αν νιώθετε ότι μπορείτε να βρείτε κατανόηση.
- **Εκπαιδεύστε το παιδί σας να ζητάει βοήθεια:** Επιμένετε να έχει επικοινωνία με τον δάσκαλό του και να έχει εμπιστοσύνη στους γονείς ώστε να διευκολύνεται η αναφορά γεγονότων βίας.

Παράδειγμα 14 (Από τις εξετάσεις επιπέδου B1 στην Γαλλική, Μάιος 2010)

À partir du texte ci-dessous, vous écrivez un e-mail à votre amie Claire, qui habite avec ses parents à Thessalonique, pour

- l'informer sur l'initiative (date, lieu, durée, activités, but) de l'association "Enfants en action" et
- l'inviter à y participer dimanche prochain avec vous.

80-100 mots. Ne signez pas votre texte.

«ΠάρκαΡε μαζί μας»**Τα πάρκα της πόλης μας ανήκουν**

Η οργάνωση «Παιδιά Εν Δράσει» ξεκινά μια νέα καμπάνια με τίτλο «ΠάρκαΡε μαζί μας».

Από την Κυριακή 7 Μαρτίου και κάθε Κυριακή μέχρι το καλοκαίρι, από τις 12.00 το μεσημέρι μέχρι αργά το βράδυ, τα πάρκα της Θεσσαλονίκης αρχίζουν να μεταμορφώνονται, να αναπνέουν και να γεμίζουν με τη ζωή μας.

Τόπος συνάντησης και δράσης: Οι Κήποι του Πασά (πάρκο της Άνω Πόλης), πίσω από το νοσοκομείο Άγιος Δημήτριος.

Μαζευόμαστε για να δημιουργήσουμε, να γνωριστούμε μεταξύ μας, να ανταλλάξουμε ιδέες, να παίξουμε. Χαλαρώνουμε και απολαμβάνουμε την πόλη από ψηλά. Αξιοποιούμε επιτέλους τους χώρους που μας ανήκουν.

Παίζουμε μουσική, τραγουδάμε, διοργανώνουμε συναυλίες, κάνουμε πικνίκ. Παίζουμε επιτραπέζια παιχνίδια, διοργανώνουμε διαγωνισμούς, εκθέσεις, σεμινάρια, νυχτερινές προβολές ταινιών.

Από αυτήν την Κυριακή και κάθε Κυριακή, στους Κήπους του Πασά... θα έρθεις;

ecology-salonika.org

Παράδειγμα 15¹⁷

Work in pairs:

- Student A: Imagine your partner is feeling down and needs your help. Use information from the text below and tell him/her what she can do to feel better.
- Student B: Every time your partner tells you that you should do this or that, tell him/her that you'll try it because you usually do the opposite (say what it is)

ΥΓΕΙΑ & ΕΥΤΥΧΙΑ**ΑΝΕΒΑΣΜΕΝΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΟΛΗ ΜΕΡΑ!**

Είναι γνωστό ότι «η καλή μέρα από το πρωί φαίνεται». Γι' αυτό είναι σημαντικό να ξεκινάμε τη μέρα μας όσο πιο ευχάριστα γίνεται. Για παράδειγμα, η μουσική έχει έναν μοναδικό τρόπο να μας φτιάχνει τη διάθεση και είναι εύκολο να τη βάλουμε για τα καλά στη ζωή μας. Τι πιο απλό από το να αντικαταστήσουμε τον βαρετό και πολλές φορές εκνευριστικό ήχο του ξυπνητηριού με το αγαπημένο μας τραγούδι;

ΑΣΚΗΣΗ & ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Η άσκηση μας φτιάχνει τη διάθεση. Γυμναστική, γιόγκα, τρέξιμο ή και γρήγορο περπάτημα μας δίνουν την απαραίτητη ενέργεια για να ξεκινήσουμε τη μέρα μας δυναμικά. Ακολουθεί απαραίτητα το πρωινό γεύμα, πλούσιο σε φρούτα και δημητριακά. Οι διατροφολόγοι το θεωρούν ως το πιο σημαντικό γεύμα της ημέρας, γι' αυτό κι εμείς δεν το ξεχνάμε ποτέ.

Η ΜΕΛΩΔΙΑ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

Η μουσική καλό είναι να μας συνοδεύει ακόμα κι όταν φεύγουμε από το σπίτι. Ο αγαπημένος μας σταθμός στο αυτοκίνητο, το mp3 ή το iPod με αποθηκευμένα όλα τα αγαπημένα μας κομμάτια μπορούν να κάνουν θαύματα μέσα στο λεωφορείο ή στο μετρό! Φυσικά, αν γνωρίζουμε κάποιο μουσικό όργανο, βρίσκουμε χρόνο να παίξουμε -για τους φίλους μας ή για μας τους ίδιους!

ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑ

Το εργασιακό μας περιβάλλον το φροντίζουμε γιατί είναι σημαντικό για καλή διάθεση. Εδώ, περνάμε αρκετές ώρες της ημέρας και γι' αυτό πρέπει ο χώρος να μας αρέσει και να μας δημιουργεί θετικές σκέψεις. Φυσικά, το τι αρέσει στον καθένα είναι προσωπικό ζήτημα και γι αυτό τον προσωπικό μας χώρο τον φτιάχνουμε όπως αρέσει σ' εμάς - με τα δικά μας αγαπημένα πράγματα.

¹⁷ Το κείμενο αυτό έχει χρησιμοποιηθεί για άλλο σκοπό στις εξετάσεις Αγγλικής του ΚΠΓ επιπέδου B1, Ενότητα 2, Μάιος 2010.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Σχέδια μαθήματος για εξάσκηση σε διαμεσολάβηση

Σχεδιάζοντας το μάθημά μας

Προετοιμάζοντας για παράδειγμα τους μαθητές μίας τάξης Δημοτικού να προσλαμβάνουν και να παράγουν πληροφορία που σχετίζεται με την περιγραφή καιρικών φαινομένων, τους δίνουμε τη δυνατότητα να διαβιώσουν στη χώρα της γλώσσας-στόχου και να ενημερώνονται ή να ενημερώνουν κάποιον συνομιλητή τους για τις επικείμενες καιρικές συνθήκες. Έτσι ετοιμάζουμε μία σειρά σύντομων δραστηριοτήτων με τα αναγκαία γλωσσικά και επικοινωνιακά εφόδια για να πετύχουμε το σκοπό αυτό. Αρχικά εισάγουμε με κάποιον ενδιαφέροντα τρόπο ή με παιχνίδι το αναγκαίο λεξιλόγιο σχετικά με τον καιρό.

Στη συνέχεια, σε εργασία μικρών ομάδων, αναθέτουμε στους μαθητές να δημιουργήσουν μία μικρή αφίσα, σχηματοποιώντας και αντιστοιχίζοντας λέξεις/ έννοιες σχετικές με τον καιρό.

B. Assoziationen. Welches Verb geht mit welchem Substantiv? Finden Sie die Paare, die zusammen gehören.

_____	1. Sonne	a. donnern
_____	2. Wind	b. fallen
_____	3. Gewitter	c. regnen
_____	4. Regen	d. scheinen
_____	5. Wolke	e. blasen

Με το επόμενο βήμα, οι μαθητές καλούνται να ακούσουν μία σειρά αγγλο-γερμανικών εκφωνήσεων, όπως οι παρακάτω και να συμπληρώσουν τις φράσεις που λείπουν. Ασκούνται με τον τρόπο αυτό στην αναγνώριση αγγλο-γερμανικών φράσεων.

Besonders für Reisende ist das Wetter wichtig. Erweitern Sie Ihren Wortschatz. Mit dem Audiotrainer können Sie neue Wörter lernen und Ihre Aussprache verbessern.

Ergänzen Sie die Lücken.

These are the seasons: – Das sind die Jahreszeiten:
Spring, summer, – Der Frühling, der Sommer,
autumn / fall (am.) and winter. – der Herbst und der Winter.

The summer is warm. – _____
The sun shines in summer. – _____
_____ - _____

The winter is cold. – _____
It snows or rains in winter. – _____
_____ - _____

It is cold. – _____
It is raining. – _____
_____ - _____

It is warm. – _____
It is sunny. – _____
_____ - _____

What is the weather like today? – _____
It is cold today. – _____
_____ - _____

Στη συνέχεια, δίνοντας στους μαθητές μας το παρακάτω φυλλάδιο, τους ζητάμε να περιγράψουν στους συμμαθητές τους χρησιμοποιώντας πλέον το νέο-εισαγόμενο γλωσσικό υλικό, τον καιρό σε διάφορες πόλεις της Γερμανίας, όπως απεικονίζονται στο χάρτη, με στόχο την εξάσκηση των εκφράσεων σε επίπεδο καθοδηγούμενης παραγωγής λόγου.

C. Das Wetter in Deutschland. Unten ist eine Wetterkarte von Deutschland. Antworten Sie auf die Fragen.

- Wie ist das Wetter in Schwerin? In Schwerin gibt es ein Gewitter. Es donnert und blitzt. Die Temperatur ist 4 Grad.
- Wie ist das Wetter in Berlin? _____

- Wie ist das Wetter in München? _____

- Wie ist das Wetter in Düsseldorf? _____

- Wie ist das Wetter in Wiesbaden? _____

- Wie ist das Wetter in Hamburg? _____

(Πηγή δραστηριοτήτων α, β και δ: <http://www.nthuleen.com/teach/vocab/wetter.html>)

Κατόπιν, χρησιμοποιώντας εικόνες (π.χ. <http://www.zdf.de/ZDFmediathek/content/587828>), οι μαθητές καλούνται να παρακολουθήσουν και στη συνέχεια να διαμεσολαβήσουν, χρησιμοποιώντας τη μητρική τους γλώσσα, στους συμμαθητές τους τις πληροφορίες που προσλαμβάνουν από ξενόγλωσσο δελτίο καιρού.

(Πηγή: <http://wetter.zdf.de/ZDFwetter/inhalt/0/0,5998,1040000,00.html?preview,0> (τελευταία ενημέρωση 20/08/2011))

Ένα άλλο παράδειγμα σχεδίου μαθήματος είναι το εξής: Δίνουμε στους μαθητές μια εικόνα σαν την παρακάτω (ανάλογα φυσικά με τη γλώσσα που διδάσκουμε) με γερμανικά, αγγλικά, κλπ. νομίσματα, αφού πρώτα έχουμε προετοιμάσει το γλωσσικό υλικό που απαιτείται, και τους ζητάμε να μας περιγράψουν στη μητρική τους γλώσσα, τις διαφορές των κερμάτων και/ή τις πληροφορίες που του δίδονται από την εικόνα.

(Πηγή: <http://www.mdm.de/deutschland-muenzen/dm-muenzen/>)

Στη συνέχεια προβάλλουμε από το youtube τη μικρής διάρκειας ταινία σχετικά με νομίσματα (<http://www.youtube.com/watch?v=Bt3oJR5GmyQ&feature=related>). Ζητάμε προκαταβολικά από τους μαθητές να σημειώσουν είτε ομαδικά ή ατομικά, τα χαρακτηριστικά, τους τόπους προέλευσης και τις απεικονίσεις των όψεων των νομισμάτων, ώστε στη συνέχεια να είναι σε θέση να περιγράψουν το περιεχόμενο της σύντομης ταινίας στη γλώσσα στόχο. Αν το επιτρέπει ο χρόνος και κυρίως το γνωσιακό επίπεδο των μαθητών, προβάλλουμε στη συνέχεια ένα σύντομο ντοκιμαντέρ σχετικά με το συσχετισμό της ελληνικής μυθολογίας και των νομισμάτων της εποχής εκείνης (<http://www.youtube.com/watch?v=hl5muY--GJY>) και ζητάμε από τους μαθητές να συνοψίσουν το περιεχόμενο της ταινίας σε σύντομη έγγραφη μορφή (έκθεση, e-mail ή παρόμοιο).

Παραλλαγή της δραστηριότητας αυτής είναι να αναθέσουμε στους μαθητές να συγκεντρώσουν πληροφορίες και εικόνες για νομίσματα άλλων χωρών (εντός και εκτός Ευρωζώνης, με τα αντίστοιχα εθνικά νομίσματα), και να αναπτύξουν δίγλωσσες (ή πολύγλωσσες) αφίσες, περιγράφοντας τα εικονιζόμενα νομίσματα. Η συγκεκριμένη ή παρόμοια δραστηριότητα μπορεί μάλιστα να ενταχθεί σε ένα πλαίσιο διαθεματικών δραστηριοτήτων, όπου οι μαθητές εργάζονται παράλληλα με τα γνωστικά αντικείμενα της γερμανικής και/ή αγγλικής/αμερικανικής ιστορίας και γεωγραφίας σε συνδυασμό με την ελληνική ιστορία της Κλασικής Εποχής που διδάσκεται στο Γυμνάσιο. Πέραν αυτών, δραστηριότητες τέτοιου τύπου ενισχύουν την διεύρυνση της πολιτισμικής και πολιτιστικής επίγνωσης και προωθούν τις δεξιότητες επιχειρηματολογίας στον γραπτό και προφορικό λόγο και της συνοπτικής προφορικής ή γραπτής ελεύθερης παραγωγής λόγου σε όλες τις εμπλεκόμενες γλώσσες.

Μία τρίτη εκδοχή της διαγλωσσικής διαμεσολάβησης, αυτή τη φορά σε συνδυασμό με καθημερινό διαπολιτισμικό υπόβαθρο, αποτελούν οι ισότοποι που παρουσιάζονται για το παράδειγμα που ακολουθεί:

(Πηγή: http://www.youtube.com/watch?v=A2kQam_gnCA)

Στην προκειμένη περίπτωση, το ζητούμενο είναι οι μαθητές να κατακτήσουν την ικανότητα να αναγνωρίσουν φαγητά που προέρχονται από άλλους πολιτισμούς, να περιγράψουν το περιεχόμενό τους και να συνθέσουν δικές τους προτιμήσεις υπό τη μορφή πλήρους πολυεθνικού γεύματος. Για το λόγο αυτό εισάγουμε στο θέμα αυτό προβάλλοντας από το youtube το [διαφημιστικό σπότ](#) εστιατορίου – μπαρ ισπανικής εθνικότητας που εδρεύει στη Γερμανία, ώστε να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον των μαθητών στο θέμα. Παράλληλα, τους ζητάμε να εσιτιάσουν στα διάφορα φαγητά που αναφέρονται στους υπότιτλους της ταινίας, ενώ τους προτρέπουμε να εντοπίσουν και τον τόπο, όπου εδρεύει η συγκεκριμένη επιχείρηση. Αμέσως μετά, ζητάμε από τους μαθητές να περιγράψουν το περιεχόμενο του διαφημιστικού στη μητρική τους γλώσσα. Στη συνέχεια ορίζουμε ομάδες ετοιμασίας εθνικών φαγητών για διάφορες χώρες της Ευρώπης ή του κόσμου, οι οποίες καλούνται να συγκεντρώσουν στοιχεία για φαγητά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε ένα πολυεθνικό γεύμα. Για το σκοπό αυτό τους παρέχουμε πρόσβαση στο διαδίκτυο και τους προτείνουμε να αναζητήσουν σχετικές σελίδες μαγειρικής για τις χώρες που έχουν αναλάβει (βλ., λ.χ. <http://www.kochanfaenger.eu/> και <http://allrecipes.com/Recipes/world-cuisine/main.aspx>). Αφού οι ομάδες αποφασίσουν ποια εθνικά φαγητά προτιμούν, ολόκληρη η τάξη καλείται να συναποφασίσει τη σύνθεση ενός μενού διεθνούς κουζίνας, το οποίο και θα πραγματοποιηθεί σε ειδική διοργάνωση του σχολείου. Κατά την παρουσίαση των επιμέρους φαγητών, η αντίστοιχη ομάδα καλείται να κατασκευάσει περιγραφική ταμπέλα στη μητρική γλώσσα και τη γλώσσα της χώρας προέλευσης του φαγητού, όπου θα περιγράφει την καταγωγή, τα συστατικά και την ιστορία του, ανάλογα με την επικοινωνιακή επάρκεια των μαθητών. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα, η οποία επιδέχεται φυσικά αμέτρητες παραλλαγές για την πραγματοποίησή της, συνδυάζει μία σειρά από παιδαγωγικά, γλωσσικά αλλά και πολιτιστικά πλεονεκτήματα, που αποτελούν και βασικούς στόχους του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών των Ξένων Γλωσσών. Ταυτόχρονα συνδυάζει

τη διαγλωσσική διαμεσολάβηση μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων γλωσσών, πράγμα που την καθιστά ιδιαιτέρως πρόσφορη για διαθεματικές συνεργασίες μεταξύ των ξένων γλωσσών που διδάσκονται, αλλά και μαθημάτων της ελληνικής γλώσσας που σχετίζονται με το ευρύτερο αντικείμενο «διατροφή» (λ.χ. Οικιακή Οικονομία κ.ο.κ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΤΗΣ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

1. Χαρακτηριστικά και βασικές αρχές της αξιολόγησης¹

Η αξιολόγηση στο μάθημα της ξένης γλώσσας, για να συνάδει με το εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό μοντέλο που υιοθετεί το ΕΠΣ-ΞΓ, θα πρέπει να είναι μια δυναμική, ολιστική και συμμετοχική διαδικασία.

Λέγοντας *δυναμική* εννοούμε τη διαδικασία συνεχούς παρατήρησης και συλλογής δεδομένων για τον βαθμό επίτευξης συγκεκριμένων στόχων που θέτει το αναλυτικό πρόγραμμα από τον κάθε μαθητή και από το σύνολο της τάξης. Αυτή η αντίληψη έρχεται σε αντιπαράθεση με τη στατική θεώρηση της αξιολόγησης που ήθελε την εκτίμηση της επίδοσης ή της προόδου του μαθητή με βάση τις προαγωγικές ή/και απολυτήριες εξετάσεις.

Λέγοντας *ολιστική* εννοούμε πως τα κριτήρια αξιολόγησης που διαμορφώνουμε αφορούν την ικανότητα του μαθητή να *χρησιμοποιεί* τη γλώσσα που μαθαίνει για να κάνει τις δραστηριότητες που ορίζει το ΕΠΣ-ΞΓ, σύμφωνα πάντα με το επίπεδο επικοινωνιακής του επάρκειας. Οι επιμέρους δεξιότητες που αναπτύσσει ο μαθητής για να κατανοεί και να παράγει νοήματα με τρόπο κατάλληλο σε διάφορες περιστάσεις επικοινωνίας μπορούν να εξετάζονται μεμονωμένα (λ.χ. εξετάζουμε το βαθμό κατανόησης γραπτού λόγου) ή συνδυαστικά (λ.χ. εξετάζουμε το βαθμό που κατάλαβε μια μικρή αγγελία για να ενημερώσει σχετικά τον φίλο του που ξέρει πως η πληροφορία της αγγελίας τον ενδιαφέρει). Η χρήση της γλώσσας σε κάθε περίπτωση απαιτεί γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν τη *λειτουργία* της γλώσσας σε διαφορετικά συγκεκριμένα περιβάλλοντα. Όπως ξέρουμε, υπάρχουν κανόνες για το πώς θα μιλήσουμε στον φίλο και πώς σε έναν άγνωστο ενήλικα, για το πώς θα γράψουμε ένα προσωπικό μήνυμα και πώς μια επίσημη αναφορά. Τα κριτήρια αξιολόγησης που διαμορφώνουμε θα πρέπει να είναι ανάλογα. Δεν επαρκεί λοιπόν και ούτε μπορεί να αποτελεί τη βάση της αξιολογικής κρίσης που θα κάνουμε κάθε φορά ο έλεγχος των τυπικών στοιχείων της γλώσσας, ανεξάρτητων από τη χρήση τους για κοινωνικά προσδιορισμένη νοηματοδότηση.

Λέγοντας πως η αξιολόγηση είναι *συμμετοχική* εννοούμε πως ο μαθητής είναι σκόπιμο να λαμβάνει μέρος στον σχεδιασμό της αξιολογικής διαδικασίας και παράλληλα να παίρνει τον ρόλο του αξιολογητή της δικής του επίδοσης και προόδου, αλλά και των συμμαθητών του.

Σκοπός της αξιολόγησης, σύμφωνα με το μοντέλο εκπαίδευσης που υιοθετεί το ΕΠΣ-ΞΓ, είναι αφενός η παρακολούθηση της πορείας της μάθησης, συλλογικά και ατομικά, και αφετέρου η μέτρηση των αποτελεσμάτων της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Τα όργανα και εργαλεία που χρησιμοποιούμε συμβάλλουν στο να παρακολουθούμε την εξέλιξη των μαθητών, καθώς και τη συνεχή και συστηματική αποτίμηση της προόδου τους. Ο σχεδιασμός του πλαισίου και των πρακτικών, καθώς και η εφαρμογή της αξιολόγησης, στηρίζονται στις παρακάτω αρχές.

¹ Για το κεφάλαιο αυτό του Οδηγού, το οποίο επιμελήθηκε στην παρούσα μορφή του η Β. Δενδρινού και το οποίο θα αναβαθμιστεί σύντομα, συνέβαλαν ο Αντώνης Βεντούρης, Λέκτορας του Τμήματος Ιταλικής του ΑΠΘ και μέλος της ομάδας σχεδιασμού του ΑΠΣ-ΞΓ (ενότητες 1-2), καθώς και η Καίτη Ζουγανέλη (ενότητα 3), μέλος και αυτή της ομάδας σχεδιασμού του ΕΠΣ-ΞΓ.

- Δεν επαρκεί το τεστ ή το διαγώνισμα στο τέλος μιας χρονικής περιόδου ή μετά την ολοκλήρωση μιας διδακτικής ενότητας ή μιας μαθησιακής δραστηριότητας. Μέσω της αξιολόγησης διερευνούμε τη διαδικασία της μάθησης (διαμορφωτική αξιολόγηση) και όχι μόνο το αποτέλεσμα της μάθησης (αθροιστική αξιολόγηση).
- Η αξιολόγηση διερευνά όλο το εύρος των γνωστικών διεργασιών που απαιτούνται για την ολοκλήρωση μιας εργασίας ή μιας ενότητας που στοχεύει σε μαθησιακά αποτελέσματα.
- Η αξιολόγηση ανατροφοδοτεί οποιοδήποτε σημείο της μαθησιακής διαδικασίας και ακολουθεί σπειροειδή διαδρομή, ώστε να έχει πάντα έναν ρόλο θετικό στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Η ανατροφοδότηση προέρχεται από ποικίλους εμπλεκόμενους στη μαθησιακή διαδικασία: τον ίδιο τον μαθητή, τους συμμαθητές, τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς, άλλους ειδικούς που προσκαλούνται να εκφράσουν αξιολογική κρίση.
- Κατά την αξιολόγηση εκτιμούμε και αξιολογούμε τόσο την επίδοση όσο και τη γνώση: εμπειρική, εννοιολογική, αναλυτική και εφαρμοσμένη.
- Η αξιολόγηση αποτιμά τη νέα γνώση που αποκτήθηκε, αλλά πάντα μέσα από περιστάσεις οικείες στο μαθητή και μέσω δραστηριοτήτων που είναι κατάλληλες για την ηλικία και τις εμπειρίες του. Να θυμόμαστε ότι δεν αξιολογούμε ούτε τις ιδέες, ούτε την ευφυΐα, ούτε τη φαντασία του, αλλά ούτε και τις κοινωνικοπολιτισμικές του γνώσεις (αν και αυτές αναπόφευκτα εμπλέκονται στη χρήση της γλώσσας).
- Αξιολογούμε τον μαθητή και τα ατομικά του επιτεύγματα, πάντα σε σχέση με τα συλλογικά επιτεύγματα, αλλά και τον μαθητή ως μέλος μιας ομάδας με την οποία συνεργάζεται. Άρα αξιολογείται και για τη συμβολή του σε ομαδικά πρότζεκτς και προϊόντα.
- Η διαδικασία της αξιολόγησης περιλαμβάνει συστηματική έτερο-αξιολόγηση.
- Η κοινοποίηση του αξιολογικού αποτελέσματος έχει ποιοτικά χαρακτηριστικά τα οποία τεκμηριώνουν την ποσοτική βαθμολογία. Δηλαδή αντί η έκφραση της κρίσης μας να ολοκληρώνεται με την κατάληξη σε ένα βαθμό, περιγράφουμε αυτά που μπορεί και αυτά που δεν μπορεί να κάνει ο μαθητής χρησιμοποιώντας τη γλώσσα έτσι ώστε να καταλάβει πώς προέκυψε αυτός ο βαθμός.
- Ο κάθε μαθητής καλό είναι να συνθέτει τον δικό του Φάκελο Προόδου (Learning Portfolio), ο οποίος θα περιλαμβάνει αποδεικτικά της προόδου του και ανατροφοδότηση σχετικά με τη μαθησιακή του πορεία και τα αποτελέσματά της.

Η συνεχής διαδικασία αξιολόγησης που στηρίζεται στις παραπάνω αρχές επιτρέπει την αποτύπωση των διαδικασιών μάθησης (εμπειρική, εννοιολογική, αναλυτική και εφαρμοσμένη) και του βαθμού στον οποίο ο μαθητής εξελίσσεται: από την ικανότητα να μαθαίνει με υποστήριξη, στην ικανότητα να σκέφτεται και να ενεργεί αυτόνομα και κατόπιν στην ικανότητα να συνεργάζεται και να συνεργεί.

2. Αξιολόγηση και διδακτική πρακτική

Στην εκπαιδευτική πρακτική συναντούμε τις παρακάτω μορφές αξιολόγησης:

- Προκαταρκτική ή προγνωστική και διαγνωστική αξιολόγηση
- Διαμορφωτική αξιολόγηση
- Τελική, αθροιστική αξιολόγηση ή επιλεκτική

- Αξιολόγηση για πιστοποίηση γλωσσομάθειας

Η κάθε μορφή αξιολόγησης έχει ειδικούς στόχους, δηλαδή λειτουργεί για να εξυπηρετήσει διαφορετικές επιδιώξεις:

- Η **προγνωστική** αξιολόγηση σχετίζεται με το παρελθόν και το παρόν. Ωστόσο, στη δική μας περίπτωση συνήθως χρησιμοποιούμε διαγνωστικά τεστ για να συλλέξουμε δεδομένα στο παρόν, σχετικά με γνώσεις/δεξιότητες που έχουν αποκτήσει οι μαθητές μιας τάξης στο παρελθόν, με σκοπό να πάρουμε αποφάσεις που αφορούν στο μέλλον. Πολλές φορές οι στόχοι της μιας προγνωστικής εξέτασης συμπίπτουν με τη **διαγνωστική**, η οποία άλλοτε έχει στόχο να επισημάνει τις ενδεχόμενες δυσκολίες στη μάθηση και άλλοτε να βοηθήσει στην κατάταξη ομογενών ομάδων, όπως στη δική μας περίπτωση που κάνουμε ένα προγνωστικό (ή διαγνωστικό) τεστ στην αρχή της σχολικής χρονιάς για να κατατάξουμε τους μαθητές μας σε τμήμα αντίστοιχο με το επίπεδο επικοινωνιακής επάρκειας που έχουν αναπτύξει.
- Η **διαμορφωτική** αξιολόγηση χρησιμοποιείται για να ελέγξει τα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής διαδικασίας στη διάρκεια εφαρμογής ενός συγκεκριμένου προγράμματος. Στόχος της είναι να διαπιστωθεί σε ποιο βαθμό και σε ποια έκταση οι μαθητές έχουν επιτύχει μεσοπρόθεσμους στόχους του προγράμματος και να επισημανθούν κενά ή αδυναμίες. Για να θεραπευτούν θα πρέπει φυσικά να γίνεται συστηματική ανατροφοδότηση στην οποία καλό είναι να συμμετέχουν και οι μαθητές επειδή γνωρίζουν οι ίδιοι καλύτερα από κάθε άλλον τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες τους.
- Η **αθροιστική** ή επιλεκτική αξιολόγηση γίνεται στο τέλος μιας χρονικής ενότητας ή στο τέλος του σχολικού έτους. Καλύπτει το σύνολο της ύλης που διδάχθηκε και διερευνά/ελέγχει την επίδοση των μαθητών με στόχο την προαγωγή τους ή την επιλογή και κατάταξή τους ανάλογα με το επίπεδο επικοινωνιακής τους επάρκειας.
- Η **αξιολόγηση για πιστοποίηση γλωσσομάθειας** είναι εξωτερική ενώ οι άλλες μορφές αξιολόγησης που αναφέρονται παραπάνω είναι εσωτερικές. Δηλαδή, όταν πρέπει να αξιολογηθεί κάποιος για πιστοποίηση γλωσσομάθειας, αναλαμβάνει τις εξετάσεις (μέσω σταθμισμένων οργάνων μέτρησης, δηλ. δοκιμασιών) φορέας εκτός του εκπαιδευτικού συστήματος, όχι μόνο για να διασφαλίζεται η αντικειμενικότητα και αξιοπιστία της αξιολόγησης, αλλά και γιατί το σύστημα των εξετάσεων για πιστοποίηση δεν στοχεύει στη μέτρηση της γνώσης που αποκτήθηκε κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά των γνώσεων/δεξιοτήτων που έχουν αναπτυχθεί, ανεξαρτήτως πώς και πού. Επίσης, ο φορέας που διενεργεί τις εξετάσεις δεν συμπίπτει απαραίτητα με τον φορέα που πιστοποιεί. Πρόκειται δηλαδή για μια ιδιαίτερη περίπτωση που θα συζητηθεί χωριστά – στο τελευταίο κεφάλαιο του Οδηγού.

Ο σκοπός της αξιολόγησης συνδέεται άμεσα με τη μορφή και τη λειτουργία της. Όταν η αξιολόγηση αποσκοπεί στο χωρισμό των μαθητών σε ομάδες ή τμήματα, ανάλογα με το επίπεδο γλωσσομάθειάς τους, έχει λειτουργία κατατακτήριας εξέτασης.

Η αξιολόγηση μπορεί, επίσης, να λειτουργεί με σκοπό την επιλογή τόσο για τον μαθητή, όσο και για τον εκπαιδευτικό. Για τον μαθητή η διαδικασία αξιολόγησης μπορεί να αποβλέπει, για παράδειγμα, στη λήψη απόφασης σχετικά με εκείνους που πρέπει να προαχθούν στην επόμενη βαθμίδα, να εισέλθουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ή να λάβουν βραβείο ή έπαινο. Για τον εκπαιδευτικό, η επιλεκτική λειτουργία εκφράζεται όταν

μέσω μιας διαδικασίας αξιολόγησης αποφασίζεται ποιοι εκπαιδευτικοί θα αναλάβουν καθήκον ή ευθύνη.

Όταν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης χρησιμοποιούνται για την πληροφόρηση των ενδιαφερόμενων (γονέων, εκπαιδευτικού, μαθητών, διευθυντή σχολικής μονάδας, συμβούλου) σχετικά με την εξέλιξη ή/και τις επιδόσεις του μαθητή, η αξιολογική διαδικασία έχει ενημερωτική λειτουργία.

Η αξιολόγηση λειτουργεί αναδραστικά όταν ελέγχουμε την αποτελεσματικότητα του προγράμματος διδασκαλίας, για να κάνουμε βελτιωτικές παρεμβάσεις πριν το εφαρμόσουμε. Μέσω της αξιολόγησης των μαθητών δηλαδή, μπορεί να ελεγχθούν στοιχεία, όπως η καταλληλότητα της μεθόδου διδασκαλίας ή η επιλογή της ύλης και του διδακτικού υλικού. Αν διαπιστώσουμε ότι μεγάλο μέρος των μαθητών μας κάνει κάποια λάθη που οφείλονται στο διδακτικό υλικό, αποφασίζουμε την υποστήριξή του με επιπρόσθετο υλικό από άλλες πηγές (π.χ. διαδίκτυο, άλλα εγχειρίδια). Όταν οι παρεμβάσεις αφορούν στο πρόγραμμα της επόμενης χρονιάς, η αναδραστική αξιολόγηση αποκτά λειτουργία προγραμματική.

Η αξιολόγηση πολλές φορές έχει στόχο την ανάπτυξη ή τη διατήρηση των κινήτρων των μαθητών για μάθηση και λειτουργεί ως μοχλός ψυχολογικής στήριξης, έτσι ώστε να ξεκινήσουν ή να εντείνουν τις προσπάθειές τους να πετύχουν τους στόχους του μαθήματος. Συχνά συμβαίνει οι μαθητές να ζητούν τη βοήθεια του εκπαιδευτικού για να πάρουν αποφάσεις, όπως για παράδειγμα σχετικά με τις πιθανότητες που έχουν να σταδιοδρομήσουν στον χώρο των ξένων γλωσσών. Σε αυτή την περίπτωση η αξιολόγηση έχει συμβουλευτική λειτουργία και μπορεί να εφαρμοσθεί με μια διαδικασία η οποία θα αναδείξει τις γνώσεις και τις δεξιότητες των μαθητών, όπως και τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς τους. Επίσης, σε αρκετές περιπτώσεις οι μαθητές προβληματίζονται σχετικά με την επιλογή της δεύτερης ξένης γλώσσας. Ένα τεστ με συμβουλευτική λειτουργία θα μπορούσε να αναδείξει τις ανάγκες και τις επιθυμίες τους, φέρνοντας στην επιφάνεια πτυχές της προσωπικότητάς τους, αλλά και εμπειρίες τους που μπορούν να διευκολύνουν την επιλογή τους. Ένα τέτοιο τεστ βέβαια δεν μπορεί να έχει συμβατικό περιεχόμενο, να εξετάζει δηλαδή γνώσεις και δεξιότητες σε μία ξένη γλώσσα, αλλά θα πρέπει να εστιάζει στον πολιτισμό των προσφερόμενων ξένων γλωσσών, στη χρησιμότητά τους στην ελληνική πραγματικότητα και σε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους (π.χ. προφορά, μορφολογία) που μπορεί να αποτελέσουν κριτήρια για την επιλογή κάποιας γλώσσας που ταιριάζει με την προσωπική αισθητική του κάθε μαθητή.

Υπάρχουν φυσικά πολλές μέθοδοι αξιολόγησης, δηλαδή τρόποι με τους οποίους επιλέγουμε να πραγματώσουμε τη διαδικασία αξιολόγησης ή ένα μέρος της. Στη συνήθη πρακτική, η διαδικασία που υιοθετείται για την αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών είναι η εξέταση που αποτελεί μια από τις πλέον παραδοσιακές μεθόδους. Μέσω αυτής εξετάζεται η επικοινωνιακή επάρκεια του μαθητή, με γραπτή ή/και προφορική δοκιμασία. Τα αποτελέσματα της εξέτασης είναι ενδεικτικά της συνολικής γνώσης των μαθητών εκείνη τη στιγμή. Μας δίνουν τη δυνατότητα να εκτιμήσουμε τις γνώσεις και δεξιότητες που καλύπτουν τα ερωτήματα της εξέτασης. Δεν μας δίνουν στοιχεία για την πρόοδο του κάθε μαθητή σε θέματα όπως συνεργασία με τους άλλους, αυτενέργεια ή ανάπτυξη στρατηγικών στη μάθηση. Υπάρχουν ωστόσο και πολλοί εναλλακτικοί τρόποι αξιολόγησης οι οποίοι συζητούνται παρακάτω.

3. Εναλλακτική Αξιολόγηση

Η Εναλλακτική αξιολόγηση συχνά αναφέρεται, σε αντιδιαστολή με τεχνικές εξετασιοκεντρικού προσανατολισμού, και ως διαδικασία που έχει διαμορφωτικό και όχι απολογιστικό χαρακτήρα, έχει χαμηλή επίπτωση στον ψυχοσυναισθηματικό κόσμο των μαθητών και ευεργετική ανατροφοδοτική αξία για τη διδασκαλία. Το βασικό πλεονεκτήματά της είναι ότι με τη χρήση των μέσων που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή της παρέχονται στοιχεία σχετικά με τη διαδικασία της μάθησης και όχι σχετικά με το αποτέλεσμα, όπως συμβαίνει με τις παραδοσιακές τεχνικές αξιολόγησης. Έτσι, δίνεται η δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να παρέμβει και να ενισχύσει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων ενός μαθητή ή και όλων των μαθητών. Επιπλέον, του δίνεται η δυνατότητα να έχει συγκριτικά στοιχεία που αφορούν στην επίδοση ή και την πρόοδο του κάθε μαθητή, πρώτα σε σχέση με τον εαυτό του και κατόπιν σε σχέση με το σύνολο της τάξης.

Στις Εναλλακτικές τεχνικές αξιολόγησης περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων:

- Ημι-δομημένος διάλογος μεταξύ των συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική διαδικασία
- Παρατήρηση
- Ατομικός φάκελος του μαθητή
- Συνθετικές εργασίες
- Αυτο-αξιολόγηση
- Ετερο-αξιολόγηση
- Παιχνίδι
- Δραματοποίηση
- Αφήγηση παραμυθιού/ιστορίας

Η συγκριτική οπτική ανάμεσα στον σκοπό, τους στόχους και τις διαδικασίες υλοποίησης των μαθησιακών στόχων του ΕΠΣ-ΞΓ και στη μορφή και τις τεχνικές της Εναλλακτικής αξιολόγησης, κάνει προφανές το επιχείρημα ότι η Εναλλακτική αξιολόγηση ανταποκρίνεται στην παιδαγωγική αντίληψη που προβάλλεται από την καινοτομία της εισαγωγής του ΕΠΣ-ΞΓ στο εκπαιδευτικό μας σύστημα. Η υιοθέτηση τεχνικών Εναλλακτικής αξιολόγησης δεν προϋποθέτει απόρριψη των παραδοσιακών τεχνικών. Αντίθετα, προτείνεται ως ένας τρόπος συλλογής ποιοτικών στοιχείων σχετικά με την επίδοση και την πρόοδο των μαθητών. Τα μέσα συλλογής αξιολογικών στοιχείων κατά την εναλλακτική αξιολόγηση, όπως οι περιγραφικές κλίμακες παρατήρησης (checklists), τα ερωτηματολόγια, οι κλίμακες διαβάθμισης (rating scales) και το ημερολόγιο μαθητή είναι εργαλεία που διευκολύνουν τη διατύπωση αξιολογικής κρίσης με περιγραφική μορφή, η οποία περιλαμβάνει πολλά στοιχεία σχετικά με τον μαθητή και την πρόδό του. Η περιγραφική αξιολόγηση, ιδιαίτερα σημαντική για την πρώτη βαθμίδα εκπαίδευσης, αλλά και για τις πρώτες τάξεις της εκπαίδευσης της δεύτερης βαθμίδας, δίνει στοιχεία στους μαθητές και στους γονείς σχετικά αφενός με την πρόοδο στα γνωστικά αντικείμενα και αφετέρου με τη διαδικασία της μάθησης, τη συμμετοχή στην τάξη, την κοινωνικότητα, την ικανότητα για συνεργασία και τον ατομικό τρόπο μάθησης. Λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της περιορίζει τον ανταγωνισμό και βοηθά να εξασφαλίζεται ισότητα στη μαθησιακή διαδικασία, εφόσον ο κάθε μαθητής αξιολογείται ως άτομο. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε ένα πολυπολιτισμικό και πολυγλωσσικό σχολικό περιβάλλον όπου, πολλές φορές, ενσωματώνονται μαθητές με ειδικές μαθησιακές ανάγκες.

Οι περιγραφικές κλίμακες παρατήρησης χρησιμοποιούνται ως ο συστηματικός τρόπος καταχώρισης των δεδομένων και παρουσίασης των αποτελεσμάτων της παρατήρησης στην τάξη. Περιλαμβάνουν τα κριτήρια της αξιολόγησης, όπως προκύπτουν από το ΕΠΣ-ΞΓ. Το είδος της παρατήρησης που συνήθως χρησιμοποιείται στην εκπαίδευση είναι η συστηματική διαδικασία, η οποία ακολουθεί σαφή και προκαθορισμένη μεθοδολογία, έχει συγκεκριμένους στόχους, πραγματοποιείται κάτω από ελεγχόμενες συνθήκες, τα αποτελέσματά της υπόκεινται σε διαδικασίες ελέγχου και επαλήθευσης και έχει προβλεφθεί. Για την παρατήρηση είναι απαραίτητη η εκπόνηση ενός ειδικού εντύπου, όπως αυτό του Παραρτήματος του κεφαλαίου.

Η τήρηση ημερολογίου προβλέπει την καταγραφή πληροφοριών σχετικά με τη συμπεριφορά του κάθε μαθητή (π.χ. συμμετοχή στο μάθημα, διάθεση για συνεργασία, επιδόσεις, πρόοδο) μετά την ολοκλήρωση του κάθε μαθήματος. Αυτό μπορεί να γίνεται με τη μορφή σημειώσεων ή, για πρακτικούς λόγους, με τη χρήση ειδικού κλειστού εντύπου στο οποίο ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να επιλέξει τις συμπεριφορές που αντιπροσωπεύουν τον κάθε μαθητή ανάμεσα σε αυτές που θα περιλαμβάνει το έντυπο. Οι συμπεριφορές-κριτήρια βάσει των οποίων θα αξιολογούνται οι μαθητές είναι χρήσιμο να προσδιορίζονται, στην τελική τους μορφή, μετά από συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητών, η οποία θα πρέπει να καταλήγει σε κοινή συμφωνία. Κατά τον ίδιο τρόπο είναι σκόπιμο να αποφασίζονται και άλλες παράμετροι της διαδικασίας, όπως οι τεχνικές, τα εργαλεία συλλογής των πληροφοριών και ο τρόπος κοινοποίησης των αποτελεσμάτων. Η καταγραφή της συμπεριφοράς των μαθητών στο ημερολόγιο απαιτεί διαρκή και στοχευμένη παρατήρηση, με βάση τα κριτήρια που θα έχουν προκύψει από τη συνεργασία μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικού, καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Ο ατομικός φάκελος (Portfolio) είναι μια πρακτική κατά την οποία ο μαθητής και ο εκπαιδευτικός μπορούν να οργανώσουν και να διαχειριστούν τη διδακτική και τη μαθησιακή διαδικασία. Ο ατομικός φάκελος του μαθητή περιγράφεται ως μια συστηματική και σκόπιμη συλλογή εργασιών του μαθητή η οποία δίνει στοιχεία, τόσο στον μαθητή, όσο και στους άλλους, σχετικά με τις προσπάθειές του, την πρόδό του και τις επιτυχίες του.

Πολλά είναι τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την υιοθέτηση του ατομικού φακέλου του μαθητή για την αξιολόγηση της πορείας της μάθησής και της προόδου του. Συγκεκριμένα, η εφαρμογή του στην τάξη:

- Ενισχύει την αυτο-εικόνα του μαθητή, ο οποίος μπορεί να έχει γνώμη ως προς το περιεχόμενο του φακέλου του
- Παρέχει ενδείξεις των αδυναμιών και των ισχυρών σημείων στην επίδοση του μαθητή
- Προωθεί τον διάλογο με τους άλλους (διδάσκοντες, γονείς)
- Δίνει στο μαθητή την ευκαιρία να δείξει τη δημιουργικότητά του και να καινοτομήσει
- Βοηθάει τον μαθητή να αναπτύξει κριτική σκέψη για τη σχολική εργασία
- Βοηθάει τον μαθητή να ενεργοποιήσει τη μεταγλωσσική του δεξιότητα, στα γλωσσικά μαθήματα
- Είναι μια πλούσια πηγή πληροφοριών για τον διδάσκοντα που μπορεί να σκεφθεί πώς χρειάζεται να διαμορφώσει την προσέγγισή του ή την ύλη
- Βοηθάει την ενσωμάτωση της αξιολόγησης στη διδακτική πρακτική

- Καθιστά τους μαθητές υπεύθυνους για την αξιολόγησή τους.

Ο Ευρωπαϊκός φάκελος γλωσσών (European language portfolio) είναι μια δραστηριότητα του Συμβουλίου της Ευρώπης² η οποία εφαρμόστηκε πιλοτικά στα εκπαιδευτικά συστήματα 15 κρατών μελών του οργανισμού από το 1998 έως το 2000 και διευρύνθηκε σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, το 2001, κατά τον εορτασμό του Ευρωπαϊκού Έτους Γλωσσών 2001. Σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο Ευρωπαϊκός Φάκελος Γλωσσών είναι μια μέθοδος καταγραφής και ανασκόπησης μαθησιακών και πολιτισμικών εμπειριών που αποκτά κάποιος κατά τη διάρκεια της εκμάθησης μιας γλώσσας ή αφού έχει ολοκληρώσει τη γλωσσική του κατάρτιση. Αποτελείται από τρία μέρη:

- Το Διαβατήριο Γλωσσών (The Language Passport)
- Τη Γλωσσογραφία (Language Biography)
- Το Ντοσιέ (Dossier)

Ο κάθε τύπος αξιολόγησης έχει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, που όμως είναι πιθανό να εξισορροπηθούν αν χρησιμοποιηθούν συνδυαστικά, ενέργεια που θα μας επιτρέψει τη συλλογή συγκρίσιμων δεδομένων, αλλά και την ανάδειξη πληροφοριών που θα ήταν δύσκολο να συλλεχθούν αν το υποκείμενο της αξιολόγησης ήταν μόνο ο καθηγητής.

² βλέπε: Council for Cultural Cooperation. 2000. European Language Portfolio (ELP): Principles and guidelines. Strasbourg: Council of Europe. <http://culture2.coe.int/portfolio>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Κεφ. 7

1. ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

1.1 Στρατηγικές κατανόησης γραπτού λόγου

Όνομα :	Ημερομηνία:			
Βάλε ένα ✓ στο κουτάκι που δείχνει πώς διαβάζεις.				
Στρατηγική	Συχνά	Μερικές φορές	Σχεδόν ποτέ	Σχόλια
1. Φέρνω στο μυαλό μου ό,τι γνωρίζω για το θέμα του κειμένου				
2. Κάνω προβλέψεις για το περιεχόμενο και διαβάζω για να δω αν είχα δίκιο				
3. Ξαναδιαβάζω την πρόταση που είναι πριν και μετά μια άγνωστη λέξη				
4. Ζητάω βοήθεια από τους συμμαθητές μου				
5. Εντοπίζω την κεντρική ιδέα				
6. Κρατάω σημειώσεις				
7. Συζητάω ό,τι διαβάζω με άλλους				
8. Σταματάω και κάνω περίληψη του κομματιού που διάβασα				
9. Διαλέγω τα βιβλία μου μόνος/μόνη μου				
10. Κάνω σχεδιάγραμμα του κειμένου που διαβάζω				

Προσαρμογή από: Addison & Wesley, *Authentic Assessment for English Language Learners*. O'Malley/Valdez Pierce.

1.2 Στρατηγικές παραγωγής γραπτού λόγου

Όνομα :	Ημερομηνία:	
Τίτλος εργασίας:		
Κειμενικό Είδος: Μυθιστόρημα	Πεζό	Βιογραφία
	Αυτοβιογραφία	
Σκοπός και οργάνωση	Ναι	Όχι
1. Δήλωσα το σκοπό με σαφήνεια	☐	☐
2. Οργάνωσα τις σκέψεις μου	☐	☐
3. Η εργασία μου είχε αρχή, μέση και τέλος	☐	☐
4. Επέλεξα κατάλληλες λέξεις	☐	☐
Χρήση λέξεων/ προτάσεων		
5. Χρησιμοποίησα καινούργιες λέξεις	☐	☐
6. Έγραψα πλήρεις προτάσεις	☐	☐
7. Έγραψα συντακτικά σωστές προτάσεις	☐	☐
8. Χρησιμοποίησα τον σωστό χρόνο	☐	☐
Δομή / Μορφή κειμένου		
9. Απέφυγα τα ορθογραφικά λάθη	☐	☐
10. Άρχισα τις προτάσεις μου με κεφαλαία	☐	☐
11. Χρησιμοποίησα τα σημεία στίξης σωστά	☐	☐
12. Όρισα τις παραγράφους σωστά	☐	☐
Επιμέλεια κειμένου		
13. Διάβασα το κείμενό μου σε άλλον	☐	☐
14. Ζήτησα από άλλον να διαβάσει το κείμενό μου	☐	☐

1.3 Δεξιότητες συνεργασιμότητας

Όνομα :		Ημερομηνία:		
Πόσο συχνά έκανες τα παρακάτω στην ομάδα σου σήμερα; Βάλε ένα ✓ στο κουτάκι που περιέχει την καλύτερη απάντηση για εσένα και συμπλήρωσε τα σχόλιά σου.				
Δραστηριότητα	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Σχόλια
1. Άκουσα τη γνώμη των άλλων				
2. Συνοψίσα τα λεγόμενά τους				
3. Ζήτησα πληροφορίες				
4. Έδωσα πληροφορίες				
5. Είπα τη γνώμη μου				
6. Συμφώνησα ή Διαφώνησα				

2. ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

Στόχος: όλη η θεματική ενότητα □ μια δραστηριότητα □ και τα δύο □

Κλίμακα βαθμολόγησης για τον εκπαιδευτικό (από Kalantzis & Core, 2008)

Κριτήριο Αξιολόγησης	Τεκμηρίωση	Βαθμολογία
Επίδειξη εμπειρικής γνώσης	<p>Εμπειρική γνώση: το γνωστό</p> <p>Εμπειρική γνώση: το νέο</p>	0 - 20
Επίδειξη εννοιολογικής γνώσης	<p>Σύλληψη εννοιών: ονοματοθεσία (π.χ. τίτλοι, τύποι ή κανόνες)</p> <p>Σύλληψη εννοιών: διατύπωση θεωριών</p>	0 - 20
Επίδειξη αναλυτικής γνώσης	<p>Ανάλυση: Πρακτικά/Λειτουργικά</p> <p>Ανάλυση: Κριτικά</p>	0 - 20
Επίδειξη εφαρμοσμένης γνώσης	<p>Εφαρμογή: Κατάλληλη</p> <p>Εφαρμογή: Δημιουργική</p>	0 - 20
<p>Πολυγραμματισμοί</p> <p>(ανάλογα με τον τύπο των νοημάτων και τον τρόπο <i>επικοινωνίας</i>)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Γλωσσικός • Οπτικός • Ακουστικός • Νοηματικός • Χωρικός 	0 - 20
	Σύνολο	

Κριτήρια Αξιολόγησης: Ο μαθητής....

Κλίμακα βαθμολόγησης για τον εκπαιδευτικό (από Kalantzis & Cope, 2008)

Επίπεδα Επίδοσης	Επίπεδο 1- υποστηριγμένη ικανότητα : χρειάζεται λεπτομερείς οδηγίες ή υποστήριξη από τον εκπαιδευτικό ή τους συμμαθητές για να αναλάβει τη δραστηριότητα ή την εργασία	Επίπεδο 2- Αυτόνομη ικανότητα: μπορεί να καταλάβει πώς θα εργασθεί στη δραστηριότητα ή στην εργασία που ανατίθεται και να την ολοκληρώσει με επιτυχία (ατομική εργασία ή το μερίδιό του σε κοινή εργασία)	Επίπεδο 3- Συνεργατική ικανότητα:
Διαδικασίες κατάκτησης της γνώσης			
Βιωματική γνώση του Γνωστού	Χρειάζεται παρακίνηση από τον εκπαιδευτικό ή τους συμμαθητές για να συνδέσει καθημερινές εμπειρίες με τη μαθησιακή δραστηριότητα. <i>Βαθμολογία: 0-5</i>	Μπορεί να καταλάβει μόνος/η τη σύνδεση μεταξύ καθημερινών εμπειριών και της μαθησιακής δραστηριότητας. <i>Βαθμολογία: 3-7</i>	Μπορεί να δείξει σε άλλους τη σύνδεση μεταξύ της μαθησιακής δραστηριότητας και των καθημερινών εμπειριών του ιδίου ή των άλλων <i>Βαθμολογία: 5-10</i>
Βιωματική γνώση του Νέου	Χρειάζεται βοήθεια από τον εκπαιδευτικό ή τους συμμαθητές για να καταλάβει ένα άγνωστο κείμενο, τόπο, δραστηριότητα ή ομάδα ανθρώπων. <i>Βαθμολογία: 0-5</i>	Μπορεί να κατανοεί μόνος/η και να συλλαμβάνει την κεντρική ιδέα ενός άγνωστου κειμένου, τόπου, δραστηριότητας ή ομάδας. <i>Βαθμολογία: 3-7</i>	Μπορεί να ασχολείται με άγνωστο κείμενο, τόπο, δραστηριότητα και εργασία με τρόπο που προωθεί τη διάδραση, εμπλουτίζοντας το νόημα με προσωπικές γνώσεις και εμπειρίες. <i>Βαθμολογία: 5-10</i>
Σύλληψη εννοιών: ονοματοθεσία (π.χ. τίτλοι, τύποι ή κανόνες)	Μπορεί να χρησιμοποιήσει μια έννοια στο κατάλληλο πλαίσιο και να εξαγάγει, με αποτελεσματικό τρόπο, γενικά συμπεράσματα με βάση αυτή την έννοια, εάν έχει τις σχετικές εξηγήσεις. <i>Βαθμολογία: 0-5</i>	Μπορεί να κατανοήσει το νόημα μιας έννοιας από τα συμφραζόμενα ή να αναζητήσει τη σημασία της και να την χρησιμοποιήσει αφαιρετικά. <i>Βαθμολογία: 3-7</i>	Μπορεί να προσδιορίσει μια έννοια συγκρίνοντάς τη με άλλες έννοιες και να την εξηγή στους άλλους με τρόπο ακριβή, απλοποιώντας τον ορισμό και δίνοντας παραδείγματα. <i>Βαθμολογία: 5-10</i>
Σύλληψη εννοιών: διατύπωση θεωριών	Μπορεί να δει τη σχέση ανάμεσα σε δύο ή περισσότερες έννοιες,	Μπορεί να επεξεργασθεί χωρίς βοήθεια τη σχέση	Μπορεί να συνδέσει τις θεωρητικές έννοιες μεταξύ τους και να

	εφόσον αυτό του ζητείται. <i>Βαθμολογία: 0-5</i>	ανάμεσα σε θεωρητικές έννοιες. <i>Βαθμολογία: 3-7</i>	εξηγήσει τη σχετική θεωρία σε άλλους. <i>Βαθμολογία: 5-10</i>
Ανάλυση: Πρακτική	Μπορεί να καταλάβει τις γενικές εφαρμογές ή τον σκοπό μιας γνωστικής περιοχής, ενός κειμένου ή μιας ενέργειας ή τις αιτιώδεις σχέσεις τους, εάν έχει τις σχετικές εξηγήσεις. <i>Βαθμολογία: 0-5</i>	Μπορεί να αναλύσει από μόνος του/μόνη της τις αιτιώδεις σχέσεις. <i>Βαθμολογία: 3-7</i>	Μπορεί να συνεργαστεί με άλλους και να προσδιορίσει και να αναδείξει αν γίνονται αντιληπτές οι αιτιώδεις σχέσεις, σε άτομα που τις αντιλαμβάνονται με διαφορετικό τρόπο. <i>Βαθμολογία: 5-10</i>
Ανάλυση: Κριτική	Μπορεί να καταλάβει, εάν έχει εξηγήσεις, μερικά από τα εμφανή ανθρώπινα ενδιαφέροντα και προθέσεις που βρίσκονται πίσω από ένα κείμενο, μία ενέργεια ή μια γνωστική περιοχή. <i>Βαθμολογία: 0-5</i>	Μπορεί να επινοήσει μια πειστική ερμηνεία των κινήτρων, προθέσεων και ενδιαφερόντων που διαπερνούν ένα κείμενο, μια ενέργεια ή μια γνωστική περιοχή. <i>Βαθμολογία: 3-7</i>	Μπορεί να κάνει μια ανάλυση από ποικίλες πηγές ή να αναπτύξει μια κατηγοριοποίηση για την ερμηνεία των φανερών ή υπονοούμενων προθέσεων και ενεργειών. <i>Βαθμολογία: 5-10</i>
Εφαρμογή: Κατάλληλη	Μπορεί να επικοινωνεί ή να ενεργεί με τρόπο σύμφωνο με τους κανόνες ή τα κειμενικά είδη, όταν βρίσκεται σε δομημένο περιβάλλον και έχει βοήθεια. <i>Βαθμολογία: 0-5</i>	Μπορεί να επικοινωνεί ή να ενεργεί με τρόπο σύμφωνο με τους κανόνες ή τα κειμενικά είδη, ανεξάρτητα και χωρίς αναλυτικές οδηγίες και βοήθεια. <i>Βαθμολογία: 3-7</i>	Κατέχει τους κανόνες ή το κειμενικό είδος τόσο, ώστε να εντάσσεται απόλυτα στη νέα κοινωνία που χρησιμοποιεί τη συγκεκριμένη πρακτική. <i>Βαθμολογία: 5-10</i>
Εφαρμογή: Δημιουργική	Μπορεί να συνδυάζει δύο ή περισσότερες συμβατικές μορφές επικοινωνίας ή δράσης, με τρόπο που νοηματοδοτεί, αρκεί να βρίσκεται σε υποστηρικτικό και δομημένο περιβάλλον. <i>Βαθμολογία: 0-5</i>	Μπορεί να συνδυάζει δύο ή περισσότερες συμβατικές μορφές επικοινωνίας ή δράσης, με τρόπο που νοηματοδοτεί, χωρίς αναλυτικές οδηγίες και υποστήριξη. <i>Βαθμολογία: 3-7</i>	Μπορεί να συνθέσει μια νέα δραστηριότητα ή να κάνει μια ομαδοποίηση που απαιτεί έναν γνήσιο και πρωτότυπο συνδυασμό γνώσης, δράσης και τρόπων επικοινωνίας. <i>Βαθμολογία: 5-10</i>
Πολύ γραμματισμοί	Αποτελεσματική μετάδοση μηνυμάτων και χρήση ποικίλων τρόπων νοηματοδότησης (π.χ. γλωσσικό, οπτικό, ακουστικό, χωρικό, νοηματικό)		
Πιθανή συνολική βαθμολογία :100			

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ

1. Εξετάσεις στην ξένη γλώσσα και η σύνδεση με το ΚΠΓ¹

Όπως έχει γίνει γνωστό από την ηγεσία του ΥΠΔΒΜΘ τόσο στο ευρύτερο κοινό, όσο και στους εκπαιδευτικούς, η ξενόγλωσση εκπαίδευση συνδέεται στο εξής με το εθνικό μας σύστημα εξετάσεων για τις ξένες γλώσσες –γνωστό ως Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ)– με την έννοια ότι οι μαθητές θα προετοιμάζονται για τις εξετάσεις στο πλαίσιο των σπουδών τους στο σχολείο. Για όσους εκπαιδευτικούς δεν το γνωρίζουν, επιτυχία στις εξετάσεις του ΚΠΓ, οδηγεί σε πιστοποίηση της ξένης γλώσσας σε ένα από τα επίπεδα γλωσσομάθειας, σύμφωνα με την ββαθμη κλίμακα του Συμβουλίου της Ευρώπης, από Α1 έως Γ2. Μια σύντομη περιγραφή του ΚΠΓ υπάρχει στο Παράρτημα 1 του παρόντος, ενώ περισσότερες σχετικές πληροφορίες, προδιαγραφές, δείγματα θεμάτων, κ.λπ. οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν στη διεύθυνση <http://www.kpg.minedu.gov.gr/>.²

Το ΚΠΓ, όπως και όλα τα άλλα γνωστά στην Ελλάδα συστήματα πιστοποίησης επικοινωνιακής επάρκειας σε μια ξένη γλώσσα, ελέγχουν την κατανόηση και παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου. Το ΚΠΓ ειδικά εξετάζει και την ικανότητα διαμεσολάβησης –δηλαδή, την ικανότητα να αποδίδει ο εξεταζόμενος γραπτά ή/και προφορικά, στην ξένη γλώσσα, αυτό που διάβασε στην Ελληνική. Τέλος, το ΚΠΓ δεν εξετάζει μέσω ειδικού τεστ τη *χρήση* της ξένης γλώσσας, όπως κάνουν, λόγου χάρη, ορισμένα εξεταστικά συστήματα για την αγγλική γλώσσα (με τεστ σε use of English), γιατί όλες οι ενότητες (test papers) του ΚΠΓ εξετάζουν τη *χρήση* της γλώσσας σε κοινωνικά προσδιορισμένες συνθήκες επικοινωνίας. Ούτε μία από τις ενότητες δεν έχει στόχο τον έλεγχο των τυπικών στοιχείων της γλώσσας (γραμματική, σύνταξη, λεξιλόγιο) ανεξάρτητων από τη χρήση τους. Μάλιστα, οι εξετάσεις του ΚΠΓ ελέγχουν και τη γλωσσική επίγνωση που έχει αναπτύξει ο εξεταζόμενος. Δηλαδή, σε τι βαθμό μπορεί ο εξεταζόμενος (α) να κάνει επιλογές εκφράσεων, λέξεων και μορφών λέξεων ή γλωσσικών δομών που ταιριάζουν στο εκάστοτε κοινωνικο-γλωσσικό περιβάλλον (στο συγκεκριμένο πλαίσιο) στο οποίο εμφανίζονται, (β) να αναγνωρίσει και να χρησιμοποιήσει τα χαρακτηριστικά στοιχεία (δομή, γλωσσικές επιλογές, ύφος, κ.λπ.) διαφορετικών κειμενικών τύπων, όπως λ.χ. ενός προσωπικού μηνύματος, μιας αφίσας, ενός άρθρου εφημερίδας, κ.λπ.

Η γλωσσική επίγνωση, η διαμεσολάβηση και γενικότερα η ανάπτυξη της ικανότητας κοινωνικά προσδιορισμένης χρήσης της γλώσσας για την κατανόηση και παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου αποτελούν τους βασικούς πυλώνες του ΕΠΣ-ΞΓ μέσω του οποίου συνδέεται το ΚΠΓ στο σχολείο. Δηλαδή, το νέο πρόγραμμα σπουδών για τις ξένες γλώσσες αφενός βασίζεται στην ίδια θεωρία γλώσσας με αυτήν του ΚΠΓ, ενώ το ΕΠΣ-ΞΓ

¹ Με το κεφάλαιο αυτό, στην παρούσα του μορφή, η οποία όμως θα εμπλουτιστεί σύντομα με περισσότερες πληροφορίες και παραδείγματα, ασχολήθηκε η Β. Δενδρινού, η οποία είναι και Πρόεδρος της Κεντρικής Επιτροπής των εξετάσεων για το ΚΠΓ, καθώς επίσης και επιστημονική υπεύθυνη για τις εξετάσεις στην αγγλική γλώσσα.

² Πληροφορίες ειδικότερα για τις εξετάσεις στην αγγλική γλώσσα μπορεί ο ενδιαφερόμενος να βρει στη διεύθυνση <http://rcel.enl.uoa.gr/kpg2>

στηρίζεται ολόκληρο στην λογική της εκπαίδευσης στην ξενόγλωσση τάξη κατά επίπεδα γλωσσομάθειας, σύμφωνα με συγκοινωνούντες δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας.

2. Νέος τρόπος εξέτασης στο ΕΠΣ-ΞΓ

Είναι αυτονόητο πως ο τρόπος ενδιάμεσης, διαρκούς και τελικής αξιολόγησης της διαδικασίας της μάθησης και του αποτελέσματος των διδακτικών και μαθησιακών πρακτικών αποτελεί σημαντικότατο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας με οποιοδήποτε πρόγραμμα σπουδών. Μέσω της αξιολόγησης μπορεί ο εκπαιδευτικός και ο εκπαιδευόμενος να έχει μια σαφή εικόνα ως προς την επίτευξη των στόχων του προγράμματος.

Το ΕΠΣ-ΞΓ διαφέρει από όλα τα προηγούμενα προγράμματα σπουδών για πολλούς λόγους που κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να διαβάσει στο ίδιο το κείμενο του Προγράμματος.³ Μεταξύ άλλων:

- (α) στηρίζεται σε διαφορετική αντίληψη για τη γλώσσα από ό,τι τα προηγούμενα προγράμματα σπουδών⁴
- (β) περιλαμβάνει τεκμηριωμένες προδιαγραφές⁵ ως προς το τι πρέπει να μπορεί να κάνει ο μαθητής σε κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας,⁶ και πόσο καλά θα πρέπει να μπορεί να το κάνει.⁷

Ο νέος τρόπος εξέτασης θα πραγματοποιηθεί από φέτος σε σχολεία της πιλοτικής εφαρμογής του ΕΠΣ-ΞΓ με στόχο να δοκιμαστεί η αποτελεσματικότητα ενός προγράμματος εξετάσεων, το οποίο δίνει τη δυνατότητα σε μαθητές του σχολείου:

- Να προετοιμάζονται για τις εξετάσεις του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας
- Να έχουν μια εικόνα της προόδου τους από την εκπαιδευτική διαδικασία και ειδικότερα μια αξιόπιστη ένδειξη σχετικά με το επίπεδο της επικοινωνιακής επάρκειας που έχουν αναπτύξει
- Να έχουν ανατροφοδότηση σχετικά με τα δυνατά και αδύναμα σημεία τους σχετικά με τις γνώσεις, δεξιότητες, στρατηγικές, κτλ. που έχουν αναπτύξει στην ξένη γλώσσα που μελετούν.

2.1 Εξετάσεις στο Δημοτικό

Στο Δημοτικό οι εξετάσεις δεν είναι υποχρεωτικές αλλά ο εκπαιδευτικός παροτρύνεται να διενεργεί εξετάσεις «προόδου» (τόσο στην πρώτη όσο και στη δεύτερη ξένη γλώσσα), σύμφωνα με τις προδιαγραφές που ορίζονται πιο κάτω, προκειμένου να προετοιμάζεται ο μαθητής που επιθυμεί να δώσει εξετάσεις για πιστοποίηση γλωσσομάθειας.

Εξετάσεις διενεργούνται μόνο στις Δ', Ε', ΣΤ' τάξεις του Δημοτικού και έχουν *διαμορφωτικό* χαρακτήρα. Οι εξετάσεις για την πρώτη ξένη γλώσσα (την Αγγλική) αφορούν τα επίπεδα γλωσσομάθειας Α1 και Α2, ενώ για τη δεύτερη ξένη γλώσσα το επίπεδο Α1. Οι ενότητες της εξέτασης διενεργούνται το τελευταίο τρίμηνο ώστε, στο τέλος του κάθε σχολικού έτους, οι

³ Για τα καινοτομικά στοιχεία του ΕΠΣ-ΞΓ βλ. <http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/eps2.htm> και για συνοπτική σύγκριση του ΕΠΣ-ΞΓ με τα ΑΠΣ για τις ξένες γλώσσες βλ. <http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/eps3.htm>.

⁴ Για τη θεώρηση της γλώσσας στην οποία βασίζεται το ΕΠΣ-ΞΓ, βλ. <http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/arhes2.htm>, ενώ για τη θεωρία μάθησης της γλώσσας βλ. <http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/arhes3.htm>.

⁵ Για το επιστημονικό υπόβαθρο του ΕΠΣ-ΞΓ βλ. <http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/eps1.htm>

⁶ Για τους αναλυτικούς δείκτες ανά επίπεδο, βλ. <http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/analdiktes.htm>

⁷ Για τα οργανογράμματα γλωσσικής ύλης, βλ. <http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/branches.htm>

μαθητές να έχουν συγκεντρώσει ποσοστιαία βαθμολογία από τις τρεις (3) ενότητες της εξέτασης, οι οποίες είναι οι εξής:⁸

- Κατανόηση γραπτού λόγου: Το ερέθισμα είναι ένα ή περισσότερα γραπτά κείμενα αυθεντικού λόγου (π.χ. μήνυμα, σημείωμα, λεζάντες, πινακίδες, συνταγή, κτλ.) που εμπίπτουν στις θεματικές που αναφέρονται στο οργανόγραμμα ύλης, ανά επίπεδο γλωσσομάθειας του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες (ΕΠΣ-ΞΓ). Το κείμενο ή κείμενα συνοδεύονται από πέντε (5) ερωτήσεις αντιστοίχισης φράσης/κειμένου με εικόνα, πέντε (5) πολλαπλής επιλογής, πέντε (5) εύρεσης σειράς και πέντε (5) ερωτήσεις συμπλήρωσης (συνολικά 40 μονάδες).
- Παραγωγή γραπτού λόγου (καθοδηγούμενη): Με αφορμή ερεθίσματα σε γραπτό λόγο ή εικόνα, οι μαθητές καλούνται να παραγάγουν δύο (2) κείμενα για το επίπεδο Α1, έκτασης 25 και 50 λέξεων αντίστοιχα (για 20 μονάδες) και δύο κείμενα για το επίπεδο Α2, έκτασης 50 και 100 λέξεων αντίστοιχα (συνολικά 40 μονάδες).
- Κατανόηση προφορικού λόγου: Τα κείμενα ή κείμενο ερέθισμα,⁹ το οποίο εμπίπτει στις θεματικές που αναφέρονται στο οργανόγραμμα ύλης ανά επίπεδο γλωσσομάθειας του ΕΠΣ-ΞΓ, συνοδεύεται από πέντε (5) ερωτήσεις αντιστοίχισης (λόγου + εικόνας, ή λόγου + λόγου) και πέντε (5) συμπλήρωσης (συνολικά 20 μονάδες).

Η παραγωγή προφορικού λόγου δεν εξετάζεται αλλά ελέγχεται στη διάρκεια του σχολικού έτους με δομημένες δραστηριότητες και η προφορική επικοινωνία αξιολογείται με αντικειμενικά κριτήρια. Ο έλεγχος γίνεται με τριών ειδών δραστηριότητες:

Μαθητές επιπέδου Α1

- (α) απαντούν προφορικά σε πέντε (5) γραπτές ερωτήσεις
- (β) περιγράφουν μία ή περισσότερες εικόνες

Μαθητές επιπέδου Α2

- (α) απαντούν προφορικά σε τρεις (3) προφορικές ερωτήσεις
- (β) υποβάλλουν δύο ερωτήσεις
- (γ) συγκρίνουν δύο εικόνες

2.2 Εξετάσεις στο Γυμνάσιο

Οι εξετάσεις του Γυμνασίου, σύμφωνα με τις πιο κάτω προδιαγραφές, λειτουργούν ως *προαγωγικές* εξετάσεις στην Α' και Β' Γυμνασίου και ως *απολυτήριες* εξετάσεις στη Γ' Γυμνασίου.

2.2.1 Οι εξετάσεις της Α' & Β' Γυμνασίου

Σύμφωνα με πρόσφατη εγκύκλιο του Π.Ι.:

Για τα διδακτικά-μαθησιακά αντικείμενα «Ξένες Γλώσσες» διενεργούνται εξετάσεις προόδου στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς και προαγωγικές εξετάσεις στο τέλος της. Σημειώνεται ότι στην αγγλική γλώσσα, οι μαθητές της Α' Γυμνασίου αναμένεται να έχουν αναπτύξει επικοινωνιακή επάρκεια επιπέδου Β1, στη Β' Γυμνασίου επικοινωνιακή επάρκεια επιπέδου Β1+ και στη Γ' Γυμνασίου επικοινωνιακή επάρκεια

⁸ Λεπτομερέστερες προδιαγραφές των εξετάσεων ανά επίπεδο γλωσσομάθειας, οδηγίες για τη διαβαθμισμένη εξέταση, δείγματα θεμάτων και σχάρες αξιολόγησης αποκλίνουσας παραγωγής λόγου θα δημοσιευτούν στον *Οδηγό του Εκπαιδευτικού των Ξένων Γλωσσών* προσεχώς.

⁹ Στη διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής του ΕΠΣ-ΞΓ, θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο έργου του Κέντρου Έρευνας για την Αγγλική του Πανεπιστημίου Αθηνών «τράπεζα υλικού» για τα θέματα κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου.

επιπέδου B2. Στη δεύτερη ξένη γλώσσα αναμένεται οι μαθητές της Α΄ Γυμνασίου να έχουν αναπτύξει επικοινωνιακή επάρκεια επιπέδου A1, στη Β΄ Γυμνασίου επικοινωνιακή επάρκεια επιπέδου A1+ και στη Γ΄ Γυμνασίου επάρκεια επιπέδου A2.

Οι εξετάσεις της Α΄ και της Β΄ Γυμνασίου αποσκοπούν στον έλεγχο του επιπέδου επικοινωνιακής επάρκειας B(-/+) με κοινή, διαβαθμισμένη εξέταση που περιλαμβάνει τρεις (3) ενότητες οι οποίες ελέγχουν:

- ο κατανόηση γραπτού λόγου
- ο κατανόηση προφορικού λόγου
- ο παραγωγή γραπτού λόγου.

Η παραγωγή προφορικού λόγου δεν εξετάζεται αλλά οι μαθητές απαραίτητως ασκούνται στην προφορική επικοινωνία με δομημένες δραστηριότητες στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

Στην Γ΄ Γυμνασίου διενεργούνται εξετάσεις προόδου και απολυτήριες εξετάσεις με κοινή, διαβαθμισμένη εξέταση επιπέδου B1+B2 για τα Αγγλικά, A1+A2 για τη δεύτερη ξένη γλώσσα. Στις απολυτήριες εξετάσεις προβλέπονται τρεις (3) ενότητες οι οποίες ελέγχουν:

- ο κατανόηση γραπτού λόγου
- ο κατανόηση προφορικού λόγου
- ο παραγωγή γραπτού λόγου

Η παραγωγή προφορικού λόγου δεν εξετάζεται αλλά οι μαθητές απαραίτητως ασκούνται στην προφορική επικοινωνία με δομημένες δραστηριότητες στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

Αναλυτικότερα:

- A) Στην Α΄ και τη Β΄ Γυμνασίου, διενεργούνται *διαβαθμισμένες* εξετάσεις επίδοσης στο τέλος της σχολικής χρονιάς, οι οποίες λειτουργούν ως **προαγωγικές** εξετάσεις για το *επόμενο επίπεδο*.
- B) Η εξέταση για την πρώτη ξένη γλώσσα αφορά το επίπεδο γλωσσομάθειας B1 (B1-/+), ενώ η εξέταση για τη δεύτερη ξένη γλώσσα αφορά τα επίπεδα A1 και A2.¹⁰ Οι εξετάσεις διενεργούνται το τελευταίο τρίμηνο ώστε στο τέλος του κάθε σχολικού έτους, οι μαθητές να έχουν συγκεντρώσει ποσοστιαία βαθμολογία από τις *τρεις* (3) ενότητες της εξέτασης.

Η εξέταση επιπέδου B1 (B1-/+) ελέγχει:¹¹

- Κατανόηση γραπτού λόγου: Τα ερεθίσματα είναι κείμενα αυθεντικού λόγου (π.χ. μήνυμα, άρθρο σχολικής εφημερίδας ή λαϊκού περιοδικού, διαφήμιση, απόσπασμα σχολικού βιβλίου, απόσπασμα βιβλιοπαρουσίασης ή παρουσίασης κινηματογραφικής ταινίας, συνέντευξη, κτλ.) συνολικής έκτασης 700 λέξεων, σε θέματα που ανα-

¹⁰ Η εξέταση των επιπέδων A1&A2 του Γυμνασίου στη δεύτερη ξένη γλώσσα έχει κοινά στοιχεία με την εξέταση αυτού του επιπέδου στο Δημοτικό, αλλά το περιεχόμενό της ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες των μαθητών του Γυμνασίου. Επειδή όμως η εξέταση στην προκειμένη περίπτωση είναι διαβαθμισμένη και γίνεται στο τέλος του έτους, απαιτούνται λεπτομερέστερες προδιαγραφές, δείγματα θεμάτων και σχάρες αξιολόγησης αποκλίνουσας παραγωγής λόγου, οι οποίες θα δημοσιευτούν στον *Οδηγό του Εκπαιδευτικού των Ξένων Γλωσσών* προσεχώς.

¹¹ Λεπτομερέστερες προδιαγραφές των εξετάσεων ανά επίπεδο γλωσσομάθειας, οδηγίες για τη διαβαθμισμένη εξέταση, δείγματα θεμάτων και σχάρες αξιολόγησης αποκλίνουσας παραγωγής λόγου θα δημοσιευτούν στον *Οδηγό του Εκπαιδευτικού των Ξένων Γλωσσών* προσεχώς.

φέρονται στο οργανόγραμμα ύλης, ανά επίπεδο γλωσσομάθειας του ΕΠΣ-ΞΓ. Τα κείμενα συνοδεύονται από είκοσι (20) ερωτήσεις επιλογής και δέκα (10) ερωτήσεις συμπλήρωσης. (συνολικά 40 μονάδες).

- Παραγωγή γραπτού λόγου: Οι μαθητές καλούνται να παραγάγουν τρία (3) κείμενα αυθεντικού λόγου στην ξένη γλώσσα. Για δύο (2) από αυτά, τα οποία αφορούν το επίπεδο B1-/+, το ερέθισμα είναι στην ξένη γλώσσα και τα κείμενα που παράγονται είναι συνολικά 150 λέξεων και για το τρίτο, επιπέδου B1-/+, το ερέθισμα είναι στην Ελληνική. Ο συνολικός αριθμός λέξεων που παράγονται στα τρία κείμενα είναι 150 λέξεις (συνολικά 40 μονάδες).
- Κατανόηση προφορικού λόγου: Τα κείμενα ή το κείμενο ερέθισμα¹² συνοδεύεται από πέντε (5) ερωτήσεις αντιστοίχισης λόγου και εικόνας, ή λόγου και λόγου, πέντε (5) ερωτήσεις επιλογής και δέκα (10) ερωτήσεις συμπλήρωσης (συνολικά 20 μονάδες).

Η παραγωγή προφορικού λόγου δεν εξετάζεται αλλά ελέγχεται στη διάρκεια του σχολικού έτους με δομημένες δραστηριότητες και η προφορική επικοινωνία αξιολογείται με αντικειμενικά κριτήρια. Ο έλεγχος γίνεται με τις εξής δραστηριότητες:

(α) προσομοίωση ρόλου: διάλογο σε ζεύγη

(β) περιγραφή κατάστασης με αφορμή μία ή περισσότερες εικόνες

(γ) διαμεσολάβηση με αφορμή ένα πολυτροπικό κείμενο στην Ελληνική

2.2.2 Οι εξετάσεις της Γ' Γυμνασίου

- A) Στην Γ' Γυμνασίου διενεργούνται τελικές (αθροιστικές) εξετάσεις επίδοσης στο τέλος της σχολικής χρονιάς, οι οποίες λειτουργούν ως προαγωγικές εξετάσεις για το επόμενο επίπεδο, αλλά και ως **απολυτήριες**.
- B) Η εξέταση για την πρώτη ξένη γλώσσα αφορά το επίπεδο γλωσσομάθειας B (B1&B2) και είναι διαβαθμισμένη. Διαβαθμισμένη και η εξέταση για τη δεύτερη ξένη γλώσσα που αφορά τα επίπεδα A1&A2.¹³ Η εξέταση διενεργείται στο τέλος του σχολικού έτους και οι μαθητές πρέπει να έχουν συγκεντρώσει ποσοστιαία βαθμολογία από 3 ενότητες εξέτασης.
- Γ) Η εξέταση επιπέδου B χωρίζεται σε *τρεις* (3) ενότητες οι οποίες ελέγχουν:¹⁴
- Κατανόηση γραπτού λόγου: Τα ερεθίσματα είναι κείμενα αυθεντικού λόγου (π.χ. email, μήνυμα σε forum, άρθρο, κείμενο περιοδικού, φυλλάδιο, διαφήμιση, απόσπασμα διηγήματος, βιβλιοπαρουσίαση ή παρουσίαση κινηματογραφικής ταινίας, συνέντευξη, κτλ.) συνολικής έκτασης 800 λέξεων, σε θέματα που αναφέρονται στο

¹² Στη διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής του ΕΠΣ-ΞΓ, θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο έργου του Κέντρου Έρευνας για την Αγγλική του Πανεπιστημίου Αθηνών «τράπεζα υλικού» για τα θέματα κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου.

¹³ Η εξέταση των επιπέδων A1&A2 του Γυμνασίου στη δεύτερη ξένη γλώσσα έχει κοινά στοιχεία με την εξέταση αυτού του επιπέδου στο Δημοτικό, αλλά το περιεχόμενό της ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες των μαθητών του Γυμνασίου. Επειδή όμως η εξέταση στην προκειμένη περίπτωση είναι διαβαθμισμένη και γίνεται στο τέλος του έτους, απαιτούνται λεπτομερέστερες προδιαγραφές, δείγματα θεμάτων και σχάρες αξιολόγησης αποκλίνουσας παραγωγής λόγου, οι οποίες θα δημοσιευτούν στον *Οδηγό του Εκπαιδευτικού των Ξένων Γλωσσών* προσεχώς.

¹⁴ Λεπτομερέστερες προδιαγραφές των εξετάσεων ανά επίπεδο γλωσσομάθειας, οδηγίες για τη διαβαθμισμένη εξέταση, δείγματα θεμάτων και σχάρες αξιολόγησης αποκλίνουσας παραγωγής λόγου θα δημοσιευτούν στον *Οδηγό του Εκπαιδευτικού των Ξένων Γλωσσών* προσεχώς.

οργανόγραμμα ύλης, ανά επίπεδο γλωσσομάθειας του ΕΠΣ-ΞΓ. Τα κείμενα συνοδεύονται από είκοσι (20) ερωτήσεις επιλογής και δέκα (10) ερωτήσεις συμπλήρωσης. (20+20 μονάδες = 40 συνολικά)

- Παραγωγή γραπτού λόγου: Οι μαθητές καλούνται να παράγουν τέσσερα (4) κείμενα αυθεντικού λόγου στην ξένη γλώσσα –τα δύο με ερέθισμα στην ξένη γλώσσα και τα υπόλοιπα δύο με ερέθισμα στην Ελληνική –συνολικής έκτασης 300-400 λέξεων (40 μονάδες).
- Κατανόηση προφορικού λόγου: Τα κείμενα ή το κείμενο ερέθισμα, το οποίο εμπίπτει στις θεματικές που αναφέρονται στο οργανόγραμμα ύλης ανά επίπεδο γλωσσομάθειας του ΕΠΣ-ΞΓ, συνοδεύεται από δέκα (10) ερωτήσεις επιλογής και δέκα (10) ερωτήσεις συμπλήρωσης (20 μονάδες).

Η παραγωγή προφορικού λόγου δεν εξετάζεται αλλά ελέγχεται στη διάρκεια του σχολικού έτους με δομημένες δραστηριότητες και η προφορική επικοινωνία αξιολογείται με αντικειμενικά κριτήρια. Ο έλεγχος γίνεται με τις εξής δραστηριότητες:

(α) διατύπωση και υποστήριξη άποψης

(β) αναφορά στα υπέρ και κατά μιας κατάστασης με αφορμή μια ή περισσότερες εικόνες

(γ) διαμεσολάβηση με αφορμή ένα πολυτροπικό κείμενο στην Ελληνική.

3. Σχεδιασμός της εξέτασης¹⁵

Μια εξέταση μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά μόνο στην περίπτωση που έχει σχεδιαστεί προσεκτικά και μεθοδικά. Μεγάλο μέρος των ερευνητών από τα τέλη της δεκαετίας του '80 αντιμετωπίζει την εξέταση του μαθητή, αλλά και γενικά την αξιολόγηση, ως ένα είδος έρευνας, που έχει πολλές ομοιότητες ή ταυτίζεται με την επιστημονική έρευνα. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι φάσεις σχεδιασμού και υλοποίησης της εξέτασης των μαθητών και επισημαίνονται τα βασικά σημεία που χρειάζεται να γνωρίζουμε όταν επιλέγουμε την εξέταση ως διαδικασία αξιολόγησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ: Σχεδιασμός εξέτασης μαθητών

α/α	Φάσεις σχεδιασμού και υλοποίησης της εξέτασης μαθητών
1 ^η	<p>Καθορισμός του βασικού σκοπού της εξέτασης:</p> <p>Αυτό είναι το πρώτο βήμα που πρέπει να κάνουμε και επηρεάζει το είδος των ερωτημάτων που θα συμπεριλάβουμε (π.χ. πολλαπλής επιλογής). Για παράδειγμα, σε αρκετές περιπτώσεις διαπιστώνουμε πως κάποιοι μαθητές δεν πιστεύουν πως μπορούν να πετύχουν τους στόχους που έχουμε θέσει, με αποτέλεσμα να μην προσπαθούν αρκετά ή και να παραιτούνται εξ ολοκλήρου. Μια διαδικασία αξιολόγησης που αποσκοπεί στη βελτίωσή τους θα πρέπει να είναι ικανή να ανατρέψει μέσα τους την αντίληψη αυτή δημιουργώντας τους ένα βίωμα επιτυχίας. Κατά συνέπεια ένα τεστ που σχεδιάζεται για να επιτελέσει αυτό το στόχο, δηλαδή την εξασφάλιση κινήτρων, δεν μπορεί να περιλαμβάνει σύνθετα ερωτήματα που θα απαιτούν ελεύθερη και εκτεταμένη παραγωγή λόγου, που θα καλύπτει ένα μεγάλο μέρος της διδαχθείσας ύλης. Είναι προτιμότερο να επιλέξουμε ερωτήματα που να δίνουν εναλλακτικά τη σωστή απάντηση (π.χ. σωστό-λάθος, αντιστοίχιση, πολλαπλή</p>

¹⁵ Την ενότητα αυτή του κεφαλαίου έχει συγγράψει ο Αντώνης Βεντούρης.

	<p>επιλογή), και να περιέχουν στοιχεία τα οποία να διευκολύνουν το μαθητή να εντοπίσει το σωστό. Η αναμενόμενη επιτυχία των μαθητών σε αυτό το τεστ είναι πιθανό να τονώσει την αυτοπεποίθησή τους και να τους δώσει την ώθηση που χρειάζονται για να ξεκινήσουν την προσπάθεια.</p> <p>Αντίθετα, μια αξιολόγηση με σκοπό την επιλογή πρέπει να ελέγχει την ύπαρξη όλων των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν τεθεί ως προϋπόθεση για την επιλογή. Θα πρέπει να μπορούν να διακρίνουν τον μαθητή που έχει τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες, από αυτόν που δεν τις διαθέτει, και να μην αφήνουν πολλά περιθώρια επιτυχίας λόγω τύχης. Άρα, ακόμη και στην περίπτωση χρήσης ερωτημάτων κλειστού τύπου, είναι αναγκαίο να έχουμε προβλέψει διαδικασίες εξισορρόπησης της πιθανότητας κάποιος να έχει επιλέξει τυχαία το σωστό.</p>
2 ^η	<p>Εκπόνηση του προγράμματος εξέτασης:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο χρόνος υλοποίησης της εξέτασης: <i>πότε</i> θα γίνει; • Η διάρκειά της • Τα πεδία της προσωπικότητας των μαθητών που θα αξιολογήσουμε (γνωστικό, θυμικό, αισθητηριοκινητικό) • Η μορφή και το είδος των ερωτημάτων. Αυτό σημαίνει πως θα πρέπει να αποφασίσουμε αν τα ερωτήματα θα είναι κλειστού τύπου, αν δηλαδή θα αναμένεται όλοι οι μαθητές να δώσουν την ίδια απάντηση, ή ανοικτού τύπου, όπου θα αναμένεται ο κάθε μαθητής να δώσει διαφορετική απάντηση • Τα κριτήρια με βάση τα οποία θα βαθμολογηθεί η εξέταση συνολικά και το κάθε ερώτημα μεμονωμένα • Η κλίμακα βαθμολόγησης • Ο τύπος ανακοίνωσης της ανατροφοδότησης • Τα υποκείμενα της ανατροφοδότησης (π.χ. γονείς, μαθητές, άλλοι εκπαιδευτικοί).
3 ^η	<p>Κατασκευή του τεστ:</p> <p>Είναι απαραίτητο να φροντίζουμε ώστε η μορφή του να είναι ελκυστική για το μαθητή και να μην του προκαλεί άγχος. Σε αυτό μπορεί να βοηθήσει η χρήση εικόνων και χρώματος, όταν αυτό είναι δυνατό. Επίσης η διατύπωση των ερωτημάτων πρέπει να είναι σαφής και εύκολα κατανοητή στους μαθητές στους οποίους απευθύνεται. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη την ηλικία και τις εμπειρίες των μαθητών. Η υιοθέτηση εκφωνήσεων που έχουν ξανασυναντήσει οι μαθητές (π.χ. στο διδακτικό υλικό) βοηθά προς αυτή την κατεύθυνση, όπως και η εκ των προτέρων δοκιμαστική χρήση των ερωτημάτων που σκοπεύουμε να συμπεριλάβουμε στο τεστ (ή παρόμοιων), σε διάφορες χρονικές στιγμές των μαθημάτων που θα έχουν προηγηθεί. Αν παρατηρήσουμε κάποια δυσκολία στην κατανόηση του ζητούμενου, τότε προχωράμε σε βελτιώσεις στη διατύπωση των ερωτημάτων. Στο σημείο αυτό πρέπει επίσης να τονιστεί ότι το τεστ είναι προτιμότερο να κατασκευάζεται σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή.</p>
4 ^η	<p>Διενέργεια εξέτασης (Συλλογή της πληροφορίας):</p>

	<p>Σε αυτή τη φάση ο εκπαιδευτικός έχει ρόλο συνεργάτη και βρίσκεται δίπλα στο μαθητή για να τον στηρίξει όταν κρίνεται απαραίτητο, όπως θα έκανε σε ένα οποιοδήποτε μάθημα. Αποφεύγει να ασχολείται με άλλα άσχετα αντικείμενα κατά τη διάρκεια της προσπάθειας των μαθητών (π.χ. διόρθωση εργασιών).</p> <p>Σε αυτό το σημείο καλούμαστε να επιτύχουμε τέσσερις πολύ βασικούς στόχους:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να <i>αποδείξουμε</i> στους μαθητές ότι το τεστ είναι μια φυσική μαθησιακή διαδικασία. • Να οδηγήσουμε τους μαθητές στο <i>συμπέρασμα</i> ότι η εξέταση αποβλέπει στη βελτίωσή τους και όχι στην κρίση της προσωπικότητάς τους. • Να οδηγήσουμε τους μαθητές στη <i>διαπίστωση</i> πως είμαστε συνεργάτες τους και ότι η διαδικασία μας αφορά όσο εκείνους. • Να ανατρέψουμε την άποψη που συχνά έχουν οι μαθητές, πως σημασία στην εξέταση έχει το αποτέλεσμα και όχι η διαδικασία.
5 ^η	<p>Διόρθωση (Επεξεργασία αποτελεσμάτων):</p> <p>Ο σκοπός της επεξεργασίας των δεδομένων σε αυτή τη φάση είναι η παροχή ανατροφοδότησης στον μαθητή με απώτερο στόχο τη βελτίωσή του. Για να γίνει αυτό χρειάζεται σαφής πληροφόρηση σχετικά με τα σημεία που πρέπει να διαφοροποιηθούν, αλλά και με τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να το καταφέρει. Σε αυτή τη φάση ο εντοπισμός και η αποκατάσταση του λάθους, μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον μαθητή. Στην πραγματικότητα, μετά από τις έρευνες των Corder (1967) και Richards (1979), το λάθος αποτελεί το όχημα για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων· ένα εργαλείο που προωθεί τη μάθηση και για το λόγο αυτό δεν πρέπει να το ποινικοποιούμε, ούτε να το θέτουμε εκτός της μαθησιακής διαδικασίας.</p> <p>Συχνά «διορθώνουμε» με κόκκινο στυλό, για να διακρίνεται εύκολα η παρέμβασή μας, και χρησιμοποιούμε κυρίως υπογραμμίσεις, διαγραφές, σύμβολα (πχ. (+) ή (✓)). Το κόκκινο χρώμα όμως συχνά απωθεί τον μαθητή και του δημιουργεί αρνητικά συναισθήματα. Η παρέμβαση δε στο προϊόν της προσπάθειάς του με τους τρόπους που προαναφέρθηκαν, ανεξάρτητα από το χρώμα του στυλό που χρησιμοποιείται, μεταφέρει το μήνυμα της ακύρωσής της, και μάλιστα με βίαιο τρόπο. Κατά συνέπεια, σε αρκετές περιπτώσεις οι μαθητές δεν ασχολούνται καν με το «διορθωμένο γραπτό».</p> <p>Καλύτερα αποτελέσματα θα είχε ίσως η χρήση του ίδιου χρώματος στυλό με αυτό που έχει χρησιμοποιήσει ο μαθητής, και ο σχολιασμός των σημείων που κρίνουμε σκόπιμο να αναλύσουμε, με τρόπο που να ευνοεί τη μάθηση. Μία ενδιαφέρουσα πρόταση είναι η σήμανση του προς σχολιασμό σημείου με αριθμητικό εκθέτη και η καταγραφή της παρατήρησης σε κάποιο σημείο, εκτός του πεδίου που έχει κινηθεί ο μαθητής, όπως το υποσέλιδο ή ένα ξεχωριστό φύλλο.</p> <p>Οι παρατηρήσεις που θα σημειώνονται μπορούν να ανήκουν στους ακόλουθους τύπους:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αναγράφεται το σωστό. 2. Δηλώνεται η κατηγορία στην οποία ανήκει το λάθος (π.χ. <i>γραμματικό, συντακτικό</i> κ.λπ). 3. Παραπέμπεται ο μαθητής στο σημείο του διδακτικού υλικού που υπάρχει η

	<p>σωστή απάντηση (π.χ. <i>διδασκτικό εγχειρίδιο, σελ. 35, § 2</i>).</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Δίνεται μια πληροφορία που μπορεί να οδηγήσει στη σωστή απάντηση (π.χ. <i>η ενεργητική μετοχή γράφεται με «ω» όταν τονίζεται στην παραλήγουσα, π.χ. μιλώντας</i>). 5. Εάν ο μαθητής δεν έχει απαντήσει, ξεκινάμε την απάντηση. Εάν έχει απαντήσει και σε κάποιο σημείο έχει κάνει λάθος, συνεχίζουμε από εκεί, χωρίς όμως να ολοκληρώσουμε ούτε στην πρώτη ούτε στη δεύτερη περίπτωση. 6. Επισημαίνουμε συγκεκριμένα θετικά στοιχεία στις απαντήσεις του μαθητή για να παγιωθούν.
6 ^η	<p>Ερμηνεία των αποτελεσμάτων</p> <p>Η ερμηνεία των αποτελεσμάτων καταλήγει στην έκφραση τελικής κρίσης για τον κάθε μαθητή και εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με την τάξη και την υλοποίηση του προγράμματος. Η πρώτη ενέργεια για την ανάλυση των αποτελεσμάτων της εξέτασης είναι η κατασκευή του πίνακα κατανομής συχνοτήτων που χρησιμεύει στη δημιουργία μιας αρχικής εικόνας του αποτελέσματος της εξέτασης. Ένα παράδειγμα τέτοιου πίνακα βλέπουμε στο Παράρτημα 2 αυτού του κεφαλαίου.</p>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Κεφ. 8

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΚΠΓ

Το ΚΠΓ είναι ένα σύστημα εξετάσεων που οδηγεί σε πιστοποίηση της γλωσσομάθειας του χρήστη σε ένα από τα επίπεδα της 6βαθμης κλίμακας του ΣτΕ (Α1, Α2, Β1, Β2, Γ1 και Γ2).

Τι είδους εξετάσεις προσφέρει το ΚΠΓ;

Από το 2003 το ΚΠΓ αναπτύσσεται σταδιακά προσφέροντας εξετάσεις σε διάφορες γλώσσες και επίπεδα. Οι εξετάσεις των γλωσσών που περιλαμβάνει το ΕΠΣ-ΞΓ (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά και Ισπανικά) διενεργούνται 2 φορές το χρόνο: Νοέμβρη και Μάη. Το Μάη του 2012 θα διεξαχθούν και οι πρώτες εξετάσεις για το επίπεδο Γ2 σε διαβαθμισμένο τεστ επιπέδου Γ. Δηλαδή, ο υποψήφιος μπορεί να εξεταστεί για δύο επίπεδα με μία εξέταση και να πιστοποιηθεί για ένα εκ των δύο. Διαβαθμισμένη ήταν εξ αρχής η εξέταση των επιπέδων Α1 & Α2, ενώ το Μάη του 2011 διενεργήθηκε για πρώτη φορά διαβαθμισμένη εξέταση των επιπέδων Β1 & Β2. Από το Μάη του 2013 οι εξετάσεις του ΚΠΓ θα ξεκινήσουν να διενεργούνται και ηλεκτρονικά με διαβαθμισμένες προσαρμοστικές εξετάσεις.

ΚΠΓ και ΤΠΕ

Γενικά το σύστημα του ΚΠΓ έχει ήδη κάνει τα πρώτα βήματα για τη μετάπτωσή του σε πιο αυτοματοποιημένες μεθόδους με τη χρήση των ΤΠΕ. Όμως, από το 2010 ξεκίνησε ο σχεδιασμός για τη συστηματική πλέον χρήση των νέων τεχνολογιών όχι μόνο για τη διενέργεια ηλεκτρονικών εξετάσεων, αλλά και για την τηλεκπαίδευση των εξεταστών και των βαθμολογητών, καθώς και των εκπαιδευτικών που προετοιμάζουν υποψήφιους για τις εξετάσεις. Η πλατφόρμα που θα είναι έτοιμη το 2013 θα περιλαμβάνει και τεχνικές για την αυτοεκπαίδευση των ίδιων των υποψηφίων.

Το ΚΠΓ και άλλες εξετάσεις πιστοποίησης της γλωσσομάθειας

Σκοπός του ΚΠΓ, όπως και όλων των άλλων συστημάτων πιστοποίησης γλωσσομάθειας είναι η αντικειμενική *μέτρηση* του επιπέδου επικοινωνιακής επάρκειας του υποψηφίου και η χορήγηση πιστοποιητικού γλωσσομάθειας (όχι για προσωπική του χρήση) αλλά για να το αξιοποιήσει στην αγορά εργασίας ή για την είσοδο σε πρόγραμμα σπουδών της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

Οι ιδιωτικοί οργανισμοί και μη κρατικά πανεπιστήμια του εξωτερικού ορίζουν τα ίδια ποιο πιστοποιητικό αναγνωρίζουν, ενώ μπορεί να μην τους ενδιαφέρει καθόλου η πιστοποίηση αλλά να διαπιστώσουν οι ίδιοι (π.χ. μέσω συνέντευξης) αν ο υποψήφιος χειρίζεται την ξένη γλώσσα επαρκώς για τις ανάγκες της εργασίας του. Οι δημόσιοι οργανισμοί όμως στην Ελλάδα και στην Ευρώπη υποχρεούνται να αναγνωρίζουν ένα πιστοποιητικό που εκδίδεται από επίσημο κρατικό φορέα ενός κράτους-μέλους, όπως στην περίπτωση του ΚΠΓ.

Μέχρι σήμερα το ΚΠΓ έχει πολύ λιγότερη προβολή από τα γνωστά στην ελληνική κοινωνία διεθνή συστήματα πιστοποίησης γλωσσομάθειας, τα οποία χαίρουν της εκτίμησης των πολιτών όχι απαραίτητα λόγω της ποιότητας των θεμάτων των εξετάσεων, αλλά λόγω του ονόματός τους ή/και επειδή οι εξετάσεις τους είναι συνήθως καλά οργανωμένες. Το ΚΠΓ, για το οποίο δεν έχουν ξοδευτεί χρήματα για διαφήμιση και διεθνή προβολή, αναγνωρίζεται από το ελληνικό κράτος (στη λίστα του ΑΣΕΠ), ενώ επειδή οι εξετάσεις διενεργούνται από το Υπουργείο Παιδείας, αναγνωρίζονται αυτομάτως σε δημόσιους φορείς όλων των χωρών μελών της ΕΕ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 Κεφ. 8

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΞΕΤΑΣΗΣ¹⁶

Το παρακάτω παράδειγμα είναι ενδεικτικό του σχεδιασμού μιας εξέτασης που αφορά την κατανόηση γραπτού λόγου:

Φάση 1^η: Καθορισμός του βασικού σκοπού της εξέτασης

Επικέντρωση στην κατανόηση γραπτού λόγου και συγκεκριμένα στον έλεγχο των ακόλουθων στόχων (ενημερωτική λειτουργία της αξιολόγησης):

01. Να κατανοούν το περιεχόμενο ενός σύντομου και πολύ απλού πληροφοριακού ή περιγραφικού κειμένου (ανακοίνωσης, πινακίδας, καταλόγου, αφίσας, σημειώματος, ηλεκτρονικής επιστολής) το οποίο αναφέρεται σε τυπικές καταστάσεις ή ανάγκες της καθημερινής ζωής και μπορεί (ή όχι) να συνοδεύεται από εικόνες.
02. Να εντοπίζουν συγκεκριμένες πληροφορίες σε λίστες ή σύντομα κείμενα με περιορισμένο λεξιλόγιο, απλές γραμματικές δομές και τυποποιημένα προτασιακά σχήματα.

Φάση 2^η: Εκπόνηση του προγράμματος εξέτασης

Χρόνος υλοποίησης: 22 Νοεμβρίου 2012

Διάρκεια: 45 λεπτά

Προφίλ των μαθητών που θα αξιολογηθούν:

Μορφή και είδος των ερωτημάτων: 2 πολλαπλής επιλογής, 2 μετακωδικοποίησης, 1 αντιστοίχισης, 1 υπόδυσης ρόλου

Μέθοδος αξιολόγησης: γραπτή εξέταση

Κοινωνική μορφή της εξέτασης: εταιρική εργασία (εργασία ανά δύο)

Μέσα και υλικά που θα χρησιμοποιηθούν: γραπτό τεστ και φωτοτυπίες σύντομων αυθεντικών κειμένων σχετικών με τους στόχους

Χώρος συλλογής των δεδομένων: σχολική αίθουσα

Κλίμακα: Περιγραφική 5βάθμια, διαφορετική για κάθε ερώτημα.

Διαθέσιμος χρόνος για την επεξεργασία των αποτελεσμάτων και την εξαγωγή συμπερασμάτων: 7 ημέρες

Μορφή και είδος των ερωτημάτων:

1. Πολλαπλής επιλογής (multiple choice):

(Τίθεται το παρακάτω ερώτημα στην ξένη γλώσσα):

Η πινακίδα μάλλον αποτρέπει:

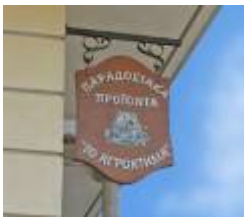
- a) την είσοδο
- b) την έξοδο
- c) την ανάβαση
- d) τη δίοδο

¹⁶ Το παράδειγμα κατασκεύασε ο Αντώνης Βεντούρης και επιμελήθηκε η Β. Δενδρινού.

2. Αντιστοίχισης (matching)

Αντιστοιχίστε τις πινακίδες με τα προϊόντα

Λουράκια για κατοικίδια	Καλλυντικά
Φάρμακα	Τροφή για σκύλους
Ψωμί	Φρούτα

3. Συμπλήρωσης (completion)

Συμπληρώστε τα κενά

Το τραπεζομάντιλο που αγόρασα δεν είναι _____ τελικά. Αν και είναι λινό, κοστίζει μόνο 25€

4. Συμπλήρωσης κενών (cloze test)

Μία φίλη σου σου άφησε το παρακάτω σημείωμα στην εξώπορτα του σπιτιού σου για να ξέρεις πού θα τη συναντήσεις. Δυστυχώς όμως έπιασε βροχή και κάποια σημεία βράχηκαν και δε διαβάζονται. Μπορείς να συμπληρώσεις αυτά που λείπουν έτσι ώστε να καταλάβεις τι σου γράφει;

Αλέξανδρε, σπίτι του Γιάννη που	στη.....
Ανδριανουπόλεως, στο	32. Αν	διάθεση, έλα να με
συναντήσεις.
Μαρία		

5. Μετακωδικοποίησης (transcodification) όπου ζητάμε τη μεταφορά πληροφοριών από ένα κώδικα (π.χ. εικονικό) σε ένα άλλο (πχ. λεκτικό).

Σημειώστε τι κάνουν και πώς αισθάνονται οι άνθρωποι στις παρακάτω φωτογραφίες

7. Σωστού/λάθους (true/false)

Λύσε το τεστ γνώσεων:

		Σ	Λ
01	Ο Μέγας Αλέξανδρος πέθανε στην Ασία.		
02	Ο Διόνυσος ήταν ο Θεός του κρασιού.		
03	Ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος άρχισε το 1014.		

8. Διόρθωσης λαθών (error correction)

Ένας φίλος σας, που δεν μιλάει καλά (γλώσσα στόχος) σας ζήτησε να διορθώσετε το παρακάτω σημείωμα.

Φίλε Κώστα, σήμερα που θα πας να συμπληρώσεις την αίτηση για μένα να θυμάσαι πως έχω 16 χρονών, η διεύθυνσή μου βρίσκεται στην οδό Οικονόμου, αριθμό 13, και η εθνικότητά του έχει Ισπανός.
Ευχαριστεί
Luis

9. Ιεράρχησης (put in order)

Μεταφέροντας το παρακάτω σενάριο από ένα αρχείο του υπολογιστή σου σε ένα άλλο ανακατεύτηκε, με αποτέλεσμα να μη βγαίνει νόημα. Μπορείς να βάλεις τις φράσεις στη σωστή σειρά;

- Καληνύχτα Νίκο.
- Και πώς τη λένε τη φίλη σου;
- Γεια σας παιδιά. Είστε καλά;
- Helen, είναι Αγγλίδα.
- Μια χαρά. Εσύ;
- Γεια σας παιδιά χαίρομαι που σας γνωρίζω.
- Τέλεια! Σήμερα έφερα μαζί μου και μια φίλη μου που έφτασε μόλις σήμερα στην Αθήνα.
- Γεια σου Helen!
- Μιλάς Ελληνικά;
- Τώρα πρέπει να φύγουμε γιατί μας περιμένουν. Καληνύχτα σε όλους.
- Λίγο.
- Καληνύχτα Helen.

10. Σύντομης απάντησης (short answer)

Σύμφωνα με το κείμενο, ποιος από τους δύο φίλους είναι Ισπανός;

.....

11. Μετατροπής (transformation)

Ένας φίλος σου που δε μιλάει καλά (γλώσσα στόχος) σου ζητάει να του πεις πώς θα πει τα παρακάτω, αλλά με ευγενικό τρόπο. Θα τον βοηθήσεις;

Πώς σε λένε;

Πού μένεις;

Τι δουλειά κάνεις;

Χάρηκα

Στη δεύτερη κατηγορία κατατάσσονται τα:

12. Υπόδυση ρόλου (role play), όπου ο μαθητής καλείται να λειτουργήσει σε φανταστικές συνθήκες επικοινωνίας αλλάζοντας ταυτότητα.

Είσαι σεναριογράφος και σου ζητείται να γράψεις μια σκηνή όπου ένας μαθητής συναντά μετά από πολλά χρόνια έναν πρώην δάσκαλό του, που δεν τον θυμάται καλά.

13. Προσομοίωση (simulation), όπου ο μαθητής καλείται να λειτουργήσει πάλι σε φανταστικές συνθήκες αλλά διατηρώντας την ταυτότητά του.

Βρίσκεσαι στο Kensington Park και θέλεις να πας στο Newington, αλλά δεν ξέρεις τον δρόμο. Ρωτάς έναν περαστικό (διάλεξε έναν συμμαθητή σου).

Ένα άλλο είδος ερωτημάτων είναι τα παιχνίδια, τα οποία μπορεί να ανήκουν είτε στην πρώτη είτε στη δεύτερη κατηγορία. Ορισμένα από αυτά που χρησιμοποιούμε πιο συχνά σε εξετάσεις είναι τα σταυρόλεξα, τα κρυπτόλεξα και τα ακρόλεξα.

Κρυπτόλεξο

Βρες τις λέξεις που κρύβονται ανάμεσα στα γράμματα!

A	A	P	T	A	Π	Γ	H
Δ	E	Γ	Γ	Δ	A	Δ	Γ
E	Δ	K	Δ	E	T	T	I
Λ	Ψ	M	H	T	E	P	A
Φ	T	K	Δ	P	P	Φ	Γ
O	Γ	Λ	Γ	Y	A	Σ	I
Σ	B	Π	H	H	Σ	Σ	A
Y	Θ	E	I	A	Z		

Ακρόλεξο

Απάντησε σωστά στις ερωτήσεις σχετικά με τις χώρες και βρες τη λέξη που σχηματίζεται στη μέση.

E	Λ	B	E	T	I	A	
	Γ	A	Λ	Λ	I	A	
I	T	A	Λ	I	A		
I	Σ	Π	A	N	I	A	
Σ	O	Y	H	Δ	I	A	
Γ	E	P	M	A	N	I	A

1. Φτιάχνεται ο σουγιός πολυεργαλείο εκεί.
2. Ο Σαρκοζί ζει εκεί.
3. Ο Σισέ πήρε μεταγραφή εκεί.
4. Βρίσκεται η Μαγιόρκα εκεί.
5. Γεννήθηκε η Παπαρίζου εκεί.
6. Φτιάχνεται η Mercedes εκεί.

Φάση 6^η

Πίνακας κατανομής συχνοτήτων για τη διαμόρφωση μιας αρχικής εικόνας του αποτελέσματος της εξέτασης:

X	f _i	Φ _i	P _i	F _i
12	3	3	0,12	0,12
13	2	5	0,08	0,20
14	4	9	0,16	0,36
15	2	11	0,08	0,44
16	4	15	0,16	0,60
17	5	20	0,20	0,80
18	1	21	0,04	0,84
19	2	23	0,08	0,92
20	2	25	0,08	100
Σύνολο	25			

X= Βαθμός (μεταβλητή)

f_i=Απόλυτη συχνότητα

Φ_i=Αθροιστική συχνότητα

P_i=Σχετική συχνότητα (ποσοστό %)

F_i=Αθροιστική σχετική συχνότητα

Στον πίνακα αυτό βλέπουμε πως υπάρχουν πέντε στήλες. Στην πρώτη στήλη που ονομάζεται στήλη των X, δηλαδή των μεταβλητών, καταγράφονται οι βαθμοί που εμφανίστηκαν σε αυτό το τεστ. Διαπιστώνουμε λοιπόν πως οι μαθητές που υποβλήθηκαν σε αυτό το τεστ πήραν βαθμούς από 12 έως και 20. Στη δεύτερη στήλη που συμβολίζεται με f, το οποίο είναι το αρχικό γράμμα της λέξης “frequency”, καταγράφεται ο αριθμός των μαθητών που πήρε τον κάθε βαθμό. Για παράδειγμα, δίπλα από τον βαθμό 19 υπάρχει η συχνότητα 2. Αυτό σημαίνει πως δύο μαθητές πήραν 19. Στην τρίτη στήλη αναφέρεται η αθροιστική συχνότητα της βαθμολογίας, ο αριθμός των μαθητών δηλαδή που πήρε έως και τον καθένα βαθμό. Για παράδειγμα, η συχνότητα του βαθμού 12 είναι 3, ενώ του βαθμού 13 είναι 2. Αν θέλουμε να ξέρουμε πόσοι μαθητές πήραν έως και 13, προσθέτουμε τις δύο συχνότητες και προκύπτει ο αριθμός 5, που είναι η αθροιστική συχνότητα του 13. Στην επόμενη στήλη καταγράφεται η σχετική συχνότητα του κάθε βαθμού, δηλαδή το ποσοστό επί τοις εκατό των μαθητών που πήρε τον κάθε βαθμό. Έτσι, για παράδειγμα, βλέπουμε πως 17 πήρε το 20% των εξετασθέντων, ενώ 18, το 4%. Με τη λογική της αθροιστικής συχνότητας υπολογίζεται και η αθροιστική σχετική συχνότητα ή απλούστερα η αθροιστική ποσοστιαία αναλογία.

Ήδη με τον πίνακα αυτό μπορεί κανείς να εξαγάγει αρκετά συμπεράσματα σχετικά με τη μαθησιακή διαδικασία και τους συντελεστές της. Αν επιθυμούμε όμως να υπολογίσουμε το βαθμό που αντιπροσωπεύει όλη την ομάδα των μαθητών, θα πρέπει να ανατρέξουμε στους δείκτες κεντρικής τάσης. Αυτοί είναι τρεις:

- Η επικρατούσα τιμή

- Η διάμεσος ή διχοτόμος
- Ο αριθμητικός μέσος

Η επικρατούσα τιμή είναι ο βαθμός που πήραν οι περισσότεροι μαθητές. Στο παράδειγμά μας το 17. Η διχοτόμος υπολογίζεται διατάσσοντας όλους τους βαθμούς κατ' αύξουσα σειρά και εντοπίζοντας αυτόν που χωρίζει την κατανομή σε δύο ίσα μέρη. Π.χ.:

12, 12, 12, 13, 13, 14, 14, 14, 14, 15, 15, 16, **16**, 16, 16, 17, 17, 17, 17, 17, 18, 19, 19, 20, 20

12

12

Αν προκύψουν δύο μεσαίες τιμές, τότε τις αθροίζουμε και διαιρούμε δια δύο.

Ο αριθμητικός μέσος είναι ο γνωστός μέσος όρος και υπολογίζεται εύκολα με τον τύπο:

$$\bar{X} = \frac{\sum \chi_i}{N},$$

που σημαίνει ότι ο μέσος όρος (\bar{X}) ισούται με το άθροισμα των βαθμών ($\sum \chi_i$),

δια τον αριθμό των εξετασθέντων (N).

Για να εξαγάγουμε όμως ασφαλέστερα συμπεράσματα σχετικά με τη μαθησιακή διαδικασία και ιδίως τους εξετασθέντες είναι πολύ χρήσιμος ο υπολογισμός και της διασποράς της βαθμολογίας. Αυτό συνήθως γίνεται με τη χρήση του δείκτη της τυπικής

απόκλισης που είναι: $s = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{N}}$. Ο τύπος σημαίνει πως η τυπική απόκλιση (standard

deviation) ισούται με την τετραγωνική ρίζα του αθροίσματος των διαφορών του μέσου όρου από τον κάθε βαθμό ξεχωριστά, στο τετράγωνο, δια τον αριθμό των εξετασθέντων. Η τετραγωνική ρίζα χρησιμοποιείται για να εξισορροπηθεί το γεγονός του υψώματος των διαφορών στο τετράγωνο, γιατί διαφορετικά το αποτέλεσμα δεν θα ήταν βαθμοί αλλά τετραγωνικοί βαθμοί. Το νούμερο που προκύπτει δείχνει τη μέση απόκλιση της βαθμολογίας γύρω από τον μέσο όρο. Δηλαδή όσο μεγαλύτερη είναι η τυπική απόκλιση, τόσο μεγαλύτερη είναι η διασπορά της βαθμολογίας. Για να μπορέσουμε βέβαια να μιλήσουμε για ομοιογένεια ή ανομοιογένεια στο αποτέλεσμα του τεστ θα πρέπει να κάνουμε ένα ακόμα απλό έλεγχο διαιρώντας την τυπική απόκλιση με το μέσο όρο και πολλαπλασιάζοντας επί εκατό. Αν το αποτέλεσμα είναι πάνω από 10% η επίδοση των μαθητών, θα θεωρείται ανομοιογενής. Αν είναι μικρότερη η ίση, ομοιογενής.

Για να μπορεί λοιπόν κάποιος να χαρακτηρίσει το αποτέλεσμα ενός τεστ επιτυχημένο θα πρέπει να προκύπτει κεντρική τάση προς την κορυφή της κλίμακας και μικρή διασπορά. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις απαιτείται η λήψη μέτρων για τη βελτίωση του αποτελέσματος της μαθησιακής διαδικασίας.

4. Sei il medico del centro sanitario di un piccolo paese. Alla fine del tuo turno devi scrivere una relazione nella quale riferisci questa persona sul carattere, sui gusti artistici, e che cosa le hai consigliato.

Riservato dal medico.

Blank lined writing area for the medical report.

5. Un amico tuo ha scritto una lettera destinata ad un' amica italiana. Però non è sicuro di alcune scritte che ha fatto. Alzalo mettendo in circolo la forma giusta.

Cara Luigia,

sono
non
vieni

beno. lo in genere ato abbastanza bene ma lo studio e le lezioni a scuola mi

Per fortuna, arrivano le ferie di Pasqua, e spero di un po' di pace. E tu cosa fai in questo periodo? Sei in ferie? Non

Problemi con il terremoto in Italia, perchè da quanto ne so abiti lontano dall'apicanto?

È vero che al sposa Lucia? Chiara, che e che mi ha reso molto felice

Ma l' ha detto. Gianna ha detto. Mela ha detto.

Lo dice. Dice. Dice. Dice. lo.

l' ha scritto. In risposta. Sì, so.

Uggine. Uggine. Uggine.

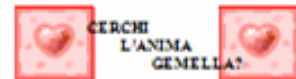
A proposito, ti e dire che il più invito vale sempre e che ti

Vedere molto. Allora se puoi, in Grecia.

Con affetto

Maria

6. Nella pagina sotto alcune parole sono state tralasciate. Completale, scrivendo le parole mancanti negli appositi spazi del modulo della risposta.

Se hai più di 18 anni e non hai ancora trovato la -1- che sa farti felice, ma pensi che comunque si trovi da -2- presto, perché non scrivimi? Potresti conoscere il grande -3-. Basta rispondere alle nostre dieci -4-, compilare la scheda in basso con i tuoi -5- personali, incollare nella spazio

riservato una vostra -6- per sapere che via avete e spedire il tutto all' -7- indicato in fondo alla pagina. Ogni settimana -8- di voi saranno chiamati per essere fotografati. I vostri volti, accompagnati da schede di presentazione, saranno -9- su uno dei prossimi numeri del giornale. Chiunque sarà interessato a conoscerli potrà contattarli Come? Scrivendo alla redazione della nostra -10- una lettera che noi vi faremo arrivare in busta chiusa.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

7. Se sei viaggiando in macchina. Sull'Autostrada del Sole, tra Firenze e Roma, incontrerai cinque cartoni. In base alle scritte, che cosa trasporta ciascuno di essi? Dovrai scrivere un solo profumo, senza usare le parole delle scritte.

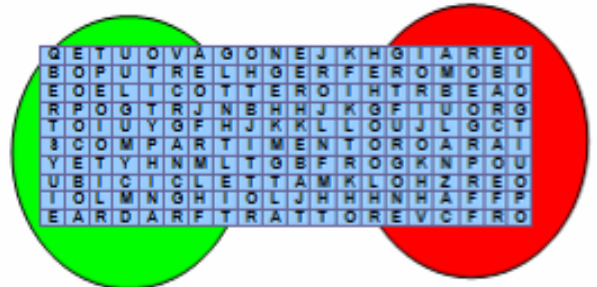
1. **Prodotti ittici**
Genova
2. **Enoteca del Mezzogiorno**
I prodotti d'origine controllata e garantita
3. **MULTARREDO**
GIANNI MOLINARI
Nocera, Italy (www.molinari.com)
4. **Articoli di risanamento igienico sanitario**
FIRENZE
5. **Lubrificanti AGIP**

1.
2.
3.
4.
5.

8. Sei un giornalista che deve scrivere un commento sul felice e il carattere di delle persone delle fotografie.

9. C'par finite...un gioco!!! Trova le parole nascoste relative ai mezzi di trasporto.

ΤΕΛΙΚΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

	ΑΓΓΛΙΚΑ	ΓΑΛΛΙΚΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ	ΙΤΑΛΙΚΑ	ΙΣΠΑΝΙΚΑ
Α' Δημοτικού	ΠΙ				
Β' Δημοτικού	ΠΙ				
Γ' Δημοτικού	ΕΕ				
Δ' Δημοτικού	ΠΙ				
Ε' Δημοτικού	ΠΙ	ΕΕ	ΕΕ		
ΣΤ' Δημοτικού	ΠΙ	ΕΕ	ΕΕ		
Α' Γ/σίου	ΠΙ	ΠΙ	ΠΙ	ΕΕ	ΕΕ
Β' Γ/σίου	ΠΙ	ΕΕ	ΠΙ	ΕΕ	ΕΕ
Γ' Γ/σίου	ΕΕ	ΠΙ	ΠΙ	ΕΕ	ΕΕ
Α' Λυκείου	ΕΕ	ΕΕ	ΕΕ	ΕΕ	ΕΕ
Β' Λυκείου	ΕΕ	ΕΕ	ΕΕ	ΕΕ	ΕΕ
Γ' Λυκείου	ΕΕ	ΕΕ	ΕΕ	ΕΕ	ΕΕ

Συντομογραφίες

ΠΙ = Παιδαγωγικό Ινστιτούτο - ΕΕ = Ελεύθερο Εμπόριο

Σχόλια

Γαλλικά Ε' και ΣΤ' Δημοτικού: Τα χαρακτηριστικά τους πρέπει να είναι: (α) Δεν πρέπει να είναι παλαιότερα των 6 χρόνων, (β) Θα πρέπει να προάγουν τους ειδικούς σκοπούς που αφορούν αφενός στην απόκτηση επικοινωνιακής ικανότητας από τους μαθητές, αφετέρου στη διαμόρφωση πολυπολιτισμικής συνείδησης (απουσία προκαταλήψεων, στερεοτύπων, εκπαίδευση στην ανεκτικότητα), (γ) Ικανοποιητική εξάσκηση κατανόησης και παραγωγής προφορικού λόγου και γραπτού λόγου.

Γερμανικά Δημοτικό. *Magnet 1* Διδάσκεται για 1η φορά το σχ. έτος 2010-11, Θετική αξιολόγηση, ενώ το *Magnet 2* δεν έχει διδαχθεί ακόμη, καθώς διδάσκεται για 1η φορά η σειρά. *Luftballons Kids A* Θετική αξιολόγηση, επιλέγεται από μεγάλη ομάδα εκπαιδευτικών καθώς είναι προσαρμοσμένο στα ελληνικά δεδομένα. *der, die, das Starter neu*, Θετική αξιολόγηση.

Γυμνάσιο. (α) Τα διδακτικά πακέτα της Αγγλικής, Γαλλικής και Γερμανικής γλώσσας Γυμνασίου δεν υποστηρίζονται από audio-CD (ακουστικό υλικό). (β) Δεν προβλέπεται διδακτικό πακέτο για την Γαλλική γλώσσα της Β' γυμνασίου. (γ) Δεν προβλέπεται διδακτικό πακέτο για την Αγγλική γλώσσα (προχωρημένο επίπεδο) της Γ' γυμνασίου.

Γυμνάσιο Γαλλικά. Υπάρχουν βιβλία εγκεκριμένα από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο τα *Action.fr- gr 1* (Α Γυμνασίου) και *Action.fr- gr 3* (Γ Γυμνασίου) τα οποία παρουσιάζουν τις εξής ιδιαιτερότητες (μετά από πρόχειρη έρευνα και αξιοποίηση των απόψεων των εκπαιδευτικών, οι οποίοι τα διδάσκουν περίπου ενάμιση χρόνο). (α) Απουσία ακουστικού υλικού (ανέφικτη η κατανόηση-παραγωγή προφορικού λόγου). (β) Το υλικό των εγχειριδίων δεν παρουσιάζει συνέχεια, ενότητα και συνοχή. Το γεγονός ότι δεν υπάρχει εγχειρίδιο για την Β' τάξη Γυμνασίου του ΠΙ με συνέχεια αντίστοιχης ιστορίας, προσώπων με αυτό της Α' Γυμνασίου, καθώς και συγκεκριμένης γραμματικής για το επίπεδο της Β' τάξης, δημιουργεί πρόβλημα. Επεξηγηματικά αναφέρω ότι τα παραπάνω εγχειρίδια είχαν προβλεφθεί για 3ωρη εβδομαδιαία διδασκαλία, οπότε και θα ολοκληρωνόταν το εγχειρίδιο της Α (*Action.fr-gr 1*) στην Α τάξη, για την Β' τάξη αναμενόταν αντίστοιχο βιβλίο, και στην Γ' τάξη (*Action.fr-*

gr 3). Ωστόσο λόγω του γεγονότος ότι δεν υπάρχει βιβλίο για την Β' Γυμνασίου και το μάθημα γίνεται 2 ώρες την εβδομάδα συμβαίνει το εξής: άλλοι εκπαιδευτικοί διδάσκουν στην Α Γυμνασίου τις 3 ή 4 ενότητες του (Action.fr-1) και το ολοκληρώνουν στη Β Γυμνασίου και άλλοι που το έχουν ολοκληρώσει στην Α Γυμνασίου, αγοράζουν από εγκεκριμένη λίστα του εμπορίου. Και στις 2 περιπτώσεις οι μαθητές της Β Γυμνασίου διδάσκονται από βιβλίο του εμπορίου, γιατί ακόμα κι αν ολοκληρωθεί το *Actionfr- 1* στην αρχή της σχολικής χρονιάς της Β , οι μαθητές χρειάζονται άλλο εγχειρίδιο. Το πρόβλημα που υπάρχει, όπως το θέτουν οι εκπαιδευτικοί, συνίσταται στην ύπαρξη αξιοσημείωτου κενού τόσο για την διδασκαλία όσο και για την μάθηση, μεταξύ των 3 τάξεων του Γυμνασίου. Το κενό αφορά στο ότι δεν υπάρχει διαβάθμιση των περιεχομένων σε δυσκολία (το βιβλίο της Γ Γυμνασίου απαιτεί γνώσεις από τους μαθητές δυσανάλογες με το προηγούμενο μαθησιακό τους επίπεδο) και φυσικά όπως προαναφέρθηκε έλλειψη ακουστικού υλικού. (γ) Απουσία ικανοποιητικού αριθμού κειμένων (πολλές bandes dessinées) με αποτέλεσμα τη διάσπαση προσοχής μεταξύ εικόνας και λόγου, δεν ευνοείται η απρόσκοπτη ροή του λόγου.

Θετικά στοιχεία των παραπάνω εγχειριδίων: (α) Οι στόχοι κάθε ενότητας διατυπώνονται με σαφήνεια, (β) Αξιοποιείται η αρχή της εποπτείας με κατάλληλη χρήση π.χ. εικόνων, σχεδίων, διαγραμμάτων), (γ) Προωθούνται εναλλακτικοί τρόποι αξιολόγησης των μαθητών (π.χ. αυτοαξιολόγηση, σχέδια εργασίας, (projects, portfolio), (δ) Ποικιλία ασκήσεων και εργασιών σε κάθε ενότητα με χαρακτηριστικά την ανατροφοδότηση των μαθητών, τη διαβάθμιση και διαφοροποίησή τους, την προώθηση της μάθησης και της κριτικής σκέψης, (ε) Το βοηθητικό υλικό (βιβλίο καθηγητή) παρέχει ουσιαστική βοήθεια και στήριξη στο έργο του διδάσκοντα.

Γερμανικά Γυμνάσιο. *Deutsch - ein Hit! 1* Α' Γυμνασίου και συνεχίζεται και στις υπόλοιπες τάξεις. Συνεχίζεται η διδασκαλία από το κεφ. που σταμάτησαν την προηγούμενη σχ. χρονιά. Λίγα σχολεία καταφέρνουν να ολοκληρώσουν το 1^ο βιβλίο και να ξεκινήσουν το *Deutsch - ein Hit! 2*.

Παρατηρήσεις για εγχειρίδια Α και Β γυμνασίου. (α) Έλλειψη ακουστικού υλικού, (β) Πολλά γραμματικά φαινόμενα υπάρχουν συγκεντρωμένα σε 2 σελίδες π.χ. σελ. 106-107 (trennbare Verben, trennbare Verben σε πρόταση με Modalverb, Komparativ, weil-Sätze), (γ) Στο κεφάλαιο 6 υπάρχει σε κάθε σελίδα και γραμματικό φαινόμενο. Κάτι ανάλογο γίνεται και στο 2ο βιβλίο (σελ.13 -14), (δ) Πολύ λίγα αυθεντικά κείμενα (και στα 2 βιβλία), (ε) Ελάχιστες δυνατότητες για εξάσκηση της δεξιότητας γραπτού λόγου, (στ) Ελάχιστες δυνατότητες για εξάσκηση της προφορικής δεξιότητας, (ζ) Οι ασκήσεις που υπάρχουν στο τετράδιο εργασιών για τα γραμματικά φαινόμενα δεν είναι αρκετές. Χρειάζονται περισσότερες ασκήσεις ώστε να μπορέσουν οι μαθητές να εμπεδώσουν τα φαινόμενα, (η) Οι πληροφορίες για τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής στη Γερμανία αλλά και στις υπόλοιπες γερμανόφωνες χώρες είναι ελάχιστες, (θ) Τα βιβλία περιέχουν μικρό αριθμό στρατηγικών μάθησης, (ι) Το βιβλίο 1 χρειάζεται μια άλλη *grammatische Progression*, (ια) Το σενάριο φαίνεται λίγο βαρετό για τα μεγαλύτερα παιδιά (για την πρώτη γυμνασίου είναι εντάξει), το ξεχνούν δε και πρέπει πάντα να αναφερόμαστε σε όλη την ιστορία!, (ιβ) Απαιτείται κατά Μέσο όρο ένα Τρίμηνο για κάθε κεφάλαιο με αποτέλεσμα να κουράζονται οι μαθητές, (ιγ) Η ποιότητα του χαρτιού και των φωτογραφιών είναι μέτρια. Δυσανασχετούν οι εκπαιδευτικοί.

Παρατηρήσεις για εγχειρίδιο Γ Γυμνασίου. Έλλειψη ακουστικού υλικού. Επίσης, η αναφορά στην Α' Γυμνασίου στο εξώφυλλο προκαλεί τους μαθητές που βρίσκονται ήδη στην Γ' τάξη και εξακολουθούν να το διδάσκονται. Κυκλοφόρησε ο 3^{ος} τόμος, ο οποίος δεν θα διδαχθεί ποτέ. Διδάσκονται μόλις τα 3 πρώτα κεφάλαια του 2^{ου} τόμου.

Λύκειο. Για τη διδασκαλία της Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής, Ιταλικής και Ισπανικής γλώσσας στο Λύκειο τα διδακτικά πακέτα προέρχονται από το ελεύθερο εμπόριο.

Λύκειο Γαλλικά. Γίνεται επιλογή από εγκεκριμένη λίστα του Υπουργείου.

Παράρτημα 2

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΣΤΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ¹

ΘΕΜΑΤΙΚΗ	A 1	A2	A3	B1	B2	B3	Γ1	Γ2	Γ3	Δ1	Δ2	Δ3	E1	E2	E3	E4	ΣΤ1	ΣΤ2	ΣΤ3	ΣΤ4
Ο εαυτός μου και οι άλλοι																				
Διακοπές																				
Φιλικές σχέσεις																				
Η γειτονιά																				
Είδη ζώων																				
Λαϊκός πολιτισμός																				
Καιρικά φαινόμενα																				
Εποχές																				
Έθιμα																				
Πολιτισμοί των λαών																				
Σχολικό περιβάλλον																				
Επαφή με τη τέχνη																				
Υπηρεσίες-επικοινωνία																				
Συλλογές																				
Φυσικό περιβάλλον																				
Ομαδικά παιχνίδια																				
Βιβλιοθήκες - χρήση τους																				
Ειρήνη																				
Θαλάσσιο περιβάλλον																				
Απειλούμενα είδη ζώων																				

¹ Εξετάστηκαν τα βιβλία των έξι τάξεων του Δημοτικού και συγκεκριμένα τα βιβλία της Γλώσσας για όλες τις τάξεις, τα Ανθολόγια Α' έως και Δ' τάξης, το βιβλίο Μελέτη Περιβάλλοντος Α' έως και Δ' τάξης, τα βιβλία της Ε' και της ΣΤ' τάξης Κοινωνική και Πολιτική Ζωή, καθώς και της Ε' και ΣΤ' τάξεων Γεωγραφίας και Φυσικής.

Γλώσσες / θρησκείες																							
Θερμότητα																							
Αναπνευστικό- κυκλοφοριακό- παραγωγικό σύστημα																							
Μεταδοτικές ασθένειες																							

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Οι παρακάτω θεματικές παρουσιάζονται μία μόνο φορά στο εκπαιδευτικό υλικό όλων των τάξεων του Δημοτικού: Καιρικά φαινόμενα (Α), Θαλάσσιο περιβάλλον (Α), Άνθρωποι με ειδικές ανάγκες (Α), Αθλητισμός στο σχολείο (Α), Σχέσεις μεταξύ γενεών (Γ), Αγροτικές εργασίες (Γ), Εθελοντισμός (Β), Αγαθά και κατανάλωση (Γ), Κυκλοφοριακή αγωγή (Δ), Μουσική και όργανα (Ε), Φυσικές καταστροφές (Ε), Ελληνισμός της διασποράς (Ε), Διεθνείς οργανισμοί (ΣΤ), Γλώσσες και θρησκείες (ΣΤ).

Παράρτημα 3

ΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ

	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ
Αγγελία						
Αστυνομική ταυτότητα						
Επιστολή						
Χάρτης						
Οδηγία						
Διήγημα						
Συνταγή						
Ημερολόγιο						
Κανόνας παιχνιδιού						
Λήμμα παιδικής εγκυκλοπαίδειας						
Ανακοίνωση						
Πρόσκληση						
Πίνακας δρομολογίου						
Ταμπέλα						
Διάλογοι						
Κόμικς						
Κατάλογοι						
Ετικέτες προϊόντων						
Μηνύματα, σημειώματα						
Παραμύθι						
Γλωσσοδέτες						
Αινίγματα						
Αφίσες						
Λεξικό						
Λεζάντες						
Ευχητήρια κάρτα						

Άρθρο εφημερίδας						
Βιβλιοπαρουσίαση						
Βιογραφία						
Συνέντευξη						
Προσευχή						
Πληροφοριακό κείμενο						
Οδηγίες χρήσης/κατασκευής						
Μαρτυρίες						
Ενημερωτικά κείμενα ιστοσελίδας						
Εννοιολογικοί χάρτες						
Μύθοι						
Θεατρικός διάλογος						
Ρεπορτάζ						
Δελτίο καιρού						
Λίστες						
Προγράμματα						
Διαφημιστικά φυλλάδια						
Εγκυκλοπαίδεια						
Οδηγοί ΜΜΜ						
Κείμενα επιστημ. φαντασίας						
Διαφημιστικοί πίνακες						
Παροιμίες						
Ενημερωτικό φυλλάδιο						
Πίνακας περιεχομένων						
Άρθρο περιοδικού						
Σήματα τροχαίας						
Επιχειρηματικό κείμενο						
Τουριστικός χάρτης/οδηγός						

Στίχοι τραγουδιών						
Βιογραφικό σημείωμα						
Κανονισμός λειτουργίας						
Έπαινοι						
Εικονογραφημένη ιστορία						
Παρουσίαση/κριτική θεαμάτων						

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Οι εξής κειμενικοί τύποι παρουσιάζονται μία ή δύο φορές στο μάθημα της γλώσσας των έξι τάξεων του Δημοτικού: Εγκυκλοπαίδια (Α και Δ), Ανακοίνωση (Α και Β), Πίνακας δρομολογίων (Α), Ταμπέλες (Β), Κατάλογοι (Β και Γ), Ετικέτες προϊόντων (Β), Μηνύματα/σημειώματα (Β), Γλωσσοδέτες (Β), Αινίγματα (Β), Λεξικό (Β), Λεζάντες (Β και Γ), Ευχετήρια κάρτα (Β), Βιογραφία (Β), Δελτίο καιρού (Γ), Λίστες (Γ), Προγράμματα (Γ), Οδηγοί ΜΜΜ (Γ), Κείμενα επιστημονικής φαντασίας (Γ), Διαφημιστικοί πίνακες (Γ), Πίνακας περιεχομένων (Α), Σήματα τροχαίας (Δ), Επιχειρηματικό κείμενο (Δ), Τουριστικός χάρτης/οδηγός (Δ), Στίχοι τραγουδιών (Ε), Βιογραφικό σημείωμα (Ε), Κανονισμός λειτουργίας (Ε), Έπαινοι (Ε), Εικονογραφημένη ιστορία (ΣΤ), Παρουσίαση/κριτική θεαμάτων (ΣΤ)

Παράρτημα 4

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΣΤΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

	Α' Γυμνασίου	Β' Γυμνασίου	Γ' Γυμνασίου
Εκπαίδευση	Η σχολική ζωή Ο λόγος του εκπαιδευτικού Ο ρόλος του εκπαιδευτικού Σχέσεις δασκάλου-μαθητή Είδη προφορικού και γραπτού λόγου	Η εκπαίδευση στην Αρχαία Αθήνα Η αξία της εκπαίδευσης Εκπαίδευση και νέες τεχνολογίες	
Ο κόσμος της φύσης	Περιγραφή τόπων Φυσικοί πόροι και περιβάλλον Προστασία του περιβάλλοντος Ο άνθρωπος και τα ζώα Ο άνθρωπος και η γη του Ζώα υπό εξαφάνιση Εναλλακτικές διακοπές		
Διατροφή και υγεία	Η μεσογειακή διατροφή Βιολογικά προϊόντα Το κάπνισμα		
Θέατρο και κινηματογράφος	Ταινίες φαντασίας Ο Καραγκιόζης Η ζωή γνωστών καλλιτεχνών Θεατρικοί θίασοι / Θεατρικές παραστάσεις		Πανεπιστημιακές θεατρικές ομάδες Θέατρο και σινεμά
Τέχνη και δημιουργικές δραστηριότητες	Μουσεία του κόσμου / εκθέσεις Ζωγραφική Ηλεκτρονικά παιχνίδια Μοντελισμός Κλασική μουσική		Το έργο τέχνης Διάφορες μορφές τέχνης (τραγούδι, ζωγραφική, ποίηση, θέατρο σκιών) Τα γκράφιτι Η διαφήμιση
Μέσα μαζικής επικοινωνίας και τεχνολογίες επικοινωνίας και πληροφορίας	Τηλε-μαθήματα Η Αρχαία Ελλάδα (ψηφιακή ξενάγηση) Παιδικά βιβλία / παιδικές ταινίες Παιχνίδια στο διαδίκτυο Τηλεόραση / Ειδήσεις Κινητά τηλέφωνα Έλληνες ζωγράφοι	Ο ρόλος της τηλεόρασης Ο ρόλος της πληροφόρησης Ο κινηματογράφος Μέσα Ενημέρωσης (έντυπα και ηλεκτρονικά)	

Αθλητισμός και σπορ	Αθλητικές εκδηλώσεις Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαιότητα Ποδόσφαιρο / Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα		
Γνώση, γλώσσα, γλώσσες	Διάφοροι κώδικες επικοινωνίας Από το λόγο στη γραφή / η επινόηση του αλφαβήτου Το αλφάβητο της νοηματικής γλώσσας Προφορική και γραπτή επικοινωνία Το βιβλίο Η πολυγλωσσία στην Ευρώπη Επιστημονικά θέματα (βιολογίας, μαθηματικών, φυσικής, πληροφορικής, κ.ά.) Αρχαίοι πολιτισμοί (Αίγυπτος) (Τ.Ε.)		Γλώσσες που χάνονται Η δύναμη της γλώσσας Ελληνική γλώσσα και διαδίκτυο Η πολυσημία των λέξεων Η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας Η χρήση ξένες λέξεων στην ελληνική Γλωσσικό ιδίωμα (Τ.Ε.) Προβολή της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό (Τ.Ε.) Η κατάκτηση της μητρικής γλώσσας
Ο τόπος και ο πολιτισμός μου	Λαϊκή αρχιτεκτονική Θρησκευτικά μνημεία Οι τόποι και η ιστορία τους	Η φιλοξενία Τουριστικοί προορισμοί Εναλλακτικός τουρισμός Τοπικά ήθη και έθιμα Μόλυνση του περιβάλλοντος	Η συνεισφορά των Ελλήνων Οι αλλαγές στην ελληνική κοινωνία Τουριστικοί προορισμοί
Η Ευρώπη			Ευρωπαϊκή Ένωση και ιδιαίτερη πολιτιστική ταυτότητα Η Ευρώπη των 25 Ευρωπαϊκά προγράμματα Μετανάστες Οι ελληνικές λέξεις στις ευρωπαϊκές γλώσσες (αγγλική, γαλλική, ισπανική, ιταλική) Τα όργανα της Ε.Ε. Τα κράτη-μέλη της Ε.Ε.
Οικογένεια και φίλοι		Σχέσεις γονέων-παιδιών Παιδιά χωρίς οικογένεια Συμβουλές προς τους γονείς Διαπροσωπικές σχέσεις	
Εργασία, επάγγελμα,		Επιλογή επαγγέλματος	Το μέλλον της εργασίας

Επιστήμη		Εύρεση εργασίας Ένταξη των Α.Μ.Ε.Α. στην επαγγελματική ζωή Η ανεργία στους νέους Η γυναίκα μετανάστρια Η εργασία στην Αρχαία Ελλάδα Τα επαγγέλματα του μέλλοντος	Η νέα γενιά Επιστήμη και εξέλιξη Η επιλογή επαγγέλματος
Σύγχρονα κοινωνικά θέματα και προβλήματα καθημερινής ζωής		Τροχαία ατυχήματα Τα σκουπίδια Το άγχος Κυκλοφοριακή αγωγή Καθαρές ακτές Μεταλλαγμένα τρόφιμα (Τ.Ε.) Τυχερά παιχνίδια Νέοι και ναρκωτικά Η μοναξιά AIDS Θέματα ισότητας (Η γυναίκα στην πολιτική) Η βία στα γήπεδα (Τ.Ε.)	Ρατσισμός και ανθρώπινα δικαιώματα Διακρίσεις σε βάρος των γυναικών Πολυεθνικές τάξεις στο σχολείο Ανταγωνιστικότητα Αλληλεγγύη Εθελοντισμός Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί
Το διάστημα και τα άστρα		Το Ηλιακό μας Σύστημα Ταξίδι στον Γαλαξία Διάφορα φυσικά φαινόμενα Ορισμός του λήμματος «ήλιος» από διάφορα λεξικά	Μέλλον και μαντεία Αστρολογία (Τ.Ε.)
Πόλεμος και ειρήνη			Η αγριότητα του πολέμου Αναπαράσταση του πολέμου μέσα από έργα τέχνης (Guernica του Πικάσο) Τα παιδιά του πολέμου (Παλαιστίνη) Ηλεκτρονικά παιχνίδια με πολεμικό περιεχόμενο

Παράρτημα 5**ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ**

Τις παρακάτω δραστηριότητες προτείνει το ΔΕΠΠΣ ως διαθεματικές στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου²:

Α΄ ΤΑΞΗ	Β΄ ΤΑΞΗ	Γ΄ ΤΑΞΗ
<p>1η Ενότητα: Προφορικός και γραπτός λόγος</p> <p>Ο μαθητής ακούει / διαβάζει από όλα τα γνωστικά αντικείμενα και από άλλες πηγές μια ποικιλία κειμένων και προσδιορίζει τους παράγοντες επικοινωνίας.</p> <p>Συνειδητοποιεί με κατάλληλα παραδείγματα και εικόνες την ποικιλία των κωδίκων επικοινωνίας (Κ.Ο.Κ., νοηματική γλώσσα, κώδικας διαφήμισης, γλώσσα μαθηματικών, κινησιολογικός κώδικας κ.λπ.).</p> <p>Συμμετέχει σε παιχνίδια ρόλων αξιοποιώντας τα είδη των προτάσεων (Λογοτεχνία, Θρησκευτικά, Αισθητική Αγωγή).</p>	<p>1η Ενότητα: Το υποκείμενο, Παράγραφος</p> <p>Εντοπίζει τα υποκείμενα σε κείμενα από διάφορα γνωστικά αντικείμενα και μαθαίνει να διακρίνει τα είδη του.</p> <p>Σε επιλεγμένα κείμενα επιχειρεί να αντικαταστήσει τα υποκείμενα με άλλα διαφορετικής μορφής (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση και πρωτότυπο, Ιστορία, Θρησκευτικά, Φυσική κ.ά.).</p> <p>Εντοπίζει σε σύνθετες λέξεις από όλα τα γνωστικά αντικείμενα τα αχώριστα μόρια και τα διακρίνει σε λόγια και μη λόγια (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση και πρωτότυπο, Ιστορία, Θρησκευτικά, Φυσική κ.ά.).</p> <p>Μελετά κείμενα διαφόρων γνωστικών αντικειμένων και αναγνωρίζει τους διαφορετικούς τρόπους οργάνωσης των παραγράφων τους (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση, Ιστορία, Θρησκευτικά, Φυσική).</p>	<p>1η Ενότητα: Σύνδεση των προτάσεων</p> <p>Αξιολογεί το υλικό που έχει συλλέξει από διάφορες πηγές (σχολικά βιβλία, βιβλιοθήκες, διαδίκτυο κ.λπ.) και το αξιοποιεί για τη σύνθεση μιας ερευνητικής εργασίας –ατομικής ή ομαδικής–, δείχνοντας ότι αφομοίωσε το υλικό στο οποίο στηρίζεται.</p>
<p>2η Ενότητα: Είδη λόγου και περιστάσεις επικοινωνίας</p> <p>Παρακολουθεί / διαβάζει μια συζήτηση, μία</p>	<p>2η Ενότητα: Εγκλίσεις και χρόνοι του ρήματος, Περίληψη</p> <p>Μαθαίνει να αναγνωρίζει σε κατάλληλα κείμενα από τη</p>	<p>2η Ενότητα: Ονοματικές προτάσεις – Κριτική αποτίμηση θεμάτων</p> <p>Μέσα από επιλεγμένα κείμενα, εξοικειώνεται με τα</p>

² Οι δραστηριότητες αφορούν όλες τις τάξεις του γυμνασίου, αρκεί να προσαρμοστούν κατάλληλα σε βαθμό δυσκολίας, ανάλογα με την τάξη στην οποία εφαρμόζονται. Εκτός από το ΑΠΣ της Ελληνικής Γλώσσας για το Γυμνάσιο, ανάλογες διαθεματικές δραστηριότητες, καθώς και διαθεματικά σχέδια εργασίας, προτείνονται σε αρκετά από τα ΑΠΣ άλλων μαθημάτων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς την ποικιλία και την τεκμηρίωση των εν λόγω προτάσεων παρουσιάζουν τα ΑΠΣ των εξής μαθημάτων του Γυμνασίου: Φυσική, Χημεία, Εικαστικά (με προεκτάσεις στις Ξένες Γλώσσες σε αρκετές περιπτώσεις).

<p>ιστοσελίδα στο Διαδίκτυο, ένα δελτίο καιρού, μια μουσική εκπομπή, μια διαφήμιση κ.λπ. (Φυσική, Μουσική, Λογοτεχνία).</p> <p>Αναλύει κείμενα διαφόρων ειδών σε παραγράφους και αναγνωρίζει τη σημασία της κάθε παραγράφου για το κείμενο ως όλο (Λογοτεχνία, Ιστορία, Φυσικές Επιστήμες, Αισθητική Αγωγή).</p>	<p>Λογοτεχνία, την Ιστορία κ.λπ. τους τύπους και τις σημασίες των εγκλίσεων.</p> <p>Μετασχηματίζει κείμενα διαφόρων γνωστικών αντικειμένων σε άλλες χρονικές βαθμίδες (Λογοτεχνία, Ιστορία, Θρησκευτικά κ.ά.).</p> <p>Σημειώνει πλαγιότιτλους σε παραγράφους ή ευρύτερες νοηματικές ενότητες διάφορων κειμένων –ή εναλλακτικά χρησιμοποιεί πλαγιότιτλους που ήδη υπάρχουν στο κείμενο– για να γράψει την περίληψη του κειμένου (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση, Ιστορία κ.ά.).</p>	<p>διάφορα είδη επιρρηματικών προτάσεων· κατανοεί ότι οι προτάσεις αυτές ανήκουν στο ευρύτερο είδος των επιρρηματικών προσδιορισμών και έχουν μεγαλύτερο σημασιακό φορτίο από τις ονοματικές (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Ιστορία, Θρησκευτικά, Πολιτική και Κοινωνική Αγωγή κ.ά.).</p> <p>Συγκεντρώνει κείμενα από διάφορα γνωστικά αντικείμενα και σχολιάζει την πολυσημία των λέξεων τους (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Μαθηματικά, Βιολογία κ.ά.).</p>
<p>3η Ενότητα: <u>Περιγραφή</u>, <u>Αφήγηση</u>, <u>Επιχειρηματολογία</u>, <u>Περίληψη</u></p> <p>Αναπτύσσει κείμενα στα οποία αιτιολογεί και τεκμηριώνει την άποψή του με επιχειρήματα, σε θέματα που έχουν σχέση με τα ενδιαφέροντά του, π.χ. για το βιβλίο, για τη διαφήμιση, για τη σχολική ζωή κ.λπ. (Λογοτεχνία, Μαθηματικά κ.ά.).</p> <p>Μελετά κείμενα διαφόρων ειδών και τις περιλήψεις τους και παρατηρεί τη διαδικασία που οδηγεί από τα κύρια σημεία της κάθε παραγράφου στην περίληψη ενός κειμένου.</p> <p>Συγκεντρώνει περιλήψεις από οπισθόφυλλα βιβλίων, από οδηγίες χρήσης παιχνιδιών, αντικειμένων, φαρμάκων και κειμένων από ιστοσελίδες του Διαδικτύου. Σχολιάζει την επάρκεια και την αυτονομία τους (Λογοτεχνία, Βιολογία, Πληροφορική).</p>	<p>3η Ενότητα: Συζυγίες του ρήματος</p> <p>Σχηματίζει με τα α' συνθετικά δικές του σύνθετες λέξεις ενταγμένες σε λειτουργικό περιβάλλον (Λογοτεχνία, Αισθητική Αγωγή, Γεωγραφία, Φυσική, Χημεία).</p>	<p>3η Ενότητα: Ευθείες και πλάγιες ερωτήσεις, Κυριολεξία και μεταφορά</p> <p>Ανιχνεύει σε κείμενα λογοτεχνικά, δοκιμιακά, θεατρικά, επιστημονικά και σε άλλα συναφή τις ευθείες και πλάγιες ερωτήσεις και τις κατατάσσει σε είδη. Κάνει σύγκριση με αντίστοιχα φαινόμενα στις Ξένες Γλώσσες (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Αισθητική Αγωγή, Ξένες Γλώσσες κ.ά.).</p> <p>Μετατρέπει επιλεγμένα κείμενα από ευθύ σε πλάγιο λόγο, και το αντίστροφο, κάνοντας τις απαιτούμενες αλλαγές στη μορφή των προτάσεων (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Αισθητική Αγωγή κ.ά.).</p> <p>Μέσα από κατάλληλα κείμενα εντοπίζει την κυριολεξία και τη μεταφορά και εξετάζει για ποιο λόγο επιλέγει ο ποιητής να κάνει χρήση κυριολεξίας ή μεταφοράς σε μια περιγραφή τόπου ή τοπίου, σε μια αφήγηση πραγματικών γεγονότων κ.λπ. (Λογοτεχνία, Θρησκευτικά, Ιστορία).</p>

<p>4η Ενότητα: Ουσιαστικά και επίθετα, <u>Περιγραφή</u></p> <p>Μέσα από κατάλληλους πίνακες και ασκήσεις, εξοικειώνεται με τις κλίσεις των ουσιαστικών και των επιθέτων (κείμενα από όλα τα γνωστικά αντικείμενα).</p>	<p>4η Ενότητα: Το αντικείμενο του ρήματος, Οργάνωση ευρύτερου κειμένου</p> <p>Αναγνωρίζει τις ρηματικές διαθέσεις μελετώντας κείμενα από διάφορα γνωστικά αντικείμενα (Λογοτεχνία, Μαθηματικά, Ιστορία, χρηστικά κείμενα).</p> <p>Μετατρέπει κατάλληλα κείμενα από την ενεργητική στην παθητική φωνή και το αντίστροφο (Λογοτεχνία, Ιστορία, Φυσική, Ξένες Γλώσσες κ.ά.).</p>	<p>4η Ενότητα: Αναφορικές προτάσεις, συνώνυμα, ταυτόσημα, αντίθετα</p> <p>Σε επιλεγμένα κείμενα διαφόρων ειδών (δοκιμακά, ιατρικά, βιολογικά, τεχνικά κ.ο.κ.) που είναι γραμμένα στα αγγλικά, τα γαλλικά, τα γερμανικά, τα ιταλικά κ.λπ. αναγνωρίζει είτε αυτούσιες ελληνικές λέξεις είτε ξένες λέξεις με ελληνική ρίζα (Ξένες Γλώσσες, Φυσική, Βιολογία κ.λπ.).</p> <p>Ανιχνεύει σε διάφορες ξενόγλωσσες επιστημονικές ιστοσελίδες του Διαδικτύου λέξεις ή φράσεις που έχουν ελληνική ρίζα.</p>
<p>5η Ενότητα: Το ρήμα, <u>Αφήγηση</u></p> <p>Εντοπίζει σε παραδείγματα / κείμενα παραγωγικές καταλήξεις για τη δημιουργία ρημάτων από διάφορες λεξιλογικές βάσεις (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση, Ξένες Γλώσσες).</p>	<p>5η Ενότητα: Βαθμοί επιθέτου, <u>Περιγραφή</u> και <u>αφήγηση</u></p> <p>Σχηματίζει με τα δύο συνθετικά δικάς του σύνθετες λέξεις ενταγμένες σε λειτουργικό περιβάλλον (Λογοτεχνία, Αισθητική Αγωγή, Γεωγραφία, Φυσική, Χημεία).</p> <p>Περιγράφει με σαφήνεια ένα πείραμα στη Χημεία, ένα φαινόμενο στη Βιολογία, τη μορφολογία ενός τόπου στη Γεωγραφία κτλ. Στο μάθημα της Ιστορίας αφηγείται παραστατικά ένα ιστορικό γεγονός, προσδιορίζοντας τον τόπο, το χρόνο, τα αίτια και τα αποτελέσματα του γεγονότος, κλπ.</p> <p>Εφαρμόζει τη γνώση του για την περιγραφή και την αφήγηση και σε γραπτές εργασίες που γίνονται για άλλα μαθήματα, π.χ. σε μια περιγραφή στη Βιολογία ή στη Γεωγραφία, σε μια αφήγηση γεγονότων στην Ιστορία, κ.ο.κ.</p>	<p>5η Ενότητα: Τελικές και αιτιολογικές προτάσεις, Ομώνυμα, Παρώνυμα,</p> <p>Ανάλυση κειμένου</p>
<p>6η Ενότητα: Σύνταξη των ουσιαστικών, Παράγραφος</p> <p>Εξετάζει σε παραδείγματα ή σε κείμενα τους</p>	<p>6η Ενότητα: Προσωπικές αντωνυμίες</p> <p>Αναγνωρίζει σε επιλεγμένα κείμενα από διάφορα γνωστικά αντικείμενα τα είδη των αντωνυμιών και τα</p>	<p>6η Ενότητα: Χρονικές και υποθετικές προτάσεις, Υπωνυμία και ορισμός</p> <p>Ανιχνεύει τα διάφορα είδη υποθετικών λόγων σε</p>

<p>μηχανισμούς παραγωγής ουσιαστικών με συνδυασμό παραγωγικών καταλήξεων με διάφορες λεξιλογικές βάσεις (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνικά από πρωτότυπο, Ξένες Γλώσσες).</p> <p>Σε κείμενα όλων των γνωστικών αντικειμένων εντοπίζει στην πράξη τους τρόπους ανάπτυξης των παραγράφων. Βάζει τον κατάλληλο πλαγιότιτλο στην παράγραφο (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση, Ιστορία, Βιολογία κ.ά.).</p>	<p>χρησιμοποιεί σε δικά του κείμενα που εντάσσει σε λειτουργικό περιβάλλον (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση και πρωτότυπο, Ιστορία κ.ά.).</p>	<p>κείμενα από διάφορα γνωστικά αντικείμενα (Λογοτεχνία, Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία, Ξένες Γλώσσες).</p> <p>Εντοπίζει τις σχέσεις υπωνυμίας και ορισμού σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα (Λογοτεχνία, Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία, Βιολογία, Πολιτική και Κοινωνική Αγωγή).</p>
<p>7η Ενότητα: Άρθρα και επίθετα, <u>Περιγραφή</u></p> <p>Ξεχωρίζει σε παραδείγματα ή σε άλλα κείμενα παραγωγικές καταλήξεις για τη δημιουργία επιθέτων από διάφορες λεξιλογικές βάσεις (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση, Ξένες Γλώσσες).</p> <p>Παρατηρεί μέσα σε κατάλληλα κείμενα την περιγραφή διαφόρων «αντικειμένων» (περιγραφή χώρου, προσώπου, καταστάσεων) (Λογοτεχνία, Βιολογία, Γεωγραφία κ.ά.).</p>	<p>7η Ενότητα: Τα επιρρήματα, Συνδετικές λέξεις</p> <p>Συντάσσει κείμενα διάφορων ειδών συνδέοντας τις παραγράφους και τις προτάσεις με συνδετικές λέξεις και εκφράσεις (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση και πρωτότυπο, Ξένες Γλώσσες κ.ά.).</p>	<p>7η Ενότητα: Αποτελεσματικές και εναντιωματικές προτάσεις, Μετωνυμία</p> <p>Επισημαίνει από διάφορα κείμενα μετωνυμικές εκφράσεις και ερμηνεύει τη λειτουργικότητά τους (Θρησκευτικά, Λογοτεχνία, Αισθητική Αγωγή).</p>
<p>8η Ενότητα: Παρατακτικός λόγος, <u>Αφήγηση</u></p>	<p>8η Ενότητα: Η μετοχή, <u>Επιχειρηματολογία</u></p> <p>Παίρνει θέση σε πιο απαιτητικά ζητήματα, όπως ο πόλεμος και η ειρήνη, το οικολογικό πρόβλημα κτλ., δείχνοντας ότι κατανοεί το περιεχόμενο των εννοιών που πραγματεύεται το θέμα (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση και πρωτότυπο, Ιστορία, Θρησκευτικά, Φυσική κ.ά.).</p>	<p>8η Ενότητα: Μόρια, Στίξη, Περίληψη</p> <p>Εντοπίζει μόρια σε διάφορα κείμενα, τα κατατάσσει και επισημαίνει τις σημασίες τους (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Θρησκευτικά, Θετικές Επιστήμες).</p> <p>Σε κατάλληλα κείμενα, από την καθημερινή γραπτή επικοινωνία ή και λογοτεχνικά, εντοπίζει για παράδειγμα τη συνεκδοχή, τη μετωνυμία, το σχήμα κατ'εξοχήν, τη λιτότητα, την ειρωνεία, τον ευφημισμό κ.λπ. (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Αισθητική Αγωγή).</p>

		Χρησιμοποιεί τα κατάλληλα σημεία στίξης σε άστικτα κείμενα από διάφορα κειμενικά είδη (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνικά, Θρησκευτικά, Πολιτική και Κοινωνική Αγωγή κ.ά.).
9η Ενότητα: Συνταγματικός και παραδειγματικός άξονας Ασκείται στην κατανόηση του λεξιλογίου κειμένων από διάφορα είδη λόγου που διαβάζει. Αν αμφιβάλλει για τη σημασία ορισμένων λέξεων, προσπαθεί να αντιληφθεί το νόημά τους από τα συμφραζόμενα. Χρησιμοποιεί ερμηνευτικά λεξικά (Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Θρησκευτικά, Μαθηματικά, Βιολογία, Χημεία).	9η Ενότητα: Ο ορισμός Εξασκείται στη διατύπωση ορισμών πάνω σε θέματα από τη Λογοτεχνία, τη Φυσική, τη Χημεία, τα Μαθηματικά. Αναπτύσσει ένα θεώρημα στη Φυσική ή στα Μαθηματικά, μια αρχή στη Χημεία κ.ο.κ., με λογική αλληλουχία και συνέπεια.	
10η Ενότητα: Υποτακτική σύνδεση – Σημεία στίξης		

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας

- **Θέμα:** Ένα δελτίο καιρού στην τηλεόραση. Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, παρακολουθούν ένα δελτίο καιρού στην τηλεόραση και καταγράφουν το ύψος της γλώσσας του παρουσιαστή, τα εξωγλωσσικά στοιχεία (στάση σώματος, κινησιολογία, εκφράσεις του προσώπου κ.λπ.), το ειδικό λεξιλόγιο που χρησιμοποιεί.
- **Θέμα:** Θρύλοι και παραδόσεις της περιοχής μας. Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, απομαγνητοφωνούν μαρτυρίες μεγαλύτερων σχετικά με τη λαογραφική παράδοση του τόπου τους, καταγράφουν τα έθιμα που έχουν διασωθεί στον τόπο τους μέχρι σήμερα, ανιχνεύουν σε βιβλία ή στο Διαδίκτυο παραλλαγές των εθίμων του τόπου τους.
- **Θέμα:** Περιγράφοντας ένα ιστορικό γεγονός. Ομαδικές εργασίες με θέμα ένα σημαντικό ιστορικό γεγονός (π.χ. 28 Οκτωβρίου 1940, η Εξέγερση του Πολυτεχνείου κ.λπ.). Μελέτη της περιγραφής των γεγονότων από αποκόμματα του Τύπου της εποχής, ηχητικών ντοκουμέντων, μουσικών συνθέσεων και τραγουδιών, αποσπασμάτων λογοτεχνικών έργων. Σύμβαση των εργασιών, ανακοινώσεις και συζήτηση.
- **Θέμα:** Η γλώσσα στις διάφορες επιστήμες. Συγκέντρωση ειδικού λεξιλογίου μέσα από διάφορα κείμενα με ορολογία διαφορετικών επιστημών. Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες καταγράφουν το ειδικό λεξιλόγιο από έναν πολιτικό λόγο, από μία επιστημονική ανακοίνωση, από ένα δελτίο ειδήσεων, από μια νεανική ιστοσελίδα κ.λπ. και κάνουν συγκρίσεις.